

CODUL DE PROCEDURA PENALA din 1968 (**republicat**)

EMITENT • PARLAMENTUL

Publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 78 din 23 decembrie 2004

Data intrării în vigoare 30-04-1997

Formă consolidată valabilă la data 23-12-2004

Prezenta formă consolidată este valabilă începând cu data de 23-12-2004 până la data de 04-06-2005

*) Textul initial a fost publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 78 din 30 aprilie 1997. Aceasta este forma actualizata de S.C. "Centrul Teritorial de Calcul Electronic" S.A. Piatra Neamt, până la data de 23 decembrie 2004, cu modificările și completările aduse de: [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 207 din 15 noiembrie 2000](#); [LEGEA nr. 296 din 7 iunie 2001](#); [LEGEA nr. 456 din 18 iulie 2001](#); [LEGEA nr. 704 din 3 decembrie 2001](#); [LEGEA nr. 756 din 27 decembrie 2001](#); [LEGEA nr. 169 din 10 aprilie 2002](#); [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 58 din 23 mai 2002](#); [LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#); [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 66 din 10 iunie 2003](#); [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003](#); [DECIZIA nr. 100 din 9 martie 2004](#); [LEGEA nr. 159 din 14 mai 2004](#); [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 55 din 25 iunie 2004](#); [LEGEA nr. 302 din 28 iunie 2004](#); [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 72 din 30 septembrie 2004](#); [LEGEA nr. 480 din 8 noiembrie 2004](#); [DECIZIA nr. 482 din 9 noiembrie 2004](#); [LEGEA nr. 576 din 14 decembrie 2004](#).

**) Codul de procedură penala a fost publicat în Buletinul Oficial nr. 145-146 din 12 noiembrie 1968 și a mai fost republicat în Buletinul Oficial nr. 58-59 din 26 aprilie 1973, în temeiul [art. 3 din Legea nr. 7/1973](#), publicată în Buletinul Oficial nr. 49 din 6 aprilie 1973; republicat în M. Of., Partea I, nr. 78 din 30 aprilie 1997, în temeiul [art. IV din Legea nr. 141/1996](#), publicată în M. Of. Partea I, nr. 289 din 14 noiembrie 1996.

Partea GENERALĂ

Titlul I

REGULILE DE BAZA ȘI ACTIUNILE IN PROCESUL PENAL

Capitolul 1

SCOPUL ȘI REGULILE DE BAZA ALE PROCESULUI PENAL

Scopul procesului penal

Articolul 1

Procesul penal are ca scop constatarea la timp și în mod complet a faptelor care constituie infracțiuni, astfel ca orice persoană care a savirsit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovatiei sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasa la răspundere penală.

Procesul penal trebuie să contribuie la apararea ordinii de drept, la apararea persoanei, a drepturilor și libertatilor acesteia, la prevenirea infracțiunilor, precum și la educarea cetățenilor în spiritul respectării legilor.

Legalitatea și oficialitatea procesului penal

Articolul 2

Procesul penal se desfășoară atât în cursul urmăririi penale cit și în cursul judecatii, potrivit dispozițiilor prevăzute de lege.

Actele necesare desfășurării procesului penal se îndeplinesc din oficiu, afară de cazul când prin lege se dispune altfel.

Aflarea adevărului

Articolul 3

În desfășurarea procesului penal trebuie să se asigure aflarea adevărului cu privire la faptele și împrejurările cauzei, precum și cu privire la persoana făptuitorului.

Rolul activ

Articolul 4

Organele de urmărire penală și instanțele de judecată sunt obligate să aibă rol activ în desfășurarea procesului penal.

Garantarea libertatii persoanei

Articolul 5

(1) În tot cursul procesului penal este garantată libertatea persoanei.

(2) Nici o persoană nu poate fi reținută, arestată sau privată de libertate în alt mod și nici nu poate fi supusă vreunei forme de restrângere a libertatii decât în cazurile și condițiile prevăzute de lege.

(3) Dacă cel împotriva caruia s-a luat măsura arestării preventive sau s-a dispus internarea medicală ori o măsura de restrângere a libertății considera ca aceasta este ilegală, are dreptul, în tot cursul procesului penal, să se adreseze instanței competente, potrivit legii.

(4) Orice persoană care a fost, în cursul procesului penal, privată de libertate sau careia i s-a retransmis libertatea, ilegal sau pe nedrept, are dreptul la repararea pagubei suferite, în condițiile prevăzute de lege.

(5) În tot cursul procesului penal, invinuitul sau inculpatul arestat preventiv poate cere punerea în libertate provizorie, sub control judiciar sau pe cautiune.

Alin. (2)-(4) ale [art. 5 au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Respectarea demnității umane

Articolul 5¹

Orice persoană care se afla în curs de urmărire penală sau de judecată trebuie tratată cu respectarea demnității umane. Supunerea acesteia la tortura sau la tratamente cu cruzime, inumane ori degradante este pedepsită prin lege.

Prezumția de nevinovăție

Articolul 5²

Orice persoană este considerată nevinovată până la stabilirea vinovăției sale printr-o hotărâre penală definitivă.

[Art. 5² a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Garantarea dreptului de apărare

Articolul 6

(1) Dreptul de apărare este garantat invinuitului, inculpatului și celorlalte părți în tot cursul procesului penal.

(2) În cursul procesului penal, organele judiciare sunt obligate să asigure părților deplină exercitare a drepturilor procesuale în condițiile prevăzute de lege și să administreze probele necesare în apărare.

(3) Organele judiciare au obligația să-l încunostinteze, de îndată și mai înainte de a-l audia, pe invinuit sau pe inculpat despre fapta pentru care este cercetat, încadrarea juridică a acesteia și să-i asigure posibilitatea pregătirii și exercitării apărării.

(4) Orice parte are dreptul să fie asistată de apărător în tot cursul procesului penal.

(5) Organele judiciare au obligația să încunostiinteze pe invinuit sau inculpat, înainte de a i se lua prima declarație, despre dreptul de a fi asistat de un apărător, consemnându-se aceasta în procesul-verbal de ascultare. În condițiile și în cazurile prevăzute de lege, organele judiciare sunt obligate să ia măsuri pentru asigurarea asistenței juridice a invinuitului sau inculpatului, dacă acesta nu are apărător ales.

Alin. (3) al [art. 6 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Limba în care se desfășoară procesul penal

Articolul 7

În procesul penal procedura judiciară se desfășoară în limba română.

În fața organelor judiciare se asigură părților și altor persoane chemate în proces folosirea limbii materne, actele procedurale întocmindu-se în limba română.

[Art. 7 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Folosirea limbii oficiale prin interpret

Articolul 8

Părților care nu vorbesc sau nu înțeleg limba română ori nu se pot exprima li se asigură, în mod gratuit, posibilitatea de a lua cunoștința de piesele dosarului, dreptul de a vorbi, precum și dreptul de a pune concluzii în instanță, prin interpret.

[Art. 8 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Capitolul 2

ACTIUNEA PENALĂ ȘI ACTIUNEA CIVILĂ ÎN PROCESUL PENAL

Secțiunea I

Actiunea penala

Obiectul și exercitarea actiunii penale

Articolul 9

Actiunea penala are ca obiect tragerea la raspundere penala a persoanelor care au savirsit infractiuni.

Actiunea penala se pune în miscare prin actul de inculpare prevăzut de lege.

Actiunea penala se poate exercita în tot cursul procesului penal.

Cazurile în care punerea în miscare sau exercitarea actiunii penale este împiedicată

Articolul 10

(1) Actiunea penala nu poate fi pusa în miscare, iar când a fost pusa în miscare nu mai poate fi exercitata dacă:

a) fapta nu exista;

b) fapta nu este prevăzută de legea penala;

b(1) fapta nu prezinta gradul de pericol social al unei infractiuni;

c) fapta nu a fost savirsita de invinuit sau de inculpat;

d) faptei îi lipseste unul din elementele constitutive ale infractiunii;

e) exista vreuna din cauzele care inlatura caracterul penal al faptei;

f) lipseste plingerea prealabila a persoanei vatamate, autorizarea sau sesizarea organului competent ori alta condiție prevăzută de lege, necesară pentru punerea în miscare a actiunii penale;

g) a intervenit amnistia sau prescriptia ori decesul făptuitorului;

h) a fost retrasa plingerea prealabila ori părțile s-au impacat, în cazul infracțiunilor pentru care retragerea plingerii sau impacare părților inlatura raspunderea penala;

i) s-a dispus inlocuirea raspunderii penale;

i¹) exista o cauza de nepedepsire prevăzută de lege;

j) exista autoritatea de lucru judecat. Impiedicarea produce efecte chiar dacă faptei definitiv judecate i s-ar da o alta încadrare juridica.

(2) În cazul prevăzut la lit. f), actiunea poate fi pusa în miscarea ulterior în condiții legale.

Litera i¹) a alin. (1) al [art. 10 a fost introdusa de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Clasarea, scoaterea de sub urmărire, încetarea urmaririi penale, achitarea și încetarea procesului penal.

Articolul 11

Când se constata existenta vreunuia din cazurile prevăzute în art. 10:

1. În cursul urmaririi penale procurorul, la propunerea organului de cercetare penala sau din oficiu, dispune:

a) clasarea, când nu exista invinuit în cauza;

b) scoaterea de sub urmărire, în cazurile prevăzute în art. 10 lit. a)-e), când exista invinuit sau inculpat în cauza;

c) încetarea urmaririi penale, în cazurile prevăzute în art. 10 lit. f)-h) și j), când exista invinuit sau inculpat în cauza.

2. În cursul judecatii instanța pronunță:

a) achitarea în cazurile prevăzute în art. 10 lit. a)-e);

b) încetarea procesului penal în cazurile prevăzute în art. 10 lit. f)-j).

Sesizarea altor organe decit cele judiciare

Articolul 12

În cazurile aratate în art. 10 lit. b), d) și e), procurorul care dispune clasarea sau scoaterea de sub urmărire, ori instanța de judecată care pronunță achitarea, dacă apreciaza ca fapta ar putea atrage măsuri ori sancțiuni altele decit cele prevăzute de legea penala, sesizeaza organul competent.

Continuarea procesului penal în caz de amnistie, prescriptie sau retragere a plangerii prealabile ori de existenta a unei cauze de nepedepsire

Articolul 13

(1) În caz de amnistie, prescriptie sau retragere a plangerii prealabile, precum și în cazul existentei unei cauze de nepedepsire, invinuitul sau inculpatul poate cere continuarea procesului penal.

(2) Dacă se constata vreunul din cazurile prevăzute în art. 10 lit. a)-e), procurorul dispune scoaterea de sub urmărire, iar instanța de judecată pronunță achitarea.

(3) Dacă nu se constata vreunul dintre cazurile prevăzute în art. 10 alin. 1 lit. a)-e), procurorul dispune încetarea urmăririi penale, cu excepția cazurilor prevăzute în art. 10 alin. 1 lit. i) și i¹), iar instanța de judecată pronunță încetarea procesului penal.

Denumirea marginală și alineatele (1) și (3) ale [art. 13 au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Secțiunea II

Actiunea civilă

Obiectul și exercitarea acțiunii civile

Articolul 14

(1) Actiunea civilă are ca obiect tragerea la răspundere civilă a inculpatului, precum și a părții responsabile civilmente.

(2) Actiunea civilă poate fi alăturată acțiunii penale în cadrul procesului penal, prin constituirea persoanei vătămate ca parte civilă.

(3) Repararea pagubei se face potrivit dispozițiilor legii civile:

a) în natura, prin restituirea lucrului, prin restabilirea situației anterioare savîrsirii infracțiunii, prin desființarea totală ori parțială a unui înscris și prin orice alt mijloc de reparare;

b) prin plata unei despăgubiri banesti, în măsura în care repararea în natura nu este cu putință.

(4) De asemenea, se acordă despăgubiri banesti pentru folosul de care a fost lipsită partea civilă.

(5) Actiunea civilă poate avea ca obiect și tragerea la răspundere civilă pentru repararea daunelor morale, - potrivit legii civile.

Alin. (5) al [art. 14 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Constituirea ca parte civilă

Articolul 15

Persoana vătămată se poate constitui parte civilă în contra invinuitului sau inculpatului și persoanei responsabile civilmente.

Constituirea ca parte civilă se poate face în cursul urmăririi penale, precum și în fața instanței de judecată până la citirea actului de sesizare.

Calitatea de parte civilă a persoanei care a suferit o vătămare prin infracțiune nu înlătură dreptul acestei persoane de a participa în calitate de parte vătămată în aceeași cauză.

Actiunea civilă este scutită de taxa de timbru.

Partea responsabilă civilmente

Articolul 16

Introducerea în procesul penal a persoanei responsabile civilmente poate avea loc, la cerere sau din oficiu, fie în cursul urmăririi penale, fie în fața instanței de judecată până la citirea actului de sesizare.

Persoana responsabilă civilmente poate interveni în procesul penal până la terminarea cercetării judecătorești la prima instanță, luând procedura din stadiul în care se afla în momentul intervenției.

Partea responsabilă civilmente are, în ce privește actiunea civilă, toate drepturile pe care legea le prevede pentru invinuit sau inculpat.

Exercitarea din oficiu a acțiunii civile

Articolul 17

Actiunea civilă se porneste și se exercită și din oficiu, când cel vătămat este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restransă.

În acest scop, organul de urmărire penală sau instanța de judecată va cere persoanei vătămate ca, prin reprezentantul sau legal, ori, după caz, persoanei care îi incuviințează actele, să prezinte situația cu privire la întinderea pagubei materiale și a daunelor morale, precum și date cu privire la faptele prin care acestea au fost pricinuite.

Instanța este obligată să se pronunțe din oficiu asupra reparării pagubei și a daunelor morale, chiar dacă persoana vătămată nu este constituită parte civilă.

[Art. 17 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Susținerea acțiunii civile de către procuror

Articolul 18

(1) Procurorul poate sustine în fața instanței acțiunea civilă pornită de persoana vătămată.

(2) Când cel vătămat este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, procurorul, când participă la judecată, este obligat să susțină interesele civile ale acesteia, chiar dacă nu este constituită parte civilă.

Alin. (2) al [art. 18 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Acțiunea adresată instanței civile

Articolul 19

(1) Persoana vătămată care nu s-a constituit parte civilă în procesul penal poate introduce la instanța civilă acțiune pentru repararea pagubei materiale și a daunelor morale pricinuite prin infracțiune.

(2) Judecata în fața instanței civile se suspendă până la rezolvarea definitivă a cauzei penale.

(3) De asemenea, poate să pornească acțiune în fața instanței civile persoana vătămată care s-a constituit parte civilă sau pentru care s-a pornit din oficiu acțiunea civilă în procesul penal, dar aceasta a fost suspendată. În caz de reluare a procesului penal, acțiunea introdusă la instanța civilă se suspendă.

(4) Persoana vătămată care a pornit acțiunea în fața instanței civile poate să părăsească această instanță și să se adreseze organului de urmărire penală sau instanței de judecată, dacă punerea în mișcare a acțiunii penale a avut loc ulterior sau procesul penal a fost reluat după suspendare. Părăsirea instanței civile nu poate avea loc dacă aceasta a pronunțat o hotărâre chiar nedefinitivă.

Alin. (1) al [art. 19 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Cazuri speciale de rezolvare a acțiunii civile

Articolul 20

(1) Persoana vătămată constituită parte civilă în procesul penal poate să pornească acțiune în fața instanței civile, dacă instanța penală, prin hotărârea rămasă definitivă, a lăsat nesolutionată acțiunea civilă.

(2) În cazurile în care acțiunea civilă a fost exercitată din oficiu, dacă se constată din probe noi că paguba și daunele morale nu au fost integral reparate, diferența poate fi cerută pe calea unei acțiuni la instanța civilă.

(3) De asemenea, persoana vătămată se poate adresa cu acțiune la instanța civilă pentru repararea pagubelor materiale și a daunelor morale care s-au născut ori s-au descoperit după pronunțarea hotărârii penale de prima instanță.

Alin. (2) și (3) ale [art. 20 au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Exercitarea acțiunii civile de către sau față de succesori

Articolul 21

Acțiunea civilă rămâne în competența instanței penale în caz de deces al uneia din părți, introducându-se în cauza moștenitorii acesteia.

Dacă una din părți este o persoană juridică, în caz de reorganizare a acesteia, se introduce în cauza unitatea succesoare în drepturi, iar în caz de desființare sau de dizolvare se introduc în cauza lichidatorii.

Autoritatea hotărârii penale în civil și efectele hotărârii civile și penale

Articolul 22

Hotărârea definitivă a instanței penale are autoritate de lucru judecat în fața instanței civile care judecă acțiunea civilă, cu privire la existența faptei, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia.

Hotărârea definitivă a instanței civile prin care a fost solutionată acțiunea civilă nu are autoritate de lucru judecat în fața organului de urmărire penală și a instanței penale, cu privire la existența faptei penale, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia.

Secțiunea III

Părțile în procesul penal

Inculpatul

Articolul 23

Persoana împotriva căreia s-a pus în mișcare acțiunea penală este parte în procesul penal și se numește inculpat.

Alte părți în procesul penal

Articolul 24

Persoana care a suferit prin fapta penala o vatamare fizica, morala sau materiala, dacă participa în procesul penal, se numeste parte vatamata.

Persoana vatamata care exercită actiunea civila în cadrul procesului penal se numeste parte civila.

Persoana chemata în procesul penal sa răspundă, potrivit legii civile, pentru pagubele provocate prin fapta invinuitului sau inculpatului, se numeste parte responsabila civilmente.

Titlul II **COMPETENTA**

Capitolul 1 **FELURILE COMPETENTEI**

Secțiunea I

Competența după materie și după calitatea persoanei

Competența judecatoriei

Articolul 25

(1) Judecatoria judeca în prima instanța toate infractiunile, cu excepția celor date prin lege în competența altor instante.

(2) Judecatoria soluționează și alte cazuri anume prevăzute de lege.

Alin. (2) al [art. 25 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Competența tribunalului militar

Articolul 26

Tribunalul militar:

1. judeca în prima instanța:

a) infractiunile prevăzute în art. 331-352 din Codul penal, precum și alte infractiuni savarsite în legătură cu indatoririle de serviciu, comise de militari până la gradul de colonel inclusiv, cu excepția celor date în competența altor instante;

b) infractiunile prevăzute de Codul penal în art. 348-354, savarsite de civili;

2. judeca și soluționează și alte cauze anume prevăzute de lege.

[Art. 26 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Competența tribunalului

Articolul 27

Tribunalul:

1. judeca în prima instanța:

a) infractiunile prevăzute de Codul penal în art. 174-177, 179, art. 189 alin. 3, art. 190, art. 197 alin. 3, art. 209 alin. 3 și 4, art. 211 alin. 2, 2[^]1 și 3, art. 212, art. 215 alin. 5, art. 215[^]1 alin. 2, art. 252, 254, 255, 257, 266-270, 273-276 când s-a produs o catastrofa de cale ferata, art. 279[^]1, 298, 312 și 317, precum și infractiunea de contrabanda, dacă a avut ca obiect arme, munitii sau materii explozive ori radioactive;

b) infractiunile savirsite cu intentie, care au avut ca urmare moartea unei persoane;

c) infractiunile privind siguranța națională a României prevăzute în legi speciale;

d) infractiunea de spalare a banilor, precum și infractiunile privind traficul și consumul ilicit de droguri;

e) infractiunea de bancruta frauduloasa, dacă fapta privește sistemul bancar;

f) alte infractiuni date prin lege în competența sa;

2. ca instanța de apel, judeca apelurile împotriva hotărârilor penale pronuntate de judecatorii în prima instanța, cu excepția celor privind infractiunile menționate în art. 279 alin. 2 lit. a);

3. ca instanța de recurs, judeca recursurile împotriva hotărârilor penale pronuntate de judecatorii, în cazul infracțiunilor menționate în art. 279 alin. 2 lit. a), precum și în alte cazuri anume prevăzute de lege;

4. soluționează conflictele de competență ivite între judecatoriile din circumscripția sa, precum și alte cazuri anume prevăzute de lege.

Lit. a) și d) ale pct. 1 al [art. 27 au fost modificate de ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 207/2000](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 594 din 22 noiembrie 2000.

Literele a) și d) ale pct. 1 al [art. 27](#) au fost modificate de [Legea nr. 456/2001](#) publicată în M. Of. 410/25.07.2001 pentru aprobarea cu modificări și completări a [ORDONANTEI DE URGENTĂ nr. 207/2000](#).

Litera a) a pct. 1 al [art. 27](#) a fost modificată de [ORDONANȚA DE URGENTĂ nr. 58 din 23 mai 2002](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 351 din 27 mai 2002.

Pct. 4 al [art. 27](#) a fost modificat de [LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Litera a) a punctului 1 al articolului 27 a fost modificată prin articolul 1 punctul 1 din [ORDONANȚA DE URGENTĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Competența tribunalului militar teritorial

Articolul 28

Tribunalul militar teritorial:

1. judeca în prima instanță:

a) infracțiunile menționate în art. 27 pct. 1 lit. a)-e), savarsite în legătură cu îndatoririle de serviciu, de militari până la gradul de colonel inclusiv;

b) alte infracțiuni date prin lege în competența sa;

2. ca instanță de apel, judeca apelurile împotriva hotărârilor pronunțate în prima instanță de tribunalele militare, cu excepția infracțiunilor menționate în art. 279 alin. 2 lit. a) și a infracțiunilor contra ordinii și disciplinei militare, sancționate de lege cu pedeapsa închisorii de cel mult 2 ani;

3. ca instanță de recurs, judeca recursurile împotriva hotărârilor pronunțate de tribunalele militare în cazul infracțiunilor menționate în art. 279 alin. 2 lit. a) și al infracțiunilor contra ordinii și disciplinei militare, sancționate de lege cu pedeapsa închisorii de cel mult 2 ani, precum și în alte cazuri anume prevăzute de lege;

4. soluționează conflictele de competență ivite între tribunalele militare din circumscripția sa, precum și alte cazuri anume prevăzute de lege.

[Art. 28 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Competența Curtii de Apel

Articolul 28¹

Curtea de Apel:

1. judeca în prima instanță:

a) infracțiunile prevăzute de Codul penal în art. 155-173 și 356-361;

b) infracțiunile savarsite de judecătorii de la judecătorii și tribunale, de procurorii de la parchetele de pe lînga aceste instanțe, precum și de notarii publici;

c) infracțiunile savarsite de judecătorii, procurorii și controlorii financiari ai camerelor de conturi județene, precum și de controlorii financiari de la Curtea de Conturi;

d) alte infracțiuni date prin lege în competența sa;

e) abrogată;

f) abrogată.

2. ca instanță de apel, judeca apelurile împotriva hotărârilor penale pronunțate în prima instanță de tribunale;

3. ca instanță de recurs, judeca recursurile împotriva hotărârilor penale pronunțate de tribunale în apel, precum și în alte cazuri anume prevăzute de lege;

4. soluționează conflictele de competență ivite între tribunale sau între judecătorii și tribunale din circumscripția sa ori între judecătorii din circumscripția unor tribunale diferite aflate în circumscripția Curtii, precum și alte cazuri anume prevăzute de lege.

5. soluționează cererile prin care s-a solicitat extradarea sau transferul persoanelor condamnate în străinătate.

Litera e) a punctului 1 al articolului 28¹ a fost introdusă prin [art. 55 din Legea nr. 296 din 7 iunie 2001*](#)), publicată în Monitorul Oficial nr. 326 din 18 iunie 2001.

*) [Legea nr. 296 din 7 iunie 2001](#) a fost abrogată de [LEGEA nr. 302 din 28 iunie 2004](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 594 din 1 iulie 2004.

Litera f) a pct. 1 al [art. 28¹](#) a fost introdusă de [LEGEA nr. 756 din 27 decembrie 2001**](#)) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 2 din 4 ianuarie 2002.

**) [LEGEA nr. 756 din 27 decembrie 2001](#) a fost abrogată de [LEGEA nr. 302 din 28 iunie 2004](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 594 din 1 iulie 2004.

Litera c) a pct. 1 al [art. 28¹](#) a fost modificată de [LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Literele e) și f) ale [art. 28¹](#) au fost abrogate de [LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Pct. 4 al [art. 28¹ a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Pct. 5 al [art. 28¹ a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Articolul 28²

Curtea Militara de Apel:

1. judeca în prima instanță:

- a) infracțiunile prevăzute de Codul penal în art. 155-173 și art. 356-361, savarsite de militari;
- b) infracțiunile savirsite de judecatorii tribunalelor militare și ai tribunalelor militare teritoriale, precum și de procurorii militari de la parchetele militare de pe lînga aceste instante;
- c) alte infracțiuni date prin lege în competența sa;

2. ca instanță de apel, judeca apelurile împotriva hotărârilor pronunțate în prima instanță de tribunalele militare teritoriale;

3. ca instanță de recurs, judeca recursurile împotriva hotărârilor pronunțate de tribunalele militare teritoriale în apel, precum și în alte cazuri anume prevăzute de lege;

4. soluționează conflictele de competență ivite între tribunalele militare teritoriale sau între tribunalele militare și tribunalele militare teritoriale ori între tribunalele militare din raza de competență a unor tribunale militare teritoriale diferite, precum și alte cazuri anume prevăzute de lege.

Litera a) a pct. 1 al [art. 28² a fost modificata de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Pct. 4 al [art. 28² a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Competența Curtii Supreme de Justiție

Articolul 29

Curtea Suprema de Justiție:

1. judeca în prima instanță:

- a) infracțiunile savirsite de senatori și deputați;
- b) infracțiunile savirsite de membrii Guvernului;
- c) infracțiunile savarsite de judecatorii Curtii Constitutionale, de membrii, judecatorii și procurorii Curtii de Conturi, de președintele Consiliului Legislativ și de Avocatul Poporului;
- d) infracțiunile savarsite de maresali, amirali, generali și chestori;
- e) infracțiunile savirsite de sefii cultelor religioase organizate în condițiile legii și de ceilalți membri ai Înaltului Cler, care au cel puțin rangul de arhieru sau echivalent al acestuia;
- f) infracțiunile savarsite de judecatorii și magistrații asistenți de la Curtea Suprema de Justiție, de judecatorii de la curțile de apel și Curtea Militara de Apel, precum și de procurorii de la parchetele de pe lîngă aceste instante și de procurorii Parchetului Național Anticorupție;
- g) alte cauze date prin lege în competența sa;

2. ca instanță de recurs, judeca:

- a) recursurile împotriva hotărârilor penale pronunțate, în prima instanță, de curțile de apel și Curtea Militara de Apel;
- b) recursurile împotriva hotărârilor penale pronunțate, ca instante de apel, de curțile de apel și Curtea Militara de Apel;
- c) recursurile împotriva hotărârilor penale pronunțate, în prima instanță, de secția penală a Curtii Supreme de Justiție, precum și alte cazuri prevăzute de lege.

3. judeca recursurile în interesul legii;

4. abrogat;

5. soluționează:

- a) conflictele de competență în cazurile în care Curtea Suprema de Justiție este instanța superioară comună;
- b) cazurile în care cursul justiției este intrerupt;
- c) cererile de stramutare;
- d) alte cazuri anume prevăzute de lege.

Literale c), d) și f) ale pct. 1 al [art. 29 au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Litera c) a pct. 2 al [art. 29 a fost modificata de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Litera d) a pct. 5 al [art. 29 a fost introdusa de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Punctul 4 al art. 29 a fost abrogat de pct. 1 al [art. I din LEGEA nr. 576 din 14 decembrie 2004](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 1.223 din 20 decembrie 2004.

Secțiunea II

Competența teritorială

Competența pentru infracțiunile savirsite în țara

Articolul 30

(1) Competența după teritoriu este determinată de:

- a) locul unde a fost savirsita infracțiunea;
- b) locul unde a fost prins faptuitorul;
- c) locul unde locuiește faptuitorul;
- d) locul unde locuiește persoana vătămată.

(2) Judecarea cauzei revine aceleia dintre instanțele competente potrivit alin. 1, în a cărei circumscripție s-a efectuat urmărirea penală.

(3) Când urmărirea penală se efectuează de către Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție sau de către parchetele de pe lângă curțile de apel ori de pe lângă tribunale sau de către un organ de cercetare central ori județean, procurorul, prin rechizitoriu, stabilește careia dintre instanțele prevăzute în alin. 1 îi revine competența de a judeca, ținând seama că, în raport cu împrejurările cauzei, să fie asigurată buna desfășurare a procesului penal.

(4) Prin "locul savirsirii infracțiunii" se înțelege locul unde s-a desfășurat activitatea infracțională, în totul sau în parte, ori locul unde s-a produs rezultatul acesteia.

Alin. (3) al [art. 30 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Competența pentru infracțiunile savirsite în străinătate

Articolul 31

(1) Infracțiunile savirsite în afara teritoriului țării se judecă, după caz, de către instanțele civile sau militare în a căror circumscripție își are domiciliul sau locuiește faptuitorul. Dacă acesta nu are domiciliul și nici nu locuiește în România, iar fapta este de competența judecătorei, se judecă de Judecătoria Sectorului 2, iar în celelalte cazuri, de instanța competența după materie și calitatea persoanei, din municipiul București, afară de cazul când prin lege se dispune altfel.

(2) Infracțiunea savirsita pe o nava este de competența instanței în a cărei circumscripție se afla primul port român în care ancorează nava, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

(3) Infracțiunea savirsita pe o aeronavă este de competența instanței în a cărei circumscripție se afla primul loc de aterizare pe teritoriul român.

(4) Dacă nava nu ancorează într-un port român sau dacă aeronava nu aterizează pe teritoriul român, competența este cea prevăzută în alin. 1, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

Alin. (1) al [art. 31 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Secțiunea III

Competența în caz de indivizibilitate și conexitate

Reunirea cauzelor

Articolul 32

În caz de indivizibilitate sau de conexitate, judecata în prima instanță, dacă are loc în același timp pentru toate faptele și pentru toți faptuitorii, se efectuează de aceeași instanță.

Cazurile de indivizibilitate

Articolul 33

Este indivizibilitate:

- a) când la savirsirea unei infracțiuni au participat mai multe persoane;
- b) când două sau mai multe infracțiuni au fost savirsite prin același act;
- c) în cazul infracțiunii continuate sau în orice alte cazuri când două sau mai multe acte materiale alcătuiesc o singură infracțiune.

Cazurile de conexitate

Articolul 34

Este conexitate:

- a) când doua sau mai multe infractiuni sunt savirsite prin acte diferite, de una sau de mai multe persoane împreună, în același timp și în același loc;
- b) când doua sau mai multe infractiuni sunt savirsite în timp ori în loc diferit, după o prealabilă înțelegere între infractori;
- c) când o infractiune este savirsita pentru a pregăti, a înlăsa sau a ascunde comiterea altei infractiuni, ori este savirsita pentru a înlăsa sau a asigura sustragerea de la răspundere penală a făptuitorului altei infractiuni;
- d) când între doua sau mai multe infractiuni există legătură și reunirea cauzelor se impune pentru o bună desfășurare a justiției.

Competența în caz de indivizibilitate sau conexitate

Articolul 35

- (1) În caz de indivizibilitate sau conexitate, dacă competența în raport cu diferiții făptuitori ori diferitele fapte aparține, potrivit legii, mai multor instanțe de grad egal, competența de a judeca toate faptele și pe toți făptuitorii revine instanței mai întâi sesizate, iar dacă competența după natura faptelor sau după calitatea persoanelor aparține unor instanțe de grad diferit, competența de a judeca toate cauzele reunite revine instanței superioare în grad.
- (2) Dacă dintre instanțe una este civilă, iar alta militară, competența revine instanței militare.
- (3) Dacă instanța civilă este superioară în grad, competența revine instanței militare echivalente în grad cu instanța civilă. Dacă instanța civilă superioară este Curtea Supremă de Justiție, competența revine acesteia.
- (4) Competența de a judeca cauzele reunite rămâne dobândită instanței, chiar dacă pentru fapta sau pentru făptuitorul care a determinat competența acestei instanțe s-a dispus încetarea procesului penal ori s-a pronunțat achitarea.
- (5) Tănuirea, favorizarea infractorului și nădenuntarea unor infractiuni sunt de competența instanței care judecă infractiunea la care acestea se referă.

Alin. (3) al [art. 35 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Instanța competența a hotărî reunirea cauzelor

Articolul 36

Reunirea cauzelor se hotărîste de instanța careia îi revine competența de judecată, potrivit dispozițiilor art. 35. În cazul prevăzut în art. 35 alin. 3, reunirea cauzelor se hotărîste de instanța civilă, care trimite dosarul instanței militare careia îi revine competența.

Cazuri speciale

Articolul 37

În cazurile de indivizibilitate prevăzute în art. 33 lit. a) și b), precum și în cele de conexitate, cauzele sunt reunite dacă ele se află în fața primei instanțe de judecată, chiar după desființarea hotărîrii cu trimitere de către instanța de apel sau după casarea cu trimitere de către instanța de recurs.

Cauzele se reunesc și la instanțele de apel, precum și la cele de recurs, de același grad, dacă se află în același stadiu de judecată.

În cazul de indivizibilitate prevăzut în art. 33 lit. c), cauzele trebuie să fie reunite întotdeauna.

Disjungerea

Articolul 38

În cazul de indivizibilitate prevăzut în art. 33 lit. a), precum și în toate cazurile de conexitate, instanța poate dispune, în interesul unei bune judecări, disjungerea cauzei, astfel ca judecarea unora dintre infractori sau dintre infractiuni să se facă separat.

Secțiunea IV Dispoziții comune

Excepții de necompetență

Articolul 39

Excepția de necompetență materială și cea de necompetență după calitatea persoanei pot fi ridicate în tot cursul procesului penal, până la pronunțarea hotărîrii definitive.

Excepția de necompetență teritorială poate fi ridicată numai până la citirea actului de sesizare în fața primei instanțe de judecată.

Excepțiile de necompetența pot fi ridicate de procuror, de oricare dintre părți, sau puse în discuția părților din oficiu.

Competența în caz de schimbare a calității inculpatului

Articolul 40

(1) Când competența instanței este determinată de calitatea inculpatului, instanța rămâne competența sa judece chiar dacă inculpatul, după savarsirea infractiunii, nu mai are acea calitate, în cazurile când:

a) fapta are legătură cu atribuțiile de serviciu ale făptuitorului;

b) s-a dat o hotărâre în prima instanță.

Dobândirea calității după savarsirea infractiunii nu determină schimbarea competenței, cu excepția infracțiunilor savarsite de persoanele prevăzute în art. 29 pct. 1.

Alin. (1) al art. 40 a fost modificat de [LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (2) al art. 40 a fost modificat de articolul 1 punctul 2 din [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Competența în caz de schimbare a încadrării juridice sau a calificării

Articolul 41

Instanța sesizată cu judecarea unei infracțiuni rămâne competența a o judeca chiar dacă constată, după efectuarea cercetării judecătorești, că infracțiunea este de competența instanței inferioare.

Schimbarea calificării faptei printr-o lege nouă, intervenită în cursul judecării cauzei, nu atrage incompetența instanței de judecată, afară de cazul când prin acea lege s-ar dispune altfel.

Declinarea de competență

Articolul 42

Instanța de judecată care își declină competența trimite dosarul instanței de judecată arătate ca fiind competența prin hotărârea de declinare.

Dacă declinarea a fost determinată de competența materială sau după calitatea persoanei, instanța careia i s-a trimis cauza poate folosi actele indeplinite și poate menține măsurile dispuse de instanța desesizată.

În cazul declinării pentru necompetența teritorială, actele indeplinite ori măsurile dispuse se mențin.

Hotărârea de declinare a competenței nu este supusă apelului și nici recursului.

Conflictul de competență

Articolul 43

Când două sau mai multe instanțe se recunosc competente a judeca aceeași cauză ori își declină competența, conflictul pozitiv sau negativ de competență se soluționează de instanța ierarhic superioară comună.

Când conflictul de competență se ivese între o instanță civilă și una militară, soluționarea conflictului este de competența Curții Supreme de Justiție.

Instanța ierarhic superioară comună este sesizată în caz de conflict pozitiv, de către instanța care s-a declarat cea din urma competența, iar în caz de conflict negativ, de către instanța care și-a declinat cea din urma competența.

În toate cazurile, sesizarea se poate face și de procuror sau de părți.

Până la soluționarea conflictului pozitiv de competență judecata se suspendă.

Instanța care și-a declinat competența ori s-a declarat competența cea din urma ia măsurile și efectuează actele ce reclama urgentă.

Instanța ierarhic superioară comună hotărăște asupra conflictului de competență cu citarea părților.

Când instanța sesizată cu soluționarea conflictului de competență constată că acea cauză este de competența altei instanțe decât cele între care a intervenit conflictul și față de care nu este instanța superioară comună trimite dosarul instanței superioare comune.

Instanța careia i s-a trimis cauza prin hotărârea de stabilire a competenței nu se mai poate declara necompetență, afară de cazul în care, în urma noii situații de fapt ce rezultă din completarea cercetării judecătorești, se constată că fapta constituie o infracțiune dată prin lege în competența altei instanțe.

Instanța careia i s-a trimis cauza aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 42 alin. 2.

Chestiuni prealabile

Articolul 44

Instanța penală este competența sa judece orice chestiune prealabilă de care depinde soluționarea cauzei, chiar dacă prin natura ei acea chestiune este de competența altei instanțe.

Chestiunea prealabilă se judecă de către instanța penală, potrivit regulilor și mijloacelor de probă privitoare la materia careia îi aparține acea chestiune.

Hotărârea definitivă a instanței civile, asupra unei împrejurări ce constituie o chestiune prealabilă în procesul penal, are autoritate de lucru judecat în fața instanței penale.

Dispoziții care se aplică la urmărirea penală

Articolul 45

(1) Dispozițiile cuprinse în art. 30-36, 38, 40, 42 și 44 se aplică în mod corespunzător și în cursul urmăririi penale.

(1¹) Prevederile art. 35 alin. 4 nu se aplică în cazul în care scoaterea de sub urmărire penală sau încetarea urmăririi penale a fost dispusă de un procuror militar.

(1²) Declinarea de competență se dispune prin ordonanță.

(2) Când nici unul din locurile arătate în art. 30 alin. 1 nu este cunoscut, competența revine organului de urmărire penală care a fost mai întâi sesizat.

(3) În caz de sesizări simultane, precaderea se stabilește în ordinea enumerării de la art. 30 alin. 1.

(4) Dacă în raport cu vreunul din criteriile arătate în art. 30 alin. 1 sunt competente mai multe organe de urmărire penală, competența revine organului care a fost mai întâi sesizat.

(5) Urmărirea penală a infracțiunilor savirsite în condițiile prevăzute în art. 31 se efectuează de către organul de urmărire penală din circumscripția instanței competente să judece cauza.

(6) Conflictul de competență între doi sau mai mulți procurori se rezolvă de către procurorul superior comun acestora. Când conflictul se ivede între două sau mai multe organe de cercetare penală, competența se stabilește de către procurorul care exercită supravegherea activității de cercetare penală a acestor organe.

Alin. (1¹) și (1²) ale art. 45 au fost introduse de **LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Capitolul 2 INCOMPATIBILITATEA ȘI STRAMUTAREA

Secțiunea I Incompatibilitatea

Rudenia între judecatori

Articolul 46

Judecătorii care sunt soți sau rude apropiate între ei nu pot face parte din același complet de judecată.

Judecător care s-a pronunțat anterior

Articolul 47

Judecătorul care a luat parte la soluționarea unei cauze nu mai poate participa la judecarea aceleiași cauze într-o instanță superioară, sau la judecarea cauzei după desființarea hotărârii cu trimitere în apel sau după casarea cu trimitere în recurs.

De asemenea, nu mai poate participa la judecarea cauzei judecătorul care și-a exprimat anterior parerea cu privire la soluția care ar putea fi dată în acea cauză.

Alte cauze de incompatibilitate

Articolul 48

Judecătorul este de asemenea incompatibil de a judeca, dacă în cauza respectivă:

- a) a pus în mișcare acțiunea penală sau a dispus trimiterea în judecată ori a pus concluzii în fond în calitate de procuror la instanța de judecată sau a emis mandatul de arestare preventivă în cursul urmăririi penale;
- b) a fost reprezentant sau aparator al vreuneia din părți;
- c) a fost expert sau martor;
- d) există împrejurări din care rezultă că este interesat sub orice formă, el, sotul sau vreo rudă apropiată.

Litera a) a art. 48 a fost modificată de **LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Litera a) a art. 48 a fost modificată prin articolul 1 punctul 3 din **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003**, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Incompatibilitatea procurorului, a organului de cercetare penală, a magistratului-asistent și a grefierului

Articolul 49

(1) Dispozițiile art. 46 se aplică procurorului și magistratului-asistent sau, după caz, grefierului de sedință, când cauza de incompatibilitate există între ei sau între vreunul dintre ei și unul dintre membrii completului de judecată.

(2) Dispozițiile privind cazurile de incompatibilitate prevăzute în art. 48 lit. b)-d) se aplică procurorului, persoanei care efectuează cercetarea penală, magistratului-asistent și grefierului de sedință.

(3) Procurorul care a participat ca judecător la soluționarea cauzei în prima instanță nu poate pune concluzii la judecarea ei în caile de atac.

(4) Persoana care a efectuat urmărirea penală este incompatibilă să procedeze la completarea sau refacerea acesteia, când completarea sau refacerea este dispusă de instanță.

Denumirea marginală a [art. 49 a fost modificată de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (1) - (3) ale [art. 49 au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (3) al art. 49 a fost modificat de articolul 1 punctul 4 din [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Abținerea

Articolul 50

Persoana incompatibilă este obligată să declare, după caz, președintelui instanței, procurorului care supraveghează cercetarea penală sau procurorului ierarhic superior, ca se abține de a participa la procesul penal, cu arătarea cazului de incompatibilitate ce constituie motivul abținerii.

Declarația de abținere se face de îndată ce persoana obligată la aceasta a luat cunoștința de existența cazului de incompatibilitate.

Recuzarea

Articolul 51

În cazul în care persoana incompatibilă nu a făcut declarație de abținere, poate fi recuzată atât în cursul urmăririi penale cât și în cursul judecății, de oricare dintre părți, de îndată ce partea a aflat despre existența cazului de incompatibilitate.

Recuzarea se formulează oral sau scris, cu arătarea cazului de incompatibilitate ce constituie motivul recuzării. Procedura de soluționare în cursul judecății

Articolul 52

(1) Abținerea sau recuzarea judecătorului, procurorului, magistratului-asistent sau grefierului se soluționează de un alt complet, în sedința secretă, fără participarea celui ce declară ca se abține sau care este recuzat.

(2) Examinarea declarației de abținere sau a cererii de recuzare se face de îndată, ascultându-se procurorul când este prezent în instanță, iar dacă se găsește necesar, și părțile, precum și persoana care se abține sau a carei recuzare se cere.

(3) Când abținerea sau recuzarea privește cazul prevăzut în art. 46 și 49 alin. 1, instanța, admitând recuzarea, stabilește care dintre persoanele arătate în menționatele texte nu va lua parte la judecarea cauzei.

(4) În caz de admitere a abținerii sau a recuzării, se va stabili în ce măsură actele îndeplinite ori măsurile dispuse se mențin.

(5) Abținerea sau recuzarea care privește întreaga instanță trebuie să cuprindă indicarea concretă a cazului de incompatibilitate în care se afla fiecare judecător și se soluționează de instanța ierarhic superioară. Aceasta, în cazul când găsește întemeiată abținerea sau recuzarea, desemnează pentru judecarea cauzei o instanță egală în grad cu instanța în fața căreia s-a produs abținerea sau recuzarea.

(5¹) În cauzele în care sunt inculpați arestați preventiv, când se recuză întreaga instanță, instanța ierarhic superioară competența să soluționeze cererea de recuzare, înainte de a se pronunța asupra recuzării, dispune cu privire la arestarea preventivă în condițiile prevăzute de lege.

(6) Încheierea prin care s-a admis sau s-a respins abținerea, ca și aceea prin care s-a admis recuzarea, nu sunt supuse nici unei cai de atac.

(7) Abrogat.

Alin. (1) și (5) ale [art. 52 au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (5¹) al [art. 52 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (7) al [art. 52 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (7) al [art. 52 a fost modificat de LEGEA nr. 159 din 14 mai 2004](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 451 din 20 mai 2004.

Alin. (7) al [art. 52 a fost abrogat de ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 55 din 25 iunie 2004](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 592 din 1 iulie 2004.

Procedura de soluționare în cursul urmăririi penale

Articolul 53

(1) În cursul urmăririi penale, asupra abținerii sau recuzării persoanei care efectuează cercetarea penală ori a procurorului se pronunță procurorul care supraveghează cercetarea penală sau procurorul ierarhic superior.

(2) Cererea de recuzare privitoare la persoana care efectuează cercetarea penală se adresează fie acestei persoane, fie procurorului. În cazul în care cererea este adresată persoanei care efectuează cercetarea penală, aceasta este obligată să o înainteze împreună cu lamurile necesare, în termen de 24 de ore, procurorului, fără a întrerupe cursul cercetării penale.

(3) Procurorul este obligat să soluționeze cererea în cel mult 3 zile, printr-o ordonanță.

(4) Cererea de recuzare care privește pe procuror se soluționează în același termen și în aceleași condiții de procurorul ierarhic superior.

(5) Abținerea se soluționează potrivit dispozițiilor din alin. 3 și 4, care se aplică în mod corespunzător.

Alin. (1) al [art. 53 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Incompatibilitatea expertului și interpretului

Articolul 54

Dispozițiile art. 48, 50, 51, 52 și 53 se aplică în mod corespunzător expertului și interpretului.

Calitatea de expert este incompatibilă cu aceea de martor în aceeași cauză. Calitatea de martor are întâietate.

Participarea ca expert sau ca interpret de mai multe ori în aceeași cauză nu constituie un motiv de recuzare.

Secțiunea II

Stramutarea judecării cauzei penale

Temeiul stramutării

Articolul 55

Curtea Supremă de Justiție stramută judecarea unei cauze de la instanța competență la o altă instanță egală în grad, în cazul în care, apreciind temeinicia motivelor de stramutare, considera că prin aceasta se asigură desfășurarea normală a procesului.

Stramutarea poate fi cerută de partea interesată, de procuror sau de ministrul Justiției.

Cererea și efectele ei

Articolul 56

(1) Cererea de stramutare se adresează Curții Supreme de Justiție și trebuie motivată. Inscrisurile pe care se sprijină cererea se alătură la aceasta, când sunt deținute de partea care cere stramutarea.

(2) În cerere se face mențiune dacă în cauză se găsesc arestați.

(3) Suspendarea judecării cauzei poate fi dispusă de președintele Curții Supreme de Justiție la primirea cererii, sau de către Curtea Supremă de Justiție după ce aceasta a fost investită.

(4) Cererea făcută de procurorul general al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție suspenda de drept judecarea cauzei.

Alin. (4) al [art. 56 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Procedura de informare

Articolul 57

Președintele Curții Supreme de Justiție cere, pentru lamurirea instanței, informații de la președintele instanței ierarhic superioare celei la care se afla cauza a carei stramutare se cere, comunicându-i totodată termenul fixat pentru judecarea cererii de stramutare.

Când Curtea Supremă de Justiție este instanța ierarhic superioară, informațiile se cer Ministerului Justiției.

În cazul introducerii unei noi cereri de stramutare cu privire la aceeași cauză, cererea de informații este facultativă.

Instiintarea părților

Articolul 58

Președintele instanței ierarhic superioare celei la care se afla cauza ia măsuri pentru încunostintarea părților despre introducerea cererii de stramutare, despre termenul fixat pentru soluționarea acesteia, cu mențiunea că părțile pot trimite memoriile și se pot prezenta la termenul fixat pentru soluționarea cererii.

În informațiile trimise Curtii Supreme de Justiție se face mențiune expresa despre efectuarea incunostintarilor, atăsându-se și dovezile de comunicare a acestora.

Când în cauza a carei stramutare se cere sunt arestați, președintele dispune desemnarea unui aparator din oficiu.

Examinarea cererii

Articolul 59

Examinarea cererii de stramutare se face în ședința secretă.

Când părțile se infatisează, se ascultă și concluziile acestora.

Soluționarea cererii

Articolul 60

Curtea Supremă de Justiție dispune, fără aratarea motivelor, admiterea sau respingerea cererii.

În cazul în care găsește cererea întemeiată, dispune stramutarea judecării cauzei, hotărînd totodată în ce măsură actele îndeplinite în fața instanței de la care s-a stramutat cauza se mențin.

Această instanță va fi înființată de îndată despre admiterea cererii de stramutare.

Dacă instanța la care se afla cauza a carei stramutare se cere a procedat între timp la judecarea cauzei, hotărîrea pronunțată este desființată prin efectul admiterii cererii de stramutare.

Repetarea cererii

Articolul 61

Stramutarea cauzei nu poate fi cerută din nou, afară de cazul când noua cerere se întemeiază pe împrejurări necunoscute Curtii Supreme de Justiție la soluționarea cererii anterioare sau ivite după aceasta.

Titlul III PROBELE ȘI MIJLOACELE DE PROBA

Capitolul 1 DISPOZIȚII GENERALE

Lamurirea cauzei prin probe

Articolul 62

În vederea aflării adevărului, organul de urmărire penală și instanța de judecată sunt obligate să lămurească cauza sub toate aspectele, pe bază de probe.

Probele și aprecierea lor

Articolul 63

(1) Constituie proba orice element de fapt care servește la constatarea existenței sau inexistenței unei infracțiuni, la identificarea persoanei care a săvîșit-o și la cunoașterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei.

(2) Probele nu au valoare mai dinainte stabilită. Aprecierea fiecărei probe se face de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată în urma examinării tuturor probelor administrate, în scopul aflării adevărului.

Alin. (2) al [art. 63 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Mijloacele de proba

Articolul 64

(1) Mijloacele de proba prin care se constată elementele de fapt ce pot servi ca proba sunt: declarațiile invinuitului sau ale inculpatului, declarațiile părții vătămate, ale părții civile și ale părții responsabile civilmente, declarațiile martorilor, înscrisurile, înregistrările audio sau video, fotografiile, mijloacele materiale de proba, constatarile tehnico-stiințifice, constatările medico-legale și expertizele.

(2) Mijloacele de proba obținute în mod ilegal nu pot fi folosite în procesul penal.

Alin. (2) al [art. 64 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Sarcina administrării probelor

Articolul 65

Sarcina administrării probelor în procesul penal revine organului de urmărire penală și instanței de judecată.

La cererea organului de urmărire penală ori a instanței de judecată, orice persoană care cunoaște vreo probă sau deține vreun mijloc de probă este obligată să le aducă la cunoștință sau să le infatiseze.

Dreptul de a proba lipsa de temeinicie a probelor

Articolul 66

(1) Invinuitul sau inculpatul beneficiaza de prezumtia de nevinovatie și nu este obligat să-și dovedeasca nevinovatia.

(2) În cazul când exista probe de vinovatie, invinuitul sau inculpatul are dreptul sa probeze lipsa lor de temeinicie.

Denumirea marginala și alin. (1) ale [art. 66](#) au fost modificate de [LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Concludenta și utilitatea probei

Articolul 67

În cursul procesului penal părțile pot propune probe și cere administrarea lor.

Cererea pentru administrarea unei probe nu poate fi respinsa, dacă proba este concludenta și utila.

Admiterea sau respingerea cererii se face motivat.

Interzicerea mijloacelor de constringere

Articolul 68

Este oprit a se intrebuinta violente, amenintari ori alte mijloace de constringere, precum și promisiuni sau indemnuri, în scopul de a se obtine probe.

De asemenea, este oprit a determina o persoană sa savirseasca sau sa continue savirsirea unei fapte penale, în scopul obtinerii unei probe.

Capitolul 2 MIJLOACELE DE PROBA

Secțiunea I

Declaratiile invinuitului sau ale inculpatului

Declaratiile invinuitului sau ale inculpatului

Articolul 69

Declaratiile invinuitului sau ale inculpatului facute în cursul procesului penal pot servi la aflarea adevarului, numai în măsura în care sunt coroborate cu fapte și împrejurări ce rezultă din ansamblul probelor existente în cauza.

Intrebari și lamuriri prealabile

Articolul 70

(1) Invinuitul sau inculpatul, înainte de a fi ascultat, este intrebat cu privire la nume, prenume, porecla, data și locul nasterii, numele și prenumele parintilor, cetatenie, studii, situația militara, loc de muncă, ocupatie, adresa, antecedente penale și alte date pentru stabilirea situației sale personale.

(2) Invinuitului sau inculpatului i se aduc apoi la cunoștința fapta care formeaza obiectul cauzei, dreptul de a avea un aparator, precum și dreptul de a nu face nici o declaratie, atragandu-i-se totodata atenția ca ceea ce declara poate fi folosit și împotriva sa. Dacă invinuitul sau inculpatul da o declaratie, i se pune în vedere sa declare tot ce stie cu privire la fapta și la invinuirea ce i se aduce în legătură cu aceasta.

(3) Dacă invinuitul sau inculpatul consimte sa dea o declaratie, organul de urmărire penala, înainte de a-l asculta, îi cere sa dea o declaratie, scrisa personal, cu privire la invinuirea ce i se aduce.

Alin. (2) și (3) ale [art. 70](#) au fost modificate de [LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Modul de ascultare

Articolul 71

Fiecare invinuit sau inculpat este ascultat separat.

În cursul urmaririi penale, dacă sunt mai mulți invinuiti sau inculpați, fiecare este ascultat fără să fie de față ceilalti.

Invinuitul sau inculpatul este mai intii lasat sa declare tot ce stie în cauza.

Ascultarea invinuitului sau inculpatului nu poate începe cu citirea sau reamintirea declaratiilor pe care acesta le-a dat anterior în cauza.

Invinuitul sau inculpatul nu poate prezenta ori citi o declaratie scrisa de mai înainte, însă se poate servi de insemnari asupra amanuntelor greu de retinut.

Intrebari cu privire la fapta

Articolul 72

După ce invinuitul sau inculpatul a făcut declarația, i se pot pune întrebări cu privire la fapta care formează obiectul cauzei și la învinuirea ce i se aduce. De asemenea, este întrebat cu privire la probele pe care înțelege să le propună.

Consemnarea declarațiilor

Articolul 73

(1) Declarațiile invinuitului sau inculpatului se consemnează în scris. În fiecare declarație se vor consemna, totodată, ora începerii și ora încheierii ascultării invinuitului sau inculpatului. Declarația scrisă se citește acestuia, iar dacă cere, i se da să o citească. Când este de acord cu conținutul ei, o semnează pe fiecare pagină și la sfârșit.

(2) Când invinuitul sau inculpatul nu poate sau refuză să semneze, se face mențiune în declarația scrisă.

(3) Declarația scrisă este semnată și de organul de urmărire penală care a procedat la ascultarea invinuitului sau inculpatului ori de președintele completului de judecată și de grefier, precum și de interpret când declarația a fost luată printr-un interpret.

(4) Dacă invinuitul sau inculpatul revine asupra vreuneia din declarațiile sale sau are de făcut completări, rectificări sau precizări, acestea se consemnează și se semnează în condițiile arătate în prezentul articol.

Alin. (1) al [art. 73 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Ascultarea invinuitului sau inculpatului la locul unde se afla

Articolul 74

Ori de câte ori invinuitul sau inculpatul se găsește în imposibilitate de a se prezenta pentru a fi ascultat, organul de urmărire penală sau instanța de judecată procedează la ascultarea acestuia la locul unde se afla, cu excepția cazurilor în care legea prevede altfel.

[Art. 74 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Secțiunea II

Declarațiile părții vătămate, părții civile și ale părții responsabile civilmente

Declarațiile celorlalte părți din proces

Articolul 75

Declarațiile părții vătămate, ale părții civile și ale părții responsabile civilmente făcute în cursul procesului penal pot servi la aflarea adevărului, numai în măsura în care sunt coroborate cu fapte sau împrejurări ce rezultă din ansamblul probelor existente în cauză.

Explicații prealabile

Articolul 76

(1) Organul de urmărire penală sau instanța de judecată are obligația să cheme, spre a fi ascultate, persoana care a suferit o vătămare prin infracțiune, precum și persoana civilmente responsabilă.

(2) Înainte de ascultare, persoanei vătămate i se pune în vedere că poate participa în proces ca parte vătămată, iar dacă a suferit o pagubă materială sau o daună morală, că se poate constitui parte civilă. De asemenea, i se atrage atenția că declarația de participare în proces ca parte vătămată sau de constituire ca parte civilă se poate face în tot cursul urmăririi penale, iar în fața primei instanțe de judecată, până la citirea actului de sesizare.

Alin. (2) al [art. 76 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Modul de ascultare

Articolul 77

Ascultarea părții vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente se face potrivit dispozițiilor privitoare la ascultarea invinuitului sau inculpatului, care se aplică în mod corespunzător.

Secțiunea III

Declarațiile martorilor

Martorul

Articolul 78

Persoana care are cunoștința despre vreo faptă sau despre vreo împrejurare de natură să servească la aflarea adevărului în procesul penal poate fi ascultată în calitate de martor.

Ascultarea persoanei obligate a pastra secretul profesional

Articolul 79

Persoana obligata a pastra secretul profesional nu poate fi ascultata ca martor cu privire la faptele și împrejurările de care a luat cunoștința în exercitiul profesiei, fără incuviintarea persoanei sau a unității față de care este obligata a pastra secretul.

Calitatea de martor are intietate față de calitatea de aparator, cu privire la faptele și împrejurările pe care acesta le-a cunoscut înainte de a fi devenit aparator sau reprezentant al vreuneia dintre părți.

Ascultarea sotului și a rudelor apropiate

Articolul 80

Sotul și rudele apropiate ale invinuitului sau inculpatului nu sunt obligate să depună ca martori.

Organele judiciare vor aduce aceasta la cunoștința persoanelor aratate în alineatul precedent, de îndată ce au fost indeplinite dispozițiile alin. 3 din art. 84.

Martor minor

Articolul 81

Minorul poate fi ascultat ca martor. Până la vârsta de 14 ani ascultarea lui se face în prezenta unuia dintre parinti ori a tutorelui sau a persoanei careia îi este încredințat minorul spre crestere și educare.

Persoana vatamata

Articolul 82

Persoana vatamata poate fi ascultata ca martor, dacă nu este constituita parte civila sau nu participa în proces ca parte vatamata.

Obligația de prezentare

Articolul 83

Persoana chemata ca martor este obligata să se infatiseze la locul, ziua și ora aratate în citatie și are datoria sa declare tot ce stie cu privire la faptele cauzei.

Intrebări prealabile

Articolul 84

Martorul este intrebat mai intii despre nume, prenume, etate, adresa și ocupatie.

În caz de indoiala asupra identității martorului, aceasta se stabileste prin orice mijloc de proba.

Martorul va fi apoi intrebat dacă este sot sau ruda a vreuneia dintre părți și în ce raporturi se afla cu acestea, precum și dacă a suferit vreo paguba de pe urma infractiunii.

Juramintul martorului

Articolul 85

Înainte de a fi ascultat, martorul depune urmatorul juramint: "Jur ca voi spune adevarul și că nu voi ascunde nimic din ceea ce stiu. Asa să-mi ajute Dumnezeu!".

În timpul depunerii juramintului martorul tine mina pe cruce sau pe biblie.

Referirea la divinitate din formula juramintului se schimba potrivit credintei religioase a martorului.

Martorului de alta religie decit cea crestina nu îi sunt aplicabile prevederile alin. 2. Martorul fără confesiune va depune urmatorul juramint: "Jur pe onoare și constiinta ca voi spune adevarul și că nu voi ascunde nimic din ceea ce stiu".

Martorii care din motive de constiinta sau confesiune nu depun juramintul vor rosti în fața instanței urmatoarea formula: "Ma oblig ca voi spune adevarul și că nu voi ascunde nimic din ceea ce stiu".

Situațiile la care se referă alin. 3, 4 și 5 se retin de organul judiciar pe baza afirmatiilor facute de martor.

După depunerea juramintului sau după rostirea formulei prevăzute în alin. 5, se va pune în vedere martorului ca, dacă nu va spune adevarul, savirseste infractiunea de marturie mincinoasa.

Despre toate acestea se face mențiune în declaratia scrisa.

Minorul care nu a implinit 14 ani nu depune juramint; i se atrage însă atenția sa spuna adevarul.

Modul și limitele ascultării martorului

Articolul 86

Martorului i se face cunoscut obiectul cauzei și i se arata care sunt faptele sau împrejurările pentru dovedirea cărora a fost propus ca martor, cerindu-i-se sa declare tot ce stie cu privire la acestea.

După ce martorul a facut declaratii, i se pot pune intrebări cu privire la faptele și împrejurările care trebuie constatate în cauza, cu privire la persoana părților, precum și în ce mod a luat cunoștința despre cele declarate.

Dispozițiile art. 71-74 se aplică în mod corespunzător și la ascultarea martorului.

Protectia datelor de identificare a martorului

Articolul 86¹

Dacă exista probe sau indicii temeinice ca prin declararea identității reale a martorului sau a localității acestuia de domiciliu ori de reședință ar fi periclitată viața, integritatea corporală sau libertatea lui ori a altei persoane, martorului i se poate incuviința să nu declare aceste date, atribuindu-i-se o altă identitate sub care urmează să apară în fața organului judiciar.

Această măsură poate fi dispusă de către procuror în cursul urmăririi penale, iar în cursul judecării de instanță, la cererea motivată a procurorului, a martorului sau a oricărei alte persoane îndreptățite.

Datele despre identitatea reală a martorului se consemnează într-un proces-verbal, care va fi păstrat, la sediul parchetului care a efectuat sau a supravegheat efectuarea urmăririi penale ori, după caz, la sediul instanței, într-un loc special, în plic sigilat, în condiții de maxima siguranță. Procesul-verbal va fi semnat de cel care a înaintat cererea, precum și de cel care a dispus măsura.

Documentele privind identitatea reală a martorului vor fi prezentate procurorului sau, după caz, completului de judecată, în condiții de strictă confidențialitate.

În toate cazurile, documentele privind identitatea reală a martorului vor fi introduse în dosarul penal numai după ce procurorul, prin ordonanța sau, după caz, instanța, prin încheiere, a constatat că a dispărut pericolul care a determinat luarea măsurilor de protecție a martorului.

Declaratiile martorilor cărora li s-a atribuit o altă identitate, redată în procesul-verbal al procurorului potrivit art. 86² alin. 5, precum și declarația martorului, consemnată în cursul judecării și semnată de procurorul care a fost prezent la ascultarea martorului și de președintele completului de judecată, potrivit art. 86² alin. 6, teza I, pot servi la aflarea adevărului numai în măsura în care sunt coroborate cu fapte și împrejurări ce rezultă din ansamblul probelor existente în cauză.

Pot fi audiati ca martori cărora li s-a atribuit o altă identitate și investigatorii sub acoperire.

Dispozițiile prevăzute în alin. 1-6 se aplică și experților.

Art. 86¹ a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Modalități speciale de ascultare a martorului

Articolul 86²

În situațiile prevăzute în art. 86¹, dacă există mijloace tehnice corespunzătoare, procurorul sau, după caz, instanța poate admite ca să fie martorului ascultat fără a fi prezent fizic la locul unde se afla organul de urmărire penală sau în sala în care se desfășoară ședința de judecată, prin intermediul mijloacelor tehnice prevăzute în alineatele următoare.

Luarea declarației martorului, în condițiile arătate în alin. 1, se face în prezența procurorului.

Martorul poate fi ascultat prin intermediul unei rețele de televiziune cu imaginea și vocea distorsionate, astfel încât să nu poată fi recunoscut.

Declarația martorului ascultat, în condițiile arătate în alin. 1 și 2, se înregistrează prin mijloace tehnice video și audio și se redă integral în forma scrisă.

În cursul urmăririi penale, se întocmește un proces-verbal în care se redă cu exactitate declarația martorului și acesta se semnează de procurorul care a fost prezent la ascultarea martorului și de organul de urmărire penală și se depune la dosarul cauzei. Declarația martorului, transcrisă, va fi semnată și de acesta și va fi păstrată în dosarul depus la parchet, într-un loc special, în plic sigilat, în condiții de maxima siguranță.

În cursul judecării, declarația martorului va fi semnată de procurorul care a fost prezent la ascultarea martorului și de președintele completului de judecată. Declarația martorului, transcrisă, va fi semnată și de martor, fiind păstrată în dosarul depus la instanță, în condițiile prevăzute în alin. 5.

Casetele video și audio pe care a fost înregistrată declarația martorului, în original, sigilate cu sigiliul parchetului sau, după caz, al instanței de judecată în fața căreia s-a făcut declarația, se păstrează în condițiile prevăzute în alin. 5. Casetele video și audio înregistrate în cursul urmăririi penale vor fi înaintate la terminarea urmăririi penale instanței competente, împreună cu dosarul cauzei, și vor fi păstrate în aceleași condiții.

Dispozițiile art. 78, 85 și ale art. 86 alin. 1 și 2 se aplică în mod corespunzător.

Art. 86² a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Verificări privind mijloacele de ascultare a martorilor

Articolul 86³

Instanța de judecată poate admite, la cererea procurorului, a părților sau din oficiu, efectuarea unei expertize tehnice privind mijloacele prin care au fost audiati martorii, în condițiile prevăzute în art. 86².

Art. 86³ a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Audierea martorilor sub 16 ani în anumite cauze

Articolul 86⁴

În cauzele privind infractiunile de violență între membrii aceleiași familii, instanța poate dispune ca martorul sub 16 ani să nu fie audiat în ședința de judecată, admitându-se prezentarea unei audieri efectuate în prealabil, prin înregistrări audio-video, în condițiile art. 86² alin. 2, 4, 5 și 7.

Art. 86⁴ a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Protejarea deplasărilor martorului

Articolul 86⁵

Procurorul care efectuează sau supraveghează cercetarea penală ori, după caz, instanța de judecată poate dispune ca organele poliției să supravegheze domiciliul sau reședința martorului ori să-i asigure o reședință temporară supravegheată, precum și să-l însoțească la sediul parchetului sau al instanței și înapoi la domiciliu sau la reședință.

Măsurile prevăzute în alin. 1 vor fi ridicate de procuror sau, după caz, de instanța, când se constată că pericolul care a impus luarea lor a încetat.

Art. 86⁵ a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Secțiunea IV Confruntarea

Obiectul confruntării

Articolul 87

Când se constată că există contradicții între declarațiile persoanelor ascultate în aceeași cauză, se procedează la confruntarea acelor persoane, dacă aceasta este necesară pentru lămurirea cauzei.

Procedura confruntării

Articolul 88

Persoanele confruntate sunt ascultate cu privire la faptele și împrejurările în privința cărora declarațiile date anterior se contradic.

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate încuviința ca persoanele confruntate să-și pună reciproc întrebări.

Declarațiile date de persoanele confruntate se consemnează în proces-verbal.

Secțiunea V Înscrisurile

Mijloacele de probă scrise

Articolul 89

Înscrisurile pot servi ca mijloace de probă, dacă în conținutul lor se arată fapte sau împrejurări de natură să contribuie la aflarea adevărului.

Articolul 89¹

Formularele în care urmează să se consemneze orice declarație, în faza de urmărire penală, vor fi în prealabil înregistrate și inserate, ca formulare cu regim special, iar după completare vor fi introduse în dosarul cauzei.

Art. 89¹ a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Procesul-verbal ca mijloc de probă

Articolul 90

Procesele-verbale încheiate de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată sunt mijloace de probă.

De asemenea, sunt mijloace de probă procesele-verbale și actele de constatare, încheiate de alte organe, dacă legea prevede aceasta.

Cuprinsul și forma procesului-verbal

Articolul 91

Procesul-verbal trebuie să cuprindă:

- a)** data și locul unde este încheiat;
- b)** numele, prenumele și calitatea celui care îl încheie;

- c) numele, prenumele, ocupația și adresa martorilor asistenți, când există;
- d) descrierea amănunțită a celor constatate, precum și a măsurilor luate;
- e) numele, prenumele, ocupația și adresa persoanelor la care se referă procesul-verbal, obiecțiile și explicațiile acestora;
- f) mențiunile prevăzute de lege pentru cazurile speciale.

Procesul-verbal trebuie semnat pe fiecare pagină și la sfârșit de cel care îl încheie, precum și de persoanele arătate la lit. c) și e). Dacă vreuna dintre aceste persoane nu poate sau refuză să semneze, se face mențiune despre aceasta.

Secțiunea V¹

Interceptările și înregistrările audio sau video

Secțiunea 5¹ a capitolului 2 al titlului 3 a fost modificată de [LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Condițiile și cazurile de interceptare și înregistrare a convorbirilor sau comunicărilor

Articolul 91¹

Interceptările și înregistrările pe bandă magnetică sau pe orice alt tip de suport ale unor convorbiri ori comunicări se vor efectua cu autorizarea motivată a instanței, la cererea procurorului, în cazurile și în condițiile prevăzute de lege, dacă sunt date sau indicii temeinice privind pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni pentru care urmărirea penală se efectuează din oficiu, iar interceptarea și înregistrarea se impun pentru aflarea adevărului. Autorizația se da de către președintele instanței careia i-ar reveni competența să judece cauza în prima instanță, în camera de consiliu. Interceptarea și înregistrarea convorbirilor se impun pentru aflarea adevărului, atunci când stabilirea situației de fapt sau identificarea făptuitorului nu poate fi realizată în baza altor probe.

Interceptarea și înregistrarea convorbirilor sau comunicărilor pot fi autorizate în cazul infracțiunilor contra siguranței naționale prevăzute de Codul penal și de alte legi speciale, precum și în cazul infracțiunilor de trafic de stupefiante, trafic de arme, trafic de persoane, acte de terorism, spalare a banilor, falsificare de monede sau alte valori, în cazul infracțiunilor prevăzute de [Legea nr. 78/2000](#) pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție ori al unor alte infracțiuni grave care nu pot fi descoperite sau ai caror făptuitori nu pot fi identificați prin alte mijloace ori în cazul infracțiunilor care se săvârșesc prin mijloace de comunicare telefonică sau prin alte mijloace de telecomunicații.

Autorizarea se da pentru durata necesară înregistrării, până la cel mult 30 de zile.

Autorizarea poate fi prelungită în aceleași condiții, pentru motive temeinic justificate, fiecare prelungire neputând depăși 30 de zile. Durata maximă a înregistrărilor autorizate este de 4 luni.

Măsurile dispuse de instanța vor fi ridicate înainte de expirarea duratei pentru care au fost autorizate, îndată ce au încetat motivele care le-au justificat.

Înregistrările prevăzute în alin. 1 pot fi făcute și la cererea motivată a persoanei vătămate privind comunicările ce-i sunt adresate, cu autorizarea instanței de judecată.

Autorizarea interceptării și a înregistrării convorbirilor sau comunicărilor se face prin încheiere motivată, care va cuprinde: indiciile concrete și faptele care justifică măsura; motivele pentru care măsura este indispensabilă aflării adevărului; persoana, mijlocul de comunicare sau locul supus supravegherii; perioada pentru care sunt autorizate interceptarea și înregistrarea.

[Art. 91¹ a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Organele care efectuează interceptarea și înregistrarea

Articolul 91²

Procurorul procedează personal la interceptările și înregistrările prevăzute în art. 91¹ sau poate dispune ca acestea să fie efectuate de organul de cercetare penală. Persoanele care sunt chemate să dea concurs tehnic la interceptări și înregistrări sunt obligate să pastreze secretul operațiunii efectuate, încălcarea acestei obligații fiind pedepsită potrivit Codului penal.

În caz de urgență, când întârzierea obținerii autorizării prevăzute în art. 91¹ alin. 1 ar aduce grave prejudicii activității de urmărire, procurorul poate dispune, cu titlu provizoriu, prin ordonanță motivată, interceptarea și înregistrarea pe bandă magnetică sau pe orice alt tip de suport a convorbirilor sau comunicărilor, comunicând aceasta instanței imediat, dar nu mai târziu de 24 de ore.

Instanța trebuie să se pronunțe în cel mult 24 de ore asupra ordonantei procurorului și, dacă o confirmă și este necesar, va dispune autorizarea pe mai departe a interceptării și înregistrării, în condițiile art. 91¹ alin. 1-3. Dacă instanța nu confirmă ordonanța procurorului, ea trebuie să dispună încetarea, de îndată, a interceptărilor și înregistrărilor și distrugerea celor efectuate.

Instanța dispune, până la terminarea urmăririi penale, aducerea la cunoștință, în scris, persoanelor ale caror convorbiri sau comunicări au fost interceptate și înregistrate, datele la care s-au efectuat acestea.

Art. 91² a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Certificarea înregistrărilor

Articolul 91³

Despre efectuarea interceptărilor și înregistrărilor menționate în art. 91¹ și 91², procurorul sau organul de cercetare penală întocmește un proces-verbal în care se menționează autorizația dată de instanța pentru efectuarea acestora, numărul sau numerele posturilor telefonice între care s-au purtat convorbirile, numele persoanelor care le-au purtat, dacă sunt cunoscute, data și ora fiecărei convorbiri în parte și numărul de ordine al benzii magnetice sau al oricărui alt tip de suport pe care se face imprimarea.

Convorbirile înregistrate sunt redată integral în forma scrisă și se atasează la procesul-verbal, cu certificarea pentru autenticitate de către organul de cercetare penală, verificat și contrasemnat de procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală în cauză. În cazul în care procurorul procedează la interceptări și înregistrări, certificarea pentru autenticitate se face de către acesta, iar verificarea și contrasemnarea, de către procurorul ierarhic superior. Corespondențele în alta limbă decât cea română sunt transcrise în limba română, prin intermediul unui interpret. La procesul-verbal se atasează banda magnetică sau orice alt tip de suport, care conține înregistrarea convorbirii, sigilată cu sigiliul organului de urmărire penală.

Banda magnetică sau orice alt tip de suport cu înregistrarea convorbirii, redarea scrisă a acesteia și procesul-verbal se înaintează instanței care, după ce ascultă procurorul și părțile, hotărăște care dintre informațiile culese prezintă interes în cercetarea și soluționarea cauzei, încheind un proces-verbal în acest sens. Convorbirile sau comunicările care conțin secrete de stat sau profesionale nu se menționează în procesul-verbal. Dacă savarsirea unor infracțiuni are loc prin convorbiri sau comunicări care conțin secrete de stat, consemnarea se face în procese-verbale separate, iar dispozițiile art. 97 alin. 3 se aplică în mod corespunzător.

Banda magnetică sau orice alt tip de suport, însoțită de transcrierea integrală și copii de pe procesele-verbale, se păstrează la grefa instanței, în locuri speciale, în plic sigilat.

Instanța poate aproba, la cererea motivată a inculpatului, a părții civile sau a avocatului acestora, consultarea părților din înregistrare și din transcrierea integrală, depuse la grefa, care nu sunt consemnate în procesul-verbal.

Instanța dispune prin încheiere distrugerea înregistrărilor care nu au fost folosite ca mijloace de probă în cauză. Celelalte înregistrări vor fi păstrate până la arhivarea dosarului.

Înregistrarea convorbirilor dintre avocat și justițiabil nu poate fi folosită ca mijloc de probă.

Art. 91³ a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alte înregistrări

Articolul 91⁴

Condițiile și modalitățile de efectuare a interceptărilor și înregistrărilor prevăzute în art. 91¹ -91³ sunt aplicabile, în mod corespunzător, și în cazul înregistrării de convorbiri efectuate prin alte mijloace de telecomunicație, autorizate în condițiile legii.

Art. 91⁴ a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Înregistrările de imagini

Articolul 91⁵

Dispozițiile art. 91¹ și 91² se aplică în mod corespunzător și în cazul înregistrării de imagini, iar procedura de certificare a acestora este cea prevăzută în art. 91³, cu excepția redării în forma scrisă, după caz.

Art. 91⁵ a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Verificarea mijloacelor de probă

Articolul 91⁶

Mijloacele de proba prevăzute în prezenta secțiune pot fi supuse expertizei tehnice la cererea procurorului, a părților sau din oficiu.

Inregistrările prevăzute în prezenta secțiune, prezentate de părți, pot servi ca mijloace de proba, dacă nu sunt interzise de lege.

Art. 91⁶ a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Secțiunea VI Martorii asistenti

Prezenta martorilor asistenti

Articolul 92

Când legea prevede că la efectuarea unui act procedural este necesară prezenta unor martori asistenti, numărul acestora trebuie să fie de cel puțin doi.

Nu pot fi martori asistenti minorii sub 14 ani, persoanele interesate în cauza și cei ce fac parte din aceeași unitate cu organul care efectuează actul procedural.

Stabilirea identității martorilor asistenti

Articolul 93

Organul care procedează la efectuarea unui act procedural în prezenta martorilor asistenti este obligat să constate și să consemneze în procesul-verbal pe care îl încheie date privind identitatea martorilor asistenti, menționind și observațiile pe care aceștia au fost invitați să le facă cu privire la cele constatate și la desfășurarea operațiilor la care asista.

Secțiunea VII Mijloacele materiale de proba

Obiectele ca mijloc de proba

Articolul 94

Obiectele care conțin sau poartă o urmă a faptei savirsite, precum și orice alte obiecte care pot servi la aflarea adevărului, sunt mijloace materiale de proba.

Corpuri delictive

Articolul 95

Sunt de asemenea mijloace materiale de proba obiectele care au fost folosite sau au fost destinate să servească la savirsirea unei infracțiuni, precum și obiectele care sunt produsul infracțiunii.

Secțiunea VIII Ridicarea de obiecte și înscrisuri. Efectuarea perchezitiilor

Ridicarea de obiecte și înscrisuri

Articolul 96

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată are obligația să ridice obiectele și înscrisurile ce pot servi ca mijloc de proba în procesul penal.

Predarea obiectelor și înscrisurilor

Articolul 97

(1) Orice persoană fizică sau persoană juridică, în posesia căreia se afla un obiect sau un înscris ce poate servi ca mijloc de proba, este obligată să-l prezinte și să-l predea, sub luare de dovadă, organului de urmărire penală sau instanței de judecată, la cererea acestora.

(2) Dacă organul de urmărire penală sau instanța de judecată apreciază că și o copie de pe un înscris poate servi ca mijloc de proba, reține numai copia.

(3) Dacă obiectul sau înscrisul are caracter secret ori confidential, prezentarea sau predarea se face în condiții care să asigure păstrarea secretului ori a confidentialității.

Alin. (1) și (3) ale **art. 97 au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Retinerea și predarea corespondentei și a obiectelor

Articolul 98

(1) Instanța de judecată, la propunerea procurorului, în cursul urmăririi penale, sau din oficiu, în cursul judecării, poate dispune ca orice unitate postală sau de transport să rețină și să predea scrisorile, telegramele

și oricare alta corespondență, ori obiectele trimise de învinuit sau inculpat, ori adresate acestuia, fie direct, fie indirect.

(1¹) Măsura prevăzută în alin. 1 se dispune dacă sunt întrunite condițiile arătate în art. 91¹ alin. 1 și potrivit procedurii acolo prevăzute.

(1²) Retinerea și predarea scrisorilor, telegramelor și a oricăror alte corespondențe ori obiecte la care se referă alin. 1 pot fi dispuse, în scris, în cazuri urgente și temeinic justificate și de procuror, care este obligat să informeze de îndată despre această instanță.

(2) Corespondența și obiectele ridicate care nu au legătură cu cauza se restituie destinatarului.

Alin. (1) al [art. 98 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (1¹) și (1²) ale [art. 98 au fost introduse de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Ridicarea silite de obiecte sau de înscrisuri

Articolul 99

Dacă obiectul sau înscrisul cerut nu este predat de bunăvoie, organul de urmărire penală sau instanța de judecată dispune ridicarea silite.

În cursul judecării dispoziția de ridicare silite a obiectelor sau înscrisurilor se comunică procurorului, care ia măsuri de aducere la îndeplinire prin organul de cercetare penală.

Percheziția

Articolul 100

Când persoana careia i s-a cerut să predea vreun obiect sau vreun înscris dintre cele arătate în art. 98 tagaduieste existența sau detinerea acestora, precum și ori de câte ori există indicii temeinice ca efectuarea unei percheziții este necesară pentru descoperirea și strangerea probelor, se poate dispune efectuarea acesteia.

Percheziția poate fi domiciliară sau corporală.

Percheziția domiciliară poate fi dispusă numai de judecător, prin încheiere motivată, în cursul urmăririi penale, la cererea procurorului, sau în cursul judecării.

Percheziția domiciliară se dispune în cursul urmăririi penale în camera de consiliu, fără citarea părților. Participarea procurorului este obligatorie.

Percheziția corporală poate fi dispusă, după caz, de organul de cercetare penală, de procuror sau de judecător.

Percheziția domiciliară nu poate fi dispusă înainte de începerea urmăririi penale.

[Art. 100 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

[Art. 100 a fost modificat prin articolul 1 punctul 5 din ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Percheziția domiciliară în cursul urmăririi penale

Articolul 101

Percheziția dispusă în cursul urmăririi penale, potrivit art. 100, se efectuează de procuror sau de organul de cercetare penală, însoțit, după caz, de lucrători operativi.

[Art. 101 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Percheziția domiciliară în cursul judecării

Articolul 102

Instanța poate proceda la efectuarea percheziției cu ocazia unei cercetări locale.

În celelalte cazuri, dispoziția instanței de judecată de a se efectua o percheziție se comunică procurorului, în vederea efectuării acesteia.

Timpul de efectuare a percheziției

Articolul 103

Ridicarea de obiecte și înscrisuri, precum și percheziția domiciliară se pot face între orele 6,00-20,00, iar în celelalte ore numai în caz de infracțiune flagrantă sau când percheziția urmează să se efectueze într-un local public. Percheziția începută între orele 6,00-20,00 poate continua și în timpul nopții.

Art. 103 a fost modificat de [LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Procedura perchezitiei

Articolul 104

(1) Organul judiciar care urmează a efectua perchezitia este obligat ca, în prealabil, să se legitimeze și, în cazurile prevăzute de lege, să prezinte autorizația dată de judecător.

(2) Ridicarea de obiecte și înscrisuri precum și perchezitia domiciliară se fac în prezența persoanei de la care se ridică obiecte ori înscrisuri, sau la care se efectuează perchezitia, iar în lipsa acesteia, în prezența unui reprezentant, a unui membru al familiei, sau a unui vecin, având capacitate de exercițiu.

(3) Aceste operațiuni se efectuează de organul judiciar în prezența unor martori asistenți.

(4) Când persoana la care se face perchezitia este reținută ori arestată, va fi adusă la perchezitie. În cazul în care nu poate fi adusă, ridicarea de obiecte și înscrisuri, precum și perchezitia domiciliară se fac în prezența unui reprezentant ori a unui membru de familie, iar în lipsa acestora, a unui vecin, având capacitate de exercițiu.

Alin. (1) și (3) ale [art. 104 au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (1) al art. 104 a fost modificat prin articolul 1 punctul 6 din [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Efectuarea perchezitiei domiciliare

Articolul 105

Organul judiciar care efectuează perchezitia are dreptul să deschidă incaperile sau alte mijloace de păstrare în care s-ar putea găsi obiectele sau înscrisurile cautate, dacă cel în măsură să le deschidă refuză aceasta.

Organul judiciar este obligat să se limiteze la ridicarea numai a obiectelor și înscrisurilor care au legătură cu fapta savârșită; obiectele sau înscrisurile a căror circulație sau deținere este interzisă se ridică totdeauna.

Organul judiciar trebuie să ia măsuri ca faptele și împrejurările din viața personală a celui la care se efectuează perchezitia și care nu au legătură cu cauza, să nu devină publice.

Efectuarea perchezitiei corporale

Articolul 106

Perchezitia corporală se efectuează de organul judiciar care a dispus-o, cu respectarea dispozițiilor art. 104 alin. 1, sau de persoana desemnată de acest organ.

Perchezitia corporală se face numai de o persoană de același sex cu cea perchezionată.

Identificarea și păstrarea obiectelor

Articolul 107

Obiectele sau înscrisurile se prezintă persoanei de la care sunt ridicate și celor care asistă, pentru a fi recunoscute și a fi însemnate de către acestea spre neschimbare, după care se etichetează și se sigilează.

Obiectele care nu pot fi însemnate ori pe care nu se pot aplica etichete și sigilii se împachetează sau se închid, pe cât posibil laolaltă, după care se aplică sigilii.

Obiectele care nu pot fi ridicate se sechestrează și se lasă în păstrare fie celui la care se afla, fie unui custode.

Probele pentru analiză se iau cel puțin în dublu și se sigilează. Una din probe se lasă celui de la care se ridică, iar lipsa acestuia, uneia din persoanele arătate în art. 108 alin. final.

Procesul-verbal de perchezitie și de ridicare a obiectelor și înscrisurilor

Articolul 108

Despre efectuarea perchezitiei și ridicarea de obiecte și înscrisuri se întocmește proces-verbal.

Procesul-verbal trebuie să cuprindă, în afară de mențiunile prevăzute în art. 91, și următoarele mențiuni: locul, timpul și condițiile în care înscrisurile și obiectele au fost descoperite și ridicate, enumerarea și descrierea lor amanunțită, pentru a putea fi recunoscute.

În procesul-verbal se face mențiune și despre obiectele care nu au fost ridicate, precum și de acelea care au fost lăsate în păstrare.

Copie de pe procesul-verbal se lasă persoanei la care s-a făcut perchezitia sau de la care s-au ridicat obiectele și înscrisurile, ori reprezentantului acesteia sau unui membru al familiei, iar în lipsa, celor cu care locuiește sau unui vecin și, dacă este cazul, custodelui.

Măsuri privind obiectele ridicate

Articolul 109

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată dispune ca obiectele ori înscrisurile ridicate care constituie mijloace de probă să fie, după caz, atasate la dosar sau păstrate în alt mod.

Obiectele și înscrisurile ridicate, care nu sunt atasate la dosar, pot fi fotografiate. În acest caz fotografiile se vizează și se atasează la dosar.

Până la soluționarea definitivă a cauzei, mijloacele materiale de probă se păstrează de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată la care se găsește dosarul.

Obiectele și înscrisurile predate sau ridicate în urma percheziției și care nu au legătură cu cauza se restituie persoanei careia îi aparțin. Obiectele supuse confiscării nu se restituie.

Obiectele ce servesc ca mijloc de probă, dacă nu sunt supuse confiscării, pot fi restituite persoanei careia îi aparțin, chiar înainte de soluționarea definitivă a procesului, afară de cazul când prin această restituire s-ar putea stinjeni aflarea adevărului. Organul de urmărire penală sau instanța de judecată pune în vedere persoanei careia i-au fost restituite obiectele, ca este obligată să le pastreze până la soluționarea definitivă a cauzei.

Conservarea sau valorificarea obiectelor ridicate

Articolul 110

Obiectele ce servesc ca mijloc de probă, dacă sunt dintre acelea arătate în art. 165 alin. 2 și dacă nu este cazul a fi restituite, se conservă sau se valorifică potrivit dispozițiilor acelui articol.

Dispoziții speciale privind unitățile publice și alte persoane juridice

Articolul 111

Dispozițiile din prezenta secțiune se aplică în mod corespunzător și atunci când actele procedurale se efectuează la o unitate dintre cele la care se referă art. 145 din Codul penal sau la o altă persoană juridică, dispoziții care se completează după cum urmează:

- a) organul judiciar se legitimează și, după caz, infatisează reprezentantului unității publice sau al altei persoane juridice autorizația dată;
- b) ridicarea de obiecte și înscrisuri precum și percheziția se efectuează în prezenta reprezentantului unității;
- c) atunci când este obligatorie prezenta martorilor asistenți, aceștia pot face parte din personalul unității;
- d) copie de pe procesul-verbal se lasă reprezentantului unității.

Denumirea marginală, partea introductivă și litera a) ale [art. 111](#) au fost modificate de [LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Secțiunea IX

Constatarea tehnico-stiintifică și constatarea medico-legală

Folosirea unor specialiști

Articolul 112

Când există pericol de dispariție a unor mijloace de probă sau de schimbare a unor situații de fapt și este necesară lamurirea urgentă a unor fapte sau împrejurări ale cauzei, organul de urmărire penală poate folosi cunoștințele unui specialist sau tehnician, dispunând, din oficiu sau la cerere, efectuarea unei constatari tehnico-stiintifice.

Constatarea tehnico-stiintifică se efectuează, de regulă, de către specialiști sau tehnicieni care funcționează în cadrul ori pe lângă institutia de care aparține organul de urmărire penală. Ea poate fi efectuată și de către specialiști sau tehnicieni care funcționează în cadrul altor organe.

Obiectul și materialul constatarii tehnico-stiintifice

Articolul 113

Organul de urmărire penală care dispune efectuarea constatarii tehnico-stiintifice stabilește obiectul acesteia, formulează întrebările la care trebuie să se răspundă și termenul în care urmează a fi efectuată lucrarea.

Constatarea tehnico-stiintifică se efectuează asupra materialelor și datelor puse la dispoziție sau indicate de către organul de urmărire penală. Celui însărcinat cu efectuarea constatarii nu i se pot delega și nici acesta nu-și poate însuși atribuții de organ de urmărire penală sau de organ de control.

Specialistul sau tehnicianul însărcinat cu efectuarea lucrării, dacă socotește ca materialele puse la dispoziție ori datele indicate sunt insuficiente, comunică aceasta organului de urmărire penală, în vederea completării lor.

Constatarea medico-legală

Articolul 114

În caz de moarte violentă, de moarte a carei cauză nu se cunoaște ori este suspectă, sau când este necesară o examinare corporală asupra învinutului ori persoanei vătămate pentru a constata pe corpul acestora existența urmelor infracțiunii, organul de urmărire penală dispune efectuarea unei constatari medico-legale și cere organului medico-legal, caruia îi revine competența potrivit legii, să efectueze aceasta constatare.

Exhumarea în vederea constatarii cauzelor morții se face numai cu încuviințarea procurorului.

Raportul de constatare tehnico-stiintifică sau medico-legală

Articolul 115

Operațiunile și concluziile constatarii tehnico-stiintifice sau medico-legale se consemnează într-un raport.

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată, din oficiu sau la cererea oricareia dintre părți, dacă apreciază ca raportul tehnico-stiintific ori medico-legal nu este complet sau concluziile acestuia nu sunt precise, dispune refacerea sau completarea constatarii tehnico-stiintifice ori medico-legale, sau efectuarea unei expertize.

Când refacerea sau completarea constatarii tehnico-stiintifice ori medico-legale este dispusă de instanța de judecată, raportul se trimite procurorului, pentru ca acesta să ia măsuri în vederea completării sau refacerii lui.

Secțiunea X Expertizele

Ordonarea efectuării expertizei

Articolul 116

Când pentru lamurirea unor fapte sau împrejurări ale cauzei, în vederea aflării adevărului, sunt necesare cunoștințele unui expert, organul de urmărire penală ori instanța de judecată dispune, la cerere sau din oficiu, efectuarea unei expertize.

Expertiza obligatorie

Articolul 117

Efectuarea unei expertize psihiatrice este obligatorie în cazul infractiunii de omor deosebit de grav, precum și atunci când organul de urmărire penală sau instanța de judecată are îndoielă asupra stării psihice a invinuitului sau inculpatului.

Expertiza în aceste cazuri se efectuează în institutii sanitare de specialitate. În vederea efectuării expertizei, organul de cercetare penală cu aprobarea procurorului sau instanței de judecată dispune internarea invinuitului ori inculpatului pe timpul necesar. Aceasta măsură este executorie și se aduce la îndeplinire, în caz de opunere, de organele de poliție.

De asemenea, efectuarea unei expertize este obligatorie pentru a se stabili cauzele morții, dacă nu s-a întocmit un raport medico-legal.

Procedura expertizei

Articolul 118

Expertiza se efectuează potrivit dispozițiilor din prezentul cod, afară de cazul când prin lege se dispune altfel. Dispozițiile art. 113 se aplică în mod corespunzător.

Expertul este numit de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată, cu excepția expertizei prevăzute în art. 119 alin. 2.

Fiecare dintre părți are dreptul să ceară ca un expert recomandat de ea să participe la efectuarea expertizei.

Experti oficiali

Articolul 119

Dacă există experti medico-legali sau experti oficiali în specialitatea respectivă, nu poate fi numit expert o altă persoană, decât dacă împrejurări deosebite ar cere aceasta.

Când expertiza urmează să fie efectuată de un serviciu medico-legal, de un laborator de expertiza criminalistică sau de orice institut de specialitate, organul de urmărire penală ori instanța de judecată se adresează acestora pentru efectuarea expertizei.

Când serviciul medico-legal ori laboratorul de expertiza criminalistică sau institutul de specialitate consideră necesar ca la efectuarea expertizei să participe sau să-și dea parerea și specialiști de la alte institutii, poate folosi asistența sau avizul acestora.

Lamuriri date expertului și părților

Articolul 120

(1) Organul de urmărire penală sau instanța de judecată, când dispune efectuarea unei expertize, fixează un termen la care sunt chemate părțile, precum și expertul, dacă acesta a fost desemnat de organul de urmărire penală sau de instanța.

(2) La termenul fixat se aduce la cunoștința părților și expertului obiectul expertizei și întrebările la care expertul trebuie să răspundă și li se pune în vedere că au dreptul să facă observații cu privire la aceste întrebări și că pot cere modificarea sau completarea lor.

(3) Părțile mai sunt încunoscute ca au dreptul să ceară numirea și a cite unui expert recomandat de fiecare dintre ele, care să participe la efectuarea expertizei.

(4) După examinarea obiectelor și cererilor făcute de părți și expert, organul de urmărire penală sau instanța de judecată pune în vedere expertului termenul în care urmează a fi efectuată expertiza, încunoscându-l totodată dacă la efectuarea acesteia urmează să participe părțile.

(5) Abrogat.

Alin. (5) al **art. 120 a fost abrogat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Drepturile expertului

Articolul 121

Expertul are dreptul sa ia cunoștința de materialul dosarului necesar pentru efectuarea expertizei. În cursul urmăririi penale cercetarea dosarului se face cu încuviințarea organului de urmărire.

Expertul poate cere lamuriri organului de urmărire penală sau instanței de judecată cu privire la anumite fapte ori împrejurări ale cauzei.

Părțile, cu încuviințarea și în condițiile stabilite de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată, pot da expertului explicațiile necesare.

Raportul de expertiza

Articolul 122

După efectuarea expertizei, expertul întocmește un raport scris.

Când sunt mai mulți experți se întocmește un singur raport de expertiza. Dacă sunt deosebiri de păreri, opiniile separate sunt consemnate în cuprinsul raportului sau într-o anexă.

Raportul de expertiza se depune la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată care a dispus efectuarea expertizei.

Conținutul raportului

Articolul 123

Raportul de expertiza cuprinde:

a) partea introductivă, în care se arată organul de urmărire penală sau instanța de judecată care a dispus efectuarea expertizei, data când s-a dispus efectuarea acesteia, numele și prenumele expertului, data și locul unde a fost efectuată, data întocmirii raportului de expertiza, obiectul acesteia și întrebările la care expertul urma să răspundă, materialul pe baza căruia expertiza a fost efectuată și dacă părțile care au participat la aceasta au dat explicații în cursul expertizei;

b) descrierea în amănunt a operațiilor de efectuare a expertizei, obiectiile sau explicațiile părților, precum și analiza acestor obiectii ori explicații în lumina celor constatate de expert;

c) concluziile, care cuprind răspunsurile la întrebările puse și parerea expertului asupra obiectului expertizei.

Suplimentul de expertiza

Articolul 124

Când organul de urmărire penală sau instanța de judecată constată, la cerere sau din oficiu, că expertiza nu este completă, dispune efectuarea unui supliment de expertiza fie de către același expert, fie de către altul.

De asemenea, când se socotește necesar, se cere expertului lamuriri suplimentare în scris, ori se dispune chemarea lui spre a da explicații verbale asupra raportului de expertiza. În acest caz, ascultarea expertului se face potrivit dispozițiilor privitoare la ascultarea martorilor.

Lamuririle suplimentare în scris pot fi cerute și serviciului medico-legal, laboratorului de expertiza criminalistică ori institutului de specialitate care a efectuat expertiza.

Efectuarea unei noi expertize

Articolul 125

Dacă organul de urmărire penală sau instanța de judecată are îndoieli cu privire la exercitarea concluziilor raportului de expertiza, dispune efectuarea unei noi expertize.

Lamuriri cerute la institutul de emisiune

Articolul 126

În cazurile privitoare la infracțiunea de falsificare de monedă sau de alte valori, organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate cere lamuriri institutului de emisiune.

Prezentarea scriptelor de comparație

Articolul 127

În cauzele privind infracțiuni de fals în înscrisuri, organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate ordona să fie prezentate scripte de comparație.

Dacă scriptele se găsesc în depozite publice, autoritățile în drept sunt obligate a le elibera.

Dacă scriptele se găsesc la un particular care nu este sot sau rudă apropiată cu inculpatul sau inculpatul, organul de urmărire penală ori instanța de judecată îi pune în vedere să le prezinte.

Scriptele de comparație trebuie vizate de organul de urmărire penală sau de președintele completului de judecată și semnate de acela care le prezintă.

Organul de urmărire penală ori instanța de judecată poate dispune ca invinuitul sau inculpatul să prezinte o piesă scrisă cu mână sa, ori să scrie după dictarea ce i s-ar face.

Dacă invinuitul sau inculpatul refuză, se face mențiune în procesul-verbal.

Secțiunea XI

Folosirea interpreților

Cazurile și procedura de folosire a interpreților

Articolul 128

(1) Când una dintre părți sau o altă persoană care urmează să fie ascultată nu cunoaște limba română ori nu se poate exprima, organul de urmărire penală sau instanța de judecată îi asigură în mod gratuit folosirea unui interpret. Interpretul poate fi desemnat sau ales de părți; în acest din urmă caz, el trebuie să fie un interpret autorizat, potrivit legii.

(2) Dispozițiile alineatului precedent se aplică în mod corespunzător și în cazul când unele dintre înscrisurile aflate în dosarul cauzei sau prezentate în instanța sunt redactate într-o altă limbă decât cea română.

(3) Dispozițiile art. 83, 84 și 85 se aplică în mod corespunzător și interpretului.

Alin. (1) al [art. 128 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Secțiunea XII

Cercetarea la fața locului și reconstituirea

Cercetarea la fața locului

Articolul 129

Cercetarea la fața locului se efectuează atunci când este necesar să se facă constatări cu privire la situația locului savîrsirii infracțiunii, să se descopere și să se fixeze urmele infracțiunii, să se stabilească poziția și starea mijloacelor materiale de probă și împrejurările în care infracțiunea a fost savîrsită.

Organul de urmărire penală efectuează cercetarea la fața locului în prezența martorilor asistenți, afară de cazul când aceasta nu este posibil. Cercetarea la fața locului se face în prezența părților, atunci când este necesar. Neprezentarea părților încunoștințate nu împiedică efectuarea cercetării.

Când invinuitul sau inculpatul este reținut ori arestat, dacă nu poate fi adus la cercetare, organul de urmărire penală îi pune în vedere că are dreptul să fie reprezentat și îi asigură, la cerere, reprezentarea.

Instanța de judecată efectuează cercetarea la fața locului cu citarea părților și în prezența procurorului, când participarea acestuia la judecată este obligatorie.

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate interzice persoanelor care se afla ori vin la locul unde se efectuează cercetarea, să comunice între ele sau cu alte persoane, ori să plece înainte de terminarea cercetării.

Reconstituirea

Articolul 130

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată, dacă găsește necesar pentru verificarea și precizarea unor date, poate să procedeze la reconstituirea la fața locului, în întregime sau în parte, a modului și a condițiilor în care a fost savîrsită fapta.

Reconstituirea se face în prezența invinuitului sau inculpatului. Dispozițiile art. 129 alin. 2 se aplică în mod corespunzător.

Procesul-verbal de cercetare la fața locului

Articolul 131

Despre efectuarea cercetării la fața locului se încheie proces-verbal, care trebuie să cuprindă, în afara mențiunilor arătate în art. 91, descrierea amănunțită a situației locului, a urmelor găsite, a obiectelor examinate și a celor ridicate, a poziției și stării celorlalte mijloace materiale de probă, astfel încît acestea să fie redată cu precizie și pe cît posibil cu dimensiunile respective.

În caz de reconstituire a modului în care a fost savîrsită fapta, se consemnează amănunțit și desfășurarea reconstituirii.

În toate cazurile se pot face schițe, desene sau fotografii, ori alte asemenea lucrări, care se vizează și se anexează la procesul-verbal.

Secțiunea XIII

Comisia rogatorie și delegarea

Condiții pentru dispunerea comisiei rogatorii

Articolul 132

Când un organ de urmărire penală sau instanța de judecată nu are posibilitatea să asculte un martor, să facă o cercetare la fața locului, să procedeze la ridicarea unor obiecte sau să efectueze orice alt act procedural, se poate adresa unui alt organ de urmărire penală ori unei alte instanțe, care are posibilitatea să le efectueze. Punerea în mișcare a acțiunii penale, luarea măsurilor preventive, incuviințarea de probatorii, precum și dispunerea celorlalte acte procesuale sau măsuri procesuale nu pot forma obiectul comisiei rogatorii. Comisia rogatorie se poate adresa numai unui organ sau unei instanțe egale în grad. Conținutul comisiei rogatorii

Articolul 133

Rezoluția sau încheierea prin care s-a dispus comisia rogatorie trebuie să conțină toate lamurile referitoare la îndeplinirea actului care face obiectul acesteia, iar în cazul când urmează să fie ascultată o persoană, se vor arăta și întrebările ce trebuie să i se pună.

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată care efectuează comisia rogatorie poate pune și alte întrebări, dacă necesitatea acestora rezultă în cursul ascultării.

Drepturile părților în cazul comisiei rogatorii

Articolul 134

Când comisia rogatorie s-a dispus de instanța de judecată, părțile pot formula în fața acesteia întrebări, care vor fi transmise instanței ce urmează a efectua comisia rogatorie.

Totodată, oricare dintre părți poate cere să fie citată la efectuarea comisiei rogatorii.

Când inculpatul este arestat, instanța care urmează a efectua comisia rogatorie dispune desemnarea unui apărător din oficiu, care îl va reprezenta.

Delegarea

Articolul 135

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate dispune, în condițiile arătate în art. 132, efectuarea unui act de procedură și prin delegare. Delegarea poate fi dată numai unui organ sau unei instanțe de judecată ierarhic inferioare.

Dispozițiile privitoare la comisia rogatorie se aplică în mod corespunzător și în caz de delegare.

Titlul IV

MASURILE PREVENTIVE ȘI ALTE MASURI PROCESUALE

Capitolul 1

MASURILE PREVENTIVE

Secțiunea I

Dispoziții generale

Scopul și categoriile măsurilor preventive

Articolul 136

(1) În cauzele privitoare la infracțiuni pedepsite cu detențiune pe viață sau cu închisoare, pentru a se asigura buna desfășurare a procesului penal ori pentru a se împiedica sustragerea invinuitului sau inculpatului de la urmărirea penală, de la judecata ori de la executarea pedepsei, se poate lua față de acesta una dintre următoarele măsuri preventive:

- a) reținerea;
- b) obligarea de a nu părăsi localitatea;
- c) obligarea de a nu părăsi țara;
- d) arestarea preventivă.

(2) Scopul măsurilor preventive poate fi realizat și prin liberarea provizorie sub control judiciar sau pe cautiune.

(3) Măsura prevăzută în alin. 1 lit. a) poate fi luată de organul de cercetare penală sau de procuror.

(4) Măsurile prevăzute în alin. 1 lit. b) și c) se pot lua de procuror, în cursul urmăririi penale, sau de instanța de judecată, în cursul judecării.

(5) Măsura prevăzută în alin. 1 lit. d) poate fi luată de judecător.

(6) Măsura arestării preventive nu poate fi dispusă în cazul infracțiunilor pentru care legea prevede alternativ pedeapsa amenzii.

(7) Liberarea provizorie se dispune de instanța de judecată.

(8) Alegerea măsurii ce urmează a fi luată se face ținându-se seama de scopul acesteia, de gradul de pericol social al infracțiunii, de sănătatea, vârsta, antecedentele și alte situații privind persoana față de care se ia măsura.

Art. 136 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (5) al art. 136 a fost modificat de articolul 1 punctul 7 din **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003**, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Cuprinsul actului prin care se ia măsura preventivă

Articolul 137

Actul prin care se ia măsura preventivă trebuie să arate fapta care face obiectul învinuirii sau inculparii, textul de lege în care aceasta se încadrează, pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea savirsită și temeiurile concrete care au determinat luarea măsurii preventive.

Aducerea la cunoștință a motivelor luării măsurilor preventive și a învinuirii

Articolul 137¹

(1) Persoanei reținute sau arestate i se aduc, de îndată, la cunoștință, motivele reținerii sau ale arestării. Învinuirea se aduce la cunoștință celui arestat, în cel mai scurt termen, în prezenta unui avocat.

(2) Când se dispune arestarea preventivă a învinuitului sau inculpatului, judecătorul încunostințează despre măsura luată, în termen de 24 de ore, un membru al familiei acestuia ori o altă persoană pe care o desemnează învinuitul sau inculpatul, consemnându-se aceasta într-un proces-verbal.

(3) Cel reținut poate să ceară să fie încunostintat despre măsura luată un membru de familie sau una dintre persoanele arătate în alin. 2. Atât cererea celui reținut, cât și încunostintarea se consemnează într-un proces-verbal. În mod excepțional, dacă organul de cercetare penală apreciază ca acest lucru ar afecta urmărirea penală, îl informează pe procuror, care va decide cu privire la instiintarea solicitată de reținut.

Alin. (2) al **art. 137¹ a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (3) al **art. 137¹ a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (2) al art. 137¹ a fost modificat de articolul 1 punctul 8 din **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003**, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Sesizarea procurorului pentru luarea unor măsuri preventive

Articolul 138

Dacă organul de cercetare penală considera ca este cazul să se ia una dintre măsurile prevăzute în art. 136 alin. 1 lit. b)-d), înaintează în acest sens un referat motivat procurorului.

În cazul măsurilor prevăzute în art. 136 alin. 1 lit. b) și c), procurorul este obligat să se pronunțe în termen de 24 de ore.

În cazul măsurii prevăzute în art. 136 alin. 1 lit. d), procurorul, dacă apreciază ca sunt întrunite condițiile prevăzute de lege, procedează, după caz, potrivit art. 146 sau 149¹.

Art. 138 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Inlocuirea sau revocarea măsurilor preventive

Articolul 139

(1) Măsura preventivă luată se înlocuiește cu alta măsură preventivă, când s-au schimbat temeiurile care au determinat luarea măsurii.

(2) Când nu mai există vreun temei care să justifice menținerea măsurii preventive, aceasta trebuie revocată din oficiu sau la cerere.

(3) În cazul în care măsura preventivă a fost luată, în cursul urmăririi penale, de instanța sau de procuror, organul de cercetare penală are obligația să-l informeze de îndată pe procuror despre schimbarea sau încetarea temeiurilor care au motivat luarea măsurii preventive.

(3¹) Când măsura preventivă a fost luată, în cursul urmăririi penale, de procuror sau de instanța, procurorul, dacă apreciază ca informațiile primite de la organul de cercetare penală justifică înlocuirea sau revocarea măsurii, dispune aceasta ori, după caz, sesizează instanța.

(3²) Procurorul este obligat să sesizeze și din oficiu instanța, pentru înlocuirea sau revocarea măsurii preventive luate de către aceasta, când constată el însuși că nu mai există temeiul care a justificat luarea măsurii.

(3³) Măsura preventivă se revocă din oficiu și când a fost luată cu încălcarea prevederilor legale, dispunându-se, în cazul reținerii și arestării preventive, punerea de îndată în libertate a învinuitului sau inculpatului, dacă nu este arestat în alta cauză.

(3⁴) De asemenea, dacă instanța constata, pe baza unei expertize medico-legale, ca cel arestat preventiv suferă de o boală care nu poate fi tratată în rețeaua medicală a Direcției Generale a Penitenciarelor, dispune, la cerere sau din oficiu, revocarea măsurii arestării preventive.

(3⁵) Măsura arestării preventive poate fi înlocuită cu una dintre măsurile prevăzute de art. 136 alin. 1 lit. b) și c).

(4) Dispozițiile alineatelor precedente se aplică chiar dacă organul judiciar urmează să-și decline competența.

Alin. (3) al art. 139 a fost modificat de **LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (3¹)-(3⁵) ale art. 139 au fost introduse de **LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (3⁴) al art. 139 a fost modificat de articolul 1 punctul 9 din **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003**, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Încetarea de drept a măsurilor preventive

Articolul 140

Măsurile preventive încetează de drept:

a) la expirarea termenelor prevăzute de lege sau stabilite de organele judiciare;

b) în caz de scoatere de sub urmărire, de încetare a urmăririi penale sau de încetare a procesului penal ori de achitare.

Măsura arestării preventive încetează de drept și atunci când, înainte de pronunțarea unei hotărâri de condamnare în prima instanță, durata arestării a atins jumătatea maximului pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea care face obiectul învinuirii, fără a se putea depăși, în cursul urmăririi penale, maximele prevăzute în art. 159 alin. 13, precum și în alte cazuri anume prevăzute de lege.

În cazurile arătate în alin. 1 și 2, instanța de judecată, din oficiu sau la sesizarea procurorului, ori procurorul în cazul reținerii, din oficiu sau în urma informării organului de cercetare penală, are obligația să dispună punerea de îndată în libertate a celui reținut sau arestat, trimițând administrației locului de detenție o copie de pe dispozitiv sau ordonanța ori un extras cuprinzând următoarele mențiuni: datele necesare pentru identificarea învinutului sau inculpatului, numărul mandatului de arestare, numărul și data ordonanței, ale încheierii sau hotărârii prin care s-a dispus liberarea, precum și temeiul legal al liberării.

Alin. (2) și (3) ale art. 140 au fost modificate de **LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (3) al art. 140 a fost modificat de articolul 1 punctul 10 din **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003**, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Plângerea împotriva ordonanței organului de cercetare penală sau a procurorului privind măsura reținerii

Articolul 140¹

Împotriva ordonanței organului de cercetare penală prin care s-a luat măsura preventivă a reținerii se poate face plângere, înainte de expirarea celor 24 de ore de la luarea măsurii, la procurorul care supraveghează cercetarea penală, iar împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat această măsură se poate face plângere, înainte de expirarea a 24 de ore, la prim-procurorul parchetului sau, după caz, la procurorul ierarhic superior, în condițiile art. 278 alin. 1 și 2.

Procurorul se pronunță prin ordonanță înainte de expirarea celor 24 de ore de la luarea măsurii reținerii.

Când considera că măsura reținerii este ilegală sau nu este justificată, procurorul dispune revocarea ei.

Art. 140¹ a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Plângerea împotriva ordonanței procurorului privind măsurile preventive prevăzute în art. 136 lit. b) și c)

Articolul 140²

Împotriva ordonanței procurorului prin care se dispune luarea măsurii obligării de a nu părăsi localitatea ori a măsurii obligării de a nu părăsi țara, învinutul sau inculpatul poate face plângere în termen de 3 zile de la luarea măsurii, la instanța care i-ar reveni competența să judece cauza în prima instanță.

Plângerea se va soluționa în camera de consiliu.

Citarea învinutului sau inculpatului este obligatorie. Neprezentarea acestuia nu împiedică judecarea plângerii.

Participarea procurorului la judecarea plângerii este obligatorie.

Dosarul va fi înaintat instanței în termen de 24 de ore, iar plângerea se soluționează în termen de 3 zile.

Instanța se pronunță în aceeași zi, prin încheiere.

Când considera că măsura preventivă este ilegală sau nu este justificată, instanța dispune revocarea ei.

Plangerea invinuitului sau inculpatului împotriva ordonantei procurorului, prin care s-a dispus luarea măsurii preventive, nu este suspensivă de executare.

Dosarul se restituie procurorului în termen de 24 de ore de la soluținarea plangerii.

Art. 140² a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Calea de atac împotriva încheierii pronunțate de instanța în cursul urmăririi penale privind arestarea preventivă

Articolul 140³

(1) Împotriva încheierii prin care se dispune, în timpul urmăririi penale, luarea măsurii arestării preventive a invinuitului sau inculpatului, împotriva încheierii prin care se dispune revocarea, înlocuirea, încetarea sau prelungirea arestării preventive, precum și împotriva încheierii de respingere a propunerii de arestare preventivă, invinuitul sau inculpatul și procurorul pot face recurs la instanța superioară în termen de 24 de ore de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsa.

(2) Abrogat.

(3) Invinuitul sau inculpatul arestat va fi adus în fața instanței și va fi ascultat în prezența aparatorului sau. În cazul în care acesta se afla internat în spital și din cauza stării sănătății nu poate fi adus în fața instanței sau în alte cazuri în care deplasarea sa nu este posibilă, recursul va fi examinat în lipsa inculpatului, dar numai în prezența aparatorului, caruia i se da cuvântul pentru a pune concluzii.

(4) Participarea procurorului la judecarea recursului este obligatorie.

(5) Dosarul va fi înaintat instanței de recurs în termen de 24 de ore, iar recursul se soluținează în termen de 48 de ore, în cazul arestării invinuitului, și în 3 zile, în cazul arestării inculpatului.

(6) Instanța se pronunță în aceeași zi, prin încheiere.

(7) Când considera că măsura preventivă este ilegală sau nu este justificată, instanța dispune revocarea ei și punerea de îndată în libertate a invinuitului sau inculpatului, dacă acesta nu este arestat în alta cauză.

(8) Recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a dispus luarea măsurii arestării preventive sau prin care s-a constatat încetarea de drept a acestei măsuri nu este suspensiv de executare.

(9) Dosarul se restituie instanței a cărei încheiere a fost atacată în termen de 24 de ore de la soluținarea recursului.

Art. 140³ a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alineatul (1) al art. 140³ a fost introdus de de articolul 1 punctul 11 din **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003**, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Alineatul (2) al art. 140³ a fost abrogat de articolul 1 punctul 12 din **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003**, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Alineatul (8) al art. 140³ a fost modificat de articolul 1 punctul 13 din **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003**, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Calea de atac împotriva încheierii pronunțate de instanța în cursul judecării privind măsurile preventive

Articolul 141

Încheierea dată în prima instanță și în apel, prin care se dispune luarea, revocarea, înlocuirea, încetarea sau menținerea unei măsuri preventive ori prin care se constată încetarea de drept a arestării preventive, poate fi atacată separat, cu recurs, de procuror sau de inculpat. Termenul de recurs este de 24 de ore și curge de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsa.

Dosarul va fi înaintat instanței de recurs în termen de 24 de ore, iar recursul se judecă în 3 zile. Instanța de recurs va restitui dosarul primei instanțe în termen de 24 de ore de la soluținarea recursului.

Recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a dispus luarea sau menținerea unei măsuri preventive ori prin care s-a constatat încetarea de drept a arestării preventive nu este suspensiv de executare.

Art. 141 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Tinerea separată a unor categorii de infractori

Articolul 142

În timpul reținerii și arestării, minorii se țin separat de majori, iar femeile separat de bărbați.

Secțiunea II

Retinerea

Condițiile reținerii

Articolul 143

(1) Măsura reținerii poate fi luată de organul de cercetare penală față de învinuit, dacă sunt probe sau indicii temeinice ca a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală. Organul de cercetare penală este obligat să-l încunostinteze, de îndată, pe procuror cu privire la luarea măsurii reținerii.

(1¹) Organul de cercetare penală va aduce la cunoștința învinuitului ca are dreptul să-și angajeze apărător. De asemenea, i se aduce la cunoștința ca are dreptul de a nu face nici o declarație, atrăgându-i-se atenția ca ceea ce declară poate fi folosit și împotriva sa.

(1²) Măsura reținerii poate fi luată și de procuror, în condițiile alin. 1 și 1¹, caz în care este încunostintat conducătorul parchetului din care face parte.

(2) Măsura reținerii se ia în cazurile prevăzute în art. 148, oricare ar fi limitele pedepsei cu închisoare prevăzute de lege pentru fapta săvârșită.

(3) Sunt indicii temeinice atunci când din datele existente în cauza rezultă presupunerea ca persoana față de care se efectuează urmărirea penală a săvârșit fapta.

Alin. (1) al art. 143 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (1¹) și (1²) ale art. 143 au fost introduse de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Durata reținerii

Articolul 144

(1) Măsura reținerii poate dura cel mult 24 de ore. Din durata măsurii reținerii se deduce timpul cât persoana a fost privată de libertate ca urmare a măsurii administrative a conducerii la sediul poliției, prevăzută în art. 31 alin. 1 lit. b) din Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române.

(2) În ordonanța prin care s-a dispus reținerea trebuie să se menționeze ziua și ora la care reținerea a început, iar în ordonanța de punere în libertate, ziua și ora la care reținerea a încetat.

(3) Când organul de cercetare penală considera ca este necesar a se lua măsura arestării preventive, înainte de a-l prezenta procurorului, în primele 10 ore de la reținerea învinuitului, o dată cu încunostintarea la care se referă art. 143 alin. 1, un referat motivat. Procurorul, dacă apreciază ca sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru luarea măsurii arestării preventive, procedează, în termenul prevăzut în alin. 1, potrivit art. 146.

(4) Când măsura reținerii este luată de procuror, dacă acesta considera ca este necesar a se lua măsura arestării preventive, procedează, în termen de 10 ore de la luarea măsurii reținerii, potrivit art. 146.

Alin. (1) și (3) ale art. 144 au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (4) al art. 144 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Secțiunea III

Obligarea de a nu părăsi localitatea

Conținutul măsurii

Articolul 145

(1) Măsura obligării de a nu părăsi localitatea constă în îndatorirea impusă învinuitului sau inculpatului de procuror, în cursul urmăririi penale, ori de instanța de judecată, în cursul judecării, de a nu părăsi localitatea în care locuiește, fără încuviințarea organului care a dispus această măsură. Măsura poate fi luată numai dacă sunt întrunite condițiile prevăzute în art. 143 alin. 1.

(2) În cursul urmăririi penale, durata măsurii prevăzute în alin. 1 nu poate depăși 30 de zile, afară de cazul când ea este prelungită în condițiile legii. Măsura obligării de a nu părăsi localitatea poate fi prelungită în cursul urmăririi penale, în caz de necesitate și numai motivat. Prolungirea se dispune de instanța careia i-ar reveni competența să judece cauza în fond, fiecare prelungire neputând să depășească 30 de zile. Dispozițiile art. 159 alin. 7-9 se aplică în mod corespunzător. Durata maximă a măsurii prevăzute în alin. 1 în cursul urmăririi penale este de un an. În mod excepțional, când pedeapsa prevăzută de lege este detentiunea pe viață sau închisoarea de 10 ani ori mai mare, durata maximă a obligării de a nu părăsi localitatea este de 2 ani. (2¹) Copia ordonanței procurorului sau, după caz, a încheierii instanței, rămasă definitivă, se comunică învinuitului sau inculpatului, respectiv secției de poliție în a cărei circumscripție locuiește învinuitul sau inculpatul.

(3) În caz de încălcare a măsurii aplicate se poate lua împotriva învinuitului sau inculpatului una din celelalte măsuri preventive, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru luarea acelor măsuri.

Alin. (1) și (2) ale [art. 145 au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (2[^]1) al [art. 145 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (2) al art. 145 a fost modificat de articolul 1 punctul 14 din [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Secțiunea III[^]1

Obligarea de a nu părăsi țara

Secțiunea 3[^]1 a cap.1 al titlului 4 a fost introdusă de [LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Obligarea de a nu părăsi țara

Articolul 145[^]1

Măsura obligării de a nu părăsi țara constă în îndatorirea impusă invinutului sau inculpatului, de procuror, în cursul urmăririi penale, sau de instanța de judecată în cursul judecării, de a nu părăsi țara fără încuviințarea organului care a dispus această măsură.

Dispozițiile art. 145 se aplică în mod corespunzător și în cazul măsurii obligării de a nu părăsi țara.

Copia ordonanței procurorului sau, după caz, a încheierii instanței, rămasă definitivă, se comunică, după caz, invinutului sau inculpatului și secției de poliție în a cărei circumscripție locuiește acesta, organelor competente să elibereze pasaportul, precum și organelor de frontieră. Organele în drept refuza eliberarea pasaportului sau, după caz, ridică provizoriu pasaportul pe durata măsurii.

[Art. 145[^]1 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Secțiunea IV

Arestarea preventivă

& 1. Arestarea invinutului

Arestarea invinutului în cursul urmăririi penale

Articolul 146

Dacă sunt întrunite condițiile prevăzute în art. 143 și există probe din care rezultă vreunul dintre cazurile prevăzute în art. 148, procurorul, din oficiu sau la sesizarea organului de cercetare penală, când considera că în interesul urmăririi penale este necesară arestarea invinutului, numai după ascultarea acestuia în prezența apărătorului, prezintă dosarul cauzei, cu propunerea motivată de luare a măsurii arestării preventive a invinutului, prezidentului instanței sau judecătorului delegat de acesta.

Dosarul se prezintă prezidentului instanței careia i-ar reveni competența să judece cauza în fond sau al instanței corespunzătoare în a cărei circumscripție se afla locul de detenție ori judecătorului delegat de președintele instanței.

La prezentarea dosarului de către procuror, președintele instanței sau judecătorul delegat de acesta fixează ziua și ora de soluționare a propunerii de arestare preventivă, până la expirarea celor 24 de ore de reținere, în cazul în care invinutul este reținut. Ziua și ora se comunică atât apărătorului ales sau numit din oficiu, cât și procurorului, acesta din urmă fiind obligat să asigure prezența în fața judecătorului a invinutului reținut.

Propunerea de arestare preventivă se soluționează în camera de consiliu de un singur judecător, indiferent de natura infracțiunii.

Invinutul este adus în fața judecătorului și va fi asistat de apărător.

Dispozițiile art. 149[^]1 alin. 6 și ale art. 150 se aplică în mod corespunzător.

Participarea procurorului este obligatorie.

După ascultarea invinutului, judecătorul, de îndată, admite sau respinge propunerea de arestare preventivă, prin încheiere motivată.

Dacă sunt întrunite condițiile prevăzute în alin. 1, judecătorul dispune, prin încheiere, arestarea preventivă a invinutului, arătând în concret temeiurile care justifică luarea măsurii arestării preventive și fixând durata acesteia, care nu poate depăși 10 zile.

Totodată, judecătorul, admitând propunerea, emite, de urgență, mandatul de arestare a invinutului. Mandatul cuprinde în mod corespunzător mențiunile arătate în art. 151 alin. 3 lit. a)-c), e) și j), precum și numele și prenumele invinutului și durata pentru care este dispusă arestarea preventivă a acestuia.

Dispozițiile art. 152 alin. 1 se aplică în mod corespunzător.

Împotriva încheierii se poate face recurs în termen de 24 de ore de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsa.

Art. 146 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Art. 146 a fost modificat de articolul 1 punctul 15 din **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003**, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Arestarea invinuitului la instanța de judecată

Articolul 147

Instanța de judecată, în situațiile arătate în partea specială, titlul II, poate dispune arestarea invinuitului în cazurile și condițiile prevăzute în art. 146. Când s-a dispus arestarea, președintele completului de judecată emite mandatul de arestare a invinuitului. Invinuitul arestat este trimis de îndată procurorului împreună cu mandatul de arestare.

& 2. Arestarea inculpatului

Condițiile și cazurile în care se dispune arestarea inculpatului

Articolul 148

(1) Măsura arestării inculpatului poate fi luată dacă sunt întrunite condițiile prevăzute în art. 143 și numai în vreunul din următoarele cazuri:

- a)** identitatea sau domiciliul inculpatului nu pot fi stabilite din lipsa datelor necesare;
- b)** infracțiunea este flagrantă, iar pedeapsa închisorii prevăzută de lege este mai mare de un an;
- c)** inculpatul a fugit ori s-a ascuns în scopul de a se sustrage de la urmărire sau de la judecată, ori a făcut pregătiri pentru asemenea acte, precum și dacă în cursul judecății sunt date ca inculpatul urmărește să se sustragă de la executarea pedepsei;
- d)** sunt date suficiente ca inculpatul a încercat să zadărnicească aflarea adevărului, prin influențarea vreunui martor sau expert, distrugerea ori alterarea mijloacelor materiale de probă sau prin alte asemenea fapte;
- e)** inculpatul a comis din nou o infracțiune ori din datele existente rezultă necesitatea împiedicării savarsirii unei alte infracțiuni;
- f)** inculpatul este recidivist;
- g)** abrogată;
- h)** inculpatul a savarsit o infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa detențiunii pe viață alternativ cu pedeapsa închisorii sau pedeapsa închisorii mai mare de 4 ani și există probe certe că lasarea sa în libertate prezintă un pericol concret pentru ordinea publică;
- i)** există date sau indicii suficiente care justifică temerea că inculpatul va exercita presiuni asupra persoanei vătămate sau că va încerca o înțelegere frauduloasă cu aceasta.

(2) În cazurile prevăzute la alin. 1 lit. c)-f) și i), măsura arestării inculpatului poate fi luată numai dacă pedeapsa prevăzută de lege este detențiune pe viață sau închisoare mai mare de 2 ani.

Literale b) și e) ale alin. (1) al **art. 148 au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Litera g) a alin. (1) al **art. 148 a fost abrogată de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Litera h) a alin. (1) al **art. 148 a fost modificată de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Litera i) a alin. (1) al **art. 148 a fost introdusă de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (2) al **art. 148 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Durata arestării inculpatului

Articolul 149

(1) Durata arestării inculpatului în cursul urmăririi penale nu poate depăși 30 de zile, afară de cazul când ea este prelungită în condițiile legii. Termenul curge de la data emiterii mandatului, când arestarea a fost dispusă după ascultarea inculpatului, iar în cazul când arestarea a fost dispusă în lipsa acestuia, termenul curge de la data punerii în executare a mandatului de arestare.

(2) Când o cauză este trecută pentru continuarea urmăririi penale de la un organ de urmărire la altul, mandatul de arestare emis anterior rămâne valabil. Durata arestării se calculează potrivit dispozițiilor alineatului precedent.

(3) Abrogat.

Alin. (1) al art. 149 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (3) al art. 149 a fost abrogat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (1) al art. 149 a fost modificat de articolul 1 punctul 16 din ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Arestarea inculpatului în cursul urmăririi penale

Articolul 149¹

Procurorul, din oficiu sau la sesizarea organului de cercetare penală, dacă sunt întrunite condițiile prevăzute în art. 143 și există vreunul dintre cazurile prevăzute în art. 148, când considera că în interesul urmăririi penale este necesară arestarea inculpatului, numai după ascultarea acestuia în prezența apărătorului, prezintă dosarul cauzei, cu propunerea motivată de luare a măsurii arestării preventive a inculpatului, președintelui instanței sau judecătorului delegat de acesta.

Dosarul se prezintă președintelui instanței careia i-ar reveni competența să judece cauza în fond sau al instanței corespunzătoare în a cărei circumscriptie se afla locul de detenție ori judecătorului delegat de președintele instanței.

Cu ocazia prezentării dosarului de către procuror, președintele instanței sau judecătorul delegat de acesta fixează ziua și ora de soluționare a propunerii de arestare preventivă, până la expirarea mandatului de arestare preventivă a invinuitului devenit inculpat sau, dacă acesta este reținut, până la expirarea celor 24 de ore de reținere. Ziua și ora se comunică atât apărătorului ales sau numit din oficiu cât și procurorului, acesta din urmă fiind obligat să asigure prezența în fața judecătorului a inculpatului arestat sau reținut.

Propunerea de arestare preventivă se soluționează în camera de consiliu de un singur judecător, indiferent de natura infracțiunii.

Inculpatul este adus în fața judecătorului și va fi asistat de apărător.

În cazul în care inculpatul se afla în stare de reținere sau de arestare potrivit art. 146 și din cauza stării sănătății ori din cauza de forță majoră sau stare de necesitate nu poate fi adus în fața judecătorului, propunerea de arestare va fi examinată în lipsa inculpatului, în prezența apărătorului, caruia i se da cuvântul pentru a formula concluzii.

Dispozițiile art. 150 se aplică în mod corespunzător.

Participarea procurorului este obligatorie.

Judecătorul admite sau respinge propunerea de arestare preventivă, prin încheiere motivată.

În cazul în care sunt întrunite condițiile prevăzute în alin. 1, judecătorul dispune, prin încheiere, arestarea preventivă a inculpatului, arătând temeiurile care justifică luarea măsurii arestării preventive și fixând durata acesteia, care nu poate depăși 30 de zile.

Arestarea inculpatului nu poate fi dispusă decât pentru zilele care au rămas după scaderea din 30 de zile a perioadei în care acesta a fost anterior reținut sau arestat. Arestarea preventivă a inculpatului se dispune înainte de expirarea duratei arestării invinuitului.

Dispozițiile art. 146 alin. 10 și art. 152 alin. 1 se aplică în mod corespunzător.

Împotriva încheierii se poate face recurs, în termen de 24 de ore de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsa.

Dispozițiile alineatelor precedente se aplică și în cazul în care procurorul pune în mișcare acțiunea penală înainte de expirarea duratei mandatului de arestare a invinuitului. Mandatul de arestare a invinuitului încetează la data emiterii mandatului de arestare a inculpatului.

Art. 149¹ a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Art. 149¹ a fost modificat de de articolul 1 punctul 17 din ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Ascultarea inculpatului

Articolul 150

(1) Măsura arestării inculpatului poate fi luată numai după ascultarea acestuia de către procuror și de către judecător, afară de cazul când inculpatul este dispărut, se afla în străinătate ori se sustrage de la urmărire sau de la judecată ori se afla în una dintre situațiile prevăzute în art. 149¹ alin. 6.

(2) În cazul în care inculpatul este dispărut, se afla în străinătate ori se sustrage de la urmărire sau de la judecată, când mandatul a fost emis fără ascultarea inculpatului, acesta va fi ascultat imediat ce a fost prins ori s-a prezentat.

Art. 150 a fost modificat de [LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alineatul (1) al art. 150 a fost modificat de de articolul 1 punctul 18 din [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Conținutul mandatului de arestare

Articolul 151

După întocmirea hotărârii prin care s-a dispus arestarea inculpatului, judecătorul emite de îndată mandat de arestare.

Dacă prin aceeași hotărâre s-a dispus arestarea mai multor inculpați, se emite mandat de arestare separat pentru fiecare dintre ei.

În mandatul de arestare trebuie să se arate:

- a) instanța care a dispus luarea măsurii arestării inculpatului;
- b) data și locul emiterii;
- c) numele, prenumele și calitatea persoanei care a emis mandatul de arestare;
- d) datele privitoare la persoana inculpatului, prevăzute în art. 70, și codul numeric personal;
- e) aratarea faptei ce formează obiectul inculparii și denumirea infracțiunii;
- f) încadrarea juridică a faptei și pedeapsa prevăzută de lege;
- g) temeiurile concrete care determină arestarea;
- h) ordinul de a fi arestat inculpatul;
- i) indicarea locului unde urmează a fi detinut cel arestat;
- j) semnatura judecătorului.

Art. 151 a fost modificat de de articolul 1 punctul 19 din [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Executarea mandatului

Articolul 152

(1) Când mandatul de arestare a fost emis după ascultarea inculpatului, judecătorul care a emis mandatul înmânează un exemplar al mandatului persoanei arestate, iar un alt exemplar îl trimite organului de poliție pentru a fi predat la locul de detinere o dată cu arestatul.

(2) Când măsura arestării a fost dispusă în lipsa inculpatului potrivit art. 150, mandatul emis se înaintează în dublu exemplar organului de poliție, pentru executare.

(3) Organul de poliție procedează la arestarea persoanei arătate în mandat, careia îi predă un exemplar al mandatului și o conduce la judecătorul care a emis mandatul.

(4) Judecătorul procedează la ascultarea inculpatului, iar dacă acesta ridică obiecții care necesită o rezolvare urgentă, fixează de îndată termen de judecată.

Alin. (4) al art. 152 a fost modificat de [LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Art. 152 a fost modificat de de articolul 1 punctul 20 din [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Obiecții în ceea ce privește identitatea

Articolul 153

Dacă cel arestat ridică obiecții în contra executării mandatului numai în ceea ce privește identitatea, este condus în fața instanței locului unde a fost găsit, care, dacă este necesar, cere relații judecătorului care a emis mandatul.

Până la rezolvarea obiecțiilor, instanța, dacă apreciază că nu există pericol de dispariție, dispune punerea în libertate a persoanei împotriva careia s-a executat mandatul.

Dacă instanța constată că persoana adusă nu este cea arătată în mandat, o pune imediat în libertate, iar dacă constată că obiecțiile sunt nefondate, dispune executarea mandatului, procedându-se potrivit art. 152 alin. 3.

În cazurile prevăzute în alin. 1-3, instanța dispune prin încheiere, ce se trimite și judecătorului care a emis mandatul.

Art. 153 a fost modificat de de articolul 1 punctul 21 din [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Negăsirea persoanei prevăzute în mandat

Articolul 154

Când persoana prevăzută în mandat nu a fost găsită, organul însărcinat cu executarea încheie un proces-verbal, prin care constată aceasta și înștiințează organul judiciar care a emis mandatul, precum și organele competente pentru darea în urmărire.

Prelungirea duratei arestării în cursul urmăririi penale

Articolul 155

(1) Arestarea inculpatului dispusă de instanța poate fi prelungită, în cursul urmăririi penale, motivat, dacă temeiurile care au determinat arestarea inițială impun în continuare privarea de libertate sau există temeiuri noi care să justifice privarea de libertate.

(2) În cazul prevăzut în alin. 1, prelungirea duratei arestării inculpatului poate fi dispusă de instanța careia i-ar reveni competența să judece cauza în fond sau de instanța corespunzătoare în a cărei circumscripție se află locul de detenție.

Art. 155 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (1) al **art. 155 a fost modificat de ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 66 din 10 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 502 din 11 iulie 2003.

Propunerea pentru prelungirea arestării dispusă în cursul urmăririi penale

Articolul 156

Prelungirea duratei arestării prevăzute în art. 155 se dispune pe baza propunerii motivate a organului care efectuează urmărirea penală.

Propunerea organului de cercetare penală este avizată de procurorul care exercită supravegherea și înaintată de acesta, cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei arestării, instanței prevăzute în art. 155 alin. 2.

Dacă arestarea a fost dispusă de o instanță inferioară celei competente să acorde prelungirea, propunerea se înaintează instanței competente.

Propunerea se anexează la adresa de sesizare a instanței. În cuprinsul adresei se pot arăta și alte motive care justifică prelungirea arestării decât cele cuprinse în propunere.

Când în aceeași cauză se găsesc mai mulți inculpați arestați pentru care durata arestării preventive expiră la date diferite, procurorul care sesizează instanța pentru unul dintre inculpați va sesiza, totodată, instanța și cu privire la ceilalți inculpați.

Art. 156 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Articolul 157

Abrogat.

Articolul 158

Abrogat.

Procedura prelungirii arestării dispusă în cursul urmăririi penale

Articolul 159

(1) Dosarul cauzei va fi depus de procuror, o dată cu sesizarea instanței, cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei arestării preventive și va putea fi consultat de apărător.

(2) Propunerea de prelungire a arestării se soluționează în camera de consiliu, de un singur judecător, indiferent de natura infracțiunii.

(3) Inculpatul este adus în fața instanței și va fi asistat de apărător.

(4) În cazul în care inculpatul arestat se află internat în spital și din cauza stării de sănătate nu poate fi adus în fața instanței sau în alte cazuri deosebite în care deplasarea sa nu este posibilă, propunerea va fi examinată în lipsa inculpatului, dar numai în prezența apărătorului, caruia i se da cuvântul pentru a pune concluzii.

(5) Participarea procurorului este obligatorie.

(6) În cazul în care instanța acordă prelungirea, aceasta nu va putea depăși 30 de zile.

(7) Instanța soluționează propunerea și se pronunță asupra prelungirii arestării preventive, în termen de 24 de ore de la primirea dosarului, și comunică încheierea celor lipsa de la judecata în același termen.

(8) Încheierea prin care s-a hotărât asupra prelungirii arestării poate fi atacată cu recurs de procuror sau de inculpat în termen de 24 de ore de la pronunțare, pentru cei prezenți, sau de la comunicare, pentru cei lipsa. Recursul se soluționează înainte de expirarea duratei arestării preventive.

(9) Recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a dispus prelungirea arestării preventive nu este suspensiv de executare.

(10) Inculpatul este adus la judecarea recursului.

(11) Măsura dispusa de instanța se comunică administrației locului de detinere, care este obligată să o aducă la cunoștința inculpatului.

(12) Dacă încheierea primei instanțe care se pronunță asupra prelungirii arestării preventive nu este atacată cu recurs, instanța este obligată să restituie dosarul procurorului în termen de 24 de ore de la expirarea termenului de recurs.

(13) Judecatorul poate acorda și alte prelungiri, fiecare neputând depăși 30 de zile. Dispozițiile alineatelor precedente se aplică în mod corespunzător. Durata totală a arestării preventive în cursul urmăririi penale nu poate depăși un termen rezonabil, și nu mai mult de 180 de zile.

Art. 159 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alineatul (2) al art. 159 a fost modificat de de articolul 1 punctul 22 din **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003**, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Alineatul (13) al art. 159 a fost modificat de de articolul 1 punctul 23 din **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003**, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Menținerea arestării inculpatului la primirea dosarului

Articolul 160

Când procurorul dispune, prin rechizitoriu, trimiterea în judecată a inculpatului aflat în stare de arest, dosarul se înaintea instanței competente cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea mandatului de arestare sau, după caz, a duratei pentru care a fost dispusă prelungirea arestării.

Instanța, în camera de consiliu, procedează potrivit art. 300¹.

Art. 160 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Art. 160 a fost modificat de de articolul 1 punctul 24 din **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003**, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Arestarea inculpatului în cursul judecatii

Articolul 160^a

Arestarea preventivă a inculpatului poate fi dispusă în cursul judecatii, prin încheiere motivată, dacă sunt întrunite condițiile prevăzute în art. 143 și există vreunul dintre cazurile prevăzute de art. 148.

Încheierea poate fi atacată separat cu recurs. Termenul de recurs este de 24 de ore și curge de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsa. Dosarul va fi înaintat instanței de recurs în termen de 24 de ore, iar recursul se judecă în 3 zile. Recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a dispus arestarea nu este suspensiv de executare.

Dispozițiile art. 151 se aplică și în cazul arestării inculpatului în cursul judecatii.

Fața de inculpatul care a mai fost anterior arestat în aceeași cauză, în cursul urmăririi penale sau al judecatii, se poate dispune din nou această măsură, dacă au intervenit clemente noi care fac necesară privarea sa de libertate.

Art. 160^a a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Art. 160^a a fost modificat de de articolul 1 punctul 24 din **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003**, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Verificări privind arestarea inculpatului în cursul judecatii

Articolul 160^b

În cursul judecatii, instanța verifică periodic, dar nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea și temeinicia arestării preventive.

Dacă instanța constată ca temeiurile care au determinat arestarea preventivă au încetat sau că nu există temeiuri noi care să justifice privarea de libertate, dispune, prin încheiere, revocarea arestării preventive și punerea de îndată în libertate a inculpatului.

Când instanța constată ca temeiurile care au determinat arestarea impun în continuare privarea de libertate sau ca există temeiuri noi care justifică privarea de libertate, instanța dispune, prin încheiere motivată, menținerea arestării preventive.

Încheierea poate fi atacată cu recurs, prevederile art. 160^a alin. 2 aplicându-se în mod corespunzător.

Art. 160^b a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Art. 160^b a fost modificat de de articolul 1 punctul 24 din [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Prelungirea arestării în cursul judecării

Articolul 160^c

Abrogat.

[Art. 160^c a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (1) al [art. 160^c a fost modificat de ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 66 din 10 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 502 din 11 iulie 2003.

Art. 160^c a fost abrogat de articolul 1 punctul 25 din [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Arestarea și prelungirea arestării inculpatului condamnat de instanța de fond

Articolul 160^d

Abrogat.

[Art. 160^d a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Art. 160^d a fost abrogat de articolul 1 punctul 26 din [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Secțiunea IV¹

Dispoziții speciale pentru minori

Secțiunea 4¹ a fost introdusă de [LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Dispoziții generale

Articolul 160^e

Retinerea și arestarea preventivă a minorului se fac potrivit dispozițiilor prevăzute în secțiunile I, II și IV, cu derogările și completările din prezenta secțiune.

[Art. 160^e a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Art. 160^e a fost modificat de articolul 1 punctul 27 din [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Drepturile proprii și regimul special pentru minori

Articolul 160^f

Minorilor reținuți sau arestați preventiv li se asigură, pe lângă drepturile prevăzute de lege pentru deținuții preventiv ce au depășit 18 ani, drepturi proprii și un regim special de detenție preventivă, în raport cu particularitățile vârstei lor, astfel încât măsurile privative de libertate, luate față de minori în scopul bunei desfășurări a procesului penal ori al împiedicării sustragerii lor de la urmărirea penală, judecata ori de la executarea pedepsei, să nu prejudicieze dezvoltarea fizică, psihică sau morală a minorului.

Invinuților sau inculpaților minori, reținuți ori arestați preventiv, li se asigură în toate cazurile asistența juridică obligatorie, organele judiciare fiind obligate să ia măsuri pentru desemnarea unui apărător din oficiu dacă minorul nu și-a ales unul și pentru ca acesta să poată lua contact direct cu minorul arestat și să comunice cu el.

Atunci când se dispune reținerea sau arestarea preventivă a unui invinuit ori inculpat minor se încunostințează despre aceasta imediat, în cazul reținerii, și în termen de 24 de ore, în cazul arestării, părinții, tutorele, persoana în îngrijirea sau supravegherea căreia se afla minorul, alte persoane pe care le desemnează acesta, iar în caz de arestare, și serviciul de reintegrare socială a infractorilor și de supraveghere a executării sancțiunilor neprivative de libertate de pe lângă instanța careia i-ar reveni să judece în prima instanță cauza, consemnându-se aceasta într-un proces-verbal.

În timpul reținerii sau arestării preventive, minorii se țin separat de majori, în locuri anume destinate minorilor arestați preventiv.

Respectarea drepturilor și a regimului special prevăzute de lege pentru minorii reținuți sau arestați preventiv este asigurată prin controlul unui judecător anume desemnat de președintele instanței, prin vizitarea locurilor de detenție preventivă de către procuror, precum și prin controlul altor organisme abilitate de lege să viziteze deținuții preventiv.

Art. 160^f a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Retinerea minorului la dispoziția organului de cercetare penală sau a procurorului

Articolul 160^g

În mod cu totul excepțional, minorul între 14 și 16 ani, care raspunde penal, poate fi reținut la dispoziția procurorului sau a organului de cercetare penală, cu instiintarea și sub controlul procurorului, pentru o durată ce nu poate depăși 10 ore, dacă există date certe ca minorul a comis o infracțiune pedepsită de lege cu detinerea pe viața sau închisoare de 10 ani ori mai mare.

Retinerea poate fi prelungită numai dacă se impune, prin ordonanța motivată, de procuror, pentru o durată de cel mult 10 ore.

Art. 160^g a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Arestarea preventivă a minorului

Articolul 160^h

Minorul între 14 și 16 ani nu poate fi arestat preventiv decât dacă pedeapsa prevăzută de lege pentru fapta de care este învinuit este detinerea pe viața sau închisoarea de 10 ani ori mai mare și o altă măsură preventivă nu este suficientă.

Durata arestării inculpatului minor între 14 și 16 ani este, în cursul urmăririi penale, de cel mult 15 zile, iar verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive se efectuează în cursul judecării periodice, dar nu mai târziu de 30 de zile. Prolungirea acestei măsuri în cursul urmăririi penale sau menținerea ei în cursul judecării nu poate fi dispusă decât în mod excepțional. Arestarea preventivă a minorului în cursul urmăririi penale nu poate să depășească, în total, un termen rezonabil și nu mai mult de 60 de zile, fiecare prelungire neputând depăși 15 zile. În mod excepțional, când pedeapsa prevăzută de lege este detinerea pe viața sau închisoarea de 20 de ani sau mai mare, arestarea preventivă a inculpatului minor între 14 și 16 ani în cursul urmăririi penale poate fi prelungită până la 180 de zile.

Inculpatul minor mai mare de 16 ani poate fi arestat preventiv în cursul urmăririi penale pe o durată de cel mult 20 de zile. Durata măsurii preventive poate fi prelungită în cursul urmăririi penale, de fiecare dată cu 20 de zile. Arestarea preventivă a inculpatului minor în cursul urmăririi penale nu poate să depășească, în total, un termen rezonabil și nu mai mult de 90 de zile. În mod excepțional, când pedeapsa prevăzută de lege este detinerea pe viața sau închisoarea de 10 ani ori mai mare, arestarea preventivă a inculpatului minor în cursul urmăririi penale poate fi prelungită până la 180 de zile. Verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive a inculpatului minor mai mare de 16 ani în cursul judecării se efectuează periodic, dar nu mai târziu de 40 de zile.

Durata arestării învinuitului minor este de cel mult 3 zile.

Art. 160^h a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alineatele (2) și (3) ale art. 160^e au fost modificate de articolul 1 punctul 28 din **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003**, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Secțiunea V

Liberarea provizorie sub control judiciar și liberarea provizorie pe cautiune

Modalitățile liberării provizorii

Articolul 160ⁱ

În tot cursul procesului penal, învinuitul sau inculpatul arestat preventiv poate cere punerea sa în libertate provizorie, sub control judiciar sau pe cautiune.

Art. 160ⁱ a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

& 1. Liberarea provizorie sub control judiciar

Condițiile liberării

Articolul 160^j

(1) Liberarea provizorie sub control judiciar se poate acorda în cazul infracțiunilor savarsite din culpa, precum și în cazul infracțiunilor intentionate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii ce nu depășește 12 ani.

(2) Liberarea provizorie sub control judiciar nu se acordă în cazul în care invinuitul sau inculpatul este recidivist ori când exista date din care rezultă necesitatea de a-l împiedica să savarsească alte infracțiuni sau ca acesta va încerca să zadărnicească aflarea adevărului prin influențarea unor martori sau experți, alterarea ori distrugerea mijloacelor de probă sau prin alte asemenea fapte.

(3) Organul judiciar dispune ca, pe timpul liberării provizorii, inculpatul să respecte una sau mai multe din următoarele obligații:

- a) să nu depășească limita teritorială fixată decît în condițiile stabilite de organul judiciar;
- b) să comunice organului judiciar orice schimbare de domiciliu sau reședință;
- c) să nu meargă în locuri anume stabilite;
- d) să se prezinte la organul de urmărire penală sau, după caz, la instanța de judecată ori de cîte ori este chemat;
- e) să nu între în legătură cu anumite persoane determinate;
- f) să nu conducă nici un autovehicul sau anumite autovehicule;
- g) să nu exercite o profesie de natură aceeași de care s-a folosit la săvîrsirea faptei.

Alin. (1) și (2) ale art. 160² au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Organul care dispune liberarea provizorie

Articolul 160^{2a}

Liberarea provizorie sub control judiciar se dispune, atît în cursul urmăririi penale, cît și în cursul judecătii, de instanța de judecată.

Art. 160^{2a} a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Organul care efectuează controlul respectării obligațiilor

Articolul 160^{2b}

Controlul modului în care invinuitul sau inculpatul respectă obligațiile stabilite de instanța revine judecătorului delegat cu executarea, precum și procurorului și organului de poliție.

Art. 160^{2b} a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Modificarea sau ridicarea controlului judiciar

Articolul 160³

Controlul judiciar instituit de instanța poate fi oricînd modificat sau ridicat de aceasta, în total sau în parte, pentru motive temeinice.

Art. 160³ a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

& 2. Liberarea provizorie pe cautiune

Condițiile liberării

Articolul 160⁴

Liberarea provizorie pe cautiune se poate acorda de instanța de judecată, atît în cursul urmăririi penale, cît și al judecătii, la cerere, cînd s-a depus cautiunea și sunt îndeplinite condițiile prevăzute în art. 160² alin. 1 și 2. Pe timpul liberării provizorii, invinuitul sau inculpatul este obligat să se prezinte, la chemarea instanței, să comunice orice schimbare de domiciliu sau reședință și să respecte obligațiile prevăzute în art. 160² alin. 3 pe care instanța le dispune.

Art. 160⁴ a fost modificat de LEGEA nr. 169 din 10 aprilie 2002 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 261 din 18 aprilie 2002.

Art. 160⁴ a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Cautiunea

Articolul 160⁵

(1) Cautiunea garantează respectarea de către invinuit sau inculpat a obligațiilor ce-i revin în timpul liberării provizorii.

(2) Cautiunea este de cel puțin 10.000.000 lei.

(3) Consemnarea cautiunii se face pe numele invinuitului sau inculpatului și la dispoziția instanței care a stabilit cuantumul cautiunii.

(4) Cautiunea se restituie când:

- a) se revoca liberarea provizorie pentru cazul prevăzut în art. 160¹⁰ alin. 1 lit. a);
- b) se constata de instanța, prin încheiere, că nu mai exista temeiurile care au justificat măsura arestării preventive;
- c) se dispune scoaterea de sub urmărire penală, încetarea urmăririi penale, achitarea sau încetarea procesului penal;
- d) se pronunță pedeapsa amenzii sau pedeapsa închisorii cu suspendarea condiționată a executării ori cu suspendarea executării sub supraveghere sau cu executarea la locul de muncă;
- e) se dispune condamnarea la pedeapsa închisorii;
- f) cererea de liberare provizorie a fost respinsă potrivit art. 160^{8a} alin. 6.

(5) Cautiunea nu se restituie, în cazul prevăzut la lit. e), când liberarea provizorie s-a revocat potrivit dispozițiilor art. 160¹⁰ alin. 1 lit. b). Cautiunea se face venit la bugetul de stat, la raminerea definitivă a hotărârii de condamnare.

(6) În cazurile prevăzute la lit. b)-e) se dispune și încetarea stării de liberare provizorie.

Alin. (2) al art. 160⁵ a fost modificat de LEGEA nr. 169 din 10 aprilie 2002 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 261 din 18 aprilie 2002.

Alin. (1), (3) și litera b) a alin. (4) ale art. 160⁵ au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Litera f) a alin. (4) al art. 160⁵ a fost introdusă de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

&3. Dispoziții comune

Cererea de liberare provizorie și organul competent să o rezolve

Articolul 160⁶

(1) Cererea de liberare provizorie poate fi făcută, atât în cursul urmăririi penale, cât și în cursul judecatii, de către invinuit sau inculpat, totuși ori rudele apropiate ale acestuia.

(2) Cererea trebuie să cuprindă numele, prenumele, domiciliul și calitatea persoanei care o face, precum și mențiunea cunoașterii dispozițiilor legii privitoare la cazurile de revocare a liberării provizorii.

(3) În cazul liberării provizorii pe cautiune, cererea trebuie să cuprindă și obligația depunerii cautiunii și mențiunea cunoașterii dispozițiilor legii privind cazurile de nerestituire a cautiunii.

(4) Rezolvarea cererii, în cursul urmăririi penale, revine instanței care i-a revenit competența să judece cauza în fond, iar în cursul judecatii, instanței sesizate cu judecarea cauzei.

(5) Cererea depusă la organul de cercetare penală, la procuror ori la administrația locului de detenție se înaintează, în termen de 24 de ore, instanței competente.

Alin. (1) al art. 160⁶ a fost modificat de LEGEA nr. 169 din 10 aprilie 2002 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 261 din 18 aprilie 2002.

Alin. (2) al art. 160⁶ a fost abrogat de LEGEA nr. 169 din 10 aprilie 2002 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 261 din 18 aprilie 2002.

Art. 160⁶ a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Măsurile premergătoare examinării cererii

Articolul 160⁷

Instanța verifică dacă cererea de liberare provizorie cuprinde mențiunile prevăzute în art. 160⁶ alin. 2 și 3 și, dacă este cazul, ia măsuri pentru completarea acesteia. Când cererea este depusă la instanța înaintea termenului de judecată, aceste obligații revin prezidentului, care procedează și la încunostintarea persoanei care a făcut cererea despre termenul de judecare a cererii.

Când cererea este făcută de o altă persoană decât invinuitul sau inculpatul, din cele arătate în art. 160⁶ alin. 1, instanța îl întreabă pe invinuit sau pe inculpat dacă își însușește cererea, iar declarația acestuia se consemnează pe cerere.

Art. 160⁷ a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Examinarea și admiterea în principiu a cererii

Articolul 160⁸

Instanța examinează, de urgență, cererea, verificând dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru admisibilitatea în principiu a acesteia.

În cazul cererii de liberare pe cautiune, dacă instanța constată ca sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege, stabilește cuantumul cautiunii și termenul în care cautiunea trebuie depusă, încunostintând despre aceasta persoana care a făcut cererea. După depunerea dovezii de consemnare a cautiunii, instanța admite în principiu cererea și fixează termenul pentru soluționarea ei.

Dacă nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege și dovada de consemnare a cautiunii nu a fost depusă, cererea se respinge.

Art. 160⁸ a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Soluționarea cererii

Articolul 160^{8a}

Soluționarea cererii se face după ascultarea invinuitului sau a inculpatului, a concluziilor aparatorului, precum și ale procurorului.

În cazul în care se constată că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege și cererea este întemeiată, instanța admite cererea și dispune punerea în libertate provizorie a invinuitului sau inculpatului.

Instanța, în cazul admiterii cererii de liberare provizorie, stabilește și obligațiile ce urmează a fi respectate de invinuit sau inculpat.

Copia dispozitivului încheierii rămase definitive ori un extras al acesteia se trimite administrației locului de detenere și organului de poliție în a cărui circumscripție locuiește invinuitul sau inculpatul. Persoanele interesate se încunostintează.

Administrația locului de detenere este obligată să ia măsuri pentru punerea de îndată în libertate a invinuitului sau inculpatului.

În cazul în care nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege, când cererea este neîntemeiată sau când aceasta a fost făcută de către o altă persoană și nu a fost însușită de invinuit sau de inculpat, instanța respinge cererea.

Art. 160^{8a} a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Recursul împotriva încheierilor privind liberarea provizorie

Articolul 160⁹

Împotriva încheierii prin care s-a admis ori s-a respins cererea de liberare provizorie se poate face recurs de către invinuit sau inculpat ori de către procuror, la instanța superioară.

Termenul de recurs este de 24 de ore și curge de la pronunțare, pentru cei prezenți, și de la comunicare, pentru cei lipsa.

Dosarul va fi înaintat instanței de recurs în termen de 24 de ore.

Recursul se judecă în termen de două zile.

Recursul se va soluționa în camera de consiliu.

Invinuitul sau inculpatul este adus la judecarea recursului. Participarea procurorului este obligatorie.

Instanța se pronunță în aceeași zi asupra admiterii sau respingerii recursului.

Recursul împotriva încheierii prin care s-a respins cererea de liberare provizorie nu este suspensiv de executare.

Dosarul se restituie în termen de 24 de ore de la soluționarea recursului.

Dispozițiile alineatelor precedente se aplică în mod corespunzător și în cazul modificării sau ridicării controlului judiciar.

Art. 160⁹ a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Revocarea liberării

Articolul 160¹⁰

Liberarea provizorie poate fi revocată dacă:

- a)** se descoperă fapte sau împrejurări ce nu au fost cunoscute la data admiterii cererii de liberare provizorie și care justifică arestarea invinuitului sau inculpatului;
- b)** invinuitul sau inculpatul nu îndeplinește, cu rea-credință, obligațiile ce-i revin potrivit art. 160² alin. 3 și art. 160⁴ alin. 2 sau încearcă să zadărnicească aflarea adevărului ori savarsește din nou, cu intenție, o infracțiune pentru care este urmărit sau judecat.

Revocarea liberării provizorii se dispune de instanța, prin încheiere, cu ascultarea invinuitului sau inculpatului asistat de apărător. Revocarea se dispune și în lipsa invinuitului sau inculpatului, când acesta, fără motive temeinice, nu se prezintă la chemarea făcută.

În caz de revocare a liberării provizorii, instanța dispune arestarea preventivă a invinuitului sau inculpatului și emite un nou mandat de arestare.

Împotriva încheierii instanței prin care s-a dispus revocarea liberării provizorii se poate face recurs.

Dispozițiile art. 160⁹ se aplică în mod corespunzător.

Art. 160¹⁰ a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Capitolul 2 **ALTE MASURI PROCESUALE**

Secțiunea I

Luarea măsurilor de ocrotire și de siguranță

Măsurile de ocrotire în caz de reținere sau de arestare preventivă

Articolul 161

Când măsura reținerii sau a arestării preventive a fost luată față de un invinuit sau inculpat în a cărei ocrotire se afla un minor, o persoană pusă sub interdicție, o persoană careia i s-a instituit curatela, ori o persoană care datorită vârstei, bolii sau altei cauze are nevoie de ajutor, trebuie să fie instituită autoritatea competentă în vederea luării măsurilor de ocrotire. Obligația de incunostintare revine organului judiciar care a luat măsura reținerii ori a arestării preventive.

Luarea măsurilor de siguranță

Articolul 162

(1) Dacă procurorul, în cursul urmăririi penale, constată că invinuitul sau inculpatul se afla în vreuna dintre situațiile arătate în art. 113 sau 114 din Codul penal, sesizează instanța care, dacă este cazul, dispune luarea, în mod provizoriu, a măsurii de siguranță corespunzătoare. În cursul judecării măsura de siguranță corespunzătoare este dispusă, de asemenea, în mod provizoriu de instanța de judecată.

(1¹) Instanța dispune luarea măsurilor de siguranță prevăzute în alin. 1 numai după ascultarea invinuitului ori inculpatului și în prezența apărătorului și a procurorului.

(2) Instanța ia măsuri pentru aducerea la îndeplinire a internării medicale provizorii și, totodată, sesizează comisia medicală competentă să avizeze internarea bolnavilor mintali și a toxicomanilor periculoși.

(3) Măsura internării provizorii durează până la confirmarea acesteia de către instanța de judecată.

(4) Confirmarea se face pe baza avizului comisiei medicale.

(5) În cazul în care s-a dispus internarea medicală, se vor lua și măsurile prevăzute în art. 161.

(6) Hotărârile instanței de judecată prin care s-a confirmat măsura internării poate fi atacată separat cu recurs. Recursul nu suspendă executarea.

Alin. (1) al art. 162 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (1¹) al art. 162 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (2) al art. 162 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Secțiunea II

Măsurile asigurătorii, restituirea lucrurilor și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii

Măsurile asigurătorii

Articolul 163

(1) Măsurile asigurătorii se iau în cursul procesului penal de procuror sau de instanța de judecată și constau în indisponibilizarea, prin instituirea unui sechestru, a bunurilor mobile și imobile, în vederea reparării pagubei produse prin infracțiune, precum și pentru garantarea executării pedepsei amenzii.

(2) Măsurile asigurătorii în vederea reparării pagubei se pot lua asupra bunurilor invinuitului sau inculpatului și ale persoanei responsabile civilmente, până la concurența valorii probabile a pagubei.

(3) Măsurile asigurătorii pentru garantarea executării pedepsei amenzii se iau numai asupra bunurilor invinuitului sau inculpatului.

(4) Nu pot fi sechestrate bunuri care aparțin unei unități dintre cele la care se referă art. 145 din Codul penal, precum și cele exceptate de lege.

(5) Masurile asigurătorii în vederea reparării pagubei se pot lua la cererea părții civile sau din oficiu.

(6) Luarea măsurilor asigurătorii este obligatorie:

a) abrogată;

b) în cazul în care cel vătămat este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitatea de exercițiu restrinsă.

Alin. (1) al art. 163 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Litera a) a alin. (6) al art. 163 a fost abrogată de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Organele care aduc la îndeplinire măsurile asigurătorii

Articolul 164

(1) Ordonanța de luare a măsurii asigurătorii se aduce la îndeplinire de către organul de urmărire penală care a luat măsura.

(2) Încheierea instanței judecătorești prin care s-a dispus luarea măsurii asigurătorii se aduce la îndeplinire prin executorul judecătoresc.

(3) Măsurile asigurătorii dispuse de procuror sau de instanța de judecată pot fi aduse la îndeplinire și prin organele proprii de executare ale unității pagubite, în cazul în care aceasta este una dintre cele la care se referă art. 145 din Codul penal.

(4) În cazurile în care urmărirea penală se efectuează de către procuror, acesta poate dispune ca măsura asiguratorie luată să fie adusă la îndeplinire de către secretarul parchetului.

Alin. (3) al art. 164 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Procedura sechestrului

Articolul 165

(1) Organul care procedează la aplicarea sechestrului este obligat să identifice și să evalueze bunurile sechestrate, putând recurge în caz de necesitate și la experți.

(2) Bunurile perisabile, obiectele din metale sau pietre prețioase, mijloacele de plată straine, titlurile de valoare interne, obiectele de artă și de muzeu, colecțiile de valoare, precum și sumele de bani care fac obiectul sechestrului, vor fi ridicate în mod obligatoriu.

(3) Bunurile perisabile se predau unităților comerciale cu capital majoritar de stat, potrivit profilului activității, care sunt obligate să le primească și să le valorifice de îndată.

(4) Metalele sau pietrele prețioase ori obiectele confecționate cu acestea și mijloacele de plată straine se depun la cea mai apropiată instituție bancară competentă.

(5) Titlurile de valoare interne, obiectele de artă sau de muzeu și colecțiile de valoare se predau spre păstrare instituțiilor de specialitate.

(6) Obiectele prevăzute în alin. 4 și 5 se predau în termen de 48 de ore de la ridicare. Dacă obiectele sunt strict necesare urmăririi penale, depunerea se face ulterior, dar nu mai târziu de 48 de ore de la rezolvarea cauzei de către procuror, după terminarea urmăririi penale.

(7) Obiectele sechestrate se păstrează până la ridicarea sechestrului.

(8) Sumele de bani rezultate din valorificarea făcută potrivit alin. 3 și 7, precum și sumele de bani ridicate potrivit alin. 2, se consemnează, după caz, pe numele învinutului, inculpatului sau persoanei responsabile civilmente, la dispoziția organului care a dispus instituirea sechestrului, caruia i se predă recipisa de consemnare a sumei, în termen de cel mult trei zile de la ridicarea banilor ori de la valorificarea bunurilor.

(9) Dacă există pericol de instrainare, celelalte bunuri mobile sechestrate vor fi puse sub sigiliu sau ridicate, putându-se numi un custode.

Alin. (7) al art. 165 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Procesul-verbal de sechestr și inscripția ipotecară

Articolul 166

Organul care aplica sechestrul încheie proces-verbal despre toate actele efectuate potrivit art. 165, descriind amanuntit bunurile sechestrate, cu indicarea valorii lor. În procesul-verbal se arată bunurile exceptate de lege de la urmărire, găsite la persoana careia i s-a aplicat sechestrul. De asemenea, se consemnează obiecțiile părților sau ale altor persoane interesate.

Un exemplar de pe procesul-verbal se lasă persoanei careia i s-a aplicat sechestrul, iar în lipsa, celor cu care locuiește, administratorului, portarului, ori celui care în mod obisnuit îl înlocuiește sau unui vecin. În cazul când parte din bunuri ori totalitatea lor au fost predate unui custode, se lasă acestuia o copie de pe procesul-verbal. Un exemplar se înaintea și organului care a dispus luarea măsurii asigurătorii, în termen de 24 de ore de la încheierea procesului-verbal.

Pentru bunurile imobile sechestrate, organul care a dispus instituirea sechestrului cere organului competent luarea inscripției ipotecare asupra bunurilor sechestrate, anexind copii de pe actul prin care s-a dispus sechestrul și un exemplar al procesului-verbal de sechestrul.

Poprirea

Articolul 167

Sumele de bani datorate cu orice titlu invinuitului, inculpatului sau părții responsabile civilmente de către o a treia persoană, ori de către cel pagubit, sunt poprite în miinile acestora și în limitele prevăzute de lege, de la data primirii actului prin care se înființează sechestrul. Aceste sume vor fi consemnate de debitori, după caz, la dispoziția organului care a dispus poprirea sau a organului de executare, în termen de cinci zile de la scadenta, recipisele urmînd a fi predate aceluiasi organ în 24 de ore de la consemnare.

Contestarea măsurii asigurătorii

Articolul 168

(1) În contra măsurii asigurătorii luate și a modului de aducere la îndeplinire a acesteia, invinuitul sau inculpatul, partea responsabilă civilmente, precum și orice altă persoană interesată se pot plange procurorului sau instanței de judecată, în orice fază a procesului penal.

(2) Hotărârea instanței de judecată poate fi atacată separat cu recurs. Recursul nu suspenda executarea.

(3) După soluționarea definitivă a procesului penal, dacă nu s-a făcut plîngere împotriva aducerii la îndeplinire a măsurii asigurătorii, se poate face contestație potrivit legii civile.

Alin. (1) al art. 168 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Restituirea lucrurilor

Articolul 169

(1) Dacă procurorul sau instanța de judecată constată ca lucrurile ridicate de la invinuit ori inculpat, sau de la orice persoană care le-a primit spre a le păstra, sunt proprietatea persoanei vătămate ori au fost luate pe nedrept din posesia sau detinerea sa, dispune restituirea acestor lucruri persoanei vătămate. Orice altă persoană care pretinde un drept asupra lucrurilor ridicate poate cere, potrivit dispozițiilor art. 168, stabilirea acestui drept și restituirea.

(2) Restituirea lucrurilor ridicate are loc numai dacă prin aceasta nu se stinghereste aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei și cu obligația pentru cel caruia îi sunt restituite să le pastreze până la rămînerea definitivă a hotărârii.

Alin. (1) al art. 169 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Restabilirea situației anterioare

Articolul 170

Procurorul sau instanța de judecată poate lua măsuri de restabilire a situației anterioare savarsirii infracțiunii, când schimbarea acelei situații a rezultat în mod vadit din comiterea infracțiunii, iar restabilirea este posibilă.

Art. 170 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Titlul V

ACTE PROCESUALE ȘI PROCEDURALE COMUNE

Capitolul 1

ASISTENȚA JURIDICĂ ȘI REPREZENTAREA

Asistența invinuitului sau a inculpatului

Articolul 171

(1) Invinuitul sau inculpatul are dreptul să fie asistat de aparator în tot cursul urmăririi penale și al judecatii, iar organele judiciare sunt obligate să-i aduca la cunoștință acest drept.

(2) Asistența juridică este obligatorie când invinuitul sau inculpatul este minor, militar în termen, militar cu termen redus, rezervist concentrat sau mobilizat, elev al unei institutii militare de învățământ, internat într-un centru de reeducare sau într-un institut medical educativ, când este arestat chiar în alta cauză ori când organul de urmărire penală sau instanța apreciază că invinuitul ori inculpatul nu și-ar putea face singur apărarea, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

(3) În cursul judecatii, asistența juridică este obligatorie și în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea savârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii de 5 ani sau mai mare.

(4) Când asistența juridică este obligatorie, dacă invinuitul sau inculpatul nu și-a ales un aparator, se iau măsuri pentru desemnarea unui aparator din oficiu.

(4¹) Când asistența juridică este obligatorie, dacă aparatorul ales nu se prezintă nejustificat la două termene consecutive, după caz, la data stabilită pentru efectuarea unui act de urmărire penală sau la termenul de judecată fixat, îngreunând astfel în mod voit desfășurarea și soluționarea procesului penal, organul judiciar desemnează un aparator din oficiu care să-l înlocuiască, acordându-i timpul necesar pentru pregătirea apărării, care nu poate fi mai mic de 3 zile, cu excepția soluționării cererilor privind arestarea preventivă, unde termenul nu poate fi mai mic de 24 de ore.

(5) Delegația aparatorului desemnat din oficiu încetează la prezentarea aparatorului ales.

(6) Dacă la judecarea cauzei aparatorul lipsește și nu poate fi înlocuit în condițiile alin. 4¹, cauza se amână.

Alin. (2) și (3) ale [art. 171 au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (4¹) al [art. 171 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (6) al [art. 171 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Drepturile aparatorului

Articolul 172

(1) În cursul urmăririi penale, aparatorul invinuitului sau inculpatului are dreptul să asiste la efectuarea oricărui act de urmărire penală și poate formula cereri și depune memorii. Lipsa aparatorului nu împiedică efectuarea actului de urmărire penală, dacă există dovada că aparatorul a fost încunostintat de data și ora efectuării actului.

(2) Când asistența juridică este obligatorie, organul de urmărire penală va asigura prezenta aparatorului la ascultarea inculpatului.

(3) În cazul în care aparatorul invinuitului sau inculpatului este prezent la efectuarea unui act de urmărire penală, se face mențiune despre aceasta, iar actul este semnat și de aparator.

(4) Persoana reținută sau arestată are dreptul să ia contact cu aparatorul, asigurându-i-se confidențialitatea convorbirilor.

(5) Luarea de contact cu aparatorul nu poate fi interzisă la prelungirea duratei arestării de către instanța de judecată, iar la prezentarea materialului de urmărire penală aceasta este obligatorie.

(6) Aparatorul are dreptul de a se plinge, potrivit art. 275, dacă cererile sale nu au fost acceptate; în situațiile prevăzute în alin. 2, 4 și 5, procurorul este obligat să rezolve plingerea în cel mult 48 de ore.

(7) În cursul judecatii, aparatorul are dreptul să asiste pe inculpat, să exercite drepturile procesuale ale acestuia, iar în cazul când inculpatul este arestat, să ia contact cu acesta.

(8) Aparatorul ales sau desemnat din oficiu este obligat să asigure asistența juridică a invinuitului sau inculpatului. Pentru nerespectarea acestei obligații, organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate sesiza conducerea baroului de avocați, spre a lua măsuri.

Alin. (4) al [art. 172 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Asistența celorlalte părți

Articolul 173

(1) Aparatorul părții vătămate, al părții civile și al părții responsabile civilmente are dreptul să asiste la efectuarea oricărui act de urmărire penală și poate formula cereri și depune memorii.

(2) În cursul judecatii, aparatorul exercită drepturile părții pe care o asistă.

(3) Când instanța apreciază ca din anumite motive partea vătămată, partea civilă sau partea responsabilă civilmente nu și-ar putea face singură apărarea, dispune din oficiu sau la cerere luarea măsurilor pentru desemnarea unui apărător.

Alin. (1) al **art. 173 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Reprezentarea

Articolul 174

În cursul judecării învinutului și inculpatul, precum și celelalte părți pot fi reprezentati, cu excepția cazurilor în care prezenta învinutului sau inculpatului este obligatorie.

În cazurile în care legea admite reprezentarea învinutului sau inculpatului, instanța de judecată, când apreciază necesară prezenta învinutului sau inculpatului, dispune aducerea lui.

Art. 174 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Capitolul 2

CITAREA, COMUNICAREA ACTELOR PROCEDURALE, MANDATUL DE ADUCERE

Modul de citare

Articolul 175

Chemarea unei persoane în fața organului de urmărire penală sau a instanței de judecată se face prin citatie scrisă. Citarea se poate face și prin nota telefonică sau telegrafică.

Citatiile se înmânează de agenți anume însărcinați cu îndeplinirea acestei atribuții sau prin mijlocirea serviciului postal.

Conținutul citatiei

Articolul 176

Citatiea este individuală și trebuie să cuprindă următoarele mențiuni:

- a)** denumirea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată care emite citatiea, sediul sau, data emiterii și numărul dosarului;
- b)** numele, prenumele celui citat, calitatea în care este citat și indicarea obiectului cauzei;
- c)** adresa celui citat, care trebuie să cuprindă în orașe și municipii: localitatea, județul, strada, numărul și apartamentul unde locuiește, iar în comune: județul, comuna și satul.

În citatie se menționează, când este cazul, orice alte date necesare pentru stabilirea adresei celui citat;

- d)** ora, ziua, luna și anul, locul de înfățișare, precum și invitarea celui citat să se prezinte la data și locul indicate, cu aratarea consecințelor legale în caz de neapărare.

Citatiea se semnează de cel care o emite.

Locul de citare

Articolul 177

(1) Învinutul sau inculpatul se citează la adresa unde locuiește, iar dacă aceasta nu este cunoscută, la adresa locului sau de muncă, prin serviciul de personal al unității la care lucrează.

(2) Dacă printr-o declarație dată în cursul procesului penal învinutul sau inculpatul a indicat un alt loc pentru a fi citat, el este citat la locul indicat.

(3) În caz de schimbare a adresei arătate în declarația învinutului sau inculpatului, acesta este citat la noua sa adresă, numai dacă a încunostințat organul de urmărire penală ori instanța de judecată de schimbarea intervenită, sau dacă organul judiciar apreciază pe baza datelor obținute potrivit art. 180 că s-a produs o schimbare de adresă.

(4) Dacă nu se cunoaște adresa unde locuiește învinutul sau inculpatul și nici locul sau de muncă, citatiea se afișează la sediul consiliului local în a cărui circumscripție s-a săvârșit infracțiunea. Când activitatea infracțională s-a desfășurat în mai multe locuri, citatiea se afișează la sediul consiliului local în a cărui circumscripție se afla organul care efectuează urmărirea penală.

(5) Bolnavii aflați în spital într-o casă de sănătate se citează prin administrația acestora.

(6) Detinuții se citează la locul de detenție, prin administrația acestuia.

(7) Militarii încadrați se citează la unitatea din care fac parte, prin comandantul acesteia.

(8) Dacă învinutul sau inculpatul locuiește în străinătate, citarea se face prin scrisoare recomandată, în afară de cazul în care, prin lege, se dispune altfel. Avizul de primire a scrisorii recomandate, semnat de destinatar, ține loc de dovadă a îndeplinirii procedurii de citare.

(9) Citarea altor persoane decat invinuitul sau inculpatul se face potrivit dispozițiilor din prezentul articol. Unitatile la care se referă art. 145 din Codul penal și alte persoane juridice se citeaza la sediul acestora, iar în cazul neidentificarii sediului, citatia se afișează la sediul consiliului local în a cărui circumscripție s-a savarsit infractiunea.

Alin. (8) al [art. 177 a fost modificat de LEGEA nr. 704 din 3 decembrie 2001](#)*) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 807 din 17 decembrie 2001.

*) [LEGEA nr. 704 din 3 decembrie 2001](#) a fost abrogata de [LEGEA nr. 302 din 28 iunie 2004](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 594 din 1 iulie 2004.

Alin. (8) și (9) ale [art. 177 au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Inminarea citatiei

Articolul 178

(1) Citatia se inmineaza personal celui citat, care va semna dovada de primire.

(2) Dacă persoana citata nu vrea sa primeasca citatia, sau primind-o nu voieste sau nu poate să semneze dovada de primire, agentul lasă citatia celui citat ori, în cazul refuzului de primire, o afișează pe usa locuinței acestuia, incheind despre aceasta proces-verbal.

(2¹) În cazul în care scrisoarea recomandata prin care se citeaza un invinuit sau inculpat care locuieste în strainatate nu poate fi inmanata datorita refuzului primirii ei sau din orice alt motiv, precum și în cazul în care statul destinatarului nu permite citarea prin posta a cetatenilor săi, citatia se va afisa la sediul parchetului sau al instanței, după caz.

(3) Când citarea se face potrivit art. 177 alin. 1 partea finala, alin. 5, 6 și 7, unitatile acolo aratate sunt obligate a inmina de îndată citatia persoanei citate sub luare de dovada, certificându-i semnatura sau aratind motivul pentru care nu s-a putut obtine semnatura acesteia. Dovada este predată agentului procedural, iar acesta o inainteaza organului de urmărire penala sau instanței de judecată care a emis citatia.

(4) Citatia destinata unei unități dintre cele la care se referă art. 145 din Codul penal sau altei persoane juridice se predă la registratura sau functionarului insarcinat cu primirea corespondentei. Dispozitiile alin. 2 se aplică în mod corespunzător.

Alin. (2¹) al [art. 178 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (4) al [art. 178 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Inminarea citatiei altor persoane

Articolul 179

Dacă persoana citata nu se afla acasa, agentul inmineaza citatia sotului, unei rude sau oricarei persoane care locuieste cu ea, ori care în mod obisnuit îi primește corespondenta. Citatia nu poate fi inminata unui minor sub 14 ani sau unei persoane lipsite de uzul ratiunii.

Dacă persoana citata locuieste într-un imobil cu mai multe apartamente sau într-un hotel, în lipsa persoanelor aratate în alin. 1, citatia se predă administratorului, portarului ori celui care în mod obisnuit îl inlocuieste.

Persoana care primește citatia semneaza dovada de primire, iar agentul, certificind identitatea și semnatura, incheie proces-verbal. Dacă aceasta nu voieste sau nu poate semna dovada de primire, agentul afișează citatia pe usa locuinței, incheind proces-verbal.

În lipsa persoanelor aratate în alin. 1 și 2, agentul este obligat să se intereseze când poate gasi persoana citata pentru a-i inmina citatia. Când nici pe aceasta cale nu se poate ajunge la inminare, agentul afișează citatia pe usa locuinței persoanei citate, incheind proces-verbal.

În cazul când persoana citata locuieste într-un imobil cu mai multe apartamente sau într-un hotel, dacă în citatie nu s-a indicat apartamentul ori camera în care locuieste, agentul este obligat sa faca investigatii pentru a afla aceasta. Dacă investigatiile au ramas fără rezultat, agentul afișează citatia pe usa principala a cladirii, incheind proces-verbal și făcând mențiune despre imprejurările care au facut imposibil inminarea citatiei.

Cercetari în vederea inminarii citatiei

Articolul 180

Dacă persoana citata și-a schimbat adresa, agentul afișează citatia pe usa locuinței aratate în citatie și se informeaza pentru aflarea noii adrese, mentionind în procesul-verbal datele obtinute.

Dovada de primire și procesul-verbal de predare a citatiei

Articolul 181

Dovada de primire a citatiei trebuie să cuprindă numărul dosarului, denumirea organului de urmărire penală sau a instanței care a emis citatia, numele, prenumele și calitatea persoanei citate, precum și data pentru care este citată. De asemenea, trebuie să cuprindă data înminării citatiei, numele, prenumele, calitatea și semnatura celui ce înmânează citatia, certificarea de către acesta a identității și semnăturii persoanei careia i s-a înmănat citatia, precum și aratarea calității acesteia.

Ori de câte ori cu prilejul predării sau afisării unei citatii se încheie un proces-verbal, acesta va cuprinde în mod corespunzător și mențiunile arătate în alineatul precedent.

Comunicarea altor acte procedurale

Articolul 182

Comunicarea celorlalte acte de procedura se face potrivit dispozițiilor prevăzute în prezentul capitol.

Mandatul de aducere

Articolul 183

(1) O persoană poate fi adusă în fața organului de urmărire penală sau a instanței de judecată pe baza unui mandat de aducere, întocmit potrivit dispozițiilor art. 176, dacă fiind anterior citată nu s-a prezentat, iar ascultarea ori prezenta ei este necesară.

(2) Invinuitul sau inculpatul poate fi adus cu mandat chiar înainte de a fi fost chemat prin citatie, dacă organul de urmărire penală sau instanța constată motivat că în interesul rezolvării cauzei se impune această măsură.

(3) Persoanele aduse cu mandat, potrivit alin. 1 și 2, nu pot rămâne la dispoziția organului judiciar decât timpul strict necesar pentru audierea lor, în afară de cazul când s-a dispus reținerea ori arestarea preventivă a acestora.

(4) Persoana adusă cu mandat de aducere este ascultată de îndată de către organul judiciar.

Alin. (3) și (4) ale [art. 183 au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Executarea mandatului de aducere

Articolul 184

(1) Mandatul de aducere se execută prin organele poliției.

(2) Dacă persoana arată în mandatul de aducere nu poate fi adusă din motive de boală, cel însărcinat cu executarea mandatului constată aceasta printr-un proces-verbal, care se înaintea de îndată organului de urmărire penală ori instanței de judecată.

(2¹) Dispozițiile alin. 2 se aplică și în cazul în care persoana arată în mandat, cu excepția invinuitului sau inculpatului, nu poate fi adusă din orice altă cauză.

(3) Dacă cel însărcinat cu executarea mandatului de aducere nu găsește persoana prevăzută în mandat la adresa indicată, face cercetări și dacă acestea au rămas fără rezultat, încheie un proces-verbal care va cuprinde mențiuni despre cercetările făcute.

(3¹) Dacă invinuitul sau inculpatul refuză să se supună mandatului sau încearcă să fugă, va fi constrans la aceasta.

(4) Executarea mandatelor de aducere privind pe militari se face prin comandantul unității militare sau prin comandantul garnizoanei.

Alin. (2) al [art. 184 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (2¹) al [art. 184 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (3¹) ale [art. 184 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Capitolul 3 TERMENELE

Consecințele nerespectării termenului

Articolul 185

Când pentru exercitarea unui drept procesual legea prevede un anumit termen, nerespectarea acestuia atrage decaderea din exercitiul dreptului și nulitatea actului făcut peste termen.

Când o măsură procesuală nu poate fi luată decât pe un anumit termen, expirarea acestuia atrage de drept încetarea efectului măsurii.

Pentru celelalte termene procedurale se aplică, în caz de nerespectare, dispozițiile privitoare la nulități.

Calculul termenelor procedurale

Articolul 186

La calcularea termenelor procedurale se porneste de la ora, ziua, luna sau anul mentionat în actul care a provocat curgerea termenului, afară de cazul când legea dispune altfel.

La calcularea termenelor pe ore sau pe zile nu se socoteste ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se implineste.

Termenele socotite pe luni sau pe ani expira, după caz, la sfirsitul zilei corespunzătoare a ultimei luni ori la sfirsitul zilei și lunii corespunzătoare din ultimul an. Dacă aceasta zi cade într-o luna ce nu are zi corespunzătoare, termenul expira în ultima zi a acelei luni.

Când ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucratoare, termenul expira la sfirsitul primei zile lucratoare care urmeaza.

Acte considerate ca facute în termen

Articolul 187

Actul depus înăuntrul termenului prevăzut de lege la administratia locului de detinere ori la unitatea militara sau la oficiul postal prin scrisoare recomandata este considerat ca facut în termen. Inregistrarea sau atestarea facuta de către administratia locului de detinere pe actul depus, recipisa oficiului postal, precum și inregistrarea ori arestarea facuta de unitatea militara pe actul depus, servesc ca dovada a datei depunerii actului.

Cu excepția cailor de atac, actul efectuat de procuror este considerat ca facut în termen, dacă data la care a fost trecut în registrul de iesire al parchetului este înăuntrul termenului cerut de lege pentru efectuarea actului.

Calcularea termenelor în cazul masurilor preventive

Articolul 188

În calcularea termenelor privind masurile preventive, ora sau ziua de la care începe și cea la care se sfarseste termenul intră în durata acestuia.

Art. 188 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Capitolul 4 CHELTUIELILE JUDICIARE

Acoperirea cheltuielilor judiciare

Articolul 189

(1) Cheltuielile necesare pentru efectuarea actelor de procedura, administrarea probelor, conservarea mijloacelor materiale de proba, retribuirea aparatorilor, precum și orice alte cheltuieli ocazionate de desfășurarea procesului penal se acopera din sumele avansate de stat sau platite de părți.

(2) Cheltuielile judiciare prevăzute în alin. 1, avansate de stat, sunt cuprinse distinct, după caz, în bugetul de venituri și cheltuieli al Ministerului Justiției, Ministerului Public și Ministerului de Interne.

Alin. (2) al **art. 189 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Sumele cuvenite martorului, expertului și interpretului

Articolul 190

(1) Martorul, expertul și interpretul chemati de organul de urmărire penala ori de instanța de judecată au dreptul la restituirea cheltuielilor de transport, întreținere, locuinta și altor cheltuieli necesare, prilejuite de chemarea lor.

(2) Martorul, expertul și interpretul care sunt salariați au dreptul și la venitul de la locul de muncă, pe durata lipsei de la serviciu, pricinuita de chemarea la organul de urmărire penala sau la instanța de judecată.

(3) Martorul care nu este salariat, dar are venit din munca, este îndreptatit să primească și o compensare.

(4) Expertul și interpretul au dreptul și la o retributie pentru îndeplinirea însărcinării date, în cazurile și condițiile prevăzute prin dispoziții legale.

(5) Sumele acordate potrivit alin. 1, 3 și 4 se platesc pe baza dispozițiilor luate de organul care a dispus chemarea și în fața caruia s-a prezentat martorul, expertul sau interpretul, din fondul cheltuielilor judiciare special alocat. Aceste sume se platesc martorului imediat după infatisare, iar expertului și interpretului, după ce și-au îndeplinit însărcinările.

(6) Suma care reprezintă venitul arătat în alin. 2 se plateste de cel la care lucreaza martorul, expertul sau interpretul.

Alin. (2), (3) și (6) ale **art. 190 au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Articolul 191

(1) În caz de condamnare, inculpatul este obligat la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat, cu excepția cheltuielilor privind interpretii desemnați de organele judiciare, potrivit legii, precum și în cazul în care s-a dispus acordarea de asistență gratuită, care rămân în sarcina statului.

(2) Când sunt mai mulți inculpați condamnați, instanța hotărâște partea din cheltuielile judiciare datorate de fiecare. La stabilirea acestei părți se ține seama, pentru fiecare dintre inculpați, de măsura în care a provocat cheltuielile judiciare.

(3) Partea responsabilă civilmente, în măsura în care este obligată solidar cu inculpatul la repararea pagubei, este obligată în mod solidar cu acesta și la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat.

Alin. (1) al art. 191 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Plata cheltuielilor avansate de stat în celelalte cazuri

Articolul 192

(1) În caz de achitare sau de încetare a procesului penal în fața instanței de judecată, cheltuielile judiciare avansate de stat sunt suportate după cum urmează:

1. În caz de achitare, de către:

- a) partea vătămată, în măsura în care cheltuielile au fost determinate de aceasta;
- b) partea civilă careia i s-a respins în total pretensiile civile, în măsura în care cheltuielile au fost determinate de aceasta parte;
- c) inculpat, în cazul când, desi achitat, a fost totuși obligat la repararea pagubei.

2. În caz de încetare a procesului penal, de către:

- a) inculpat, dacă s-a dispus înlocuirea răspunderii penale sau exista o cauză de nepedepsire;
- b) ambele părți, în caz de împacare;
- c) partea vătămată, în caz de retragere a plingerii.

3. În caz de amnistie, prescripție sau retragere a plingerii, precum și în cazul existenței unei cauze de nepedepsire, dacă inculpatul cere continuarea procesului penal, cheltuielile judiciare sunt suportate de către:

- a) partea vătămată, atunci când în cauză se face aplicatia art. 13 alin. 2;
- b) inculpat, atunci când în cauză se face aplicatia art. 13 alin. 3.

(2) În cazul declarării apelului ori recursului sau al introducerii oricărei alte cereri, cheltuielile judiciare sunt suportate de către persoana careia i s-a respins ori care și-a retras apelul, recursul sau cererea.

(3) În toate celelalte cazuri, cheltuielile judiciare avansate de stat rămân în sarcina acestuia.

(4) În cazul când mai multe părți sunt obligate la suportarea cheltuielilor judiciare, instanța hotărâște partea din cheltuielile judiciare datorate de fiecare.

(5) Dispozițiile prevăzute la pct. 1 lit. a), precum și la pct. 2 și 3, se aplică în mod corespunzător și în caz de clasare, de scoatere de sub urmărire sau de încetare a urmăririi penale.

(6) Cheltuielile pentru plata interpretilor desemnați de organele judiciare, potrivit legii, pentru asistarea părților rămân, în toate cazurile, în sarcina statului.

Litera a) a pct. 2 al alin. 1 al art. 192 a fost modificată de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Partea introductivă a pct. 3 al alin. (1) al art. 192 a fost modificată de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (6) al art. 192 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Plata cheltuielilor judiciare facute de părți

Articolul 193

Inculpatul este obligat să plătească părții vătămate în caz de condamnare, precum și părții civile careia i s-a admis acțiunea civilă, cheltuielile judiciare facute de acestea.

Când acțiunea civilă este admisă numai în parte, instanța poate obliga pe inculpat la plata totală sau parțială a cheltuielilor judiciare.

În caz de renunțare la acțiunea civilă, instanța se pronunță asupra cheltuielilor la cererea părților.

În situațiile prevăzute în alin. 1 și 2, când sunt mai mulți condamnați, ori dacă există și parte responsabilă civilmente, se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 191 alin. 2 și 3.

În caz de achitare, partea vătămată este obligată să plătească inculpatului și părții responsabile civilmente cheltuielile judiciare facute de acesta, în măsura în care au fost provocate de partea vătămată.

În celelalte cazuri privind restituirea cheltuielilor judiciare facute de părți în cursul procesului penal, instanța stabilește obligația de restituire potrivit legii civile.

Capitolul 5

MODIFICAREA ACTELOR PROCEDURALE, INDREPTAREA ERORILOR MATERIALE ȘI ÎNLĂTURAREA UNOR OMISIUNI VADITE

Modificări în acte procedurale

Articolul 194

Orice adăugare, corectura ori suprimare făcută în cuprinsul unui act procedural este ținută în seama, numai dacă aceste modificări sunt confirmate în scris, în cuprinsul sau la sfîrșitul actului, de către cei care l-au semnat. Modificările neconfirmate, dar care nu schimbă înțelesul frazei, rămân valabile.

Locurile nescrise în cuprinsul unei declarații trebuie barate, astfel încît să nu se poate face adăugări.

Indreptarea erorilor materiale

Articolul 195

Erorile materiale evidente din cuprinsul unui act procedural se îndreaptă de însuși organul de urmărire penală sau de instanța de judecată care a întocmit actul, la cererea celui interesat ori din oficiu.

În vederea îndreptării erorii, părțile pot fi chemate spre a da lamuriri.

Despre îndreptarea efectuată, organul de urmărire penală sau instanța de judecată, după caz, întocmește un proces-verbal sau o încheiere, făcîndu-se mențiune și la sfîrșitul actului corectat.

Înlăturarea unor omisiuni vadite

Articolul 196

Dispozițiile art. 195 se aplică și în cazul cînd organul de urmărire penală sau instanța, ca urmare a unei omisiuni vadite, nu s-a pronunțat asupra sumelor pretinse de martori, experți, interpreți, aparatori, potrivit art. 189 sau 190, precum și cu privire la restituirea lucrurilor sau la ridicarea măsurilor asigurătorii.

Capitolul 6

NULITĂȚILE

Încălcarile care atrag nulitatea

Articolul 197

Încălcarile dispozițiilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrag nulitatea actului, numai atunci cînd s-a adus o vătămare care nu poate fi înlăturată decît prin anularea acelui act.

Dispozițiile relative la competența după materie sau după calitatea persoanei, la sesizarea instanței, la compunerea acestora și la publicitatea ședinței de judecată sunt prevăzute sub sancțiunea nulității. De asemenea, sunt prevăzute sub sancțiunea nulității și dispozițiile relative la participarea procurorului, prezenta inculpatului și asistarea acestuia de către apărător, cînd sunt obligatorii potrivit legii, precum și la efectuarea anchetei sociale în cauzele cu infractori minori.

Nulitatea prevăzută în alin. 2 nu poate fi înlăturată în nici un mod. Ea poate fi invocată în orice stare a procesului și se ia în considerare chiar din oficiu.

Încălcarea oricărei alte dispoziții legale decît cele prevăzute în alin. 2 atrage nulitatea actului în condițiile alin. 1, numai dacă a fost invocată în cursul efectuării actului cînd partea este prezentă sau la primul termen de judecată cu procedura completă cînd partea a lipsit la efectuarea actului. Instanța ia în considerare din oficiu încălcarile, în orice stare a procesului, dacă anularea actului este necesară pentru aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei.

Capitolul 7

AMENDA JUDICIARĂ

Abateri judiciare

Articolul 198

Următoarele abateri savarsite în cursul procesului penal se sancționează cu amendă judiciară de la 500.000 lei la 2.000.000 lei:

- a) neîndeplinirea sau îndeplinirea greșită ori cu întârziere a lucrărilor de citare sau de comunicare a actelor procedurale, de transmitere a dosarelor, precum și a oricăror alte lucrări, dacă prin acestea s-au provocat întârzieri în desfășurarea procesului penal;
- b) neîndeplinirea ori îndeplinirea greșită a îndatoririlor de înmănare ori de comunicare a citărilor sau a celorlalte acte procedurale, precum și neexecutarea mandatelor de aducere.

Lipsa nejustificata a aparatorului, ales sau desemnat din oficiu, când asistența juridică a invinuitului sau inculpatului este obligatorie potrivit legii, se sancționează cu amendă judiciară de la 1.000.000 lei la 2.500.000 lei.

Urmatoarele abateri savarsite în cursul procesului penal se sancționează cu amendă judiciară de la 1.000.000 lei la 10.000.000 lei:

- a)** lipsa nejustificata a martorului, expertului sau interpretului legal citat;
- b)** tergiversarea de către expert sau interpret a îndeplinirii în sarcinilor primite;
- c)** neîndeplinirea de către orice persoană a obligației de prezentare, la cererea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată, a obiectelor ori înscrisurilor cerute de acestea, precum și neîndeplinirea aceleiași obligații de către conducatorul unității sau de cel însărcinat cu aducerea la îndeplinire a acestei obligații;
- d)** nerespectarea obligației de păstrare, prevăzută în art. 109 alin. 5;
- e)** neluarea de către conducatorul unității în cadrul careia urmează a se efectua o expertiză a măsurilor necesare pentru efectuarea acesteia sau pentru efectuarea la timp a expertizei;
- f)** neîndeplinirea, în mod nejustificat, de către organul de cercetare penală a dispozițiilor date de procuror, potrivit legii, sau neprezentarea, în mod nejustificat, procurorului, a dosarelor ori actelor de urmărire penală, în termenul prevăzut de lege;
- g)** necomunicarea, în mod nejustificat, procurorului, în termenul prevăzut de lege, de către organul de cercetare penală, a începerii urmăririi penale, precum și neexecutarea, de către acesta, în termenul și condițiile prevăzute de lege, a dispozițiilor scrise ale procurorului sau ale instanței de judecată;
- h)** nerespectarea de către oricare dintre părțile și persoanele care asista la ședința de judecată a măsurilor luate de către președintele completului de judecată potrivit art. 298.

Amenzile judiciare aplicate de procuror sau de instanța de judecată constituie venituri la bugetul de stat și se cuprind distinct în bugetul Ministerului Justiției, potrivit legii.

Aplicarea amenzei judiciare nu înlătură răspunderea penală, în cazul în care fapta constituie infracțiune.

Art. 198 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Procedura privitoare la amenda judiciară

Articolul 199

Amenda se aplică de organul de urmărire penală, prin ordonanța, iar de instanța de judecată, prin încheiere.

Persoana amendată poate cere scutirea de amendă ori reducerea amenzei. Cererea de scutire sau de reducere se poate face în termen de 10 zile de la comunicarea ordonanței ori a încheierii de amendare.

Dacă persoana amendată justifică de ce nu a putut îndeplini obligația sa, organul de urmărire penală sau instanța de judecată, apreciind, dispune scutirea sau reducerea amenzei.

Partea SPECIALA

Titlul I

URMARIREA PENALA

Capitolul 1

DISPOZITII GENERALE

Obiectul urmăririi penale

Articolul 200

Urmărirea penală are ca obiect stringerea probelor necesare cu privire la existența infracțiunilor, la identificarea faptuitorilor și la stabilirea răspunderii acestora, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se dispună trimiterea în judecată.

Organele de urmărire penală

Articolul 201

(1) Urmărirea penală se efectuează de către procurori și de către organele de cercetare penală.

(2) Organele de cercetare penală sunt:

a) organele de cercetare ale poliției judiciare;

b) organele de cercetare specială.

(3) Ca organe de cercetare ale poliției judiciare funcționează lucrători specializați din Ministerul de Interne anume desemnați de ministrul de interne, cu avizul favorabil al procurorului general al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, și își desfășoară activitatea sub autoritatea procurorului general al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție sau sunt desemnați și funcționează în alt mod, potrivit unor legi speciale.

Litera a) a alin. (2) și alin. (3) ale [art. 201 au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Rolul activ al organului de urmărire penală

Articolul 202

Organul de urmărire penală este obligat să stringă probele necesare pentru aflarea adevărului și pentru lamurirea cauzei sub toate aspectele, în vederea justei soluționări a acesteia. Organul de urmărire adună probele atât în favoarea, cât și în defavoarea invinuitului sau inculpatului.

Indatoririle prevăzute în alineatul precedent se îndeplinesc chiar dacă invinuitul sau inculpatul recunoaște fapta. Organul de urmărire penală este obligat să explice invinuitului sau inculpatului, precum și celorlalte părți drepturile lor procesuale.

Organul de urmărire penală este de asemenea obligat să stringă date cu privire la împrejurările care au determinat, înlesnit sau favorizat săvârșirea infracțiunii, precum și orice alte date de natură să servească la soluționarea cauzei.

Ordonanțele organului de urmărire penală

Articolul 203

În desfășurarea urmăririi penale, organul de urmărire dispune asupra actelor sau măsurilor procesuale prin ordonanță, acolo unde legea prevede aceasta, iar în celelalte cazuri prin rezoluție motivată.

Ordonanța trebuie să fie motivată și să cuprindă totdeauna data și locul întocmirii, numele, prenumele și calitatea celui care o întocmește, cauza la care se referă, obiectul actului sau măsurii procesuale, temeiul legal al acesteia și semnatura celui care a întocmit-o. Ordonanța va cuprinde de asemenea mențiunile speciale prevăzute de lege pentru anumite acte sau măsuri.

Când organul de cercetare penală consideră că este cazul să fie luate anumite măsuri, face propuneri motivate.

Efectuarea unor acte de urmărire în incinta unor unități

Articolul 204

Orice act de urmărire penală în incinta unei unități din cele la care se referă art. 145 din Codul penal se poate efectua numai cu consimțământul conducerii acelei unități sau cu autorizația procurorului.

În caz de infracțiuni flagrante, consimțământul sau autorizația nu este necesară.

Pastrarea unor acte de urmărire penală

Articolul 205

Când legea prevede că un act sau o măsură procesuală trebuie să fie încuviințată, autorizată sau confirmată de procuror, un exemplar al ordonanței sau al actului procesual rămâne la procuror.

Capitolul 2

COMPETENȚA ORGANELOR DE URMĂRIRE PENALĂ

Articolul 206

Abrogat.

Competența organelor de cercetare ale poliției judiciare

Articolul 207

Cercetarea penală se efectuează de organele de cercetare ale poliției judiciare, pentru orice infracțiune care nu este dată, în mod obligatoriu, în competența altor organe de cercetare penală.

[Art. 207 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Competența organelor de cercetare penală speciale

Articolul 208

(1) Cercetarea penală se efectuează și de următoarele organe speciale:

- a)** ofiterii anume desemnați de către comandanții unităților militare corp aparte și similare, pentru militarii în subordine. Cercetarea poate fi efectuată și personal de către comandant;
- b)** ofiterii anume desemnați de către șefii comendurilor de garnizoană, pentru infracțiunile săvârșite de militari în afara unităților militare. Cercetarea poate fi efectuată și personal de șefii comendurilor de garnizoană;
- c)** ofiterii anume desemnați de către comandanții centrelor militare, pentru infracțiunile de competența instanțelor militare, săvârșite de persoanele civile în legătură cu obligațiile lor militare. Cercetarea poate fi efectuată și personal de către comandanții centrelor militare.

La cererea comandantului centrului militar, organul de poliție efectuează unele acte de cercetare, după care înaintează lucrările comandantului centrului militar;

d) ofiterii politiei de frontieră, anume desemnați pentru infractiunile de frontieră;
e) capitanii porturilor, pentru infractiunile contra sigurantei navigatiei pe apa și contra disciplinei și ordinii la bord, precum și pentru infractiunile de serviciu sau în legătură cu serviciul, prevăzute în Codul penal, savirsite de personalul navigant al marinei civile, dacă fapta a pus sau ar fi putut pune în pericol siguranța navei sau a navigatiei.

(2) În cazurile prevăzute la lit. a), b) și c), cercetarea penala se efectueaza în mod obligatoriu de organele speciale acolo prevăzute.

Literale a) și d) ale alin. (1) al [art. 208 au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Competența procurorului în faza urmaririi

Articolul 209

(1) Procurorul supraveghează urmarirea penala; în exercitarea acestei atribuții procurorii conduc și controlează nemijlocit activitatea de cercetare penala a politiei judiciare și a altor organe de cercetare speciale.

(2) Procurorul poate să efectueze orice acte de urmărire penala în cauzele pe care le supraveghează.

(3) Urmarirea penala se efectueaza, în mod obligatoriu, de către procuror, în cazul infracțiunilor prevăzute în art. 155-173, 174-177, 179, 189 alin. 3-5, art. 190, 191, art. 211 alin. 4, art. 212, 236, 236¹, 239, 239¹, 250, 252, 254, 255, 257, 265, 266, 267, 267¹, 268, 273-276, 279¹, 280, 280¹, 302², 317, 323 și 356-361 din Codul penal, în cazurile aratate în art. 27 pct. 1 lit. b)-e), art. 28¹ pct. 1 lit. b) și c) și pct. 5, art. 28² pct. 1 lit. b) și art. 29 pct. 1 din prezentul cod, în cazul infracțiunilor împotriva protecției muncii, precum și în cazul altor infractiuni date prin lege în competența sa.

(4) Este competent să efectueze urmarirea penala, în cazurile prevăzute în alineatul precedent, și sa exercite supravegherea asupra activității de cercetare penala procurorul de la parchetul corespunzător instanței care, potrivit legii, judeca în prima instanța cauza.

(5) Atunci când urmarirea penala este efectuată de procuror, rechizitoriul este supus confirmării prim-procurorului parchetului, iar când urmarirea este făcută de acesta, confirmarea se face de procurorul ierarhic superior. Când urmarirea penala este efectuată de un procuror de la Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, rechizitoriul este supus confirmării procurorului-sef de secție, iar când urmarirea penala este efectuată de acesta, confirmarea se face de către procurorul general al acestui parchet.

(6) Procurorii din cadrul parchetelor ierarhic superioare pot îndeplini oricare dintre atribuțiile procurorilor din parchetele ierarhic inferioare, pot infirma actele și masurile acestora, dacă sunt contrare legii, și pot prelua, în vederea efectuării urmaririi penale, cauze de competența acestora, din dispoziția conducătorului parchetului ierarhic superior.

Alin. (3) al [art. 209 a fost modificat de LEGEA nr. 169 din 10 aprilie 2002](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 261 din 18 aprilie 2002.

Alin. (3) al [art. 209 a fost modificat de ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 58 din 23 mai 2002](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 351 din 27 mai 2002.

Alin. (1) și (3) ale [art. 209 au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (5) al [art. 209 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (6) al [art. 209 a fost introdus de articolul unic din ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 72 din 30 septembrie 2004](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 909 din 6 octombrie 2004.

Verificarea competenței

Articolul 210

Organul de urmărire penala sesizat potrivit art. 221 este dator să-și verifice competența.

Dacă organul de cercetare penala constata că nu este competent a efectua cercetarea, trimite de îndată cauza procurorului care exercită supravegherea, în vederea sesizării organului competent.

Extinderea competenței teritoriale

Articolul 211

Când anumite acte de cercetare penala trebuie să fie efectuate în afara circumscriptiei în care se face cercetarea, organul de cercetare penala poate să le efectueze el însuși sau sa dispună efectuarea lor prin comisie rogatorie ori delegare.

În cazul în care organul de cercetare penala înțelege sa procedeze el însuși la efectuarea actelor, instiinteaza în prealabil despre aceasta organul corespunzător din raza teritoriala în care va efectua aceste acte.

În cuprinsul aceleiași localități, organul de cercetare penală efectuează toate actele de cercetare, chiar dacă unele dintre acestea trebuie îndeplinite în afara razei sale teritoriale, cu respectarea dispoziției din alineatul precedent.

Articolul 212

Abrogat.

Cazuri urgente

Articolul 213

Organul de cercetare penală este obligat să efectueze actele de cercetare ce nu suferă amănare, chiar dacă acestea privesc o cauză care nu este de competența lui. Lucrările efectuate în astfel de cazuri se trimit, de îndată, prin procurorul care exercită supravegherea activității organului ce le-a efectuat, procurorului competent. Actele încheiate de unele organe de constatare

Articolul 214

(1) Sunt obligate să procedeze la luarea de declarații de la făptuitor și de la martorii care au fost de față la săvârșirea unei infracțiuni și să întocmească proces-verbal despre împrejurările concrete ale săvârșirii acesteia:

a) organele inspecțiilor de stat, alte organe de stat, precum și ale unităților la care se referă art. 145 din Codul penal, pentru infracțiunile care constituie încălcări ale dispozițiilor și obligațiilor a căror respectare o controlează potrivit legii;

b) organele de control și cele de conducere ale administrației publice, ale altor unități la care se referă art. 145 din Codul penal, pentru infracțiunile săvârșite în legătură cu serviciul de cei aflați în subordine ori sub controlul lor.

c) ofiterii și subofiterii din cadrul Jandarmeriei Române pentru infracțiunile constatate pe timpul executării misiunilor specifice.

(2) Organele arătate mai sus au dreptul să rețină corpurile delictuale, să procedeze la evaluarea pagubelor, precum și să efectueze orice alte acte, când legea prevede aceasta.

(3) Actele încheiate se înaintează procurorului în cel mult 3 zile de la descoperirea faptei ce constituie infracțiune, afară de cazul când legea dispune altfel.

(4) În caz de infracțiuni flagrante, aceleași organe au obligația să înainteze de îndată procurorului pe făptuitor, împreună cu lucrările efectuate și cu mijloacele materiale de probă.

(5) Procesele-verbale încheiate de aceste organe constituie mijloace de probă.

Litera c) a alin. (1) a fost introdusă de **LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Actele încheiate de comandantii de nave și aeronave, precum și de agenții de poliție de frontieră

Articolul 215

Obligațiile și drepturile prevăzute în art. 214 alin. 1 și 2 le au și următoarele organe:

a) comandantii de nave și aeronave pentru infracțiunile săvârșite pe acestea, pe timpul cit navele și aeronavele pe care le comanda se afla în afara porturilor sau aeroporturilor;

b) agenții de poliție de frontieră, pentru infracțiunile de frontieră.

Organele de mai sus pot efectua percheziții corporale asupra făptuitorului și pot verifica lucrurile pe care acesta le are cu sine.

De asemenea, organele de mai sus pot prinde pe făptuitor, în care caz îl predau de îndată procurorului sau organului de cercetare penală, împreună cu lucrările efectuate și cu mijloacele materiale de probă.

În celelalte cazuri, lucrările efectuate se înaintează organului de cercetare penală competent, în cel mult 5 zile de la prima constatare efectuată, împreună cu mijloacele materiale de probă.

Când infracțiunea a fost săvârșită pe o navă sau aeronavă, termenele de mai sus curg de la ancorarea navei ori aterizarea aeronavei pe teritoriul român.

Procesele-verbale încheiate de aceste organe constituie mijloace de probă.

Denumirea marginală și litera b) a alin. 1 ale **art. 215** au fost modificate de **LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Capitolul 3

SUPRAVEGHEREA EXERCITATĂ DE PROCUROR ÎN ACTIVITATEA DE URMĂRIRE PENALĂ

Obiectul supravegherii

Articolul 216

Procurorul, în exercitarea supravegherii respectării legii în activitatea de urmărire penală, veghează ca orice infracțiune să fie descoperită, orice infractor să fie tras la răspundere penală și ca nici o persoană să nu fie urmărită penal fără să existe indicii temeinice ca a săvîrșit o faptă prevăzută de legea penală.

De asemenea, procurorul veghează ca nici o persoană să nu fie reținută sau arestată, decît în cazurile și în condițiile prevăzute de lege.

În exercitarea activității de supraveghere, procurorul ia măsurile necesare sau da dispoziții organelor de cercetare penală ca să ia asemenea măsuri.

Procurorul ia măsuri și da dispoziții în scris și motivat.

Trecerea cauzei de la un organ la altul

Articolul 217

Procurorul poate să dispună, după necesitate, ca într-o cauză în care cercetarea penală trebuie efectuată de un anumit organ de cercetare, să fie efectuată de un alt asemenea organ.

Preluarea unei cauze de către un organ de cercetare penală ierarhic superior se dispune de procurorul de la parchetul care exercită supravegherea acestuia, pe baza propunerii motivate a organului de cercetare penală care preia cauza și după încunostintarea procurorului care exercită supravegherea acesteia.

În cauzele preluate de către un organ de cercetare penală central, supravegherea se exercită de către un procuror din Parchetul General de pe lîngă Curtea Supremă de Justiție.

În cauzele în care urmărirea penală se efectuează de către procuror, acesta poate dispune ca anumite acte de cercetare penală să fie efectuate de către organele poliției.

Modalități de exercitare a supravegherii

Articolul 218

(1) Procurorul conduce și controlează nemijlocit activitatea de cercetare penală a poliției judiciare și a altor organe de cercetare speciale și supraveghează ca actele de urmărire penală să fie efectuate cu respectarea dispozițiilor legale.

(2) Organele de cercetare penală sunt obligate să încunostiințeze de îndată pe procuror despre infracțiunile de care au luat cunoștința.

(3) Procurorul poate să asiste la efectuarea oricărui act de cercetare penală sau să-l efectueze personal. Procurorul poate să ceară spre verificare orice dosar de la organul de cercetare penală, care este obligat să-l trimită, cu toate actele, materialele și datele privitoare la fapte care formează obiectul cercetării.

Alin. (1) al [art. 218 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Dispoziții date de procuror

Articolul 219

(1) Procurorul poate să dea dispoziții cu privire la efectuarea oricărui act de urmărire penală. În cazul organelor de cercetare ale poliției judiciare, organele ierarhic superioare ale acestora nu pot să le dea îndrumări sau dispoziții privind cercetarea penală, procurorul fiind singurul competent în acest sens.

(2) Dispozițiile date de procuror sunt obligatorii pentru organul de cercetare penală. Dacă acest organ are de făcut obiectii, poate sesiza pe prim-procurorul parchetului sau, cînd dispozițiile sunt date de acesta, pe procurorul ierarhic superior, fără a întrerupe executarea lor. În termen de 3 zile de la sesizare prim-procurorul sau procurorul ierarhic superior este obligat să se pronunțe.

(3) În cazul neindeplinirii sau al îndeplinirii în mod defectuos, de către organul de cercetare penală, a dispozițiilor date de procuror, acesta va sesiza conducătorul organului de cercetare penală, care are obligația ca în termen de 3 zile de la sesizare să comunice procurorului măsurile dispuse.

Alin. (1) al [art. 219 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (3) al [art. 219 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Infirmarea actelor sau măsurilor procesuale nelegale

Articolul 220

Cînd procurorul constată ca un act sau o măsură procesuală a organului de urmărire penală nu este dată cu respectarea dispozițiilor legale, o infirmă motivat.

Capitolul 4

EFFECTUAREA URMARIRII PENALE

Secțiunea I

Sesizarea organelor de urmărire penală

Modurile de sesizare

Articolul 221

Organul de urmărire penală este sesizat prin plingere sau denunț, ori se sesizează din oficiu când afla pe orice altă cale că s-a săvârșit o infracțiune.

Când, potrivit legii, punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plingerea prealabilă ori la sesizarea sau cu autorizarea organului prevăzut de lege, urmărirea penală nu poate începe în lipsa acestora.

De asemenea, urmărirea penală nu poate începe fără exprimarea dorinței guvernului străin în cazul infracțiunii prevăzute în art. 171 din Codul penal.

Când prin săvârșirea unei infracțiuni s-a produs o pagubă uneia din unitățile la care se referă art. 145 din Codul penal, unitatea pagubită este obligată să sesizeze de îndată organul de urmărire penală, să prezinte situații explicative cu privire la întinderea pagubei, date cu privire la faptele prin care paguba a fost pricinuită și să se constituie parte civilă.

Plingerea

Articolul 222

(1) Plingerea este în cunoștință de cauză făcută de o persoană fizică sau de o persoană juridică, referitoare la o vătămare ce i s-a cauzat prin infracțiune.

(2) Plingerea trebuie să cuprindă: numele, prenumele, calitatea și domiciliul petitionerului, descrierea faptei care formează obiectul plingerii, indicarea făptuitorului dacă este cunoscut și a mijloacelor de probă.

(3) Plingerea se poate face personal sau prin mandat. Mandatul trebuie să fie special, iar procura rămâne atașată plingerii.

(4) Plingerea făcută oral se consemnează într-un proces-verbal de organul care o primește.

(5) Plingerea se poate face și de către unul dintre soți pentru celălalt soț, sau de către copilul major pentru părinți. Persoana vătămată poate să declare că nu-și însușește plingerea.

(6) Pentru persoana lipsită de capacitatea de exercițiu, plingerea se face de reprezentantul sau legal. Persoana cu capacitate de exercițiu restrinsă poate face plingere cu încuviințarea persoanelor prevăzute de legea civilă.

Alin. (1) al [art. 222 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Denunțul

Articolul 223

(1) Denunțul este în cunoștință de cauză făcută de către o persoană fizică sau de către o persoană juridică despre săvârșirea unei infracțiuni.

(2) Denunțul trebuie să conțină aceleași date ca și plingerea.

(3) Denunțul scris trebuie să fie semnat de denunțator, iar în cazul denunțului oral, acesta se consemnează într-un proces-verbal de către organul în fața căruia a fost făcut.

(4) Abrogat.

Alin. (4) al [art. 223 a fost introdus de LEGEA nr. 704 din 3 decembrie 2001](#)*) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 807 din 17 decembrie 2001.

*) [LEGEA nr. 704 din 3 decembrie 2001](#) a fost abrogată de [LEGEA nr. 302 din 28 iunie 2004](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 594 din 1 iulie 2004.

Alin. (1) al [art. 223 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (4) al [art. 223 a fost abrogat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Acte premergătoare

Articolul 224

În vederea începerii urmăririi penale, organul de urmărire penală poate efectua acte premergătoare.

De asemenea, în vederea stringerii datelor necesare organelor de urmărire penală pentru începerea urmăririi penale, pot efectua acte premergătoare și lucrătorii operativi din Ministerul de Interne, precum și din celelalte organe de stat cu atribuții în domeniul siguranței naționale, anume desemnați în acest scop, pentru fapte care constituie, potrivit legii, amenințări la adresa siguranței naționale.

Procesul-verbal prin care se constată efectuarea unor acte premergătoare poate constitui mijloc de probă.

Actele premergătoare efectuate de investigatorii sub acoperire

Articolul 224¹

În cazul în care exista indicii temeinice și concrete ca s-a savarsit sau ca se pregătește savarsirea unei infractiuni contra sigurantei naționale prevăzute în Codul penal și în legi speciale, precum și în cazul infracțiunilor de trafic de stupefiante și de arme, trafic de persoane, acte de terorism, spalare a banilor, falsificare de monede ori alte valori, sau a unei infractiuni prevăzute în [Legea nr. 78/2000](#) pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare, ori a unei alte infractiuni grave care nu poate fi descoperita sau ai carei faptuitori nu pot fi identificați prin alte mijloace, pot fi folosiți, în vederea strangerii datelor privind existența infractiunii și identificarea persoanelor față de care exista presupunerea ca au savarsit o infractiune, investigatori sub o alta identitate decat cea reala.

Investigatorii sub acoperire sunt lucrători operativi din Ministerul de Interne, precum și din organele de stat care desfășoară, potrivit legii, activități de informații pentru realizarea sigurantei naționale, anume desemnați în acest scop, și pot fi folosiți numai pe o perioadă determinată, în condițiile prevăzute în art. 224² și 224³.

Investigatorul sub acoperire culege date și informații în baza autorizației emise potrivit dispozițiilor prevăzute în art. 224², pe care le pune, în totalitate, la dispoziția organului de urmărire penală.

[Art. 224¹ a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Autorizarea folosirii investigatorilor sub acoperire

Articolul 224²

Persoanele prevăzute în art. 224¹ pot efectua investigații numai cu autorizarea motivată a procurorului desemnat de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel.

Autorizarea este dată prin ordonanță motivată, pentru o perioadă de cel mult 60 de zile și poate fi prelungită pentru motive temeinic justificate. Fiecare prelungire nu poate depăși 30 de zile, iar durata totală a autorizării, în aceeași cauză și cu privire la aceeași persoană, nu poate depăși un an.

În cererea de autorizare adresată procurorului se vor menționa datele și indiciile privitoare la faptele și persoanele față de care exista presupunerea ca au savarsit o infractiune, precum și perioada pentru care se cere autorizarea.

Ordonanța procurorului prin care se autorizează folosirea investigatorului sub acoperire trebuie să cuprindă, pe lângă mențiunile prevăzute la art. 203, următoarele:

- a) indiciile temeinice și concrete care justifică măsura și motivele pentru care măsura este necesară;
- b) activitățile pe care le poate desfășura investigatorul sub acoperire;
- c) persoanele față de care exista presupunerea ca au savarsit o infractiune;
- d) identitatea sub care investigatorul sub acoperire urmează să desfășoare activitățile autorizate;
- e) perioada pentru care se dă autorizarea;
- f) alte mențiuni prevăzute de lege.

În cazuri urgente și temeinic justificate se poate solicita autorizarea și a altor activități decât cele pentru care exista autorizare, procurorul urmand să se pronunte de îndată.

[Art. 224² a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Folosirea datelor obținute de investigatorii sub acoperire

Articolul 224³

Datele și informațiile obținute de investigatorul sub acoperire pot fi folosite numai în cauza penală și în legătură cu persoanele la care se referă autorizația emisă de procuror.

Aceste date și informații vor putea fi folosite și în alte cauze sau în legătură cu alte persoane, dacă sunt concludente și utile.

[Art. 224³ a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Măsuri de protecție a investigatorilor sub acoperire

Articolul 224⁴

Identitatea reală a investigatorilor sub acoperire nu poate fi dezvăluită în timpul ori după terminarea acțiunii acestora.

Procurorul competent să autorizeze folosirea unui investigator sub acoperire are dreptul să-i cunoască adevărata identitate, cu respectarea secretului profesional.

[Art. 224⁴ a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Sesizarea la cererea organului competent

Articolul 225

Când legea prevede că începerea urmăririi penale nu poate avea loc fără o sesizare specială, aceasta trebuie făcută în scris și semnată de către organul competent. În actul de sesizare trebuie să se arate în mod corespunzător datele prevăzute în art. 222 alin. 2.

Unele dispoziții privind urmărirea penală pentru militari

Articolul 226

Pentru infracțiunile prevăzute de Codul penal în art. 331-336, 348, 353 și 354, urmărirea penală poate începe numai la sesizarea comandantului.

Pentru celelalte infracțiuni savirsite de militari, organul de urmărire penală procedează potrivit regulilor obișnuite, informind pe comandant de îndată ce a început urmărirea penală.

Sesizări făcute de persoane cu funcții de conducere și de alți funcționari

Articolul 227

(1) Orice persoană cu funcție de conducere într-o unitate la care se referă art. 145 din Codul penal sau cu atribuții de control, care a luat cunoștința de savarsirea unei infracțiuni în acea unitate, este obligată să sesizeze de îndată pe procuror sau organul de cercetare penală și să ia măsuri să nu dispară urmele infracțiunii, corpurile delictelor și orice alte mijloace de probă.

(2) Obligațiile prevăzute în alin. 1 revin și oricărui funcționar care a luat cunoștința despre savarsirea unei infracțiuni în legătură cu serviciul în cadrul caruia își îndeplinește sarcinile.

Denumirea marginală și alin. (2) ale art. 227 au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Secțiunea II

Desfășurarea urmăririi penale

Începerea urmăririi penale

Articolul 228

(1) Organul de urmărire penală sesizat în vreunul din modurile prevăzute în art. 221 dispune prin rezoluție începerea urmăririi penale, când din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor premergătoare efectuate nu rezultă vreunul din cazurile de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale prevăzute în art. 10, cu excepția celui de la lit. b¹).

(2) În cazul arătat în art. 10 lit b¹), organul de urmărire penală înaintează dosarul procurorului cu propunerea de a dispune scoaterea de sub urmărire penală.

(3) Când organul de urmărire penală se sesizează din oficiu, încheie un proces-verbal care constituie actul de începere a urmăririi penale.

(3¹) Rezoluția și procesul-verbal de începere a urmăririi penale, emise de organul de cercetare penală, se supun confirmării motivate a procurorului care exercită supravegherea activității de cercetare penală, în termen de cel mult 48 de ore de la data începerii urmăririi penale, organele de cercetare penală fiind obligate să prezinte totodată și dosarul cauzei.

(4) Dacă din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor premergătoare efectuate după primirea plingerii sau denunțului rezultă vreunul din cazurile de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale prevăzute în art. 10, cu excepția celui de la lit. b¹), organul de urmărire penală înaintează procurorului actele încheiate cu propunerea de a nu se începe urmărirea penală.

(5) Dacă procurorul constată că nu sunt îndeplinite condițiile arătate în alin. 4, restituie actele organului de urmărire penală, fie pentru completarea actelor premergătoare, fie pentru începerea urmăririi penale.

(6) În cazul în care procurorul este de acord cu propunerea, o confirmă prin rezoluție motivată. Copie de pe rezoluție se comunică persoanei care a făcut sesizarea, precum și, după caz, persoanei față de care s-au efectuat acte premergătoare.

(6¹) Împotriva rezoluției de neîncepere a urmăririi penale se poate face plângere la instanța de judecată, potrivit art. 278¹ și următoarele.

(7) Dacă ulterior se constată că nu a existat sau că a dispărut împrejurarea pe care se întemeia propunerea de a nu se începe urmărirea penală, procurorul infirmă rezoluția și restituie actele organului de urmărire, dispunând începerea urmăririi penale.

Alin. (3¹) al art. 228 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (5) al art. 228 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (6[^]1) al [art. 228 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (6) al [art. 228 a fost modificat de pct. 1 al articolului unic din LEGEA nr. 480 din 8 noiembrie 2004](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 1.088 din 23 noiembrie 2004.

Invinuitul

Articolul 229

Persoana față de care se efectuează urmărirea penală se numește invinuit cit timp nu a fost pusă în mișcare acțiunea penală împotriva sa.

Scoaterea de sub urmărire când fapta nu prezintă pericolul social al unei infracțiuni

Articolul 230

Procurorul, sesizat potrivit art. 228 alin. 2, dispune prin ordonanță scoaterea de sub urmărire penală și înștiințează despre aceasta, când este cazul, persoana care a făcut sesizarea.

Restituirea dosarului pentru continuarea cercetării penale

Articolul 231

Dacă procurorul, sesizat potrivit dispozițiilor art. 228 alin. 2, constată că nu este cazul să scoată de sub urmărire, restituie dosarul organului de cercetare penală pentru continuarea cercetării penale.

Restituirea dosarului pentru începerea sau continuarea cercetării penale

Articolul 232

Dacă procurorul i-a restituit, în temeiul art. 228 alin. 5 sau al art. 231, actele și dosarul, organul de urmărire penală continuă efectuarea actelor premergătoare sau, după caz, începe ori continuă urmărirea penală, procedând la efectuarea acestora, potrivit legii, și ținând seama de împrejurările speciale ale fiecărei cauze.

[Art. 232 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Arestarea preventivă a invinuitului

Articolul 233

În cursul efectuării cercetării penale, dacă organul de cercetare consideră că sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru luarea măsurii arestării preventive a invinuitului, face propuneri în acest sens și le înaintea procurorului.

Dacă procurorul, după ce examinează dosarul cauzei, constată că este cazul să se ia măsura arestării preventive a invinuitului, procedează potrivit art. 146.

[Art. 233 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Propuneri făcute de organul de cercetare penală

Articolul 234

(1) Dacă organul de cercetare penală consideră că sunt temeiuri pentru punerea în mișcare a acțiunii penale, face propuneri în acest sens, pe care le înaintea procurorului.

(2) Organul de cercetare penală, dacă consideră că sunt întrunite și condițiile prevăzute de lege pentru luarea măsurii arestării preventive a inculpatului, procedează în același mod.

Alin. (2) al [art. 234 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Punerea în mișcare a acțiunii penale prin ordonanță

Articolul 235

Procurorul se pronunță asupra punerii în mișcare a acțiunii penale după examinarea dosarului.

Dacă procurorul este de acord cu propunerea, pune în mișcare acțiunea penală prin ordonanță.

Ordonanța de punere în mișcare a acțiunii penale trebuie să cuprindă, pe lângă mențiunile arătate în art. 203, date cu privire la persoana inculpatului, fapta pentru care este invinuit și încadrarea juridică a acesteia.

Arestarea preventivă a inculpatului

Articolul 236

Procurorul sesizat potrivit art. 234, dacă pune în mișcare acțiunea penală și dacă apreciază că sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru luarea măsurii arestării preventive a inculpatului, procedează potrivit art. 149[^]1.

[Art. 236 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Continuarea cercetării și ascultarea inculpatului

Articolul 237

(1) După aducerea la îndeplinire a dispozițiilor art. 233-236, procurorul, dacă este cazul, dispune continuarea cercetării penale. Organul de cercetare penală continuă efectuarea actelor de cercetare, fiind obligat să respecte și dispozițiile date de procuror.

(2) Dacă procurorul a pus în mișcare acțiunea penală, organul de cercetare penală îl cheamă pe inculpat, îi comunică fapta pentru care este învinuit și îi da explicații cu privire la drepturile și obligațiile pe care le are. Atunci când inculpatul nu locuiește în țară, organul de cercetare penală va ține seama, la fixarea termenului de prezentare în fața acestuia, de reglementările speciale privind asistența judiciară internațională în materie penală.

(3) Organul de cercetare penală pune în vedere inculpatului aflat în stare de libertate că este obligat să se prezinte la toate chemările ce i se vor face în cursul procesului penal și că are îndatorirea să comunice orice schimbare de adresă.

(4) Organul de cercetare penală va continua urmărirea și fără a-l asculta pe inculpat, când acesta este dispărut, se sustrage de la cercetare sau nu locuiește în țară.

Alin. (2) al [art. 237 a fost completat de LEGEA nr. 704 din 3 decembrie 2001](#)*) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 807 din 17 decembrie 2001.

*) [LEGEA nr. 704 din 3 decembrie 2001](#) a fost abrogată de [LEGEA nr. 302 din 28 iunie 2004](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 594 din 1 iulie 2004.

Alin. (2) al [art. 237 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Extinderea cercetării penale

Articolul 238

Organul de cercetare penală, dacă constată fapte noi în sarcina învinuitului sau inculpatului ori împrejurări noi care pot duce la schimbarea încadrării juridice a faptei pentru care s-a dispus începerea urmăririi penale ori s-a pus în mișcare acțiunea penală sau date cu privire la participarea și a unei alte persoane la săvârșirea acelei fapte, este obligat să facă propuneri procurorului pentru extinderea cercetărilor penale sau schimbarea încadrării juridice. Propunerile se înaintează în cel mult 3 zile de la data constatării faptelor, împrejurărilor sau persoanelor noi. Procurorul va decide, prin ordonanță, în cel mult 5 zile.

[Art. 238 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Secțiunea III Suspendarea urmăririi penale

Cazuri de suspendare

Articolul 239

(1) În cazul când se constată printr-o expertiză medico-legală că învinuitul sau inculpatul suferă de o boală gravă, care îl împiedică să ia parte la procesul penal, organul de cercetare penală înaintează procurorului propunerile sale împreună cu dosarul, pentru a dispune suspendarea urmăririi penale.

(2) Procurorul se pronunță asupra suspendării prin ordonanță.

Alin. (1) al [art. 239 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Ordonanța de suspendare

Articolul 240

(1) Ordonanța trebuie să cuprindă, pe lângă mențiunile arătate în art. 203, datele privitoare la persoana învinuitului sau inculpatului, fapta de care este învinuit, cauzele care au determinat suspendarea și măsurile luate în vederea însănătoșirii învinuitului sau inculpatului.

(2) Măsura suspendării se comunică părții civile. După comunicare, dosarul se restituie organului de cercetare penală.

Alin. (2) al [art. 240 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Sarcina organului de cercetare în timpul suspendării

Articolul 241

În timpul cit urmărire este suspendată, organul de cercetare penală continuă să efectueze toate actele a căror îndeplinire nu este împiedicată de situația învinutului sau inculpatului.

Organul de cercetare penală este obligat să se intereseze periodic dacă mai subzista cauza care a determinat suspendarea urmăririi penale.

Secțiunea IV Încetarea urmăririi penale

Cazuri de încetare

Articolul 242

Încetarea urmăririi penale are loc când se constată existența vreunui dintre cazurile prevăzute în art. 10 lit. f)-h) și j) și există învinuit sau inculpat în cauză.

Dacă în aceeași cauză sunt mai mulți învinuiți sau inculpați ori dacă mai multe fapte fac obiectul aceleiași cauze, încetarea urmăririi se face numai cu privire la învinuții sau inculpații, ori la faptele pentru care există cazul de încetare a urmăririi.

Procedura încetării

Articolul 243

(1) Organul de cercetare penală, când constată existența vreunui dintre cazurile prevăzute în art. 10 lit. f)-h) și j), înaintează procurorului dosarul împreună cu propuneri de încetare a urmăririi penale.

(2) Procurorul se pronunță asupra încetării urmăririi penale prin ordonanță, dispunând potrivit art. 11 pct. 1 lit. c). În cazul în care nu s-a pus în mișcare acțiunea penală, încetarea urmăririi penale se pronunță prin rezoluție motivată.

(3) Atunci când cazul de încetare a urmăririi penale privește un învinuit sau inculpat arestat, procurorul trebuie să se pronunțe asupra încetării urmăririi penale în aceeași zi în care a primit propunerea de încetare de la organul de cercetare penală. Dacă procurorul a dispus încetarea urmăririi penale, trebuie să ceară de îndată instanței revocarea măsurii arestării preventive. În termen de 24 de ore de la primirea de la procuror a dosarului împreună cu un referat în care se menționează cazul sau cazurile de încetare a urmăririi penale constatate, instanța dispune, prin încheiere, revocarea măsurii și punerea de îndată în libertate a învinutului sau inculpatului și restituie dosarul procurorului, în același termen, împreună cu o copie a încheierii.

Alin. (3) al art. 243 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Ordonanța de încetare a urmăririi penale

Articolul 244

Ordonanța de încetare a urmăririi penale trebuie să cuprindă pe lângă mențiunile arătate în art. 203, datele privind persoana și fapta la care se referă încetarea, precum și arătarea temeiurilor de fapt și de drept pe baza cărora se dispune încetarea urmăririi penale.

Dispoziții complementare ale ordonanței

Articolul 245

(1) Prin ordonanța de încetare a urmăririi penale se dispune totodată asupra:

a) revocării măsurilor asigurătorii luate în vederea executării pedepsei amenzii;

b) confiscării lucrurilor care potrivit art. 118 din Codul penal sunt supuse confiscării speciale și restituirii celorlalte.

(2) Dacă proprietatea corpurilor delictive și a celorlalte obiecte care au servit ca mijloace materiale de probă este contestată, ele sunt pastrate de organul de cercetare penală până la hotărârea instanței civile;

c) măsurilor asigurătorii privind reparațiile civile și a restabilirii situației anterioare savîrsirii infracțiunii.

În cazul în care s-a dispus menținerea măsurilor asigurătorii privind reparațiile civile, aceste măsuri se vor considera desființate, dacă persoana vătămată nu introduce acțiune în fața instanței civile în termen de 30 de zile de la comunicarea încetării urmăririi penale;

d) cheltuielilor judiciare, stabilind cuantumul acestora, cine trebuie să le suporte și ordonând încasarea lor;

e) restituirii cautiunii în cazurile prevăzute de lege.

Dacă în cursul urmăririi penale s-a luat vreuna din măsurile de siguranță arătate în art. 162, se va face mențiune despre aceasta.

(3) În cazul în care încetarea urmăririi penale privește un învinuit sau inculpat arestat, în ordonanță se va face mențiune și cu privire la revocarea arestării preventive dispusă de instanță, potrivit art. 243 alin. 3.

Litera a) a alin. (1) al [art. 245 a fost modificata de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (3) al [art. 245 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Instiintarea despre încetarea urmaririi penale

Articolul 246

(1) Copie de pe ordonanța sau rezoluția prin care procurorul dispune încetarea urmaririi penale se comunică persoanei care a facut sesizarea, invinuitului sau inculpatului și, după caz, altor persoane interesate.

(2) În cazul când invinuitul sau inculpatul este arestat preventiv, procurorul instiinteaza prin adresa administratia locului de detinere, cu dispoziția de a pune îndată în libertate pe invinuit sau inculpat.

Alin. (2) al [art. 246 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (1) al [art. 246 a fost modificat de pct. 2 al articolului unic din LEGEA nr. 480 din 8 noiembrie 2004](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 1.088 din 23 noiembrie 2004.

Articolul 247

Abrogat.

Restituirea dosarului și continuarea cercetării penale

Articolul 248

Procurorul, dacă constata că nu este cazul sa dispună încetarea sau când a dispus încetarea parțial, restituie dosarul organului de cercetare penala, cu dispoziția de a continua cercetarea.

Secțiunea V

Scoaterea de sub urmarirea penala

Cazurile și procedura scoaterii de sub urmărire

Articolul 249

Scoaterea de sub urmarirea penala are loc când se constata existenta vreunuia dintre cazurile prevăzute în art. 10 lit. a)-e) și exista invinuit sau inculpat în cauza.

Dispozitiile art. 242-246 și 248 se aplică în mod corespunzător și în procedura scoaterii de sub urmărire.

În cazul prevăzut în art. 10 lit. b¹) procurorul se pronunță prin ordonanța.

Punerea în executare a ordonantei prin care s-a aplicat o sanctiune cu caracter administrativ

Articolul 249¹

(1) În cazul în care s-a dispus scoaterea de sub urmarirea penala în temeiul art. 10 lit. b¹), executarea mustrarii sau mustrarii cu avertisment, prevăzute în art. 91 din Codul penal, aplicate de procuror, se face potrivit art. 487, care se aplică în mod corespunzător.

(2) Executarea sanctiunii cu caracter administrativ a amenzii se efectueaza potrivit art. 442 și 443.

(3) Împotriva ordonantei prin care s-a dispus scoaterea de sub urmărire penala în temeiul art. 10 alin. 1 lit. b¹) se poate face plangere în termen de 20 de zile de la instiintarea prevăzută în art. 246.

(4) Punerea în executare a ordonantei prin care s-a aplicat sanctiunea cu caracter administrativ a amenzii se face după expirarea termenului prevăzut în alin. 3, iar dacă s-a facut plingere și a fost respinsa, după respingerea acesteia.

Alin. (3) al [art. 249¹ a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Secțiunea VI

Procedura prezentarii materialului de urmărire penala

Prezentarea materialului

Articolul 250

După punerea în miscare a actiunii penale, dacă au fost efectuate toate actele de urmărire necesare, organul de cercetare penala cheama pe inculpat în fața sa și:

a) îi pune în vedere ca are dreptul de a lua cunoștința de materialul de urmărire penala, aratindu-i și incadrarea juridica a faptei savirsite;

b) îi asigura posibilitatea de a lua de îndată cunoștința de material. Dacă inculpatul nu poate să citeasca, organul de cercetare penala îi citește materialul;

c) îl intreaba, după ce a luat cunoștința de materialul de urmărire penala, dacă are de formulat cereri noi sau dacă vointe sa faca declaratii suplimentare.

Procesul-verbal de prezentare a materialului

Articolul 251

Despre aducerea la îndeplinire a dispozițiilor prevăzute în art. 250 organul de cercetare penală întocmește proces-verbal, în care consemnează și declarațiile, cererile și răspunsurile inculpatului.

Cererii noi formulate de inculpat

Articolul 252

Dacă inculpatul a formulat cereri noi în legătură cu urmărirea penală, organul de cercetare penală le examinează de îndată și dispune prin ordonanță admiterea sau respingerea lor.

Organul de cercetare dispune prin aceeași ordonanță completarea cercetării penale, atunci când din declarațiile suplimentare sau din răspunsurile inculpatului rezultă necesitatea completării.

Prezentarea din nou a materialului de urmărire penală

Articolul 253

Organul de cercetare penală este obligat să procedeze din nou la prezentarea materialului, dacă a efectuat noi acte de cercetare penală, sau dacă constată că trebuie să fie schimbată încadrarea juridică a faptei.

Cazuri de neprezentare a materialului

Articolul 254

(1) Când prezentarea materialului nu a fost posibilă din cauza că inculpatul este dispărut sau s-a sustras de la chemarea înaintea organului de cercetare penală, în referatul care se întocmește potrivit art. 259 se arată împrejurările concrete din care rezultă cauza împiedicării.

(2) Dacă până la înaintarea dosarului la procuror inculpatul se prezintă, este prins ori adus, se procedează la prezentarea materialului de urmărire penală.

Alin. (1) al [art. 254 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Secțiunea VII

Terminarea urmăririi penale

& 1. Urmărire fără punerea în mișcare a acțiunii penale

Ascultarea invinuitului înainte de terminarea cercetării

Articolul 255

În cauzele în care nu a fost pusă în mișcare acțiunea penală, organul de cercetare, după efectuarea actelor de cercetare penală potrivit art. 232, dacă există invinuit în cauză și constată că împotriva acestuia sunt suficiente probe, procedează la o nouă ascultare a invinuitului, aducându-i la cunoștință învinuirea și întrebându-l dacă are noi mijloace de apărare.

Dacă invinuitul nu a propus noi probe sau propunerea sa nu a fost găsită temeinică ori dacă cercetarea a fost completată potrivit propunerilor făcute, cercetarea se consideră terminată.

Înaintarea dosarului privind pe invinuit

Articolul 256

De îndată ce cercetarea penală este terminată, organul de cercetare înaintea dosarului procurorului cu un referat, în care consemnează rezultatul cercetării, spre a se decide potrivit art. 262. Referatul va cuprinde în mod corespunzător mențiunile prevăzute în art. 259-260.

Prezentarea materialului de către procuror

Articolul 257

Procurorul, primind dosarul, îl cheamă pe invinuit și îi prezintă materialul de urmărire penală potrivit dispozițiilor art. 250 și următoarele, care se aplică în mod corespunzător.

[Art. 257 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

& 2. Urmărire cu acțiunea penală pusă în mișcare

Înaintarea dosarului privind pe inculpat

Articolul 258

În cauzele în care acțiunea penală a fost pusă în mișcare, după completarea cercetării și după îndeplinirea dispozițiilor privitoare la prezentarea materialului de urmărire penală, cercetarea penală se consideră terminată. Organul de cercetare penală înaintea de îndată procurorului dosarul cauzei însoțit de un referat.

Art. 258 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Cuprinsul referatului întocmit de organul de cercetare penală

Articolul 259

Referatul întocmit de organul de cercetare penală trebuie să se limiteze la fapta care a format obiectul punerii în mișcare a acțiunii penale, la persoana inculpatului și la ultima încadrare juridică a faptei.

Referatul trebuie să cuprindă fapta reținută în sarcina inculpatului, probele administrate și încadrarea juridică.

Când urmărirea penală privește mai multe fapte sau mai mulți inculpați, referatul trebuie să cuprindă mențiunile arătate în alineatul precedent cu privire la toate faptele și la toți inculpații și, dacă este cazul, trebuie să se arate pentru care fapte ori fapțiuri s-a încetat urmărirea, s-a dispus scoaterea de sub urmărire ori s-a suspendat urmărirea penală.

Date suplimentare

Articolul 260

Referatul trebuie să cuprindă date suplimentare privitoare la:

- a) mijloacele materiale de probă și măsurile luate referitor la ele în cursul cercetării penale, precum și locul unde se afla;
- b) măsurile asigurătorii privind reparațiile civile sau executarea pedepsei amenzii, luate în cursul cercetării penale;
- c) cheltuielile judiciare.

Capitolul 5 TRIMITEREA ÎN JUDECATA

Verificarea lucrărilor urmăririi penale

Articolul 261

Procurorul este obligat ca în termen de cel mult 15 zile de la primirea dosarului trimis de organul de cercetare penală potrivit art. 256 sau 258 să procedeze la verificarea lucrărilor urmăririi penale și să se pronunțe asupra acestora.

Procurorul procedează la prezentarea materialului de urmărire penală în situațiile prevăzute în art. 254 alin. 1, dacă inculpatul se prezintă, este prins sau adus după înaintarea dosarului la procuratură.

Rezolvarea cauzelor în care sunt arestați se face de urgență și cu precădere.

Rezolvarea cauzelor

Articolul 262

Dacă procurorul constată că au fost respectate dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului, că urmărirea penală este completă, existând probele necesare și legal administrate, procedează, după caz, astfel:

1. când din materialul de urmărire penală rezultă că fapta există, că a fost săvârșită de invinuit sau de inculpat și că acesta răspunde penal:

- a) dacă acțiunea penală nu a fost pusă în mișcare în cursul urmăririi penale, să rechizitoriu prin care pune în mișcare acțiunea penală și dispune trimiterea în judecată;
- b) dacă acțiunea penală a fost pusă în mișcare în cursul urmăririi penale, să rechizitoriu prin care dispune trimiterea în judecată;

2. să ordona prin care:

- a) clăsează, scoate de sub urmărire sau încetează urmărirea penală potrivit dispozițiilor art. 11.

Dacă procurorul dispune scoaterea de sub urmărire în temeiul art. 10 lit. b¹), face aplicarea art. 18¹ alin. 3 din Codul penal;

- b) suspendă urmărirea penală, atunci când constată existența unei cauze de suspendare a urmăririi.

Cuprinsul rechizitoriului

Articolul 263

Rechizitoriul trebuie să se limiteze la fapta și persoana pentru care s-a efectuat urmărirea penală și trebuie să cuprindă, pe lângă mențiunile prevăzute în art. 203, datele privitoare la persoana inculpatului, fapta reținută în sarcina sa, încadrarea juridică, probele pe care se întemeiază invinuirea, măsura preventivă luată și durata acesteia, precum și dispoziția de trimitere în judecată.

În rechizitoriu se arată de asemenea numele și prenumele persoanelor care trebuie citate în instanță, cu indicarea calității lor în proces și locul unde urmează a fi citate.

În cazul când urmărirea penală este efectuată de procuror, rechizitoriul trebuie să cuprindă și datele suplimentare prevăzute în art. 260.

Procurorul întocmește un singur rechizitoriu chiar dacă lucrările urmăririi penale privesc mai multe fapte ori mai mulți invinuiți sau inculpați și chiar dacă se dau acestora rezolvări diferite, potrivit art. 262.

Actul de sesizare a instanței

Articolul 264

Rechizitoriul constituie actul de sesizare a instanței de judecată.

Rechizitoriul dat de procurorul de la un parchet ierarhic superior celui corespunzător instanței competente să judece cauza în fond este supus confirmării procurorului de la parchetul corespunzător acestei instanțe.

Sesizarea instanței de judecată se face de către procurorul care a dat sau, după caz, a confirmat rechizitoriul potrivit alineatului precedent.

În termen de 24 de ore de la darea sau, după caz, confirmarea rechizitoriului, procurorul înaintează instanței competente dosarul împreună cu numărul necesar de copii de pe rechizitoriu, pentru a fi comunicat inculpaților aflați în stare de detenție.

Restituirea cauzei sau trimiterea la alt organ de urmărire

Articolul 265

Când procurorul constată că urmărirea penală nu este completă, sau că nu au fost respectate dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului, restituie cauza organului care a efectuat urmărirea penală, sau potrivit dispozițiilor art. 217 trimite cauza la alt organ de urmărire, în vederea completării sau refacerii urmăririi penale.

Când completarea sau refacerea urmăririi penale este necesară numai cu privire la unele fapte sau la unii invinuți sau inculpați, iar disjungerea nu este posibilă, procurorul dispune restituirea sau trimiterea întregii cauze. Cuprinsul ordonanței de restituire

Articolul 266

Ordonanța de restituire sau de trimitere cuprinde, pe lângă mențiunile arătate în art. 203, indicarea actelor de cercetare penală ce trebuie efectuate ori refacute, a faptelor sau împrejurărilor ce urmează a fi constatate și a mijloacelor de probă ce urmează a fi folosite.

Dispozițiile privitoare la măsurile preventive, de siguranță sau asigurătorii

Articolul 267

(1) În cazul în care procurorul, la întocmirea rechizitoriului potrivit art. 262 pct. 1, consideră că este necesară arestarea inculpatului, fiind întrunite condițiile prevăzute de lege, înaintează instanței, în termen de 24 de ore, rechizitoriul și propunerea de arestare a inculpatului. În același mod procedează procurorul și în cazul în care este necesară luarea măsurilor de siguranță prevăzute în art. 113 și 114 din Codul penal. În cazul în care procurorul consideră că se impune luarea măsurilor preventive prevăzute în art. 145 și 145¹, dispune aceasta prin rechizitoriu.

(2) În cazurile prevăzute în art. 262 pct. 2, art. 265 și 268, procurorul trimite dosarul cauzei la instanța, pentru ca judecătorul care a dispus în cursul urmăririi penale arestarea preventivă sau măsurile de siguranță prevăzute în art. 113 și 114 din Codul penal să dispună asupra prelungirii sau revocării acestora. În cazul măsurilor preventive prevăzute în art. 145 și 145¹, procurorul dispune revocarea acestor măsuri sau, după caz, trimite dosarul cauzei la instanța cu propunerea de prelungire.

(3) Încheierea prin care instanța dispune cu privire la aceste măsuri se trimite procurorului, care face mențiune despre aceasta în ordonanța de scoatere de sub urmărire penală, de încetare a urmăririi penale, de suspendare a urmăririi penale, de restituire sau de trimitere la organul competent. Prevederile art. 243 alin. 3 și art. 249 alin. 2 se aplică în mod corespunzător.

(4) Procurorul este obligat să dispună asupra menținerii sau revocării măsurilor de siguranță, altele decât cele prevăzute în art. 113 și 114 din Codul penal, și a măsurilor asigurătorii luate în cursul urmăririi penale, sau dacă este cazul să ia asemenea măsuri.

Art. 267 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alineatul (2) al art. 267 a fost modificat de articolul 1 punctul 29 din **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003**, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Trimiterea la organul competent

Articolul 268

Când procurorul constată că pentru vreuna din infracțiunile sau infracțiile arătate în art. 207, 208 și 209 alin. 3 și 4 urmărirea penală s-a făcut de un alt organ decât cel prevăzut în textele menționate, ia măsuri ca urmărirea să fie făcută de organul competent.

În cazul prevăzut în alineatul precedent rămân valabile măsurile asigurătorii luate, actele sau măsurile procesuale confirmate în cuviința de procuror, precum și actele procesuale care nu pot fi refacute.

Obligațiile organelor competente

Articolul 269

Organul de cercetare penală sesizat prin trimiterea cauzei potrivit art. 268 procedează la ascultarea invinuitului sau inculpatului și, ținând seama de dispozițiile art. 268 alin. 2, dispune în ce măsură trebuie refacute celelalte acte procesuale și ce anume acte mai trebuie efectuate în completarea cercetării penale.

Capitolul 6

RELUAREA URMĂRIII PENALE

Cazurile de reluare

Articolul 270

Urmărirea penală este reluată în caz de:

- a)** încetare a cauzei de suspendare;
- b)** restituire a cauzei de către instanța de judecată în vederea refacerii sau completării urmăririi, ori ca urmare a extinderii acțiunii penale sau a procesului penal;
- c)** redeschidere a urmăririi penale.

Reluarea urmăririi penale nu poate avea loc dacă se constată că între timp a intervenit vreunul din cazurile prevăzute în art. 10.

Reluarea după suspendare

Articolul 271

Reluarea urmăririi penale după suspendare are loc când se constată că a încetat cauza care a determinat suspendarea. Organul de cercetare penală care constată că a încetat cauza de suspendare înaintează dosarul procurorului pentru a dispune asupra reluării. Reluarea se dispune prin ordonanță.

Reluarea în caz de restituire

Articolul 272

Când instanța de judecată a dispus restituirea cauzei în vederea refacerii sau completării urmăririi penale, ori în caz de extindere a acțiunii penale sau a procesului penal, urmărirea se reia pe baza hotărârii prin care instanța a dispus restituirea.

Reluarea în caz de redeschidere a urmăririi

Articolul 273

- (1)** Redeschiderea urmăririi penale în cazul în care s-a dispus încetarea urmăririi penale sau scoaterea de sub urmărire are loc dacă ulterior se constată că nu a existat în fapt cazul care a determinat luarea acestor măsuri sau ca a dispărut împrejurarea pe care se întemeia încetarea sau scoaterea de sub urmărire.

(1¹) Redeschiderea urmăririi penale are loc, de asemenea, când instanța de judecată, potrivit art. 278¹, a admis plângerea împotriva ordonanței sau, după caz, a rezoluției procurorului de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale ori de clasare și a trimis cauza procurorului în vederea redeschiderii urmăririi penale. În cazul în care instanța, potrivit art. 278¹, a admis plângerea împotriva rezoluției de neîncepere a urmăririi penale și a trimis cauza procurorului în vederea începerii urmăririi penale, acesta poate reveni asupra neînceperii urmăririi și dispune începerea urmăririi în condițiile prevăzute de lege.

(1²) În cazurile prevăzute în alin. 1 și 1¹, dacă se considera pe baza datelor din dosar că se justifică luarea unei măsuri preventive, procurorul procedează potrivit art. 233 sau 236, care se aplică în mod corespunzător. În ordonanța prin care s-a dispus reluarea urmăririi penale, se face mențiune cu privire la luarea acestor măsuri.

- (2)** Redeschiderea urmăririi penale se dispune de procuror prin ordonanță.

Alin. (1¹) și (1²) ale [art. 273 au fost introduse de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Durata arestării inculpatului după reluare

Articolul 274

În cazurile de reluare a urmăririi penale prevăzute în art. 270 alin. 1 lit. a) și c) și în art. 273, termenul privitor la măsura arestării inculpatului curge de la data luării acestei măsuri, dispozițiile art. 150 aplicându-se în mod corespunzător.

În cazul restituirii cauzei de către instanța de judecată, potrivit art. 272, dacă inculpatul este arestat și instanța menține arestarea preventivă, termenul de 30 de zile curge de la data pronunțării hotărârii. Instanța trimite dosarul procurorului în termen de 10 zile.

Durata arestării inculpatului poate fi prelungită potrivit art. 155 și 159.

[Art. 274 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alineatul (1) al art. 274 a fost modificat de de articolul 1 punctul 30 din [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Capitolul 7

PLINGEREA ÎMPOTRIVA MASURILOR ȘI ACTELOR DE URMĂRIRE PENALĂ

Dreptul de a face plingere

Articolul 275

(1) Orice persoană poate face plingere împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală, dacă prin acestea s-a adus o vătămare intereselor sale legitime.

(2) Abrogat.

(3) Plingerea se adresează procurorului care supraveghează activitatea organului de cercetare penală și se depune fie direct la acesta, fie la organul de cercetare penală.

(4) Introducerea plingerii nu suspendă aducerea la îndeplinire a măsurii sau a actului care formează obiectul plingerii.

Alin. (2) al [art. 275 a fost abrogat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Obligația de înaintare a plingerii

Articolul 276

Când plingerea a fost depusă la organul de cercetare penală, acesta este obligat ca în termen de 48 de ore de la primirea ei să o înainteze procurorului împreună cu explicațiile sale, atunci când acestea sunt necesare.

Termenul de rezolvare

Articolul 277

Procurorul este obligat să rezolve plingerea în termen de cel mult 20 de zile de la primire și să comunice de îndată persoanei care a făcut plingerea modul în care a fost rezolvată.

Plingerea contra actelor procurorului

Articolul 278

(1) Plangerea împotriva măsurilor luate sau a actelor efectuate de procuror ori efectuate pe baza dispozițiilor date de acesta se rezolvă de prim-procurorul parchetului sau, după caz, de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel ori de procurorul șef de secție al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție.

(2) În cazul când măsurile și actele sunt ale prim-procurorului ori ale procurorului general al parchetului de pe lângă curtea de apel sau ale procurorului șef de secție al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție ori au fost luate sau efectuate pe baza dispozițiilor date de către aceștia, plangerea se rezolvă de procurorul ierarhic superior.

(3) În cazul rezoluției de neîncepere a urmăririi penale sau al ordonanței ori, după caz, al rezoluției de clasare, de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale, plangerea se face în termen de 20 de zile de la comunicarea copiei de pe ordonanța sau rezoluție, persoanelor interesate, potrivit art. 228 alin. 6, art. 246 alin. 1 și art. 249 alin. 2.

(3¹) Rezoluțiile sau ordonanțele prin care se soluționează plangerile împotriva rezoluțiilor sau ordonanțelor de neîncepere a urmăririi penale, de clasare, de scoatere de sub urmărire penală ori de încetare a urmăririi penale, se comunică persoanei care a făcut plangerea și celorlalte persoane interesate.

(4) Dispozițiile art. 275-277 se aplică în mod corespunzător.

[Art. 278 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (3) al [art. 278 a fost modificat de pct. 3 al articolului unic din LEGEA nr. 480 din 8 noiembrie 2004](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 1.088 din 23 noiembrie 2004.

Alin. (3¹) al [art. 278 a fost introdus de pct. 4 al articolului unic din LEGEA nr. 480 din 8 noiembrie 2004](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 1.088 din 23 noiembrie 2004.

Plangerea în fața instanței împotriva rezoluțiilor sau a ordonanțelor procurorului de netrimiteră în judecată

Articolul 278¹

După respingerea plingerii făcute conform art. 275-278 împotriva rezoluției de neîncepere a urmăririi penale sau a ordonanței ori, după caz, a rezoluției de clasare, de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale, date de procuror, persoana vătămată, precum și orice alte persoane ale căror interese legitime sunt vătămate pot face plangere în termen de 20 de zile de la data comunicării de către procuror a modului de rezolvare, potrivit art. 277 și 278, la instanța careia i-ar reveni, potrivit legii, competența să judece cauza în prima instanță.

În cazul în care prim-procurorul parchetului sau, după caz, procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel, procurorul șef de secție al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție ori procurorul ierarhic superior nu a soluționat plângerea în termenul de 20 de zile prevăzut în art. 277, termenul de 20 de zile prevăzut în alin. 1 curge de la data expirării termenului de 20 de zile.

Dosarul va fi trimis de parchet instanței în termen de 5 zile de la primirea adresei prin care se cere dosarul.

Persoana față de care s-a dispus neînceperea urmăririi penale, scoaterea de sub urmărire sau încetarea urmăririi, precum și persoana care a făcut plângerea se citează. Neprezentarea acestor persoane legal citate nu împiedică soluționarea cauzei. Când instanța consideră ca este absolut necesară prezenta persoanei lipsa, poate lua măsuri pentru prezentarea acesteia.

La judecarea plângerii prezenta procurorului este obligatorie.

La termenul fixat pentru judecarea plângerii, instanța da cuvântul persoanei care a făcut plângerea, persoanei față de care s-a dispus neînceperea urmăririi penale, scoaterea de sub urmărire sau încetarea urmăririi și apoi procurorului.

Instanța, judecând plângerea, verifică rezoluția sau ordonanța atacată, pe baza lucrărilor și a materialului din dosarul cauzei și a oricăror înscrisuri noi prezentate.

Instanța pronunță una dintre următoarele soluții:

- a) respinge plângerea, prin sentință, menținând soluția din rezoluția sau ordonanța atacată;
- b) admite plângerea, prin sentință, desființează rezoluția sau ordonanța atacată și trimite cauza procurorului în vederea începerii sau a redeschiderii urmăririi penale, după caz. Dispozițiile art. 333 alin. 2 se aplică în mod corespunzător;
- c) admite plângerea, prin încheiere, desființează rezoluția sau ordonanța atacată și, când probele existente la dosar sunt suficiente pentru judecarea cauzei, reține cauza spre judecare, dispozițiile privind judecarea în prima instanță și caile de atac, aplicându-se în mod corespunzător.

În cazul prevăzut la alin. 8 lit. c), actul de sesizare a instanței, ca prima instanță, îl constituie plângerea persoanei la care se referă alin. 1.

Hotărârea instanței pronunțată potrivit alin. 8 lit. a) și b) poate fi atacată cu recurs de procuror, de persoana care a făcut plângerea, de persoana față de care s-a dispus neînceperea urmăririi penale, scoaterea de sub urmărire penală sau încetarea urmăririi penale, precum și de orice persoane ale căror interese legitime sunt vătămate.

În situația prevăzută în alin. 8 lit. a) persoana în privința căreia instanța, prin hotărâre definitivă, a decis că nu este cazul să se înceapă ori să se redeschidă urmărirea penală, nu mai poate fi urmărită pentru aceeași faptă, afară de cazul când s-au descoperit fapte sau împrejurări noi ce nu au fost cunoscute de organul de urmărire penală și nu a intervenit unul dintre cazurile prevăzute în art. 10.

Instanța este obligată să rezolve plângerea în termen de cel mult 20 de zile de la primire și să comunice, de îndată și motivat, persoanei care a făcut plângerea, modul în care aceasta a fost rezolvată.

Art. 278¹ a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Capitolul 8

PROCEDURA PLINGERII PREALABILE

Organele cărora li se adresează plângerea

Articolul 279

(1) Punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, în cazul infracțiunilor pentru care legea prevede că este necesară astfel de plângere.

(2) Plângerea prealabilă se adresează:

- a) instanței de judecată, în cazul infracțiunilor prevăzute de Codul penal în art. 180, 184 alin. 1, 193, 205, 206, 210, 213, și 220, dacă faptuitorul este cunoscut. Când faptuitorul este necunoscut, persoana vătămată se poate adresa organului de cercetare penală pentru identificarea lui.

Aceste prevederi se aplică și în cazul infracțiunilor prevăzute în art. 193, 205 și 206 din Codul penal, savirsite prin presa sau orice mijloace de comunicare în masă;

- b) organului de cercetare penală sau procurorului, în cazul altor infracțiuni decât cele arătate la lit. a);
- c) organului competent să efectueze urmărirea penală, când plângerea prealabilă este îndreptată contra unui judecător, procuror, notar public, militar, judecător și controlor financiar de la camera de conturi județeană, controlor financiar de la Curtea de Conturi sau contra uneia dintre persoanele arătate în art. 29 pct. 1.

Litera c) a alin. (2) al **art. 279 a fost modificată de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Procedura în cazul infracțiunilor flagrante

Articolul 280

În caz de infracțiune flagranta, organul de urmărire penală este obligat să constate savîrsirea acesteia, chiar în lipsa plingerii prealabile.

Dacă infracțiunea savîrsita este dintre cele arătate în art. 279 alin. 2 lit. a), constatările făcute vor fi trimise, la cerere, instanței sesizate prin plingere.

Când infracțiunea savîrsita este dintre cele arătate în art. 279 lit. b) și c), organul de urmărire penală cheama persoana vătămată și dacă aceasta declară ca face plingere prealabilă, după caz, continuă urmărirea penală sau trimite cauza organului competent.

Procedura în caz de conexitate sau de indivizibilitate

Articolul 281

În caz de conexitate sau de indivizibilitate între infracțiunile arătate în art. 279 lit. a)-c), dacă disjungerea nu este posibilă, se aplică procedura prevăzută în art. 35.

Aceeași procedură se aplică și în cazul când conexitatea sau indivizibilitatea privește o infracțiune pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale se face la plingere prealabilă și o altă infracțiune pentru care nu se cere plingere prealabilă dacă disjungerea nu este posibilă.

Articolul 282

Abrogat.

Conținutul plingerii

Articolul 283

Plingerea trebuie să cuprindă descrierea faptei, indicarea autorului, arătarea mijloacelor de probă, indicarea adresei părților și a martorilor, precizarea dacă persoana vătămată se constituie parte civilă și, atunci când este cazul, indicarea persoanei responsabile civilmente.

Termenul de introducere a plingerii

Articolul 284

În cazul infracțiunilor pentru care legea prevede că este necesară o plingere prealabilă, aceasta trebuie să fie introdusă în termen de 2 luni din ziua în care persoana vătămată a știut cine este faptuitorul.

Când persoana vătămată este un minor sau un incapabil, termenul de 2 luni curge de la data când persoana îndreptățită a reclama a știut cine este faptuitorul.

Lipsa nejustificată a părții vătămate

Articolul 284¹

În cazul infracțiunilor arătate în art. 279 alin. 2 lit. a), lipsa nejustificată a părții vătămate la două termene consecutive în fața primei instanțe este considerată drept retragere a plingerii prealabile.

Plingerea greșit îndreptată

Articolul 285

Plingerea prealabilă greșit îndreptată la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată se trimite organului competent. În aceste cazuri, plingerea se considera valabilă, dacă a fost introdusă în termen la organul incompetent.

Schimbarea încadrării faptei

Articolul 286

Dacă într-o cauză în care s-au făcut acte de cercetare penală se considera ulterior ca fapta urmează a primi o încadrare juridică pentru care este necesară plingerea prealabilă, organul de cercetare penală cheama partea vătămată și o întreabă dacă înțelege să facă plingere. În caz afirmativ, organul de cercetare penală, după caz, continuă cercetarea sau trimite dosarul instanței competente. În caz contrar, transmite actele procurorului în vederea încetării urmăririi penale.

Când schimbarea încadrării juridice se face în fața instanței, aceasta cheama persoana vătămată și o întreabă dacă înțelege să facă plingere pentru infracțiunea respectivă și, după caz, continuă sau încetează procesul penal.

Titlul II JUDECATA

Capitolul 1 DISPOZIȚII GENERALE

Indatoririle instanței de judecată

Articolul 287

Instanța de judecată își exercită atribuțiile în mod activ, în vederea aflării adevărului și a realizării rolului educativ al judecatii.

Instanța își formează convingerea pe baza probelor administrate în cauză.

Locul unde se desfășoară judecata

Articolul 288

Judecata se desfășoară la sediul instanței. Pentru motive temeinice, instanța poate dispune ca judecata să se desfășoare în alt loc.

Oralitatea, nemijlocirea și contradictorialitatea

Articolul 289

Judecata cauzei se face în fața instanței constituită potrivit legii și se desfășoară în ședința, oral, nemijlocit și în contradictoriu.

Publicitatea ședinței de judecată

Articolul 290

Ședința de judecată este publică. Minorii sub 16 ani nu pot asista la ședința de judecată.

Dacă judecarea în ședința publică ar putea aduce atingerea unor interese de stat, moralei, demnității sau vieții intime a unei persoane, instanța, la cererea procurorului, a părților ori din oficiu, poate declara ședința secretă pentru tot cursul sau pentru o anumită parte a judecării cauzei.

Declararea ședinței secrete se face în ședința publică, după ascultarea părților prezente și a procurorului când participă la judecată.

În timpul cit ședința este secretă, nu sunt admisi în sala de ședință decât părțile, reprezentanții acestora, apărătorii și celelalte persoane chemate de instanța în interesul cauzei.

Citarea părților la judecată

Articolul 291

Judecata poate avea loc numai dacă părțile sunt legal citate și procedura este îndeplinită.

Neprezentarea părților citate nu împiedică judecarea cauzei. Când instanța considera că este necesară prezenta uneia dintre părțile lipsă, poate lua măsuri pentru prezentarea acesteia, amânând în acest scop judecata.

Partea prezentă la un termen nu mai este citată pentru termenele ulterioare, chiar dacă ar lipsi la vreunul dintre aceste termene.

Când judecata se amână, martorii, experții și interpreții prezenți iau în cunoștință noul termen de judecată.

La cererea persoanelor care iau termenul în cunoștință, instanța le înmânează cității, spre a le servi drept justificare la locul de muncă, în vederea prezentării la noul termen.

Când judecata rămâne în continuare, părțile și celelalte persoane care participă la proces nu se mai citează.

Militarii sunt citați la fiecare termen.

Detinutii sunt citați, de asemenea, la fiecare termen.

Compunerea instanței

Articolul 292

Instanța judecă în complet de judecată, a carei compunere este cea prevăzută de lege.

Completul de judecată trebuie să rămână același în tot cursul judecării cauzei. Când aceasta nu este posibil, completul se poate schimba până la începerea dezbaterilor.

După începerea dezbaterilor, orice schimbare intervenită în compunerea completului atrage reluarea de la început a dezbaterilor.

Judecata de urgență în cauzele cu detinuti

Articolul 293

Judecata în cauzele în care sunt inculpați arestați preventiv se face de urgență și cu precădere. Judecata se face cu precădere și atunci când unii dintre inculpați sunt detinuti în alta cauză. Când instanța găsește necesar și aceasta este posibil, face în cauză aplicatia dispozițiilor cu privire la disjungere.

Asigurarea apărării

Articolul 294

În cauzele în care desemnarea unui apărător din oficiu este obligatorie, președintele instanței, o dată cu fixarea termenului de judecată, ia măsuri pentru desemnarea apărătorului.

Inculpatul, celelalte părți și apărătorii au dreptul să ia cunoștință de dosar în tot cursul judecatii.

Când inculpatul se afla în stare de detinere, președintele instanței ia măsuri ca acesta să-și poată exercita dreptul prevăzut în alineatul precedent și să poată lua contact cu apărătorul sau.

Alte măsuri pregătitoare

Articolul 295

Președintele completului de judecată are îndatorirea să ia din timp toate măsurile necesare, pentru ca la termenul de judecată fixat judecarea cauzei să nu sufere amănare.

De asemenea, se îngrijește ca lista cauzelor fixate pentru judecata să fie întocmită și afisată la instanța, spre vedere, cu 24 de ore înainte termenului de judecată.

La întocmirea listei se ține seama de data intrării cauzelor la instanța, dându-se întâietate cauzelor în care sunt deținuți și celor cu privire la care legea prevede că judecata se face de urgență.

Atribuțiile președintelui completului

Articolul 296

Președintele conduce ședința, îndeplinind toate îndatoririle pe care le are de la lege și decide asupra cererilor formulate de părți, dacă rezolvarea acestora nu este dată în caderea completului.

În cursul judecării întrebările se pun prin mijlocirea președintelui. Acesta poate încuviința ca întrebările să fie adresate direct.

Strigarea cauzei și apelul celor citați

Articolul 297

Președintele anunță, potrivit ordinii de pe lista de ședință, cauza a carei judecare este la rând, dispunând facerea apelului părților și al celorlalte persoane citate, și constată care din ele s-au prezentat.

Părțile se pot prezenta și participa la judecata chiar dacă nu au fost citate sau nu au primit citatie, președintele având îndatorirea să stabilească identitatea acestora.

Asigurarea ordinii și solemnității ședinței

Articolul 298

Președintele veghează asupra menținerii ordinii și solemnității ședinței, putând lua măsurile necesare în acest scop.

Președintele poate limita accesul publicului la ședința de judecată, ținând seama de mărimea sălii de ședință.

Părțile și persoanele care asistă la ședința de judecată sunt obligate să păstreze disciplina ședinței.

Când o parte sau oricare altă persoană tulbură ședința sau nesocotește măsurile luate, președintele îi atrage atenția să respecte disciplina, iar în caz de repetare ori de abateri grave, dispune îndepărtarea ei din sală.

Partea îndepărtată este chemată în sală înainte de începerea dezbaterilor.

Președintele îi aduce la cunoștință actele esențiale efectuate în lipsa și îi citește declarațiile celor ascultați.

Constatarea infracțiunilor de audiență

Articolul 299

Dacă în cursul ședinței se savîrșește o faptă prevăzută de legea penală, președintele constată acea faptă și identifică pe făptuitor. Procesul-verbal întocmit se trimite procurorului.

Instanța, dacă este cazul, poate dispune arestarea preventivă a învinutului, iar președintele emite un mandat de arestare a acestuia. Despre luarea acestei măsuri se face mențiune în încheierea de ședință. Cel învinuit este trimis de îndată procurorului împreună cu procesul-verbal și cu mandatul de arestare.

Verificarea sesizării instanței

Articolul 300

(1) Instanța este datoră să verifice din oficiu, la prima înfățișare, regularitatea actului de sesizare.

(2) În cazul când se constată că sesizarea nu este făcută potrivit legii, iar neregularitatea nu poate fi înlăturată de îndată și nici prin acordarea unui termen în acest scop, dosarul se restituie organului care a întocmit actul de sesizare, în vederea refacerii acestuia.

(3) Abrogat.

Denumirea marginală a [art. 300 a fost modificată de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (3) al [art. 300 a fost abrogat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Menținerea arestării inculpatului la primirea dosarului

Articolul 300¹

După înregistrarea dosarului la instanța, în cauzele în care inculpatul este trimis în judecată în stare de arest, instanța este datoră să verifice din oficiu, în camera de consiliu, legalitatea și temeinicia arestării preventive, înainte de expirarea duratei arestării preventive.

Dacă instanța constată că temeiurile care au determinat arestarea preventivă au încetat sau că nu există temeiuri noi care să justifice privarea de libertate, dispune, prin încheiere, revocarea arestării preventive și punerea de îndată în libertate a inculpatului.

Când instanța constata ca temeiurile care au determinat arestarea impun în continuare privarea de libertate sau ca exista temeiuri noi care justifica privarea de libertate, instanța menține, prin încheiere motivata, arestarea preventiva. Dispozitiile art. 159 alin. 3, 4, 5, 7 și 11 se aplică în mod corespunzător. Încheierea poate fi atacata cu recurs, aplicandu-se dispozitiile art. 160^a alin. 2.

Art. 300¹ a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Art. 300¹ a fost modificat de de articolul 1 punctul 31 din **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003**, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Verificări privind arestarea inculpatului în cursul judecatii

Articolul 300²

În cauzele în care inculpatul este arestat, instanța legal sesizata este datoare sa verifice, în cursul judecatii, legalitatea și temeinicia arestarii preventive, procedand potrivit art. 160^b.

Art. 300² a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Art. 300² a fost modificat de de articolul 1 punctul 32 din **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003**, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Drepturile procurorului și ale părților în instanța

Articolul 301

În cursul judecatii, procurorul și oricare dintre părți pot formula cereri, ridica excepții și pune concluzii.

Partea vatamata poate formula cereri, ridica excepții și pune concluzii cu privire la latura penala a cauzei. În caz de concurs de infractiuni sau de conexitate, dreptul părții vatamate se limiteaza la fapta care i-a cauzat vatamarea.

Partea civila poate formula cereri, ridica excepții și pune concluzii în măsura în care acestea au legătură cu pretentiile sale civile.

Rezolvarea chestiunilor incidente

Articolul 302

Instanța este obligata sa puna în discutie cererile și excepțiile aratate în art. 301 sau excepțiile ridicate din oficiu și să se pronunte asupra lor prin încheiere motivata.

Instanța se pronunță prin încheiere motivata și asupra tuturor masurilor luate în cursul judecatii.

Suspendarea judecatii

Articolul 303

(1) Când se constata pe baza unei expertize medico-legale ca inculpatul sufera de o boala grava, care îl împiedica sa participe la judecata, instanța dispune, prin încheiere, suspendarea procesului penal până când starea sănătății inculpatului va permite participarea acestuia la judecata.

(2) Dacă sunt mai mulți inculpați, iar temeiul suspendarii priveste numai pe unul dintre ei și disjungerea nu este posibila, se dispune suspendarea intregii cauze.

(3) Încheierea data în prima instanța prin care s-a dispus suspendarea cauzei poate fi atacata separat cu recurs. Recursul nu suspenda executarea.

(4) Procesul penal se reia din oficiu de îndată ce inculpatul poate participa la judecata.

(5) Instanța este obligata să se informeze periodic dacă mai subzista cauza care a determinat suspendarea procesului penal.

(6) Instanța suspenda, prin încheiere motivata, judecata și în cazul în care a fost ridicata o excepție de neconstitucionalitate. Suspendarea se dispune până la solutionarea de către Curtea Constituțională a excepției. Dacă inculpatul este arestat, se aplică în mod corespunzător prevederile art. 300², iar dacă față de acesta s-a dispus măsura obligarii de a nu părăsi localitatea sau măsura obligarii de a nu părăsi tara, se aplică, în mod corespunzător, art. 145 și 145¹. Încheierea este supusă recursului în termen de 5 zile de la data pronuntarii.

Alin. (1) al **art. 303 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (6) al **art. 303 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Note privind desfășurarea sedintei de judecată

Articolul 304

Desfășurarea sedintei de judecată se înregistrează cu mijloace tehnice audio.

În cursul sedintei de judecată grefierul ia note cu privire la desfășurarea procesului. Procurorul și părțile pot cere citirea notelor și vizarea lor de către presedinte.

În caz de contestare, de către participantii la proces, a notelor grefierului, acestea vor fi verificate și, eventual, completate ori rectificate pe baza înregistrărilor din sedinta de judecată.

După terminarea sedintei de judecată, participantii la proces primesc, la cerere, câte o copie de pe notele grefierului. Notele grefierului pot fi contestate până la termenul următor.

Art. 304 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Art. 304 a fost modificat de LEGEA nr. 159 din 14 mai 2004 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 451 din 20 mai 2004.

Incheierea de sedinta

Articolul 305

Desfășurarea procesului în sedinta de judecată se consemnează într-o încheiere care cuprinde:

- a) ziua, luna, anul și denumirea instanței;
- b) mențiunea dacă sedinta a fost sau nu publică;
- c) numele și prenumele judecătorilor, procurorului și grefierului;
- d) numele și prenumele părților, aparatorilor și ale celorlalte persoane care participa în proces și care au fost prezente la judecata, precum și ale celor care au lipsit, cu aratarea calității lor procesuale și cu mențiunea privitoare la îndeplinirea procedurii;
- e) enunțarea faptei pentru care inculpatul a fost trimis în judecata și textele de lege în care a fost încadrată fapta;
- f) înscrisurile care s-au citit în sedinta;
- g) cererile de orice natura formulate de procuror, de părți și de ceilalți participanți la proces;
- h) concluziile procurorului și ale părților;
- i) măsurile luate în cursul sedintei.

Incheierea se întocmește de grefier în 24 de ore de la terminarea sedintei și se semnează de președintele completului de judecată și de grefier.

Când hotărârea se pronunță în ziua în care a avut loc judecata, nu se întocmește o încheiere separată.

Solutionarea cauzei

Articolul 306

Deliberarea și pronunțarea hotărârii se fac de îndată după încheierea dezbaterilor. Pentru motive temeinice, deliberarea și pronunțarea pot fi amânate cel mult 15 zile.

Deliberarea

Articolul 307

La deliberare iau parte numai membrii completului în fața caruia a avut loc dezbaterile.

Completul de judecată deliberă în secret.

Luarea hotărârii

Articolul 308

Hotărârea trebuie să fie rezultatul acordului membrilor completului de judecată asupra soluțiilor date chestiunilor supuse deliberării.

Când unanimitatea nu poate fi întrunită, hotărârea se ia cu majoritate.

Dacă din deliberare rezultă mai mult decât două pareri, judecătorul care opinează pentru soluția cea mai severă trebuie să se alature celei mai apropiate de parerea sa.

Motivarea opiniei separate este obligatorie.

Dacă completul de judecată este format din doi judecători și unanimitatea nu poate fi întrunită, judecarea cauzei se reia în complet de divergență.

Minuta

Articolul 309

Rezultatul deliberării se consemnează într-o minuta, care trebuie să aibă conținutul prevăzut pentru dispozitivul hotărârii. Minuta se semnează de membrii completului de judecată.

Pronunțarea hotărârii

Articolul 310

Hotărârea se pronunță în sedinta publică de către președintele completului de judecată asistat de grefier.

La pronunțarea hotărârii părțile nu se citează. Hotărârea se redactează în cel mult 20 de zile de la pronunțare.

Felul hotărârilor

Articolul 311

Hotărârea prin care cauza este solutionata de prima instanța de judecată sau prin care aceasta se dezinvesteste fără a solutiona cauza se numeste sentinta.

Hotărârea prin care instanța se pronunță asupra apelului, recursului, recursului în interesul legii, precum și hotărârea pronunțată de instanța de recurs în rejudecarea cauzei se numeste decizie.

Toate celelalte hotărâri date de instante în cursul judecatii se numesc incheieri.

Alin. (2) al art. 311 a fost modificat de pct. 2 al [art. I din LEGEA nr. 576 din 14 decembrie 2004](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 1.223 din 20 decembrie 2004.

Redactarea și semnarea hotărârii

Articolul 312

Sentinta sau decizia se redacteaza de unul din judecatorii care au participat la solutionarea cauzei și se semneaza de toți membrii completului și de grefier.

În caz de împiedicare a vreunuia dintre membrii completului de judecată de a semna, hotărârea se semneaza în locul acestuia de președintele completului. Dacă și președintele completului este împiedicat a semna, hotărârea se semneaza de președintele instanței. Când împiedicarea priveste pe grefier, hotărârea se semneaza de grefierul sef. În toate cazurile se face mențiune pe hotărâre despre cauza care a determinat împiedicarea.

Capitolul 2 JUDECATA IN PRIMA INSTANTA

Secțiunea I Desfășurarea judecarii cauzelor

Măsuri premergatoare

Articolul 313

Președintele instanței, primind dosarul cauzei, fixeaza de îndată termen de judecată și dispune citarea persoanelor care trebuie să fie chemate la judecata. În cazul în care inculpatul nu locuieste în tara, se aplică în mod corespunzător dispozitiile art. 237 alin. 2.

Citatie trebuie să fie inmanata inculpatului cu cel puțin 5 zile inaintea termenului fixat.

În cauzele în care inculpatul este trimis în judecata în stare de arest, președintele instanței, la primirea dosarului, fixeaza un termen care, potrivit art. 300¹, nu poate fi mai mare de 48 de ore, inaintea caruia se comunică citatia împreună cu o copie a actului de sesizare a instanței.

Alin. (3) al [art. 313 a fost introdus de LEGEA nr. 704 din 3 decembrie 2001](#)*) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 807 din 17 decembrie 2001.

*) [LEGEA nr. 704 din 3 decembrie 2001](#) a fost abrogata de [LEGEA nr. 302 din 28 iunie 2004](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 594 din 1 iulie 2004.

[Art. 313 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Prezenta inculpatului la judecata

Articolul 314

Judecata nu poate avea loc decit în prezenta inculpatului, când acesta se afla în stare de detinere.

Aducerea inculpatului arestat la judecata este obligatorie.

Participarea procurorului

Articolul 315

(1) Procurorul este obligat sa participe la sedintele de judecată ale judecatoriilor, în cauzele în care instanța de judecată a fost sesizata prin rechizitoriu, în cauzele în care legea prevede pentru infractiunea savarsita pedeapsa inchisorii de 3 ani sau mai mare ori în cauzele în care unul dintre inculpați se afla în stare de detentie sau în vreuna dintre situatiile prevăzute în art. 171 alin. 2, precum și în cazul în care se dispune inlocuirea pedepsei amenzii cu cea a inchisorii. La sedintele de judecată privind alte infractiuni, procurorul participa când considera necesar.

(2) La sedintele de judecată ale celorlalte instante, participarea procurorului este obligatorie în toate cazurile.

Alin. (1) al [art. 315 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Rolul procurorului

Articolul 316

În desfășurarea cercetării judecătorești și a dezbaterilor, procurorul exercita rolul sau activ în vederea aflării adevărului și a respectării dispozițiilor legale. Procurorul este liber să prezinte concluziile pe care le considera întemeiate, potrivit legii, ținând seama de probele administrate.

Cererile și concluziile procurorului trebuie să fie motivate.

Când cercetarea judecătorească nu confirmă învinuirea sau când a intervenit vreuna din cauzele de încetare a procesului penal prevăzute în art. 10 lit. f)-h) și j), procurorul pune, după caz, concluzii de achitare a inculpatului sau de încetare a procesului penal.

Obiectul judecării

Articolul 317

Judecata se marginește la fapta și la persoana aratăta în actul de sesizare a instanței, iar în caz de extindere a procesului penal, și la fapta și persoana la care se referă extinderea.

Verificări privitoare la inculpat

Articolul 318

(1) La termenul de judecată, după strigarea cauzei și apelul părților, președintele verifică identitatea inculpatului. În cazul când inculpatul se afla în stare de detenție, președintele se încredințează dacă a primit în termenul prevăzut în art. 313 alin. 3 copia actului de sesizare a instanței. Când actul nu a fost comunicat, dacă inculpatul cere, judecata se amână, iar președintele îi înmânează o copie de pe actul de sesizare a instanței, făcându-se mențiune despre aceasta în încheierea de ședință.

(2) De asemenea, judecata se amână la cererea inculpatului, când comunicarea s-a făcut cu mai puțin de 3 zile înainte termenului de judecată.

Alin. (1) al art. 318 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Măsuri premergătoare privind martorii, experții și interpreții

Articolul 319

(1) După apelul martorilor, experților și interpreților, președintele cere martorilor prezenți să părăsească sala de ședință și le pune în vedere să nu se îndepărteze fără încuviințarea sa.

(2) Experții rămân în sala de ședință, afară de cazul în care instanța dispune altfel.

(3) Martorii, experții și interpreții prezenți pot fi ascultați, chiar dacă nu au fost citați sau nu au primit citație, însă numai după ce s-a stabilit identitatea lor, ținându-se seama de dispozițiile art. 86¹ și următoarele.

Alin. (3) al art. 319 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Lamuriri, excepții și cereri

Articolul 320

Președintele explică persoanei vătămate că se poate constitui parte civilă sau că poate participa ca parte vătămată în proces.

Președintele întreabă pe procuror și pe părți dacă au formulat excepții, cereri sau propun efectuarea de probe noi.

În cazul când se propun noi probe, trebuie să se arate faptele și împrejurările ce urmează a fi dovedite, mijloacele prin care pot fi administrate aceste probe, locul unde se afla aceste mijloace, iar ce privește martorii și experții, identitatea și adresa acestora.

Procurorul și părțile pot cere administrarea de probe noi și în cursul cercetării judecătorești.

Ordinea cercetării judecătorești

Articolul 321

Instanța începe efectuarea cercetării judecătorești, când cauza se afla în stare de judecată.

Ordinea de efectuare a actelor de cercetare judecătorească este cea prevăzută în dispozițiile cuprinse în prezenta secțiune.

Instanța poate dispune unele schimbări ale ordinii, când aceasta este necesar pentru buna desfășurare a cercetării judecătorești. Când inculpatul este prezent, schimbarea ordinii nu poate fi dispusă decât după ascultarea acestuia.

Începerea cercetării judecătorești

Articolul 322

Președintele dispune ca grefierul să dea citire actului de sesizare a instanței, după care explică inculpatului în ce constă învinuirea ce i se aduce. Totodată îl informează pe inculpat cu privire la dreptul pe care îl are de a pune întrebări coînculpaților, celorlalți părți, martorilor, experților, precum și de a da explicații în tot cursul cercetării judecătorești, când socotește ca este necesar.

Ascultarea inculpatului

Articolul 323

Instanța procedează apoi la ascultarea inculpatului.

Inculpatul este lăsat să arate tot ce știe despre fapta pentru care a fost trimis în judecată, apoi i se pot pune întrebări de către președinte și ceilalți membri ai completului, precum și de către procuror, de partea vătămată, de partea civilă, de partea responsabilă civilmente, de ceilalți inculpați și de apărătorul inculpatului a cărui ascultare se face.

Instanța respinge întrebările care nu sunt necesare în cauză.

Inculpatul poate fi reascultat ori de câte ori este necesar.

Ascultarea coînculpaților

Articolul 324

Dacă sunt mai mulți inculpați, ascultarea fiecărui dintre ei se face în prezența celorlalți inculpați.

Când interesul aflării adevărului cere, instanța poate dispune ascultarea vreunui dintre inculpați, fără ca ceilalți să fie de față.

Declarațiile luate separat sunt citite în mod obligatoriu celorlalți inculpați, după ascultarea lor.

Inculpatul poate fi din nou ascultat în prezența celorlalți inculpați sau a unor dintre ei.

Citirea declarațiilor anterioare ale inculpatului

Articolul 325

Când inculpatul nu-și mai amintește anumite fapte sau împrejurări sau când există contradicții între declarațiile făcute de inculpat în instanță și cele date anterior, președintele cere acestuia explicații, putând da citire, în întregime sau în parte, declarațiilor anterioare.

Când inculpatul refuză să dea declarații, instanța dispune citirea declarațiilor pe care acesta le-a dat anterior.

Ascultarea celorlalți părți

Articolul 326

După ascultarea inculpatului se procedează la ascultarea celorlalți părți. Dispozițiile art. 322-324 și 325 alin. 1 se aplică în mod corespunzător și la ascultarea acestora.

Ascultarea martorului, expertului sau interpretului

Articolul 327

(1) Instanța trece apoi la ascultarea martorilor potrivit art. 323 și 325, care se aplică în mod corespunzător.

După ce martorului i s-au pus întrebări de instanță și de procuror, el este întrebat de partea care l-a propus și apoi de celelalte părți.

(2) Martorul care posedă un înscris în legătură cu depozitia făcută poate să-l citească în instanță. Procurorul și părțile au dreptul să examineze înscrisul, iar instanța poate dispune reținerea înscrisului la dosar, în original sau în copie.

(3) Dacă ascultarea vreunui dintre martori nu mai este posibilă, instanța dispune citirea depozitiei date de acesta în cursul urmăririi penale și va ține seama de ea la judecarea cauzei.

(4) Instanța dispune citirea declarațiilor anterioare și atunci când martorul face declarații care sunt în contradicție cu cele date anterior.

(5) Dacă unul sau mai mulți martori lipsesc, instanța poate dispune motivat fie continuarea judecării, fie amânarea cauzei. Martorul a cărui lipsă nu este justificată poate fi adus silit.

(6) Dispozițiile prevăzute în alineatele precedente se aplică în mod corespunzător și în caz de ascultare a expertului sau interpretului.

(7) Dispozițiile art. 86¹-86⁴ se aplică în mod corespunzător, atunci când este cazul.

Alin. (7) al [art. 327 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Articolul 327¹

Declarațiile inculpaților, ale martorilor ori ale altor persoane audiate în cauză, inclusiv întrebările adresate acestora de oricare dintre părți sau de instanța de judecată, se consemnează întocmai în condițiile prevăzute de art. 304.

[Art. 327¹ a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Articolul 328

Martorii ascultati rămân în sala, la dispoziția instanței, până la terminarea actelor de cercetare judecătorească care se efectuează în ședința respectivă. Dacă instanța găsește necesar, poate dispune retragerea lor sau a unora dintre ei, din sala de ședință, în vederea reaudierii ori a confruntării lor.

Instanța, luând concluziile procurorului și ale părților, poate încuviința plecarea martorilor după ascultarea lor. Renunțarea la martori

Articolul 329

Procurorul și părțile pot renunța la martorii pe care i-au propus.

După punerea în discuție a renunțării, instanța poate dispune ca martorii să nu fie ascultati, dacă audierea nu mai este necesară.

Dacă în cursul cercetării judecătorești administrarea unei probe anterior admisă apare inutilă, instanța, după ce ascultă procurorul și părțile, poate dispune ca acea probă să nu fie administrată.

Prezentarea mijloacelor materiale de probă

Articolul 330

Când în cauza supusă judecatii există mijloace materiale de probă, instanța, din oficiu sau la cerere, dispune, dacă este necesar, aducerea și prezentarea acestora.

Aminarea pentru probe noi

Articolul 331

Dacă din cercetarea judecătorească rezultă că pentru lamurirea faptelor sau împrejurărilor cauzei este necesară administrarea unor probe noi și dacă nu este cazul să se facă aplicarea art. 333, instanța dispune fie judecarea cauzei în continuare, fie aminarea ei.

Cercetarea penală efectuată de un organ incompetent

Articolul 332

(1) Când se constată înainte de terminarea cercetării judecătorești că în cauza supusă judecatii s-a efectuat cercetarea penală de un alt organ decât cel competent, instanța se desesizează și restituie cauza procurorului, care procedează potrivit art. 268 alin. 1.

(2) Cauza nu se restituie atunci când constatarea prevăzută în alineatul precedent are loc după începerea dezbaterilor sau când instanța în urma cercetării judecătorești schimbă încadrarea juridică a faptei într-o altă infracțiune pentru care cercetarea penală ar fi revenit altui organ de cercetare.

(3) Împotriva hotărârii de desesizare se poate face recurs de către procuror și de orice persoană ale cărei interese au fost vătămate prin hotărâre.

(4) Dosarul este trimis procurorului, imediat după rămânerea definitivă a hotărârii la prima instanță sau în cel mult 5 zile de la pronunțarea hotărârii de către instanța de recurs. În cazul în care inculpatul este arestat, dosarul va fi trimis procurorului după judecarea recursului împotriva încheierii privind arestarea preventivă.

Alin. (3) și (4) ale art. 332 au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Restituirea pentru completarea urmăririi

Articolul 333

În tot cursul judecatii instanța se poate desesiza și restitui dosarul procurorului, când din administrarea probelor sau din dezbateri rezultă că urmărirea penală nu este completă și că în fața instanței nu s-ar putea face completarea acesteia decât cu mare întârziere.

Instanța este obligată să arate motivele pentru care, potrivit alineatului precedent, a dispus restituirea, indicând totodată faptele și împrejurările ce urmează a fi constatate și prin ce anume mijloace de probă.

Dispozițiile art. 332 alin. 3 și 4 se aplică în mod corespunzător.

Schimbarea încadrării juridice

Articolul 334

Dacă în cursul judecatii se considera că încadrarea juridică dată faptei prin actul de sesizare urmează a fi schimbată, instanța este obligată să pună în discuție noua încadrare și să atragă atenția inculpatului că are dreptul să ceară lăsarea cauzei mai la urmă sau eventual aminarea judecatii, pentru a-și pregăti apărarea.

Extinderea acțiunii penale pentru alte acte materiale

Articolul 335

Dacă în cursul judecatii se descopera în sarcina inculpatului date cu privire și la alte acte materiale, care intră în conținutul infracțiunii pentru care a fost trimis în judecată, instanța, prin încheiere, extinde acțiunea penală

cu privire și la aceste acte și procedează, după caz, fie la judecarea infracțiunii în întregul ei, fie la restituirea cauzei procurorului potrivit dispozițiilor art. 333, în vederea completării urmăririi penale.

Dacă cu privire la unele din actele care intră în conținutul aceleiași infracțiuni s-a pronunțat anterior o hotărâre definitivă, instanța reunește cauza cu aceea în care s-a dat hotărârea definitivă, pronunțând o nouă hotărâre în raport cu toate actele care intră în conținutul infracțiunii și desființează hotărârea anterioară.

Instanța este obligată, dacă reține cauza spre judecată, să pună în discuție actele cu privire la care s-a dispus extinderea, făcând aplicatia în ce privește încadrarea juridică și a dispozițiilor art. 334.

În caz de restituire se aplică dispozițiile art. 332 alin. 3 și 4.

Extinderea procesului penal pentru alte fapte

Articolul 336

Când în cursul judecatii se descopera în sarcina inculpatului date cu privire la savîrsirea unei alte fapte prevăzute de legea penală, având legătură cu infracțiunea pentru care este trimis în judecată, procurorul poate cere extinderea procesului penal și în ce privește aceasta faptă, iar când instanța găsește cererea întemeiată, o admite și:

a) dacă procurorul declară ca pune în mișcare acțiunea penală, procedează la judecarea cauzei și cu privire la aceasta infracțiune;

b) dacă procurorul declară că nu pune în mișcare acțiunea penală, dar cere trimiterea cauzei la procuror în condițiile art. 333, instanța poate reveni asupra extinderii procesului penal sau poate dispune trimiterea la procuror.

Dacă procurorul nu participă la judecată și sunt întrunite condițiile prevăzute în alin. 1, instanța extinde din oficiu procesul penal și procedează fie la judecarea cauzei, fie la trimiterea ei la procuror potrivit alineatului precedent.

Dispozițiile art. 335 alin. 3 sunt aplicabile în mod corespunzător, iar în caz de trimitere la procuror se aplică dispozițiile art. 332 alin. 3 și 4.

Extinderea procesului penal cu privire la alte persoane

Articolul 337

În cursul judecatii, când se descopera date cu privire la participarea și a unei alte persoane la savîrsirea faptei prevăzute de legea penală pusă în sarcina inculpatului sau date cu privire la savîrsirea unei fapte prevăzute de legea penală de către o altă persoană, dar în legătură cu fapta inculpatului, procurorul poate cere extinderea procesului penal cu privire la acea persoană.

Dacă instanța găsește cererea întemeiată, o admite și procedează potrivit dispozițiilor art. 336, care se aplică în mod corespunzător.

Dispoziții privind măsurile preventive, de siguranță și asigurătorii

Articolul 338

(1) În cazurile de restituire potrivit art. 332, 333 și 335 și de trimitere a dosarului la procuror în cazurile prevăzute în art. 336 și 337, instanța dispune asupra măsurilor preventive, asupra măsurilor de siguranță prevăzute în art. 113 și 114 din Codul penal, asupra măsurilor asigurătorii, cu privire la persoanele în privința cărora s-a dispus restituirea cauzei sau trimiterea dosarului la procuror.

(2) Când inculpatul este arestat, instanța trimite dosarul la procuror cu cel puțin 8 zile înainte de expirarea mandatului de arestare. Procurorul procedează potrivit dispozițiilor art. 155, 156 și 159.

A se vedea și DECIZIA nr. 9 din 24 ianuarie 2000 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 221 din 19 mai 2000.
Alin. (2) al [art. 338 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Terminarea cercetării judecătorești

Articolul 339

Înainte de a declara terminata cercetarea judecătorească, președintele întreaba pe procuror și pe părți dacă mai au de dat explicații ori de formulat cereri noi pentru completarea cercetării judecătorești.

Dacă nu s-au formulat cereri sau dacă cererile formulate au fost respinse, ori dacă s-au efectuat completările cerute, președintele declară terminata cercetarea judecătorească.

Dezbaterile și ordinea în care se da cuvîntul

Articolul 340

După terminarea cercetării judecătorești se trece la dezbateri, dîndu-se cuvîntul în următoarea ordine: procurorului, părții vătămate, părții civile, părții responsabile civilmente și inculpatului.

Președintele poate da cuvîntul și în replica, respectîndu-se aceeași ordine.

Președintele are dreptul să intrerupă pe cei care au cuvîntul, dacă în susținerile lor depășesc limitele cauzei ce se judecă.

Pentru motive temeinice dezbaterile pot fi intrerupte. Intreruperea nu poate fi mai mare de 5 zile.
Ultimul cuvint al inculpatului

Articolul 341

Președintele înainte de a încheia dezbaterile da ultimul cuvint inculpatului personal.

În timpul în care inculpatul are ultimul cuvint, nu i se pot pune întrebări. Dacă inculpatul releva fapte sau împrejurări noi, esențiale pentru soluționarea cauzei, instanța dispune reluarea cercetării judecătorești.

Concluzii scrise

Articolul 342

Instanța, când socotește necesar, poate cere părților, după închiderea dezbaterilor, să depună concluzii scrise. Procurorul și părțile pot depune concluzii scrise, chiar dacă nu au fost cerute de instanța.

Secțiunea II

Deliberarea și hotărârea instanței

Obiectul deliberării

Articolul 343

Completul de judecată deliberază mai întâi asupra chestiunilor de fapt și apoi asupra chestiunilor de drept.

Deliberarea poartă asupra existenței faptei și vinovăției făptuitorului, asupra stabilirii pedepsei, asupra măsurii educative ori măsurii de siguranță când este cazul să fie luată, precum și asupra computării reținerii și arestării preventive.

Completul de judecată deliberază și asupra reparării pagubei produse prin infracțiune, asupra măsurilor preventive și asigurătorii, mijloacelor materiale de probă, cheltuielilor judiciare, precum și asupra oricărei alte probleme privind justa soluționare a cauzei.

Toți membrii completului de judecată au îndatorirea să-și spună părerea asupra fiecărei chestiuni.

Președintele își spune părerea cel din urmă.

Reluarea cercetării judecătorești sau a dezbaterilor

Articolul 344

Dacă în cursul deliberării instanța găsește ca o anumită împrejurare trebuie lămurită și ca este necesară reluarea cercetării judecătorești, repune cauza pe rol.

Dacă lămurirea acelei împrejurări se poate face numai prin reluarea dezbaterilor, instanța o va pune în discuție în aceeași ședință, dacă este posibil, sau în alta ședință în continuare.

Rezolvarea acțiunii penale

Articolul 345

Instanța hotărăște prin sentință asupra învinuirii aduse inculpatului, pronunțând, după caz, condamnarea, achitarea sau încetarea procesului penal.

Condamnarea se pronunță dacă instanța constată ca fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat.

Achitarea sau încetarea procesului penal se pronunță potrivit art. 11 pct. 2.

Când instanța a constatat ca există cazul prevăzut în art. 10 lit. b¹), o dată cu achitarea face și aplicarea art. 18¹) alin. 3 din Codul penal.

Dacă instanța a dispus înlocuirea răspunderii penale, o dată cu încetarea procesului penal face aplicarea art. 91 din Codul penal.

Rezolvarea acțiunii civile

Articolul 346

(1) În caz de condamnare, achitare sau încetare a procesului penal, instanța se pronunță prin aceeași sentință și asupra acțiunii civile.

(2) Când achitarea s-a pronunțat pentru cazul prevăzut în art. 10 alin. 1 lit. b¹) ori pentru ca instanța a constatat existența unei cauze care înlătură caracterul penal al faptei sau pentru ca lipsește vreunul dintre elementele constitutive ale infracțiunii, instanța poate obliga la repararea pagubei materiale și a daunelor morale, potrivit legii civile.

(3) Nu pot fi acordate despăgubiri civile în cazul când achitarea s-a pronunțat pentru ca fapta imputată nu există, ori nu a fost săvârșită de inculpat.

(4) Instanța penală nu soluționează acțiunea civilă când pronunță achitarea pentru cazul prevăzut în art. 10 lit. b, ori când pronunță încetarea procesului penal pentru vreunul din cazurile prevăzute în art. 10 lit. f) și j).

Alin. (2) al art. 346 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Rezolvarea separată a acțiunii civile

Articolul 347

Instanța poate dispune disjungerea acțiunii civile și aminarea judecării acesteia într-o altă sedință, în cazul când rezolvarea pretențiilor civile ar provoca întârzierea soluționării acțiunii penale.

Rezolvarea din oficiu a reparării pagubei

Articolul 348

Instanța, chiar dacă nu există constituire de parte civilă, se pronunță asupra reparării pagubei materiale și a daunelor morale în cazurile prevăzute în art. 17, iar în celelalte cazuri numai cu privire la restituirea lucrului, desființarea totală sau parțială a unui înscris și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii.

Art. 348 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Cheltuielile judiciare

Articolul 349

Instanța se pronunță prin hotărâre și asupra cheltuielilor judiciare, potrivit dispozițiilor prevăzute în art. 189-193.

Măsuri cu privire la starea de libertate

Articolul 350

(1) Instanța are obligația ca prin hotărâre să se pronunțe cu privire la luarea, menținerea sau revocarea măsurii arestării inculpatului.

(2) În caz de achitare sau de încetare a procesului penal, instanța dispune punerea de îndată în libertate a inculpatului arestat preventiv.

(3) De asemenea, instanța dispune punerea de îndată în libertate a inculpatului arestat preventiv, atunci când pronunță:

- a) o pedeapsă cu închisoare cel mult egală cu durata reținerii și arestării preventive;
- b) o pedeapsă cu închisoare, cu suspendarea condiționată a executării ori cu suspendarea executării sub supraveghere sau cu executare la locul de muncă;
- c) amendă;
- d) o măsură educativă.

(4) Hotărârea pronunțată în cazul alineatelor precedente cu privire la arestarea inculpatului este executorie.

(5) Când potrivit dispozițiilor prevăzute în alin. 1, 2 și 3 inculpatul este pus în libertate, instanța comunică aceasta administrației locului de detenere.

(6) Inculpatul condamnat de prima instanță și aflat în stare de detenere este liberat de îndată ce durata reținerii și a arestării devin egale cu durata pedepsei pronunțate, deși hotărârea nu este definitivă. Liberarea se dispune de administrația locului de detenere. În acest scop i se comunică, îndată după pronunțarea hotărârii, o copie după dispozitiv sau extras, care va cuprinde mențiunile prevăzute în art. 140 alin. 3.

(7) Când în cursul urmăririi penale sau al judecării, invinuitul sau inculpatul a fost liberat provizoriu pe cautiune, instanța va dispune restituirea sumei depuse drept cautiune, în cazurile prevăzute de lege. Dispozițiile art. 160⁵ alin. 5 se aplică în mod corespunzător.

A se vedea și DECIZIA nr. 9 din 24 ianuarie 2000 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 221 din 19 mai 2000.
Alin. (1) al **art. 350 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Litera d) a alin. (3) al **art. 350 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (6) al **art. 350 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (1) al **art. 350 a fost modificat de LEGEA nr. 159 din 14 mai 2004** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 451 din 20 mai 2004.

Executarea într-o închisoare militară

Articolul 351

În cazurile prevăzute în art. 62 din Codul penal, instanța militară prin hotărârea de condamnare se pronunță și asupra executării pedepsei închisorii într-o închisoare militară.

Articolul 352

Abrogat.

Măsuri privind reparațiile civile

Articolul 353

Instanța, în cazul când admite acțiunea civilă, examinează potrivit art. 163 și următoarele necesitatea luării măsurilor asigurătorii privind reparațiile civile, dacă asemenea măsuri nu au fost luate anterior.

Dispozițiile din hotărâre privind luarea măsurilor asigurătorii sunt executorii.

Când instanța nu s-a pronunțat asupra acțiunii civile potrivit art. 346 alin. ultim, măsurile asigurătorii se mențin. Aceste măsuri încetează de drept dacă persoana vătămată nu introduce acțiune în fața instanței civile în termen de 30 de zile de la rămânerea definitivă a hotărârii.

Cuprinsul hotărârii

Articolul 354

Hotărârea prin care instanța penală soluționează fondul cauzei trebuie să conțină o parte introductivă, o expunere și dispozitivul.

Conținutul părții introductive

Articolul 355

Partea introductivă cuprinde mențiunile prevăzute în art. 305.

Când s-a redactat o încheiere de ședință, potrivit dispozițiilor din art. 305, partea introductivă se limitează numai la următoarele mențiuni: denumirea instanței care a judecat cauza, data pronunțării hotărârii, locul unde a fost judecată cauza, precum și numele și prenumele membrilor completului de judecată, ale procurorului și ale grefierului, făcându-se mențiune ca celelalte date au fost trecute în încheierea de ședință.

În hotărârile instanțelor militare trebuie să se indice și gradul militar al membrilor completului de judecată și al procurorului. Când inculpatul este militar, se menționează și gradul acestuia.

Conținutul expunerii

Articolul 356

Expunerea trebuie să cuprindă:

- a) datele privind identitatea părților;
- b) descrierea faptei ce face obiectul învinuirii, cu aratarea timpului și locului unde a fost săvârșită, precum și încadrarea juridică a acesteia prin actul de sesizare;
- c) analiza probelor care au servit ca temelie soluționarea laturii penale a cauzei, cit și a celor care au fost înlăturate, motivarea soluției cu privire la latura civilă a cauzei, precum și analiza oricăror elemente de fapt pe care se sprijină soluția dată în cauză.

În caz de condamnare, expunerea trebuie să mai cuprindă fapta sau fiecare faptă reținută de instanța în sarcina inculpatului, forma și gradul de vinovăție, circumstanțele agravante sau atenuante, starea de recidivă, timpul ce se deduce din pedeapsa pronunțată și actele din care rezultă durata acesteia.

Dacă instanța reține în sarcina inculpatului numai o parte din faptele ce formează obiectul învinuirii, se va arăta în hotărâre pentru care anume fapte s-a pronunțat condamnarea și pentru care încetarea procesului penal sau achitarea;

- d) aratarea temeiurilor de drept care justifică soluțiile date în cauză.

Conținutul dispozitivului

Articolul 357

(1) Dispozitivul trebuie să cuprindă datele prevăzute în art. 70 privitoare la persoana inculpatului, soluția dată de instanța cu privire la infracțiune, indicându-se, în caz de condamnare, denumirea acesteia și textul de lege în care se încadrează, iar în caz de achitare sau de încetare a procesului penal, cauza pe care se întemeiază potrivit art. 11, precum și soluția dată cu privire la repararea pagubei materiale și a daunelor morale. Când instanța face aplicarea art. 86⁷ din Codul penal, dispozitivul va menționa dacă cel condamnat va executa pedeapsa în unitatea unde își desfășoară activitatea sau la alta unitate. Când instanța face aplicarea art. 86¹ din Codul penal, dispozitivul va menționa măsurile de supraveghere prevăzute în art. 86³ alin. 1 din Codul penal, la care trebuie să se supună condamnatul, precum și obligațiile stabilite de instanța potrivit art. 86³ alin. 3 din Codul penal.

(2) Dispozitivul trebuie să mai cuprindă, după caz, cele hotărâte de instanța cu privire la:

- a) deducerea reținerii și arestării preventive, indicându-se partea din pedeapsa executată în acest mod;
- b) măsurile preventive;
- c) măsurile asigurătorii;
- d) cheltuielile judiciare;
- e) restituirea lucrurilor ce nu sunt supuse confiscării;
- f) rezolvarea oricărei alte probleme privind justa soluționare a cauzei.

(3) Când instanța pronunță pedeapsa închisorii sau pedeapsa închisorii cu executarea la locul de muncă, în hotărâre se face mențiune ca persoana condamnată este lipsită de drepturile arătate în art. 71 din Codul penal, pe durata prevăzută în același articol.

(4) Dispozitivul trebuie să cuprindă totdeauna mențiunea ca hotărârea este supusă apelului sau, după caz, recursului, cu aratarea termenului în care poate fi exercitat și menționarea datei când hotărârea a fost pronunțată și ca pronunțarea s-a făcut în sedinta publică.

Alin. (1) al art. 357 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Pronunțarea dispozitivului hotărârii

Articolul 358

Dispozitivul hotărârii se pronunță potrivit art. 310 alin. 1.

După pronunțare, președintele explica părților prezente ca pot declara apel sau, după caz, recurs.

Obligații ale instanței în caz de condamnare cu suspendarea executării pedepsei sau cu executarea pedepsei la locul de muncă

Articolul 359

În caz de condamnare la pedeapsa închisorii cu suspendarea condiționată a executării pedepsei sau cu suspendarea executării pedepsei sub supraveghere ori la executarea pedepsei la locul de muncă, președintele atrage atenția celui condamnat asupra dispozițiilor a caror nerespectare are ca urmare revocarea suspendării sau a executării pedepsei la locul de muncă. În cazul suspendării executării pedepsei sub supraveghere, președintele face cunoscut celui condamnat măsurile de supraveghere la care este supus și obligațiile pe care trebuie să le respecte.

Dacă inculpatul nu este prezent și instanța apreciază că nu este necesară chemarea lui, face o comunicare scrisă, în care i se atrage atenția potrivit alineatului precedent.

În toate cazurile în care s-a pronunțat condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei ori cu suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, instanța de executare aduce aceasta la cunoștința unității unde condamnatul își desfășoară activitatea, iar în cazul suspendării executării pedepsei sub supraveghere, și organului de poliție din localitatea unde domiciliaza condamnatul.

Comunicarea hotărârii

Articolul 360

(1) Copii de pe dispozitivul hotărârii se comunică părților care au lipsit atât la judecata, cit și la pronunțare.

(2) Inculpatului detinut sau aflat în vreuna dintre situațiile prevăzute în art. 171 alin. 2, care a lipsit de la pronunțarea hotărârii, i se comunică copia dispozitivului hotărârii. De asemenea, copia dispozitivului hotărârii se comunică administrației locului de detinere.

(3) După redactarea hotărârii, inculpaților prevăzuți în alineatul precedent li se comunică copii de pe aceasta.

Alin. (2) al art. 360 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Capitolul 3 CAILE DE ATAC ORDINARE

Secțiunea I Apelul

Hotărârile supuse apelului

Articolul 361

(1) Sentințele pot fi atacate cu apel. Nu pot fi atacate cu apel:

- a) sentințele pronunțate de judecatorii privind infracțiunile menționate în art. 279 alin. 2 lit. a);
- b) sentințele pronunțate de tribunalele militare privind infracțiunile menționate în art. 279 alin. 2 lit. a) și infracțiunile contra ordinii și disciplinei militare sanctionate de lege cu pedeapsa închisorii de cel mult 2 ani;
- c) sentințele pronunțate de curțile de apel și Curtea Militară de Apel;
- d) sentințele pronunțate de secția penală a Curții Supreme de Justiție;
- e) sentințele de dezinvestire.

(2) Încheierile date în prima instanță pot fi atacate cu apel numai o dată cu fondul.

(3) Apelul declarat împotriva sentinței se socoteste făcut și împotriva încheierilor, chiar dacă acestea au fost date după pronunțarea sentinței.

Litera d) a alin. (1) al art. 361 a fost modificată de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Persoanele care pot face apel

Articolul 362

Pot face apel:

- a) procurorul, în ce privește latura penală și latura civilă;
- b) inculpatul, în ce privește latura penală și latura civilă. Împotriva sentinței de achitare sau de încetare a procesului penal, inculpatul poate declara apel și în ce privește temeiurile achitării sau încetării procesului penal;
- c) partea vătămată, în cauzele în care acțiunea penală se pune în mișcare la plingerea prealabilă, dar numai în ce privește latura penală;*);
- d) partea civilă și partea responsabilă civilmente, în ce privește latura civilă**);
- e) martorul, expertul, interpretul și aparatorul, cu privire la cheltuielile judiciare cuvenite acestora;
- f) orice persoană ale cărei interese legitime au fost vătămate printr-o măsură sau printr-un act al instanței.

Apelul poate fi declarat pentru persoanele prevăzute la lit. b)-f) și de către reprezentantul legal, de către aparator, iar pentru inculpat, și de către sotul acestuia.

*) Prin [DECIZIA CURTII CONSTITUTIONALE nr. 100 din 9 martie 2004](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 261 din 24 martie 2004 a fost admisă excepția de neconstituționalitate referitoare la art. 362 alin. 1 lit. c), constatându-se că dispoziția "în cauzele în care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă, dar numai în ce privește latura penală" din cuprinsul art. 362 alin. 1 lit. c) din Codul de procedură penală, este neconstituțională.

Conform art. 147 din CONSTITUTIA ROMÂNIEI republicată în MONITORUL OFICIAL nr. 767 din 31 octombrie 2003 dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.

În consecință, începând cu data publicării Deciziei în Monitorul Oficial (24 martie 2004) s-a suspendat aplicarea acestei dispoziții, iar după împlinirea termenului de 45 de zile de la publicarea Deciziei în Monitorul Oficial, aceasta și-a încetat efectele juridice.

**) Prin [DECIZIA CURTII CONSTITUTIONALE nr. 482 din 9 noiembrie 2004](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 1.200 din 15 decembrie 2004 a fost admisă excepția de neconstituționalitate referitoare la art. 362 alin. 1 lit. d), constatându-se că aceste dispoziții sunt neconstituționale în măsura în care nu permit părții civile și părții civilmente responsabile să exercite calea de atac ordinara a apelului și în ce privește latura penală a procesului.

Conform art. 147 din CONSTITUTIA ROMÂNIEI republicată în MONITORUL OFICIAL nr. 767 din 31 octombrie 2003, începând cu data publicării Deciziei în Monitorul Oficial (15 decembrie 2004) se suspenda aplicarea acestor dispoziții.

Termenul de declarare a apelului

Articolul 363

Termenul de apel este de 10 zile, dacă legea nu dispune altfel.

Pentru procuror termenul curge de la pronunțare. În cauzele în care procurorul nu a participat la dezbateri, termenul curge de la înregistrarea la parchet a adresei de trimitere a dosarului. După redactarea hotărârii, instanța este obligată să trimită de îndată dosarul procurorului, iar acesta este obligat să-l restituie după expirarea termenului de apel.

Pentru partea care a fost prezentă la dezbateri sau la pronunțare, termenul curge de la pronunțare. Pentru părțile care au lipsit atât la dezbateri, cât și la pronunțare, precum și pentru inculpatul detinut ori pentru inculpatul militar în termen, militar cu termen redus, rezervist concentrat, elev al unei instituții militare de învățământ, ori pentru inculpatul internat într-un centru de reeducare sau într-un institut medical-educativ, care au lipsit de la pronunțare, termenul curge de la comunicarea copiei de pe dispozitiv.

În cazul prevăzut în art. 362 lit. e), calea de atac poate fi exercitată de îndată după pronunțarea încheierii prin care s-a dispus asupra cheltuielilor judiciare și cel mai târziu în 10 zile de la pronunțarea sentinței prin care s-a soluționat cauza. Judecarea apelului se face numai după soluționarea cauzei, afară de cazul când procesul a fost suspendat.

Repunerea în termen

Articolul 364

Apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen, dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de o cauză temeinică de împiedicare, iar cererea de apel a fost făcută în cel mult 10 zile de la începerea executării pedepsei sau a despăgubirilor civile.

Până la soluționarea repunerii în termen, instanța de apel poate suspenda executarea hotărârii atacate.

Apelul peste termen

Articolul 365

Partea care a lipsit atît la judecata cit şi la pronuntare poate declara apel şi peste termen, dar nu mai tirziu decît 10 zile de la data, după caz, a începerii executării pedepsei sau a începerii executării dispoziţiilor privind despăgubirile civile.

Apelul declarat peste termen nu suspenda executarea.

Instanţa de apel poate suspenda executarea hotărârii atacate.

Declararea apelului

Articolul 366

Apelul se declara prin cerere scrisa. Cererea trebuie semnata de persoana care face declaratia.

Pentru persoana care nu poate să semneze, cererea va fi atestata de un grefier de la instanţa a carei hotărâre se ataca sau de aparator. Cererea poate fi atestata şi de primarul sau secretarul consiliului local, ori de functionarul desemnat de acestia, din localitatea unde domiciliaza.

Cererea de apel nesemnata ori neatestata poate fi confirmata în instanţa de parte ori de reprezentantul ei.

Procurorul şi oricare dintre părţile prezente la pronuntarea hotărârii pot declara apel oral în sedinta în care s-a pronuntat hotărârea. Instanţa ia act şi consemneaza aceasta într-un proces-verbal.

Instanţa la care se depune apelul

Articolul 367

Cererea de apel se depune la instanţa a carei hotărâre se ataca.

Persoana care se afla în stare de detinere poate depune cererea de apel şi la administratia locului de detinere.

Dacă apelul este declarat oral, aceasta se constata într-un proces-verbal.

Cererea de apel înregistrată sau atestata în condiţiile art. 187 ori procesul-verbal întocmit de administratia locului de detinere se înainteaza de îndată instanţei prevăzute în alin. 1.

Renuntarea la apel

Articolul 368

După pronuntarea hotărârii şi până la expirarea termenului de declarare a apelului, părţile pot renunta în mod expres la aceasta cale de atac.

Asupra renuntarii, cu excepţia apelului care priveste latura civila a cauzei, se poate reveni inaintur termenului pentru declararea apelului.

Renuntarea sau revenirea asupra renuntarii poate să fie facuta personal de parte sau prin mandatar special.

Retragerea apelului

Articolul 369

Până la închiderea dezbaterilor la instanţa de apel, oricare dintre părţi îşi poate retrage apelul declarat. Retragerea trebuie să fie facuta personal de parte sau prin mandatar special, iar dacă partea se afla în stare de detinere, printr-o declaratie atestata sau consemnata într-un proces-verbal de către conducerea locului de detinere. Declaratia de retragere se poate face fie la instanţa a carei hotărâre a fost atacata, fie la instanţa de apel.

Reprezentantii legali pot retrage apelul cu respectarea, în ceea ce priveste latura civila, a condiţiilor prevăzute de legea civila. Inculpatul minor nu poate retrage apelul declarat personal sau de reprezentantul sau legal.

Apelul declarat de procuror poate fi retras de procurorul ierarhic superior.

Apelul declarat de procuror şi retras poate fi insusit de partea în favoarea careia a fost declarat.

Efectul suspensiv al apelului

Articolul 370

Apelul declarat în termen este suspensiv de executare, atît în ce priveste latura penala, cit şi latura civila, afară de cazul când legea dispune altfel.

Efectul devolutiv al apelului şi limitele sale

Articolul 371

Instanţa judeca apelul numai cu privire la persoana care l-a declarat şi la persoana la care se referă declaratia de apel şi numai în raport cu calitatea pe care apelantul o are în proces.

În cadrul limitelor aratate în alineatul precedent, instanţa este obligata ca, în afară de temeiurile invocate şi cererile formulate de apelant, sa examineze cauza sub toate aspectele de fapt şi de drept.

Neagravarea situaţiei în propriul apel

Articolul 372

Instanţa de apel, soluţionând cauza, nu poate crea o situaţie mai grea pentru cel care a declarat apel.

De asemenea, în apelul declarat de procuror în favoarea unei părţi, instanţa de apel nu poate agrava situaţia acesteia.

Efectul extensiv

Articolul 373

Instanța de apel examinează cauza prin extindere și cu privire la părțile care nu au declarat apel sau la care acesta nu se referă, putând hotări și în privința lor, fără să poată crea acestor părți o situație mai grea.

Motivarea apelului

Articolul 374

Motivele de apel se formulează în scris, prin cererea de apel sau printr-un memoriu separat, care trebuie să fie depus la instanța de apel cel mai târziu până în ziua judecării. Motivele de apel se pot formula și oral în ziua judecării.

Fixarea termenului de judecată și prezenta părților

Articolul 375

- (1) Președintele instanței de apel, primind dosarul, fixează termen pentru judecarea apelului.
- (2) Judecarea apelului se face cu citarea părților.
- (3) Judecarea apelului nu poate avea loc decât în prezenta inculpatului, când acesta se afla în stare de detenere.
- (4) Abrogat.

Alin. (4) al [art. 375 a fost abrogat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Prezenta procurorului

Articolul 376

Participarea procurorului la judecarea apelului este obligatorie, oricare ar fi obiectul cauzei.

Ordinea în care se da cuvântul

Articolul 377

Dacă la termenul fixat apelul este în stare de judecată, președintele completului da cuvântul apelantului, apoi intimatului și în urma procurorului. Dacă între apelurile declarate se afla și apelul procurorului, primul cuvânt îl are acesta.

În cazul în care procurorul sau părțile invocă necesitatea administrării de noi probe, apelantul trebuie să arate aceste probe și mijloacele de proba cu ajutorul cărora pot fi administrate.

Procurorul și părțile au dreptul la replica cu privire la chestiunile noi invocate cu ocazia dezbaterilor.

Inculpatul are cel din urmă cuvântul.

Judecarea apelului

Articolul 378

Instanța, judecând apelul, verifică hotărârea atacată pe baza lucrărilor și materialului din dosarul cauzei și a oricăror înscrisuri noi, prezentate la instanța de apel.

În vederea soluționării apelului, instanța poate da o nouă apreciere probelor din dosarul cauzei și poate administra orice noi probe pe care le considera necesare.

Instanța este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor de apel invocate.

Soluțiile la judecata în apel

Articolul 379

Instanța, judecând apelul, pronunță una dintre următoarele soluții:

1. respinge apelul, menținând hotărârea atacată:

- a) dacă apelul este tardiv sau inadmisibil;
- b) dacă apelul este nefondat;

2. admite apelul și:

- a) desființează sentința primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre și procedează potrivit art. 345 și urm. privind judecata în fond;
- b) desființează sentința primei instanțe și dispune rejudecarea de către instanța a carei hotărâre a fost desființată, pentru motivul că judecarea cauzei la acea instanță a avut loc în lipsa unei părți nelegal citate sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a instiinta instanța despre aceasta imposibilitate, ori prin hotărâre nu a fost rezolvat fondul cauzei. Dacă hotărârea a fost desființată pentru caz de incompetență, se dispune rejudecarea de către instanța competență.

Soluții complementare

Articolul 380

Dacă hotărârea este desființată pentru că s-a constatat existența vreuneia din situațiile arătate în art. 333, se dispune restituirea cauzei procurorului, pentru a lua măsuri în vederea completării urmăririi penale.

Chestiuni complementare

Articolul 381

Instanța, deliberând asupra apelului, face, când este cazul, aplicatia dispozițiilor privitoare la reluarea dezbaterilor și a celor privitoare la repararea pagubei, la masurile asiguratorii, la cheltuielile judiciare și la orice alte probleme de care depinde solutionarea completa a apelului. De asemenea, instanța de apel verifica dacă s-a facut o justa aplicare de către prima instanța a dispozițiilor privitoare la computarea reținerii și arestării și adauga, dacă este cazul, timpul de arestare scurs după pronuntarea hotărârii atacate cu apel.

Instanța deliberaza și hotaraste asupra oricarei alte probleme de care depinde solutionarea completa a apelului.

Desfiintarea hotărârii

Articolul 382

În caz de admitere a apelului, hotărârea atacata se desfiinteaza în întregime, dar în limitele prevăzute în art. 371 și 373.

Hotărârea poate fi desfiintata numai cu privire la unele fapte sau persoane, ori numai în ce priveste latura penala sau civila, dacă aceasta nu împiedica justa solutionare a cauzei.

Când prima instanța a dispus arestarea inculpatului, instanța de apel poate menține măsura arestării în caz de desființare a hotărârii.

Conținutul deciziei

Articolul 383

Decizia instanței de apel trebuie să cuprindă în partea introductiva mențiunile prevăzute în art. 355, iar în expunere, temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz la respingerea sau admiterea apelului, precum și temeiurile care au dus la adoptarea oricareia dintre solutiile prevăzute în art. 379 pct. 2. Dispozitivul trebuie să cuprindă solutia data de instanța de apel, data pronuntării deciziei și mențiunea ca pronuntarea s-a facut în sedinta publică.

În cazul când inculpatul s-a aflat în stare de detinere, în expunere și dispozitiv trebuie să se arate timpul care se deduce din pedeapsa.

Când s-a dispus rejudecarea, decizia trebuie să indice care este ultimul act procedural ramas valabil de la care procesul penal trebuie să-și reia cursul.

Când s-a decis restituirea cauzei pentru completarea urmaririi penale, la redactarea deciziei se tine seama și de dispozitiile art. 333 alin. 2, care se aplică în mod corespunzător.

Procedura de rejudecare

Articolul 384

Judecarea în fond a cauzei de către instanța de apel sau rejudecarea cauzei după desfiintarea hotărârii atacate se desfășoară potrivit dispozițiilor cuprinse în partea speciala, titlul II, capitolele 1 și 2, care se aplică în mod corespunzător.

Limitele rejudecării

Articolul 385

Instanța de rejudecare trebuie să se conformeze hotărârii instanței de apel, în măsura în care situația de fapt ramine cea avuta în vedere la solutionarea apelului.

Dacă hotărârea a fost desfiintata în apelul procurorului, declarat în defavoarea inculpatului, sau în apelul părții vatamate, instanța care rejudeca poate pronunța și o pedeapsă mai grea decit cea aratata în art. 372 alin. 2 și art. 373 alin. 2.

Când hotărârea este desfiintata numai cu privire la unele fapte sau persoane, ori numai în ce priveste latura penala sau civila, instanța de rejudecare se pronunță în limitele în care hotărârea a fost desfiintata.

Secțiunea II Recursul

Hotărârile supuse recursului

Articolul 385¹

(1) Pot fi atacate cu recurs:

- a) sentintele pronuntate de judecatorii în cazul infracțiunilor menționate în art. 279 alin. 2 lit. a), precum și în alte cazuri prevăzute de lege;
- b) sentintele pronuntate de tribunalele militare în cazul infracțiunilor menționate în art. 279 alin. 2 lit. a) și al infracțiunilor contra ordinii și disciplinei militare, sanctionate de lege cu pedeapsa inchisorii de cel mult 2 ani;
- c) sentintele pronuntate de curtile de apel și Curtea Militara de Apel;
- d) sentintele pronuntate de sectia penala a Curtii Supreme de Justiție;

e) deciziile pronunțate, ca instanțe de apel, de tribunale, tribunale militare teritoriale, curți de apel și Curtea Militară de Apel, cu excepția deciziilor prin care s-a dispus rejudecarea cauzelor.

(2) Încheierile pot fi atacate cu recurs numai o dată cu sentința sau decizia recurată, cu excepția cazurilor când, potrivit legii, pot fi atacate separat cu recurs.

(3) Recursul declarat împotriva sentinței sau deciziei se socoteste făcut și împotriva încheierilor, chiar dacă acestea au fost date după pronunțarea hotărârii.

(4) Nu pot fi atacate cu recurs sentințele în privința cărora persoanele prevăzute în art. 362 nu au folosit calea apelului ori când apelul a fost retras, dacă legea prevede aceasta cale de atac. Persoanele prevăzute în art. 362 pot declara recurs împotriva deciziei pronunțate în apel, chiar dacă nu au folosit apelul, dacă prin decizia pronunțată în apel a fost modificată soluția din sentința și numai cu privire la aceasta modificare.

Literalele d) și e) ale alin. (1) al art. 385¹ au fost modificate de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (4) al art. 385¹ a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Persoanele care pot face recurs

Articolul 385²

Pot face recurs persoanele arătate în art. 362, care se aplică în mod corespunzător.

Termenul de declarare a recursului

Articolul 385³

Termenul de recurs este de 10 zile, dacă legea nu dispune altfel.

Dispozițiile art. 363-365 privind data de la care curge termenul, repunerea în termen și declararea peste termen a caii de atac se aplică în mod corespunzător.

Declararea, renunțarea și retragerea recursului

Articolul 385⁴

Recursul se declara în condițiile prevăzute în art. 366 și 367, care se aplică în mod corespunzător.

Părțile pot renunța la recurs potrivit dispozițiilor art. 368 și pot retrage recursul în condițiile art. 369, care se aplică în mod corespunzător.

Efectul suspensiv al recursului

Articolul 385⁵

Recursul este suspensiv de executare atît în ce privește latura penală, cit și latura civilă, afară de cazul când legea dispune altfel.

Efectul devolutiv și limitele sale

Articolul 385⁶

Instanța judeca recursul numai cu privire la persoana care l-a declarat și la persoana la care se referă declarația de recurs și numai în raport cu calitatea pe care recurentul o are în proces.

Instanța de recurs examinează cauza numai în limitele motivelor de casare prevăzute în art. 385⁹.

Recursul declarat împotriva unei hotărâri care, potrivit legii, nu poate fi atacată cu apel, nu este limitat la motivele de casare prevăzute în art. 385⁹, iar instanța este obligată ca, în afara temeiurilor invocate și cererilor formulate de recurent, să examineze întreaga cauza sub toate aspectele.

Efectul extensiv și limitele sale

Articolul 385⁷

Instanța de recurs examinează cauza prin extindere și cu privire la părțile care nu au declarat recurs sau la care acesta nu se referă, putînd hotări și în privința lor, fără să poată crea acestor părți o situație mai grea.

Procurorul, chiar după expirarea termenului de recurs, poate cere extinderea recursului declarat de el în termen și față de alte persoane decît acelea la care s-a referit, fără a se putea crea acestora o situație mai grea.

Neagravarea situației în propriul recurs

Articolul 385⁸

Instanța de recurs, soluționînd cauza, nu poate crea o situație mai grea pentru cel care a declarat recurs.

În recursul declarat de procuror în favoarea unei părți, instanța de recurs nu poate agrava situația acesteia.

Cazurile în care se poate face recurs

Articolul 385⁹

(1) Hotărârile sunt supuse casării în următoarele cazuri:

1. nu au fost respectate dispozițiile privind competența după materie sau după calitatea persoanei;
2. instanța nu a fost sesizată legal;

3. instanța nu a fost compusa potrivit legii ori s-au încălcat prevederile art. 292 alin. 2 sau a existat un caz de incompatibilitate;
4. sedinta de judecată nu a fost publică, în afară de cazurile când legea prevede altfel;
5. judecata a avut loc fără participarea procurorului sau a inculpatului, când aceasta era obligatorie, potrivit legii;
6. urmarirea penala sau judecata a avut loc în lipsa aparatorului, când prezenta acestuia era obligatorie;
7. judecata s-a facut fără efectuarea anchetei sociale în cauzele cu infractori minori;
8. când nu a fost efectuată expertiza psihiatrică a inculpatului în cazurile și în condițiile prevăzute de art. 117 alin. 1 și 2;
9. hotărârea nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta nu se înțelege;
10. instanța nu s-a pronunțat asupra unei fapte reținute în sarcina inculpatului prin actul de sesizare sau cu privire la unele probe administrate ori asupra unor cereri esențiale pentru părți, de natura să garanteze drepturile lor și să influențeze soluția procesului;
11. instanța a admis o cale de atac neprevăzută de lege sau introdusă tardiv;
12. când nu sunt întrunite elementele constitutive ale unei infracțiuni sau când instanța a pronunțat o hotărâre de condamnare pentru o altă faptă decît cea pentru care condamnatul a fost trimis în judecată, cu excepția cazurilor prevăzute în art. 334-337;
13. când inculpatul a fost condamnat pentru o faptă care nu este prevăzută de legea penală;
14. când s-au aplicat pedepse greșit individualizate în raport cu prevederile art. 72 din Codul penal sau în alte limite decît cele prevăzute de lege;
15. când persoana condamnată a fost înainte judecată în mod definitiv pentru aceeași faptă sau dacă există o cauză de înlăturare a răspunderii penale, pedeapsa a fost grătiată ori a intervenit decesul inculpatului;
16. când în mod greșit inculpatul a fost achitat pentru motivul că fapta săvîrșită de el nu este prevăzută de legea penală sau când, în mod greșit, s-a dispus încetarea procesului penal pentru motivul că există autoritate de lucru judecat sau o cauză de înlăturare a răspunderii penale ori că a intervenit decesul inculpatului sau pedeapsa a fost grătiată;
17. când faptei săvîrșite i s-a dat o gresită încadrare juridică;
- 17[^]1. când hotărârea este contrară legii sau când prin hotărâre s-a făcut o gresită aplicare a legii;
18. când s-a comis o eroare gravă de fapt;
19. când judecătorii de fond au comis un exces de putere, în sensul că au trecut în domeniul altei puteri constituite în stat ;
20. când a intervenit o lege penală mai favorabilă condamnatului;
21. când judecata în prima instanță sau în apel a avut loc fără citarea legală a unei părți, sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a instința despre această imposibilitate.

(2) Cazurile de casare prevăzute în alin. 1 pot fi invocate atît cu privire la soluționarea laturii penale, cit și a laturii civile a cauzei.

(3) Cazurile prevăzute în alin. 1 pct. 1-7, 10, 13, 14, 17[^]1, 19 și 20 se iau în considerare totdeauna din oficiu, iar cele de la pct. 11, 12, 15, 17 și 18 se iau în considerare din oficiu numai când au influențat asupra hotărârii în defavoarea inculpatului.

(4) Când instanța ia în considerare motivele de casare din oficiu, este obligată să le pună în discuția părților.

Pct. 14 de la alin. 1 al art. 385[^]9 a fost modificat de pct. 3 al ORDONANTEI DE URGENTĂ nr. 207/2000*).

*) Pct. 3 al ORDONANTEI DE URGENTĂ nr. 207/2000 a fost abrogat prin Legea nr. 456/2001 publicată în M. Of. 410/25.07.2001.

Pct. 18 de la alin. 1 al art. 385[^]9 a fost abrogat de pct. 4 al ORDONANTEI DE URGENTĂ nr. 207/2000*).

*) Pct. 4 al ORDONANTEI DE URGENTĂ nr. 207/2000 a fost abrogat prin Legea nr. 456/2001.

Alin. 3 al art. 385[^]9 a fost modificat de pct. 5 al ORDONANTEI DE URGENTĂ nr. 207/2000*).

*) Pct. 5 al ORDONANTEI DE URGENTĂ nr. 207/2000 este abrogat prin Legea nr. 456/2001 publicată în M. Of. 410/25.07.2001.

Motivarea recursului

Articolul 385[^]10

(1) Recursul trebuie să fie motivat.

(2) Motivele de recurs se formulează în scris prin cererea de recurs sau printr-un memoriu separat, care trebuie depus la instanța de recurs cu cel puțin 5 zile înainte primul termen de judecată.

(2[^]1) În cazul în care nu sunt respectate condițiile prevăzute în alin. 1 și 2, instanța ia în considerare numai cazurile de casare care, potrivit art. 385[^]9 alin. 3, se iau în considerare din oficiu.

(3) Dispozițiile alineatelor precedente nu se aplică în cazul prevăzut în art. 385⁶ alin. 3, când recursul poate fi motivat și oral în ziua judecatii.

Alin. (1) al art. 385¹⁰ a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (2¹) al art. 385¹⁰ a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Prezenta părților și a procurorului

Articolul 385¹¹

(1) Judecarea recursului se face cu citarea părților.

(2) Judecarea recursului nu poate avea loc decît în prezenta inculpatului, când acesta se afla în stare de detinere.

(3) Dispozițiile alin. 2 nu sunt aplicabile în judecarea recursului împotriva încheierilor privind măsurile preventive.

(4) Participarea procurorului la judecarea recursului este obligatorie în toate cazurile.

Alin. (3) al art. 385¹¹ a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Raportul scris

Articolul 385¹²

Președintele instanței de recurs, primind dosarul, fixează termen pentru judecarea recursului și poate delega, totodată, unul din judecatori să facă un raport scris asupra recursului. La Curtea Supremă de Justiție, raportul poate fi întocmit de un judecător sau un magistrat asistent.

Raportul trebuie să cuprindă, pe scurt, obiectul procesului, soluțiile pronunțate de instanțe și faptele reținute de ultima instanță, în măsura în care sunt necesare soluționării recursului.

Raportul trebuie să mai conțină observații asupra condițiilor de admisibilitate a recursului, precum și expunerea motivelor de recurs, cu referiri, dacă este cazul, la jurisprudența și doctrina, fără a se arăta opinia raportorului.

În raport se semnalează din oficiu și cazurile de casare arătate în art. 385⁹ alin. 2.

Magistratul raportor face în mod obligatoriu parte din compunerea instanței de judecată, iar în caz de imposibilitate se numește un nou raportor, cu cel puțin 48 de ore înainte de judecată.

Dezbaterea recursului

Articolul 385¹³

După citirea raportului, când s-a dispus întocmirea acestuia, președintele completului da cuvîntul recurentului, apoi intimatului și în urma procurorului. Dacă între recursurile declarate se afla și recursul procurorului, primul cuvînt îl are acesta.

Procurorul și părțile au dreptul la replica cu privire la chestiunile noi ivite cu ocazia dezbaterilor.

Inculpatul are cel din urma cuvîntul.

Verificarea hotărârii

Articolul 385¹⁴

Instanța, judecînd recursul, verifică hotărârea atacată pe baza lucrărilor și materialului din dosarul cauzei și a oricăror înscrisuri noi, prezentate la instanța de recurs.

Instanța este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor de recurs invocate de procuror și de părți.

Soluțiile

Articolul 385¹⁵

Instanța, judecînd recursul, pronunță una din următoarele soluții:

1. respinge recursul, menținînd hotărârea atacată:

a) dacă recursul este tardiv sau inadmisibil;

b) dacă recursul este nefondat;

2. admite recursul, casînd hotărârea atacată și:

a) menține hotărârea primei instanțe, când apelul a fost greșit admis;

b) achită pe inculpat sau dispune încetarea procesului penal în cazurile prevăzute în art. 11;

c) dispune rejudecarea de către instanța a carei hotărâre a fost casată pentru vreunul din cazurile de nulitate prevăzute în art. 197 alin. 2, cu excepția cazului de incompetență, când se dispune rejudecarea de către instanța competență. Rejudecarea de către instanța a carei hotărâre a fost casată se dispune și în cazurile când judecarea la acea instanță a avut loc în lipsa unei părți nelegal citate, sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a instiinta instanța despre aceasta imposibilitate ori unei părți i s-a

respins în mod nejustificat o cerere de aminare și din aceasta cauza nu a putut să-și faca apararea sau prin hotărâre nu a fost rezolvat fondul cauzei.

Când recursul privește atât hotărârea primei instanțe, cât și hotărârea instanței de apel, în caz de admitere și dispunerea rejudecării de către instanța a carei hotărâre a fost casată, cauza se trimite la prima instanță dacă ambele hotărâri au fost casate, și la instanța de apel când numai hotărârea acesteia a fost casată.

În cazul în care admite recursul declarat împotriva deciziei pronunțate în apel, instanța de recurs desființează și hotărârea primei instanțe, dacă se constata aceleași încălcări de lege ca în decizia recurată.

Curtea Supremă de Justiție, dacă admite recursul, când este necesară administrarea de probe, dispune rejudecarea de către instanța a carei hotărâre a fost casată sau, când interesele justiției o cer, de către o altă instanță egală în grad;

d) dispune rejudecarea de către instanța de recurs în celelalte cazuri decît cele prevăzute la lit. c).

Soluții și chestiuni complementare

Articolul 385¹⁶

Când instanța de recurs casează hotărârea și reține cauza spre rejudecare potrivit art. 385¹⁵ pct. 2 lit. d), se pronunță și asupra probelor ce urmează a fi administrate, fixînd termen pentru rejudecare.

Dispozițiile art. 380 și 381 se aplică în mod corespunzător.

Desființarea hotărârii și conținutul deciziei

Articolul 385¹⁷

În caz de admitere a recursului, hotărârea atacată se casează în întregime, dar în limitele prevăzute în art. 385⁶ și 385⁷.

Dispozițiile art. 382 alin. 2 și 3 se aplică în mod corespunzător.

Decizia instanței de recurs trebuie să cuprindă, în partea introductivă, mențiunile prevăzute în art. 355, iar în expunere, temeiurile de fapt și cele de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea recursului, precum și temeiurile care au dus la adoptarea soluțiilor prevăzute în art. 385¹⁵ pct. 2. Dispoziitivul trebuie să cuprindă soluția dată de instanța de recurs, data pronunțării deciziei și mențiunea ca pronunțarea s-a făcut în ședința publică.

Dispozițiile art. 383 alin. 2-4 se aplică în mod corespunzător.

Dacă instanța reține cauza spre rejudecare, în decizie se menționează probele ce urmează a fi administrate.

Limitele rejudecării

Articolul 385¹⁸

Instanța de rejudecare trebuie să se conformeze hotărârii instanței de recurs, în măsura în care situația de fapt rămîne cea avută în vedere la soluționarea recursului.

Când hotărârea este desființată numai cu privire la unele fapte sau persoane, ori numai în ce privește latura penală sau civilă, instanța de rejudecare se pronunță în limitele în care hotărârea a fost casată.

Procedura de rejudecare

Articolul 385¹⁹

Rejudecarea cauzei după casarea hotărârii atacate se desfășoară potrivit dispozițiilor cuprinse în partea specială, titlul II, capitolele I și II, care se aplică în mod corespunzător.

Capitolul 4

CAILE EXTRAORDINARE DE ATAC

Secțiunea I

Contestația în anulare

Cazurile de contestație în anulare

Articolul 386

Împotriva hotărârilor penale definitive se poate face contestație în anulare în următoarele cazuri:

- a)** când procedura de citare a părții pentru termenul la care s-a judecat cauza de către instanța de recurs nu a fost îndeplinită conform legii;
- b)** când partea dovedește ca la termenul la care s-a judecat cauza de către instanța de recurs a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a încunostița instanța despre aceasta împiedicare;
- c)** când instanța de recurs nu s-a pronunțat asupra unei cauze de încetare a procesului penal dintre cele prevăzute în art. 10 alin. 1 lit. f)-i¹), cu privire la care existau probe în dosar;
- d)** când împotriva unei persoane s-au pronunțat două hotărâri definitive pentru aceeași faptă.

Litera c) a **art. 386 a fost modificată de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Cererea de contestație

Articolul 387

Contestația în anulare poate fi făcută de oricare dintre părți, iar contestația pentru motivele prevăzute în art. 386 lit. c) și d), și de procuror.

În cererea de contestație în anulare pentru motivele prevăzute în art. 386 lit. a)-c) trebuie să se arate toate cazurile de contestație pe care le poate invoca contestatorul și toate motivele aduse în sprijinul acestora.

Termenul de introducere

Articolul 388

Contestația în anulare pentru motivele arătate în art. 386 lit. a)-c) poate fi introdusă de către persoana împotriva căreia se face executarea, cel mai târziu în 10 zile de la începerea executării, iar de către celelalte părți în termen de 30 de zile de la data pronunțării hotărârii a carei anulare se cere.

Contestația pentru cazul prevăzut în art. 386 lit. d) poate fi introdusă oricând.

Instanța competență

Articolul 389

Contestația în anulare pentru cazurile prevăzute în art. 386 lit. a)-c) se introduce la instanța de recurs care a pronunțat hotărârea a carei anulare se cere.

Contestația pentru cazul prevăzut în art. 386 lit. d) se introduce la instanța la care a rămas definitivă ultima hotărâre.

Suspendarea executării

Articolul 390

Până la soluționarea contestației în anulare, instanța sesizată, luând concluziile procurorului, poate suspenda executarea hotărârii a carei anulare se cere.

Admiterea în principiu

Articolul 391

Instanța examinează admisibilitatea în principiu a cererii de contestație prevăzute în art. 386 lit. a)-c), fără citarea părților.

Instanța constatând că cererea de contestație este făcută în termenul prevăzut de lege, ca motivul pe care se sprijină contestația este dintre cele prevăzute în art. 386 și ca în sprijinul contestației se depun ori se invocă dovezi care sunt la dosar, admite în principiu contestația și dispune citarea părților interesate.

Procedura de judecare

Articolul 392

La termenul fixat pentru judecarea contestației în anulare, instanța, ascultând părțile și concluziile procurorului, dacă găsește contestația întemeiată, desființează prin decizie hotărârea a carei anulare se cere și procedează fie de îndată, fie acordând un termen, după caz, la rejudecarea recursului, sau la rejudecarea cauzei după casare.

Când condamnatul se afla în stare de detenție, dispozițiile art. 375 alin. 2 și 3 se aplică în mod corespunzător.

Judecarea contestației prevăzute în art. 386 lit. d) se face cu citarea părților interesate în cauza în care s-a pronunțat ultima hotărâre. Instanța, ascultând părțile și concluziile procurorului, dacă găsește contestația întemeiată, desființează prin decizie sau, după caz, prin sentință, ultima hotărâre sau acea parte din ultima hotărâre cu privire la care exista autoritate de lucru judecat.

Sentința dată în contestație este supusă apelului, iar decizia dată în apel este supusă recursului.

Secțiunea II

Revizuirea

Hotărârile supuse revizuirii

Articolul 393

Hotărârile judecătorești definitive pot fi supuse revizuirii, atât cu privire la latura penală cit și cu privire la latura civilă.

Când o hotărâre privește mai multe infracțiuni sau mai multe persoane, revizuirea se poate cere pentru oricare dintre fapte sau dintre faptuitori.

Cazurile de revizuire

Articolul 394

Revizuirea poate fi cerută când:

a) s-au descoperit fapte sau împrejurări ce nu au fost cunoscute de instanța la soluționarea cauzei;

b) un martor, un expert sau un interpret a savîrsit infracțiunea de marturie mincinoasă în cauza a carei revizuire se cere;

- c) un înscris care a servit ca temei al hotărârii a carei revizuire se cere a fost declarat fals;
- d) un membru al completului de judecată, procurorul ori persoana care a efectuat acte de cercetare penală a comis o infracțiune în legătură cu cauza a carei revizuire se cere;
- e) când două sau mai multe hotărâri judecătorești definitive nu se pot concilia.

Cazul de la lit. a) constituie motiv de revizuire, dacă pe baza faptelor sau împrejurărilor noi se poate dovedi nețemeinicia hotărârii de achitare, de încetare a procesului penal ori de condamnare.

Cazurile de la lit. b), c) și d) constituie motive de revizuire, dacă au dus la darea unei hotărâri nelegale sau nețemeinice.

În cazul prevăzut de lit. e), toate hotărârile care nu se pot concilia sunt supuse revizuirii.

Dovedirea unor cazuri de revizuire

Articolul 395

Situațiile care constituie cazurile de revizuire prevăzute în art. 394 lit. b), c) și d) se dovedesc prin hotărâre judecătorească sau prin ordonanța procurorului, dacă prin acestea s-a dispus asupra fondului cauzei.

Când organele arătate în alin. 1 nu pot sau nu au putut examina fondul cauzei, situațiile menționate se constată în procedura de revizuire.

Persoanele care pot cere revizuirea

Articolul 396

Pot cere revizuirea:

- a) oricare parte din proces, în limitele calității sale procesuale;
- b) sotul și rudele apropiate ale condamnatului, chiar și după moartea acestuia.

Procurorul poate din oficiu să inițieze procedura revizuirii.

Organele de conducere ale unităților la care se referă art. 145 din Codul penal care au cunoștința despre vreo faptă sau împrejurare care ar motiva revizuirea sunt obligate să sesizeze pe procuror.

Cererea de revizuire

Articolul 397

Cererea de revizuire se adresează procurorului de la parchetul de pe lângă instanța care a judecat cauza în prima instanță.

Cererea se face în scris, cu aratarea cazului de revizuire pe care se întemeiază și a mijloacelor de probă în dovedirea acestuia.

Dacă cererea nu îndeplinește condițiile arătate în alin. 2, procurorul cheamă persoana care a făcut cererea în vederea completării sau precizării acesteia.

Termenul de introducere a cererii

Articolul 398

Cererea de revizuire în favoarea condamnatului se poate face oricând, chiar după executarea pedepsei sau după moartea condamnatului.

Cererea de revizuire în defavoarea condamnatului, a celui achitat sau a celui față de care s-a încetat procesul penal, se poate face în termen de un an, care curge:

- a) în cazul prevăzut în art. 394 lit. a), precum și în cazurile prevăzute la lit. b), c) și d) când nu sunt constatate prin hotărâre definitivă, de la data când faptele sau împrejurările au fost cunoscute de persoana care face cererea;
- b) în cazurile prevăzute în art. 394 lit. b), c) și d), dacă sunt constatate prin hotărâre definitivă, de la data când hotărârea a fost cunoscută de persoana care face cererea.

Dispozițiile din alineatul precedent se aplică și în cazul când procurorul se sesizează din oficiu.

Revizuirea în defavoarea inculpatului nu se poate face când a intervenit o cauză care împiedică punerea în mișcare a acțiunii penale sau continuarea procesului penal.

Efectuarea actelor de cercetare

Articolul 399

După introducerea cererii de revizuire procurorul ascultă, dacă este cazul, potrivit art. 397 alin. 3, persoana care solicită revizuirea. În cazul când este necesară efectuarea de cercetări pentru a verifica temeinicia cererii de revizuire, procurorul dispune aceasta prin ordonanță.

Totodată, procurorul cere, dacă este necesar, dosarul cauzei.

Pentru efectuarea actelor de cercetare procurorul poate delega organul de cercetare penală. Dispozițiile art. 217 alin. ultim sunt aplicabile.

Termenul de efectuare a actelor de cercetare este de 2 luni și curge de la data introducerii cererii de revizuire.

După efectuarea cercetarilor, procurorul inainteaza intregul material împreună cu concluziile sale instanței competente.

Suspendarea executarii

Articolul 400

Abrogat.

Art. 400 a fost abrogat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Instanța competența

Articolul 401

Competența sa judece cererea de revizuire este instanța care a judecat cauza în prima instanța. Când temeiul cererii de revizuire consta în existența unor hotărâri ce nu se pot concilia, competența se determina potrivit dispozițiilor art. 35.

Măsuri premergătoare

Articolul 402

(1) La primirea lucrărilor trimise de procuror, președintele instanței fixeaza termen de judecată pentru examinarea cererii de revizuire, în vederea admiterii în principiu, dispunind citarea părților interesate.

(2) Când persoana în favoarea sau defavoarea careia s-a cerut revizuirea se afla în stare de detinere, chiar într-o alta cauza, președintele dispune incunostintarea acestei persoane despre termen și la măsuri pentru desemnarea unui aparator din oficiu.

(3) Persoana arestata este adusa la judecata.

Alin. (3) al art. 402 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Admiterea în principiu

Articolul 403

Instanța, ascultând concluziile procurorului și ale părților, examineaza dacă cererea de revizuire este facuta în condițiile prevăzute de lege și dacă din probele stinse în cursul cercetării efectuate de procuror rezultă date suficiente pentru admiterea în principiu. Instanța poate verifica oricare dintre probele pe care se intemeiaza cererea sau poate, când este necesar, sa administreze probe noi.

Persoanele prevăzute în art. 394 lit. b) și d) nu pot fi ascultate ca martori în cauza supusă revizuirii.

Instanța, în baza celor constatate, dispune prin încheiere admiterea în principiu a cererii de revizuire sau, prin sentinta, respingerea acesteia.

Când cererea de revizuire a fost facuta pentru un condamnat decedat, sau când condamnatul care a facut cererea ori în favoarea caruia s-a facut revizuirea a decedat după introducerea cererii, prin derogare de la dispozitiile art. 10 alin. 1 lit. g) procedura de revizuire își va urma cursul, iar în cazul admiterii în principiu, după rejudecarea cauzei, instanța va hotari potrivit dispozițiilor din art. 13 alin. 2 și 3 care se aplică în mod corespunzător.

Masurile care pot fi luate după admiterea în principiu

Articolul 404

(1) Odata cu admiterea în principiu a cererii de revizuire instanța poate suspenda motivat, în tot sau în parte, executarea hotărârii supuse revizuirii.

(2) Instanța poate de asemenea lua oricare dintre masurile preventive, dacă sunt intrunite condițiile legale.

(3) În cazul admiterii în principiu a cererii de revizuire pentru existența unor hotărâri ce nu se pot concilia, cauzele în care aceste hotărâri au fost pronuntate se reunesc în vederea rejudecarii.

Alin. (1) al art. 404 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Rejudecarea

Articolul 405

Rejudecarea cauzei după admiterea în principiu a cererii de revizuire se face potrivit regulilor de procedura privind judecarea în prima instanța.

Instanța, dacă găsește necesar, administreaza din nou probele care au fost efectuate în cursul primei judecati sau cu ocazia admiterii în principiu a cererii de revizuire.

Solutiile după rejudecare

Articolul 406

Instanța, dacă constata ca cererea de revizuire este intemeiata, anulează hotărârea în măsura în care a fost admisă revizuirea sau hotărârile care nu se pot concilia și pronunță o nouă hotărâre potrivit dispozițiilor art. 345-353, care se aplică în mod corespunzător.

De asemenea, dispozițiile art. 373 se aplică în mod corespunzător.

Totodata, instanța dispune, dacă este cazul, restituirea amenzii platite și a averii confiscate, precum și a cheltuielilor judiciare pe care cel în favoarea caruia s-a admis revizuirea nu era ținut să le suporte, iar pentru cei condamnați la pedeapsa închisorii cu executarea la locul de muncă, restituirea cotei facuta venit la bugetul de stat și calcularea ca vechime și continuitate în munca a duratei pedepsei executate.

Dacă instanța constata ca cererea de revizuire este neintemeiata, o respinge.

Calea de atac

Articolul 407

Sentintele instanței de revizuire, date potrivit art. 403 alin. 3 și art. 406 alin. 1, sunt supuse acelorasi cai de atac ca și hotărârile la care se referă revizuirea, iar deciziile date în apel sunt supuse recursului.

Revizuirea dispozițiilor civile

Articolul 408

Regulile cuprinse în prezenta secțiune se aplică în mod corespunzător și în ce privește revizuirea hotărârii penale cu privire la latura civila.

Revizuirea în cazul hotărârilor Curtii Europene a Drepturilor Omului

Articolul 408¹

Hotărârile definitive pronunțate în cauzele în care Curtea Europeana a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a unui drept prevăzut de Convenția europeana pentru apararea drepturilor omului și a libertatilor fundamentale pot fi supuse revizuirii.

Pot cere revizuirea:

- a) persoana al carei drept a fost încălcat;
- b) sotul și rudele apropiate ale condamnatului, chiar și după moartea acestuia;
- c) procurorul, din oficiu.

Instanța competența sa judece cererea de revizuire este instanța care a judecat cauza în prima instanța.

Cererea de revizuire se poate face în termen de un an de la data publicarii hotărârii Curtii Europene a Drepturilor Omului în Monitorul Oficial al României, Partea I.

După sesizare, instanța poate dispune, din oficiu, la propunerea procurorului sau la cererea părții, suspendarea executarii hotărârii atacate și poate reveni asupra suspendarii acordate.

La judecarea cererii de revizuire părțile se citeaza.

Părțile prezente la judecarea cererii de revizuire au dreptul la cuvânt, chiar dacă nu au fost citate.

Dispozițiile art. 402 se aplică în mod corespunzător.

Participarea procurorului este obligatorie.

Soluțiile instanței de revizuire sunt cele prevăzute la art. 406 alin. 1, 3 și 4, care se aplică în mod corespunzător.

Instanța nu va putea obliga statul la plata unor despăgubiri care au fost acordate de Curtea Europeana a Drepturilor Omului și încasate de victima încălcării unui drept prevăzut de Convenția europeana pentru apararea drepturilor omului și a libertatilor fundamentale. Statul are acțiune în regres împotriva aceluia care, cu rea-credință sau din grava neglijență, a provocat situația generatoare de daune.

Hotărârile instanței de revizuire sunt supuse acelorasi cai de atac ca și hotărârile la care se referă revizuirea.

Art. 408¹ a fost introdus de pct. 3 al [art. I din LEGEA nr. 576 din 14 decembrie 2004](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 1.223 din 20 decembrie 2004.

Secțiunea III Recursul în interesul legii

Denumirea Secțiunii a III-a, Cap. IV, Titlul II a fost modificata de pct. 4 al [art. I din LEGEA nr. 576 din 14 decembrie 2004](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 1.223 din 20 decembrie 2004.

Recursul în anulare

Articolul 409

Abrogat.

[Art. 409 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Art. 409 a fost abrogat de pct. 5 al [art. I din LEGEA nr. 576 din 14 decembrie 2004](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 1.223 din 20 decembrie 2004.

Cazurile în care se poate face recurs în anulare

Articolul 410

Abrogat.

Subpunctul 4 al punctului I al [art. 410 a fost modificat de pct. 6 al ORDONANTEI DE URGENTA nr. 207/2000](#) *).

*) Pct. 6 al [ORDONANTEI DE URGENTA nr. 207/2000](#) este abrogat prin [Legea nr. 456/2001](#) publicată în M. Of. 410/25.07.2001 pentru aprobarea cu modificari și aprobari a [ORDONANTEI DE URGENTA nr. 207/2000](#).

Subpunctul 8 al punctului I al [art. 410 a fost abrogat de pct. 7 din ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 207/2000](#)*)

*) Pct. 7 al [ORDONANTEI DE URGENTA nr. 207/2000](#) a fost abrogat prin [Legea nr. 456/2001](#).

La articolul 410, după alineatul 2 s-a introdus un nou alineat, care a devenit alineatul 3, iar alineatul 3 a devenit alineatul 4, prin [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 207/2000](#).

Alin. (3) al [art. 410 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alin. (3^{^1}) al [art. 410 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Art. 410 a fost abrogat de pct. 5 al [art. I din LEGEA nr. 576 din 14 decembrie 2004](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 1.223 din 20 decembrie 2004.

Termenul de declarare

Articolul 411

Abrogat.

*) La articolul 411, după alineatul 2 s-a introdus un nou alineat, care a devenit alineatul 3, alineatele 3 și 4 au devenit alineatele 4 și 5, prin [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 207/2000](#).

Art. 411 a fost abrogat de pct. 5 al [art. I din LEGEA nr. 576 din 14 decembrie 2004](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 1.223 din 20 decembrie 2004.

Suspendarea executării

Articolul 412

Abrogat.

[Art. 412 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Art. 412 a fost abrogat de pct. 5 al [art. I din LEGEA nr. 576 din 14 decembrie 2004](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 1.223 din 20 decembrie 2004.

Extinderea recursului în anulare

Articolul 412^{^1}

Abrogat.

Art. 412^{^1} a fost abrogat de pct. 5 al [art. I din LEGEA nr. 576 din 14 decembrie 2004](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 1.223 din 20 decembrie 2004.

Citarea părților

Articolul 413

Abrogat.

Art. 413 a fost abrogat de pct. 5 al [art. I din LEGEA nr. 576 din 14 decembrie 2004](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 1.223 din 20 decembrie 2004.

Retragerea recursului în anulare

Articolul 414

Abrogat.

Art. 414 a fost abrogat de pct. 5 al [art. I din LEGEA nr. 576 din 14 decembrie 2004](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 1.223 din 20 decembrie 2004.

Motivarea, judecarea și solutionarea recursului în anulare

Articolul 414^{^1}

Abrogat.

Alin. (1¹) al [art. 414¹](#) a fost introdus de [LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Art. 414¹ a fost abrogat de pct. 5 al [art. I din LEGEA nr. 576 din 14 decembrie 2004](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 1.223 din 20 decembrie 2004.

Recursul în interesul legii

Articolul 414²

(1) Procurorul general al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, direct, sau ministrul justiției, prin intermediul procurorului general al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, are dreptul, pentru a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legilor penale și de procedura penală pe întreg teritoriul țării, să ceară Curții Supreme de Justiție să se pronunțe asupra chestiunilor de drept care au primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești.

(2) Deciziile pronunțate de Secțiunile Unite, prin care se soluționează sesizările, sunt obligatorii și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, precum și pe pagina de Internet a Curții Supreme de Justiție. Ele se aduc la cunoștința instanțelor și de Ministerul Justiției.

(3) Soluțiile se pronunță numai în interesul legii, nu au efect asupra hotărârilor judecătorești examinate și nici cu privire la situația părților din acele procese.

Alin. (1) și (2) ale [art. 414²](#) au fost modificate de [LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

*) Conform [art. II din LEGEA nr. 576 din 14 decembrie 2004](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 1.223 din 20 decembrie 2004 cauzele privind recursurile în anulare declarate până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor continua să fie judecate de Înalta Curte de Casație și Justiție, potrivit dispozițiilor în vigoare la data declarării recursurilor în anulare.

Titlul III

EXECUTAREA HOTĂRÂRILOR PENALE

Capitolul 1

DISPOZIȚII GENERALE

Hotărâri executorii

Articolul 415

Hotărârile instanțelor penale devin executorii la data când au rămas definitive.

Hotărârile nedefinitive sunt executorii atunci când legea dispune aceasta.

Rămânerea definitivă a hotărârii primei instanțe

Articolul 416

Hotărârile primei instanțe rămân definitive:

1. la data pronunțării, când hotărârea nu este supusă apelului și nici recursului;
 2. la data expirării termenului de apel:
 - a)** când nu s-a declarat apel în termen;
 - b)** când apelul declarat a fost retras înăuntrul termenului;
 3. la data retragerii apelului, dacă aceasta s-a produs după expirarea termenului de apel;
 4. la data expirării termenului de recurs în cazul hotărârilor nesupuse apelului sau dacă apelul a fost respins:
 - a)** când nu s-a declarat recurs în termen;
 - b)** când recursul declarat a fost retras înăuntrul termenului;
 5. la data retragerii recursului declarat împotriva hotărârilor menționate la pct. 4, dacă aceasta s-a produs după expirarea termenului de recurs;
 6. la data pronunțării hotărârii prin care s-a respins recursul declarat împotriva hotărârilor menționate la pct. 4.
- Rămânerea definitivă a hotărârii instanței de apel

Articolul 416¹

Hotărârile instanței de apel rămân definitive:

1. la data expirării termenului de recurs:
 - a)** când apelul a fost admis fără trimitere pentru rejudecare și nu s-a declarat recurs în termen;
 - b)** când recursul declarat împotriva hotărârii menționate la lit. a) a fost retras înăuntrul termenului;
2. la data retragerii recursului declarat împotriva hotărârii menționate la lit. a), dacă aceasta s-a produs după expirarea termenului de recurs;

3. la data pronuntarii hotărârii prin care s-a respins recursul declarat împotriva hotărârii menționate la lit. a).
Rămânerea definitivă a hotărârii instanței de recurs

Articolul 417

Hotărârea instanței de recurs rămâne definitivă la data pronuntării acesteia când:

- a) recursul a fost admis și procesul a luat sfârșit în fața instanței de recurs, fără rejudecare;
- b) cauza a fost rejudecată de către instanța de recurs, după admiterea recursului;
- c) cuprinde obligarea la plata cheltuielilor judiciare, în cazul respingerii recursului.

Instanța de executare

Articolul 418

Hotărârea instanței penale, rămasă definitivă la prima instanța de judecată, la instanța de apel sau la instanța de recurs, se pune în executare de către prima instanța de judecată.

Hotărârile pronunțate în prima instanța de către Curtea Supremă de Justiție se pun în executare, după caz, de Tribunalul Municipiului București sau de tribunalul militar teritorial cu sediul în București.

Când hotărârea rămâne definitivă în fața instanței ierarhic superioare, aceasta trimite de îndată instanței de executare un extras din acea hotărâre, cu datele necesare punerii în executare.

Dispozițiile alineatelor precedente sunt aplicabile și în cazul hotărârilor nedefinitive, dar executorii.

Judecătorul delegat cu executarea

Articolul 419

Instanța de executare delegă pe unul din judecătorii săi, pentru efectuarea punerii în executare.

Dacă cu prilejul punerii în executare a hotărârii sau în cursul executării se ivesc vreo nelămurire sau împiedicare, judecătorul delegat poate sesiza instanța de executare, care va proceda potrivit dispozițiilor art. 460.

Capitolul 2

PUNEREA ÎN EXECUTARE A HOTĂRÂRIILOR

Secțiunea I

Punerea în executare a pedepselor principale

Punerea în executare a pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață

Articolul 420

Pedeapsa închisorii și pedeapsa detențiunii pe viață se pun în executare prin emiterea mandatului de executare. Mandatul de executare se emite de instanța de executare, se întocmește în trei exemplare și cuprinde: denumirea instanței care a emis mandatul, data emiterii, datele privitoare la persoana condamnatului prevăzute în art. 70, numărul și data hotărârii care se execută și denumirea instanței care a pronunțat-o, pedeapsa pronunțată și textul de lege aplicat, timpul reținerii și arestării preventive care s-a dedus din durata pedepsei, mențiunea dacă cel condamnat este recidivist, ordinul de arestare și de detenere, semnatura președintelui, precum și stampila acelei instanțe.

Trimiterea spre executare a mandatului

Articolul 421

Pentru aducerea la îndeplinire a mandatului de executare emis se trimit două exemplare, după caz, organului de poliție, comandantului locului de detenere când condamnatul este arestat, sau comandantului unității militare unde face serviciul militar cel condamnat.

Executarea mandatului

Articolul 422

(1) Pe baza mandatului de executare organul de poliție procedează la arestarea condamnatului. Celui arestat i se înmânează un exemplar al mandatului și este dus la locul de detenere cel mai apropiat, unde organul de poliție predă celălalt exemplar al mandatului de executare.

(2) Dispozițiile art. 161 sunt aplicabile în mod corespunzător, obligația de încunostintare revenind organului de poliție.

(3) Dacă persoana împotriva căreia s-a emis mandatul nu este găsită, organul de poliție constată aceasta printr-un proces-verbal și ia măsuri pentru darea în urmărire. Un exemplar de pe procesul-verbal împreună cu un exemplar al mandatului de executare se trimit instanței care a emis mandatul.

(3¹) Dispozițiile art. 184 alin. 3¹ se aplică în mod corespunzător.

(4) Comandantul unității militare, primind mandatul de executare, înmânează un exemplar condamnatului și ia măsuri pentru trimiterea acestuia la locul de executare a pedepsei.

(5) Când condamnatul se afla arestat, un exemplar al mandatului de executare i se înmânează de către comandantul locului de detenere.

(6) Comandantul locului de detinere consemneaza într-un proces-verbal data de la care condamnatul a inceput executarea pedepsei.

(7) O copie de pe procesul-verbal se trimite instanței de executare.

Alin. (3^{^1}) al art. 422 a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Punerea în executare a pedepsei inchisorii cu executarea la locul de muncă

Articolul 422^{^1}

Pedeapsa inchisorii cu executarea la locul de muncă se pune în executare prin emiterea mandatului de executare. Mandatul se emite de instanța de executare, se întocmește în 4 exemplare și cuprinde, pe linga mențiunile prevăzute în art. 420, care se aplică în mod corespunzător, și următoarele date: denumirea, sediul unității unde se executa pedeapsa, dispoziția de executare a pedepsei către conducerea unității și de retinere și varsare la bugetul de stat a cotei prevăzute de lege.

Trimiterea spre executare a mandatului și a dispozitivului hotărârii

Articolul 422^{^2}

Pentru aducerea la indeplinire a mandatului de executare emis, se trimite cite un exemplar unității unde se va executa pedeapsa, condamnatului și organului de politie din localitatea în care își are sediul unitatea.

O copie de pe dispozitivul hotărârii se trimite de instanța de executare consiliului local în a cărui circumscriptie își are domiciliul condamnatul.

Obiectii privind identitatea

Articolul 423

Dacă persoana față de care se efectueaza executarea mandatului ridica obiectii în ce priveste identitatea, se procedeaza potrivit dispozițiilor art. 153, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 424

Abrogat.

Punerea în executare a amenzii penale

Articolul 425

(1) Persoana condamnata la pedeapsa amenzii este obligata să depună recipisa de plată integrală a amenzii la instanța de executare, în termen de 3 luni de la ramnerea definitivă a hotărârii.

(2) Când cel condamnat se găsește în imposibilitate de a achita integral amenda în termenul prevăzut în alineatul precedent, instanța de executare, la cererea condamnatului, poate dispune esalonarea platii amenzii, pe cel mult 2 ani în rate lunare.

(3) În caz de neindeplinire a obligației în termenul aratat în alin. 1 sau de neplata a unei rate, instanța de executare procedeaza la punerea în executare a amenzii după cum urmeaza:

a) în cazul când cel condamnat este salariat, membru cooperador sau realizează alte venituri din munca, ori este pensionar, comunică unității care face plata salariului sau a oricărui venit din munca ori organului care dispune efectuarea platii pensiei, cuantumul amenzii de executat, precum și dispoziția de a efectua retinerile în contul amenzii și a le varsa la bugetul de stat;

b) în cazul în care cel condamnat nu se găsește în vreuna dintre situațiile prevăzute la lit. a), comunică organului financiar al primariei localității unde domiciliaza condamnatul un extras de pe acea parte din dispozitiv care priveste aplicarea amenzii.

(4) Dacă în raport cu cuantumul amenzii și cu veniturile celui condamnat, în cazurile prevăzute la lit. a), rezultă ca amenda nu poate fi achitata în intregime în termen de 2 ani, executarea acesteia se face și asupra altor bunuri ale condamnatului.

(5) În situația prevăzută în alineatul precedent, instanța de executare comunică organului financiar al consiliului local al localității în care domiciliaza condamnatul un extras de pe acea parte din dispozitiv care priveste aplicarea amenzii.

Litera b) a alin. (3) al art. 425 a fost modificata de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Secțiunea II

Punerea în executare a pedepselor complementare

Interzicerea exercitiului unor drepturi

Articolul 426

Pedeapsa interzicerii exercitiului unor drepturi se pune în executare prin trimiterea de către instanța de executare a unei copii de pe dispozitivul hotărârii, consiliului local în a cărui circumscripție își are domiciliul condamnatul și organului care supraveghează exercitarea acestor drepturi.

Degradarea militara

Articolul 427

Pedeapsa degradării militare se pune în executare prin trimiterea de către instanța de executare a unei copii de pe hotărâre, după caz, comandantului unității militare din care a făcut parte cel condamnat sau comandantului centrului militar în raza caruia domiciliaza condamnatul.

Articolul 428

Abrogat.

Secțiunea III

Punerea în executare a masurilor de siguranță

Obligarea la tratament medical

Articolul 429

Măsura de siguranță a obligării la tratament medical luata printr-o hotărâre definitivă se pune în executare prin comunicarea copiei de pe dispozitiv și a copiei de pe raportul medico-legal, direcției sanitare din județul pe teritoriul caruia locuiește persoana față de care s-a luat această măsură. Direcția sanitară județeană va comunica de îndată persoanei față de care s-a luat măsura obligării la tratament medical, unitatea sanitară la care urmează să i se facă tratament.

Instanța de executare comunică persoanei față de care s-a luat măsura obligării la tratament medical, ca este obligată să se prezinte de îndată la unitatea sanitară la care urmează să i se facă tratamentul, atrăgându-i-se atenția ca în caz de nerespectare a masurii luate se va dispune internarea medicală.

În cazul în care obligarea la tratament medical însoțește pedeapsa închisorii ori a detențiunii pe viață sau privește o persoană aflată în stare de detinere, comunicarea prevăzută în alin. 1 se face administrației locului de detinere.

Obligații în legătură cu tratamentul medical

Articolul 430

Unitatea sanitară la care faptuitorul a fost repartizat pentru efectuarea tratamentului medical este obligată să comunice instanței:

- a) dacă persoana obligată la tratament s-a prezentat pentru a urma tratamentul;
- b) sustragerea de la efectuarea tratamentului după prezentare;
- c) când măsura dispusa de instanța nu este sau nu mai este necesară, însă pentru înlăturarea stării de pericol pe care o prezintă persoana obligată la tratament este indicat un alt tratament;
- d) dacă pentru efectuarea tratamentului medical este necesară internarea medicală.

În cazul când unitatea sanitară nu se afla în circumscripția instanței care a dispus executarea, comunicarea prevăzută la lit. b)-d) se face judecătoriei în a cărei circumscripție se afla unitatea sanitară.

Dispozițiile alineatelor precedente se aplică în mod corespunzător și în cazul aratat în art. 429 alin. 3.

Inlocuirea tratamentului medical

Articolul 431

Primind comunicarea, instanța de executare sau instanța prevăzută în art. 430 alin. 2, după ascultarea concluziilor procurorului, iar dacă considera necesar, și a celui interesat, dispune fie inlocuirea tratamentului, fie internarea medicală.

O copie de pe hotărârea definitivă a instanței prevăzute în art. 430 alin. 2 se comunică instanței de executare.

Internarea medicală

Articolul 432

Măsura de siguranță a internării medicale luata printr-o hotărâre definitivă se pune în executare prin comunicarea copiei de pe dispozitiv și a unei copii de pe raportul medico-legal direcției sanitare din județul pe teritoriul caruia locuiește persoana față de care s-a luat această măsură.

Obligații în legătură cu internarea medicală

Articolul 433

Direcția sanitară este obligată să efectueze internarea, încunoscându-se despre această instanță de executare.

Unitatea sanitară la care s-a făcut internarea are obligația, în cazul când considera ca internarea nu mai este necesară, să încunostiinteze judecătorii în a cărei circumscripție se găsește unitatea sanitară.

Inlocuirea sau încetarea internării medicale

Articolul 434

Judecatoria, după primirea incunostiintarii prevăzute în art. 433 alin. 2, ascultând concluziile procurorului, ale aparatorului și, dacă găsește necesar, și ale persoanei internate, dispune fie încetarea internării, fie înlocuirea acesteia cu măsura obligării la tratament medical.

Încetarea sau înlocuirea măsurii internării poate fi cerută și de persoana internată sau de procuror. În aceste cazuri instanța cere avizul unității sanitare unde se afla cel internat.

Dacă cel internat nu are aparator, i se asigură un avocat din oficiu.

O copie de pe hotărârea definitivă prin care s-a dispus înlocuirea sau încetarea internării medicale se comunică instanței de executare.

Măsuri de siguranță provizorii

Articolul 435

(1) În cazul în care măsura obligării la tratament medical sau a internării medicale a fost luată în mod provizoriu în cursul urmăririi penale sau al judecării, punerea în executare se face de către instanța de judecată care a luat această măsură.

(2) Dispozițiile prevăzute în art. 430-434 se aplică în mod corespunzător.

Alin. (1) al art. 435 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Executarea altor măsuri de siguranță

Articolul 436

Măsura de siguranță a interzicerii unei funcții sau profesii și măsura de siguranță a interzicerii de a se afla în anumite localități se pun în executare prin comunicarea unei copii de pe dispozitiv organului în drept să aducă la îndeplinire aceste măsuri și să supravegheze respectarea lor.

Acest organ are îndatorirea să asigure executarea măsurii luate și să sesizeze organul de urmărire penală în caz de sustragere de la executarea măsurii de siguranță.

Măsura de siguranță a interzicerii de a se afla în anumite localități poate fi aminată sau întreruptă de organul care are îndatorirea să asigure executarea acestei măsuri, în caz de boală sau pentru orice alt motiv care justifică aminarea sau întreruperea.

Revocarea măsurilor de siguranță

Articolul 437

Persoana cu privire la care s-a luat una din măsurile prevăzute în art.

113-116 din Codul penal poate cere instanței în a cărei circumscripție locuiește, revocarea măsurii, când temeiurile care au impus luarea acesteia au încetat.

Revocarea poate fi cerută și de procuror. Solutionarea cererii se face cu citarea persoanei cu privire la care este luată măsura, ascultându-se și concluziile aparatorului și procurorului.

Dacă cel internat nu are aparator, i se asigură un avocat din oficiu.

Executarea expulzării

Articolul 438

Când prin hotărârea de condamnare la pedeapsa închisorii s-a luat măsura de siguranță a expulzării, se face mențiune în mandatul de executare a pedepsei închisorii ca la data liberării, condamnatul să fie predat organului de poliție, care va proceda la efectuarea expulzării.

Dacă măsura expulzării nu însoțește pedeapsa închisorii, comunicarea în vederea expulzării se face organului de poliție, imediat ce hotărârea a rămas definitivă.

Executarea confiscării speciale

Articolul 439

Măsura de siguranță a confiscării speciale luată prin ordonanța sau hotărâre se execută după cum urmează:

a) lucrurile confiscate se predau organelor în drept a le prelua sau valorifica potrivit dispozițiilor legii;

b) când s-a dispus distrugerea lucrurilor confiscate, aceasta se face în prezență, după caz, a procurorului sau judecatorului, întocmindu-se proces-verbal care se depune la dosarul cauzei.

Executarea interdicției de a reveni în locuința familiei pe o perioadă determinată

Articolul 439¹

Când prin hotărârea de condamnare la pedeapsa închisorii s-a luat măsura de siguranță prevăzută în art. 118¹ din Codul penal, a interdicției de a reveni în locuința familiei pe o perioadă determinată, o copie de pe dispozitivul hotărârii se comunică organului de poliție în a cărui circumscripție se afla locuința familiei.

Dacă pedeapsa închisorii se execută într-un loc de detenție, se face mențiune în mandatul de executare a pedepsei închisorii să i se pună în vedere condamnatului, la data liberării să se prezinte la organul de poliție, care procedează potrivit alin. 3. Totodată, se trimite o copie de pe dispozitivul hotărârii comandantului locului de detenție.

Organul de politie are indatorirea să asigure executarea masurii luate prin supravegherea respectarii interdicției de a nu reveni în locuinta familiei și sa sesizeze organul de urmărire penală în caz de sustragere de la executarea masurii.

Art. 439¹ a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Secțiunea IV

Punerea în executare a dispozițiilor privind înlocuirea răspunderii penale

Inlocuirea răspunderii penale

Articolul 440

În cazul înlocuirii răspunderii penale, executarea mustrării și a mustrării cu avertisment se efectuează conform art. 487, care se aplică în mod corespunzător, iar executarea amenzii se efectuează potrivit art. 442 și 443.

Articolul 441

Abrogat.

Secțiunea IV¹

Punerea în executare a dispozițiilor prin care s-au aplicat sancțiunile prevăzute în art. 18¹ din Codul penal

Executarea sancțiunilor

Articolul 441¹

Executarea mustrării și a mustrării cu avertisment se efectuează conform art. 487, care se aplică în mod corespunzător, iar executarea amenzii se efectuează potrivit art. 442 și 443.

Secțiunea V

Punerea în executare a amenzii judiciare și a cheltuielilor judiciare avansate de stat

Amenzile judiciare

Articolul 442

Amenda judiciară se pune în executare de către organul judiciar care a aplicat-o.

Punerea în executare se face prin trimiterea unui extras de pe acea parte din dispozitiv care privește aplicarea amenzii judiciare organului care, potrivit legii, execută amenda penală.

Executarea amenzilor judiciare se face de organul arătat în alineatul precedent.

Cheltuielile judiciare avansate de stat

Articolul 443

Dispoziția din hotărârea penală privind obligarea la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat se pune în executare potrivit art. 442 alin. 2.

Când obligarea la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat s-a dispus prin ordonanța, punerea în executare se face de procuror, aplicându-se în mod corespunzător dispozițiile art. 442 alin. 2.

Executarea cheltuielilor judiciare se face de către organele care, potrivit legii, execută amenda penală.

Secțiunea VI

Punerea în executare a dispozițiilor civile din hotărâre

Restituirea lucrurilor și valorificarea celor neridicate

Articolul 444

Când prin hotărârea penală s-a dispus restituirea unor lucruri care se afla în pastrarea sau la dispoziția instanței de executare, restituirea se face de către judecătorul însărcinat cu executarea, prin remiterea acelor lucruri persoanelor în drept. În acest scop, sunt încunoștințate persoanele cărora urmează să li se restituie lucrurile.

Dacă în termen de 6 luni de la primirea încunoștințării, persoanele chemate nu se prezintă a le primi, lucrurile trec în patrimoniul statului. Instanța constată aceasta prin încheiere și dispune predarea lucrurilor organelor în drept a le prelua sau valorifica potrivit dispozițiilor legii.

Dacă restituirea lucrurilor nu s-a putut efectua, deoarece nu se cunosc persoanele cărora ar trebui să le fie restituite și nimeni nu le-a reclamat în termen de 6 luni de la rămânerea definitivă a hotărârii, sunt aplicabile în mod corespunzător dispozițiile alineatului precedent.

Când restituirea lucrurilor a fost dispusă de către procuror sau de către organul de cercetare penală, acesta procedează potrivit prevederilor din alineatele precedente.

Inscrisurile declarate false

Articolul 445

Dispoziția hotărârii penale care declara un înscris ca fiind fals în totul sau în parte se execută sau se pune în executare de către judecătorul delegat.

Când înscrisul declarat fals a fost anulat în totalitatea lui, se face mențiune despre aceasta pe fiecare pagină, iar în caz de anulare parțială, numai pe paginile care conțin falsul.

Înscrisul declarat fals rămâne la dosarul cauzei.

În cauza în care este necesar ca despre înscrisul declarat fals să se facă mențiune în scriptele unei unități dintre cele la care se referă art. 145 din Codul penal, i se trimite acesteia o copie de pe hotărâre.

Instanța poate dispune, când constată existența unui interes legitim, eliberarea unei copii, cu mențiunile arătate în alin. 2, de pe înscrisul sub semnatura privată falsificat. În aceleași condiții, instanța poate dispune restituirea înscrisului oficial parțial falsificat.

Despăgubirile civile și cheltuielile judiciare

Articolul 446

Dispozițiile din hotărârea penală privitoare la despăgubirile civile și la cheltuielile judiciare cuvenite părților se execută potrivit legii civile.

Capitolul 3

ALTE DISPOZIȚII PRIVIND EXECUTAREA

Secțiunea I

Schimbări în executarea unor hotărâri

Revocarea sau anularea suspendării executării pedepsei

Articolul 447

Asupra revocării sau anulării suspendării condiționate a executării pedepsei prevăzute în art. 83 ori în art. 85 din Codul penal sau a suspendării executării pedepsei sub supraveghere prevăzută în art. 86⁴ ori în art. 86⁵ din Codul penal se pronunță, din oficiu sau la sesizarea procurorului, instanța care judecă ori a judecat în prima instanță infracțiunea ce ar putea atrage revocarea sau anularea.

Dacă până la expirarea termenului de încercare nu au fost respectate obligațiile civile prevăzute în art. 84 sau cele prevăzute în art. 86⁴ alin. 1 din Codul penal, partea interesată sau procurorul sesizează instanța care a pronunțat în prima instanță suspendarea, în vederea revocării suspendării executării pedepsei.

Revocarea sau anularea executării pedepsei la locul de muncă

Articolul 447¹

Revocarea sau anularea executării pedepsei la locul de muncă, în cazurile prevăzute în art. 86⁹ și 86¹⁰ din Codul penal, se dispune, după caz, de către instanța de executare sau de către instanța corespunzătoare în a cărei circumscripție se afla unitatea unde se execută pedeapsa, ori de către instanța care judecă sau a judecat în prima instanță infracțiunea ce ar putea atrage revocarea sau anularea. Sesizarea instanței se face din oficiu, de către procuror, de unitate sau de organul poliției. În cazul prevăzut în art. 86⁹ alin. 4, instanța poate fi sesizată și de către cel condamnat.

Înlocuirea pedepsei detențiunii pe viață

Articolul 448

Înlocuirea pedepsei detențiunii pe viață cu pedeapsa închisorii se dispune, din oficiu sau la cererea procurorului ori a celui condamnat, de către instanța de executare, iar dacă cel condamnat se afla în stare de detenție, de către instanța corespunzătoare în a cărei circumscripție se afla locul de detenție.

Hotărârea de înlocuire, rămasă definitivă, se pune în executare potrivit dispozițiilor art. 420-423.

Alte modificări de pedeapsă

Articolul 449

Pedeapsa pronunțată poate fi modificată, dacă la punerea în executare a hotărârii sau în cursul executării pedepsei se constată, pe baza unei alte hotărâri definitive, existența vreuneia dintre următoarele situații:

- a) concursul de infracțiuni;
- b) recidiva;
- c) acte care intră în conținutul aceleiași infracțiuni.

Instanța competentă să dispună asupra modificării pedepsei este instanța de executare a ultimei hotărâri sau, în cazul când cel condamnat se afla în stare de detenție ori în executarea pedepsei la locul de muncă, instanța corespunzătoare în a cărei circumscripție se afla locul de detenție sau, după caz, unitatea unde se execută pedeapsa.

Sesizarea instanței se face din oficiu, la cererea procurorului ori a celui condamnat.

Înlocuirea pedepsei amenzii

Articolul 449¹

Inlocuirea pedepsei amenzii în cazul prevăzut în art. 63¹ din Codul penal se dispune de instanța de executare.

Sesizarea instanței se face din oficiu sau de către organul care, potrivit legii, executa amenda.

Liberarea condiționată

Articolul 450

(1) Liberarea condiționată se dispune, la cererea sau la propunerea făcută potrivit dispozițiilor legii privind executarea pedepselor, de către judecătoria în a cărei circumscriptie se afla locul de detinere, iar în cazul prevăzut în art. 62 alin 3 din Codul penal, de către tribunalul militar în a cărui circumscriptie se afla închisoarea militară.

(2) Când instanța constata că nu sunt îndeplinite condițiile pentru acordarea liberării condiționate, prin hotărârea de respingere fixează termenul după expirarea caruia propunerea sau cererea va putea fi reînnoită, termen care nu poate fi mai mare de un an.

(3) Instanțele prevăzute în alin. 1 se pronunță și asupra revocării liberării condiționate, în cazul când instanța care a judecat pe condamnat pentru o altă infracțiune nu s-a pronunțat în această privință.

(4) Hotărârea instanței este supusă recursului. Termenul de recurs este de 3 zile. Recursul declarat de procuror este suspensiv de executare.

(5) Instanța în fața căreia hotărârea a rămas definitivă este obligată să comunice locului de detinere copie de pe dispozitivul prin care s-a dispus revocarea liberării condiționate.

Alin. (4) al art. 450 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Încetarea executării pedepsei la locul de muncă

Articolul 450¹

Încetarea executării pedepsei la locul de muncă se dispune de judecătoria în a cărei circumscriptie se afla unitatea unde condamnatul execută pedeapsa.

Dispozițiile art. 450 alin. 2, 3 și 4 se aplică în mod corespunzător.

Instanța în fața căreia hotărârea a rămas definitivă este obligată să comunice unității unde se execută pedeapsa, precum și organului de poliție din localitatea în care își are sediul unitatea, copie de pe dispozitivul prin care s-a dispus încetarea executării pedepsei.

Inlocuirea executării pedepsei pentru militari

Articolul 451

Inlocuirea executării pedepsei închisorii cu executarea în închisoare militară, în cazul condamnatilor care au devenit militari în termen în cursul judecății la o instanță civilă, precum și pentru cei care au devenit militari în termen după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare, se dispune de către tribunalul militar în a cărui circumscriptie se găsește unitatea militară din care face parte cel condamnat, la sesizarea comandantului.

Inlocuirea executării pedepsei închisorii într-o închisoare militară, cu executarea într-un loc de detinere, în cazul condamnatilor care au fost trecuți în rezervă înainte de începerea executării pedepsei, se dispune de către instanța prevăzută la alineatul precedent, din oficiu sau la sesizarea comandantului unității militare din care facea parte cel condamnat.

Reducerea pedepsei pentru militari

Articolul 452

Reducerea pedepsei ce se execută în închisoare militară în cazul și în condițiile prevăzute în art. 62 alin. 2 din Codul penal se face la sesizarea comandantului acelei închisori.

Instanța competentă să reducă pedeapsa este tribunalul militar în a cărui circumscriptie se afla închisoarea militară.

Secțiunea II

Aminarea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață

Cazurile de aminare

Articolul 453

Executarea pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață poate fi aminată în următoarele cazuri:

a) când se constată pe baza unei expertize medico-legale că cel condamnat suferă de o boală care îl pune în imposibilitate de a executa pedeapsa. În acest caz, executarea pedepsei se amână până când condamnatul se va găsi în situația de a putea executa pedeapsa;

b) când o condamnată este gravidă sau are un copil mai mic de un an. În aceste cazuri, executarea pedepsei se amână până la încetarea cauzei care a determinat aminarea;

c) când din cauza unor împrejurări speciale executarea imediată a pedepsei ar avea consecințe grave pentru condamnat, familie sau unitatea la care lucrează. În acest caz, executarea poate fi amân timer cel mult 3 luni și numai o singură dată.

Cererea de amân timer a executării pedepsei închisorii sau a deten timerii pe viața poate fi făcută de procuror, de condamnat, de persoanele arătate în art. 362 alineat ultimer, iar în cazul de la lit. c) din prezentul articol, și de către conducerea unității la care lucrează condamnatul.

Dispozi timerle prezentului articol se aplică și în cazul celui condamnat la executarea pedepsei la locul de muncă. În situația prevăzută la lit. b), executarea pedepsei poate fi amân timer pe perioada stabilită de normele legale cu privire la concediul ce se acordă salaria timerelor înainte și după naștere.

Instanța competența

Articolul 454

Instanța competența să se pronun te asupra acordării amân timerii executării pedepsei este instanța de executare.

Instanța de executare tine evidența amân timerilor acordate și la expirarea termenului ia măsuri pentru emiterea mandatului de executare, iar dacă mandatul a fost emis, ia măsuri pentru aducerea lui la îndeplinire.

Secțiunea III

Intreruperea executării pedepsei închisorii sau a deten timerii pe viața

Cazurile de intrerupere

Articolul 455

Executarea pedepsei închisorii sau a deten timerii pe viața poate fi intreruptă în cazurile și condi timerile prevăzute în art. 453, la cererea persoanelor arătate în alineatul 2 al aceluiași articol.

Instanța competența

Articolul 456

Instanța competența să dispună asupra intreruperii executării pedepsei este instanța de executare sau instanța în a carei circumscripție se afla locul de deten timer sau, după caz, unitatea unde se execută pedeapsa la locul de muncă, corespunzătoare în grad instanței de executare.

Evidența intreruperii executării pedepsei

Articolul 457

Instanța care a acordat intreruperea comunică de îndată această măsură locului de deten timer sau, după caz, unită timeri unde condamnatul execută pedeapsa și organului de poliție, iar dacă intreruperea a fost acordată de instanța în a carei rază teritorială se afla locul de deten timer sau unitatea, aceasta comunică măsura luată și instanței de executare.

Instanța de executare, administra timeria locului de deten timer și unitatea unde condamnatul execută pedeapsa țin evidența intreruperilor acordate. Dacă la expirarea termenului de intrerupere cel condamnat la pedeapsa închisorii nu se prezintă la locul de deten timer, administra timeria trimite de îndată o copie de pe mandatul de executare organului de poliție, în vederea executării. Pe copia mandatului de executare se men timeronează și cită mai rămas de executat din durata pedepsei. Dacă, la expirarea termenului de intrerupere, cel condamnat la pedeapsa închisorii cu executare la locul de muncă nu se prezintă la unitate, aceasta instiintează de îndată instanța de executare.

Administra timeria locului de deten timer sau unitatea comunică instanței de executare data la care a reinceput executarea pedepsei.

Timerul cită executarea a fost intreruptă nu se socoteste în executarea pedepsei.

Secțiunea IV

Înlăturarea sau modificarea pedepsei

Interven timeria unei legi penale noi

Articolul 458

Când după rămin timeria definitivă a hotărării de condamnare intervine o lege ce nu mai prevede că infracțiune fapta pentru care s-a pronun tat condamnarea, ori o lege care prevede o pedeapsă mai ușoară decit cea care se execută ori urmează a se execută, instanța ia măsuri pentru aducerea la îndeplinire, după caz, a dispozi timerilor art. 12, 14 și 15 din Codul penal.

Aplicarea dispozi timerilor din alineatul precedent se face din oficiu sau la cererea procurorului ori a celui condamnat, de către instanța de executare, iar dacă cel condamnat se afla în executarea pedepsei, de către instanța corespunzătoare în grad în a carei circumscripție se afla locul de deten timer sau unitatea unde condamnatul execută pedeapsa la locul de muncă.

Amnistia și gra timeria

Articolul 459

Aplicarea amnistiei, când intervine după raminerea definitivă a hotărârii, precum și aplicarea gratierii se fac de către un judecător de la instanța de executare, iar dacă cel condamnat se afla în executarea pedepsei, de către un judecător de la instanța corespunzătoare în a carei circumscripție se afla locul de detinere sau unitatea unde se executa pedeapsa la locul de muncă.

Capitolul 4

DISPOZITII COMUNE

Procedura la instanța de executare

Articolul 460

(1) Când rezolvarea situațiilor reglementate în prezentul titlu este data în competența instanței de executare, președintele dispune citarea părților interesate și ia măsuri pentru desemnarea unui aparator din oficiu, în cazurile prevăzute în art. 171.

(2) Condamnatul arestat este adus la judecata.

(3) Participarea procurorului este obligatorie.

(4) După concluziile procurorului și ascultarea părților, instanța se pronunță prin sentința.

(5) Dispozițiile cuprinse în partea specială, titlul II, care nu sunt contrare dispozițiilor din acest capitol, se aplică în mod corespunzător.

(6) Dispozițiile alineatelor precedente se aplică și în cazul în care rezolvarea uneia din situațiile reglementate în prezentul titlu este data în competența instanței în a carei circumscripție se afla locul de detinere sau unitatea unde cel condamnat executa pedeapsa. Soluția se comunică instanței de executare.

Alineatul (2) al art. 460 a fost modificat de articolul 1 punctul 33 din [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Contestația la executare

Articolul 461

Contestația contra executării hotărârii penale se poate face în următoarele cazuri:

- a)** când s-a pus în executare o hotărâre care nu era definitivă;
- b)** când executarea este îndreptată împotriva altei persoane decît cea prevăzută în hotărârea de condamnare;
- c)** când se iveste vreo nelămurire cu privire la hotărârea care se execută sau vreo împiedicare la executare;
- d)** când se invocă amnistia, prescripția, gratierea sau orice alta cauză de stingere ori de micșorare a pedepsei, precum și orice alt incident ivit în cursul executării.

În cazurile prevăzute la lit. a), b) și d) contestația se face, după caz, la instanța prevăzută în alin. 1 sau 6 al art. 460, iar în cazul prevăzut la lit. c), la instanța care a pronunțat hotărârea ce se execută.

Contestația împotriva actelor de executare privind confiscarea averii se soluționează de instanța civilă, potrivit legii civile.

Rezolvarea contestației

Articolul 462

Procedura de rezolvare a contestației la executare este cea prevăzută în art. 460.

În cazul arătat în art. 461 lit. d), dacă din hotărârea pusă în executare nu rezultă datele și situațiile de existență cărora depinde soluționarea contestației, constatarea acestora se face de către instanța competentă să judece contestația.

Contestația privitoare la dispozițiile civile

Articolul 463

Contestația privitoare la executarea dispozițiilor civile ale hotărârii se face, în cazurile prevăzute în art. 461 lit. a) și b), la instanța de executare prevăzută în art. 460, iar în cazul prevăzut în art. 461 lit. c) la instanța care a pronunțat hotărârea ce se execută.

Procedura de rezolvare a acestei contestații este cea prevăzută în art. 460 alin. 1 și 2.

Contestația împotriva actelor de executare se soluționează de către instanța civilă potrivit legii civile.

Contestația privitoare la amenzile judiciare

Articolul 464

Contestația contra executării amenzilor judiciare se soluționează de către instanța care le-a pus în executare.

Titlul IV

PROCEDURI SPECIALE

Capitolul 1

URMARIREA ȘI JUDECAREA UNOR INFRACTIUNI FLAGRANTE

Infrațiunea flagrantă

Articolul 465

Este flagrantă infrațiunea descoperită în momentul săvîrșirii sau imediat după săvîrșire.

Este de asemenea considerată flagrantă și infrațiunea al cărei faptuitor, imediat după săvîrșire, este urmărit de persoana vătămată, de martorii oculari sau de strigatul public, ori este surprins aproape de locul comiterii infrațiunii cu arme, instrumente sau orice alte obiecte de natură a-l presupune participant la infrațiune.

În cazurile de mai sus, orice persoană are dreptul să prindă pe faptuitor și să-l conducă înaintea autorității.

Cazuri de aplicare a procedurii speciale

Articolul 466

Infrațiunile flagrante pedepsite prin lege cu închisoare mai mare de un an și de cel mult 12 ani, precum și formele agravate ale acestor infrațiuni, săvîrșite în municipii sau orașe, în mijloace de transport în comun, balciuri, targuri, porturi, aeroporturi sau gari, chiar dacă nu aparțin unităților teritoriale arătate mai sus, precum și în orice alt loc aglomerat, se urmăresc și se judecă potrivit dispozițiilor prevăzute în acest capitol, care se completează cu dispozițiile din prezentul cod.

Art. 466 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Constatarea infrațiunii

Articolul 467

Organul de urmărire penală sesizat întocmește un proces-verbal, în care consemnează cele constatate cu privire la fapta săvîrșită. În procesul-verbal consemnează de asemenea declarațiile invinuitului și ale celorlalte persoane ascultate.

Dacă este cazul, organul de urmărire penală stringe și alte probe.

Procesul-verbal se citește invinuitului, precum și persoanelor care au fost ascultate, cărora li se atrage atenția ca pot completa declarațiile sau ca pot face obiecții cu privire la acestea.

Procesul-verbal se semnează de organul de urmărire penală, de invinuit și de persoanele ascultate.

Retinerea și arestarea invinuitului sau a inculpatului

Articolul 468

(1) Invinuitul este reținut. Retinerea durează 24 de ore. La sesizarea organului de cercetare sau din oficiu, procurorul poate solicita judecătorului arestarea invinuitului, care nu poate depăși 10 zile, acestea calculându-se de la data expirării ordonanței de reținere.

(2) Dacă procurorul apreciază ca sunt suficiente dovezi pentru punerea în mișcare a acțiunii penale, da rechizitoriu prin care pune în mișcare acțiunea penală și dispune trimiterea în judecată și trimite dosarul instanței competente înainte de expirarea mandatului de arestare.

(3) În cazul în care procurorul nu a dispus trimiterea în judecată în termen de 3 zile de la data emiterii ordonanței de reținere, se aplică art. 146 și următoarele.

Art. 468 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Alineatul (1) al art. 468 a fost modificat de articolul 1 punctul 34 din **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003**, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Continuarea cercetării după restituire

Articolul 469

(1) În cazul când judecătorul a emis mandat de arestare a invinuitului și procurorul a restituit cauza, organul de cercetare este obligat să continue cercetarea și să înainteze dosarul procurorului o dată cu invinuitul, cel mai târziu în 3 zile de la arestarea acestuia.

(2) În cazul când nu s-a putut efectua complet cercetarea în termenul arătat în alineatul precedent, continuarea cercetării penale se face potrivit dispozițiilor procedurii obisnuite.

Alineatul (1) al art. 469 a fost modificat de articolul 1 punctul 35 din **ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003**, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Verificarea lucrărilor de cercetare penală

Articolul 470

(1) Procurorul, primind dosarul, procedează la verificarea lucrărilor urmăririi penale și se pronunță în cel mult 2 zile de la primire, putând dispune trimiterea în judecată, scoaterea de sub urmărire sau încetarea urmăririi penale, potrivit art. 262, ori restituirea cauzei potrivit art. 265.

(2) Când procurorul dispune trimiterea în judecată, întocmește rechizitoriu și înaintează de îndată instanței de judecată dosarul cauzei, cu propunerea de arestare preventivă a inculpatului.

(3) Dacă procurorul restituie cauza pentru completarea sau refacerea urmăririi penale, urmărirea se efectuează potrivit procedurii obisnuite. Dispozițiile art. 267 și 268 se aplică în mod corespunzător.

Alineatul (2) al art. 470 a fost modificat de articolul 1 punctul 36 din [ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 109 din 24 octombrie 2003](#), publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 748 din 26 octombrie 2003.

Instanța competența

Articolul 471

Competența de judecată în cauzele privitoare la infracțiunile flagrante prevăzute în art. 466 este cea obisnuită. Pentru municipiile împartite în sectoare, ministrul justiției poate desemna una sau mai multe judecatorii care să judece aceste cauze.

Măsuri pregătitoare

Articolul 472

(1) Președintele instanței fixează termenul de judecată, care nu poate depăși 5 zile de la data primirii dosarului, dispunând totodată aducerea cu mandat a martorilor și a părții vătămate.

(2) Inculpatul este adus la judecată. Celelalte părți nu se citează.

(3) Participarea procurorului la judecată este obligatorie.

(4) Instanța verifică dacă în cauză sunt îndeplinite condițiile prevăzute în articolul 466.

(5) Când instanța constată că în cauză nu sunt îndeplinite aceste condiții, judecata se face potrivit procedurii obisnuite.

Alin. (1) al [art. 472 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Judecata în prima instanță

Articolul 473

Instanța procedează la judecarea cauzei ascultând pe inculpat, martorii prezenți, precum și persoana vătămată dacă este de față. Judecata se face pe baza acestor declarații și a lucrărilor din dosar.

Instanța poate dispune, din oficiu sau la cerere, administrarea de probe noi, în care scop ia măsurile corespunzătoare, pe care le aduce la îndeplinire în mod direct sau prin organele de poliție.

Pentru administrarea probelor instanța poate acorda termene care în total nu trebuie să depășească 10 zile.

Măsuri cu privire la starea de libertate

Articolul 474

Când instanța se desesizează pentru incompetența sau reține cauza pentru a fi judecată potrivit procedurii obisnuite, ori amână judecarea cauzei potrivit art. 473 alin. ultim, trebuie să dispună asupra stării de libertate a inculpatului.

Hotărârea instanței

Articolul 475

Instanța este obligată să se pronunțe asupra cauzei în aceeași zi în care s-au încheiat dezbaterile, sau cel mai târziu în următoarele 2 zile.

Inculpatul aflat în stare de detenție este adus la pronunțare.

Hotărârea trebuie redactată în cel mult 24 de ore.

Când inculpatul a fost pus anterior în libertate, dacă instanța pronunță pedeapsa închisorii, poate dispune arestarea acestuia.

Instanța este obligată a dispune punerea în libertate a inculpatului arestat, în cazurile prevăzute în art. 350 alin. 2 și 3, care se aplică în mod corespunzător.

Actiunea civilă

Articolul 476

Instanța examinează actiunea civilă numai dacă persoana vătămată este prezentă și se constituie parte civilă, iar pretențiile acesteia pot fi soluționate fără amânarea judecării.

Dacă persoana vătămată este o unitate dintre cele la care se referă art. 145 din Codul penal ori o persoană lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrinsă, instanța examinează actiunea civilă chiar în lipsa acestora și chiar dacă nu s-au constituit parte civilă, iar soluționarea acțiunii civile nu duce la amânarea cauzei.

Dacă nu sunt întrunite condițiile alineatelor precedente, instanța rezerva soluționarea acțiunii pe calea unei acțiuni separate, care este scutită de taxe de timbru.

Apelul și recursul

Articolul 477

Termenul de apel și cel de recurs sunt de 3 zile de la pronunțare.

Dosarul cauzei se înaintează instanței de apel sau, după caz, instanței de recurs în următoarele 24 de ore de la declararea apelului ori a recursului.

Judecarea în apel și în recurs se face de urgență.

Cazul infracțiunilor concurente, indivizibile sau conexe

Articolul 478

În caz de concurs de infracțiuni, când procedura prevăzută în prezentul capitol se aplică numai unora dintre infracțiunile concurente, se procedează la disjungere, urmărirea și judecarea infracțiunilor făcându-se separat.

În caz de indivizibilitate sau conexitate, dacă procedura prevăzută în prezentul capitol se aplică numai unora dintre fapte ori unora dintre infractori, iar disjungerea nu este posibilă, urmărirea și judecata se fac potrivit procedurii obșnuite.

Cazuri când se aplică procedura specială

Articolul 479

Procedura prevăzută în prezentul capitol nu se aplică infracțiunilor savirsite de minori.

În cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plingerea prealabilă a persoanei vătămate, dacă acestea sunt flagrante și savirsite în condițiile prevăzute în art. 466, constatarea savirsirii lor este obligatorie și se face potrivit art. 467. Procedura de urmărire și judecare prevăzută în acest capitol se aplică numai în cazul infracțiunilor arătate în art. 279 alin. 2 lit. b) și c) și dacă persoana vătămată a introdus în termen de 24 de ore de la savirsirea infracțiunii flagrante plingerea prealabilă la organul de urmărire penală. În acest scop, persoana vătămată este chemată și întrebată de organul de urmărire penală dacă înțelege să facă plingere în termenul mai sus arătat.

Capitolul 2

PROCEDURA ÎN CAUZELE CU INFRACTORI MINORI

Dispoziții generale

Articolul 480

Urmărirea și judecarea infracțiunilor savirsite de minori, precum și punerea în executare a hotărârilor privitoare la acestea se fac potrivit procedurii obșnuite, cu completările și derogările din prezentul capitol și din secțiunea IV¹ a cap. I din titlul IV al părții generale.

Art. 480 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Persoanele chemate la organul de urmărire

Articolul 481

Când invinuitul sau inculpatul este un minor ce nu a implinit 16 ani, la orice ascultare sau confruntare a minorului, dacă organul de urmărire penală considera necesar, citează pe delegatul autorității tutelare, precum și pe părinți, iar când este cazul, pe tutore, curator sau persoana în îngrijirea ori supravegherea căreia se afla minorul.

Citarea persoanelor prevăzute în alineatul precedent este obligatorie la efectuarea prezentării materialului de urmărire penală.

Neprezentarea persoanelor legal citate la efectuarea actelor arătate în alin. 1 și 2 nu împiedică efectuarea acelor acte.

Obligativitatea anchetei sociale

Articolul 482

În cauzele cu infractori minori, organul de urmărire penală sau instanța de judecată are obligația să dispună efectuarea anchetei sociale.

Ancheta socială constă în stringerea de date cu privire la purtarea pe care minorul o are în mod obișnuit, la starea fizică și mintală a acestuia, la antecedentele sale, la condițiile în care a fost crescut și în care a trăit, la modul în care părinții, tutorile sau persoana în îngrijirea căreia se afla minorul își îndeplinesc îndatoririle lor față de acesta și în general cu privire la orice elemente care pot servi la luarea unei măsuri sau la aplicarea unei sancțiuni față de minor.

Ancheta socială se efectuează de către persoane desemnate de către autoritatea tutelară a consiliului local în a cărui circumscripție domiciliaza minorul.

Articolul 483

- (1) Cauzele în care inculpatul este minor se judeca, potrivit regulilor de competența obisnuite, de către judecatori anume desemnați potrivit legii.
- (2) Instanța compusa potrivit dispozițiilor alineatului precedent ramine competența sa judece și face aplicarea dispozițiilor procedurale speciale privitoare la minori, chiar dacă între timp inculpatul a implinit vârsta de 18 ani.
- (3) Inculpatul care a savirsit infractiunea în timpul când era minor este judecat potrivit procedurii obisnuite, dacă la data sesizării instanței implinise vârsta de 18 ani.

Alin. (1) al [art. 483 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Persoane chemate la judecarea minorilor

Articolul 484

- (1) Judecarea cauzei privind o infractiune savirsita de un minor se face în prezenta acestuia, cu excepția cazului când minorul s-a sustras de la judecata.
- (2) La judecarea cauzei se citeaza, în afară de părți, autoritatea tutelara și parintii, iar dacă este cazul, tutorele, curatorul, persoana în îngrijirea ori supravegherea careia se afla minorul și serviciul de reintegrare sociala a infractorilor și de supraveghere a executării sanctiunilor neprivative de libertate de pe lângă acea instanța, precum și alte persoane a caror prezenta este considerata necesară de către instanța.
- (3) Persoanele aratate în alineatul precedent au dreptul și indatorirea sa dea lamuriri, sa formuleze cereri și să prezinte propuneri în privinta masurilor ce ar urma să fie luate.
- (4) Neprezentarea persoanelor legal citate nu împiedica judecarea cauzei.

Alin. (2) al [art. 484 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Desfășurarea judecatii

Articolul 485

Sedinta în care are loc judecarea infractorului minor se desfășoară separat de celelalte ședințe.

Sedinta nu este publică. La desfășurarea judecatii pot asista persoanele aratate în articolul precedent, aparatorii părților, precum și alte persoane cu incuviintarea instanței.

Când inculpatul este minor sub 16 ani, instanța după ce îl asculta poate dispune indepartarea lui din sedinta, dacă apreciaza ca cercetarea judecătorească și dezbaterile ar putea avea o influența negativa asupra minorului. Inculpați minori cu majori

Articolul 486

Când în aceeași cauza sunt mai mulți inculpați, dintre care unii minori și alții majori, și nu este posibila disjungerea, instanța judeca în compunerea prevăzută în art. 483 și după procedura obisnuita, aplicind însă cu privire la inculpatii minori dispozitiile cuprinse în acest capitol.

Executarea mustrarii

Articolul 487

În cazul când s-a luat față de minor măsura educativa a mustrarii, aceasta se executa de îndată, în sedinta în care s-a pronuntat hotărârea.

Când din orice împrejurări măsura mustrarii poate fi executata îndată după pronuntare, se fixeaza un termen pentru când se dispune aducerea minorului, citindu-se totodata parintii, ori dacă este cazul, tutorele sau curatorul ori persoana în îngrijirea sau supravegherea careia se afla minorul.

Punerea în executare a libertatii supravegheate

Articolul 488

Când instanța a luat față de minor măsura libertatii supravegheate, această măsură se pune în executare chiar în sedinta în care este pronunțată, dacă minorul și persoana sau reprezentantul institutiei sau unității speciale careia i s-a încredințat supravegherea sunt de față.

Când punerea în executare nu se poate face în aceeași sedinta, se fixeaza un termen pentru când se dispune aducerea minorului și chemarea persoanelor prevăzute în alineatul precedent.

Revocarea și inlocuirea libertatii supravegheate

Articolul 489

Revocarea masurii libertatii supravegheate pentru vreuna din cauzele prevăzute în art. 108 din Codul penal, cu excepția cazului când minorul a savirsit din nou o infractiune, precum și inlocuirea libertatii supravegheate se dispun de instanța care a pronuntat această măsură.

Internarea minorului

Articolul 490

În cazul când s-a luat față de minor măsura educativă a internării într-un centru de reeducare, instanța poate dispune, prin aceeași hotărâre, punerea în executare de îndată a măsurii luate. Punerea în executare se face prin trimiterea unei copii de pe hotărâre organului de poliție de la locul unde se afla minorul.

Organul de poliție ia măsuri pentru internarea minorului.

Copia de pe hotărâre se predă centrului de reeducare în care minorul este internat.

Centrul de reeducare comunică instanței efectuarea internării.

Schimbări privind măsura internării

Articolul 491

Liberarea minorului dintr-un centru de reeducare înainte de a deveni major, revocarea liberării înainte de a deveni major, precum și ridicarea sau prelungirea măsurii internării într-un centru de reeducare se dispun din oficiu sau la sesizare de judecătoria sau tribunalul care a judecat în prima instanță pe minor.

Aceeași instanță este competența să dispună ridicarea, prelungirea sau înlocuirea măsurii internării într-un institut medical-educativ.

Aminarea sau întreruperea executării măsurii internării

Articolul 491^{^1}

Executarea măsurii educative a internării într-un centru de reeducare poate fi aminată sau întreruptă în cazurile și în condițiile prevăzute în art. 453 și 455.

Revocarea măsurilor luate față de minor

Articolul 492

Revocarea sau menținerea măsurilor educative, precum și a măsurii liberării minorului dintr-un centru de reeducare înainte de a deveni major, sau dintr-un institut medical-educativ, când minorul a savîrsit din nou o infracțiune, se dispune de instanța competența să judece acea infracțiune.

Dispoziții privind apelul și recursul

Articolul 493

Dispozițiile art. 483-489 se aplică în mod corespunzător și la judecata în instanța de apel și de recurs, în cauzele privitoare la infracțiuni savîrsite de minori.

Capitolul 3

PROCEDURA REABILITĂRII JUDECĂTOREȘTI

Instanța competența

Articolul 494

Competența să se pronunțe asupra reabilitării judecătorești este fie instanța care a judecat în prima instanță cauza în care s-a pronunțat condamnarea pentru care se cere reabilitarea, fie instanța corespunzătoare în a carei circumscripție domiciliaza condamnatul.

Cererea de reabilitare

Articolul 495

Cererea de reabilitare judecătorească se face de condamnat, iar după moartea acestuia, de sot sau de rudele apropiate. Sotul sau rudele apropiate pot continua procedura de reabilitare pornită anterior decesului.

În cerere trebuie să se menționeze:

- a) adresa condamnatului, iar când cererea este făcută de altă persoană, adresa acesteia;
- b) condamnarea pentru care se cere reabilitarea și fapta pentru care a fost pronunțată acea condamnare;
- c) localitățile unde condamnatul a locuit și locurile de muncă pe tot intervalul de timp de la executarea pedepsei și până la introducerea cererii, iar în cazul când executarea pedepsei a fost prescrisă, de la data raminerii definitive a hotărârii și până la introducerea cererii;
- d) temeiurile cererii;
- e) indicații utile pentru identificarea dosarului și orice alte date pentru soluționarea cererii.

La cerere se anexează actele din care reiese că sunt îndeplinite condițiile reabilitării.

Măsuri premergătoare

Articolul 496

Președintele instanței, fixînd termenul pentru soluționarea cererii de reabilitare, dispune citarea petionarului și a persoanelor a căror ascultare o considera că ar fi necesară, ia măsuri pentru aducerea dosarului în care se găsește hotărârea de condamnare și cere o copie de pe fișa cu antecedente penale ale condamnatului.

Respingerea cererii pentru lipsa condițiilor de formă

Articolul 497

Cererea de reabilitare se respinge pentru neindeplinirea condițiilor de forma în următoarele cazuri:

- a)** când a fost introdusă înainte de termenul legal;
- b)** când lipsește mențiunea prevăzută în art. 495 alin. 2 lit. a) și petionarul nu s-a prezentat la termenul de infatisare;
- c)** când lipsește vreuna din mențiunile prevăzute în art. 495 alin. 2 lit. b)-e) și petionarul nu a completat cererea la prima infatisare și nici la termenul ce i s-a acordat în vederea completării.

În cazul prevăzut la lit. a), cererea poate fi repetată după împlinirea termenului legal, iar în cazurile prevăzute la lit. b) și c), oricând.

Soluționarea cererii

Articolul 498

La termenul fixat instanța ascultă persoanele citate, concluziile procurorului și verifică dacă sunt îndeplinite condițiile cerute de lege pentru admiterea reabilitării. Când din materialul aflat la dosar nu rezultă date suficiente cu privire la îndeplinirea condițiilor de reabilitare, instanța dispune completarea materialului de către persoana interesată, iar dacă considera necesar, cere de la organele competente relații cu privire la comportarea celui condamnat.

Situații privind despăgubirile civile

Articolul 499

Când condamnatul sau persoana care a făcut cererea de reabilitare dovedește că nu i-a fost cu putință să achite despăgubirile civile și cheltuielile judiciare, instanța, apreciind împrejurările, poate dispune reabilitarea sau poate să acorde, în vederea soluționării cererii, un termen pentru a achita în întregime sau în parte suma datorată. Acest termen nu poate depăși 6 luni.

În caz de obligație solidară, instanța fixează suma ce trebuie achitată, în vederea reabilitării, de condamnat sau de urmașii săi.

Drepturile acordate părții civile prin hotărârea de condamnare nu se modifică prin hotărârea dată asupra reabilitării.

Suspendarea examinării cererii

Articolul 500

Dacă înainte de soluționarea cererii de reabilitare a fost pusă în mișcare acțiunea penală pentru o altă infracțiune savârșită de condamnat, examinarea cererii se suspendă până la soluționarea definitivă a cauzei privitoare la noua învinuire.

Apelul și recursul

Articolul 501

Hotărârea prin care instanța rezolvă cererea de reabilitare este supusă apelului, iar hotărârea pronunțată de instanța de apel este supusă recursului.

Mențiuni despre reabilitare

Articolul 502

După rămânerea definitivă a hotărârii de reabilitare, instanța dispune să se facă mențiune despre aceasta pe hotărârea prin care s-a pronunțat condamnarea pentru care s-a admis reabilitarea.

Anularea reabilitării

Articolul 503

Anularea reabilitării se hotărăște la cererea procurorului, de către instanța prevăzută în art. 494.

Procedura prevăzută pentru soluționarea cererii de reabilitare se aplică în mod corespunzător și pentru soluționarea cererii de anulare.

Capitolul 4

Repararea pagubei materiale sau a daunei morale în cazul condamnării pe nedrept sau al privării ori restrângerii de libertate în mod nelegal

Titlul cap. 4 a fost modificat de **LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Cazuri care dau dreptul la repararea pagubei

Articolul 504

Persoana care a fost condamnată definitiv are dreptul la repararea de către stat a pagubei suferite, dacă în urma rejudecării cauzei s-a pronunțat o hotărâre definitivă de achitare.

Are dreptul la repararea pagubei și persoana care, în cursul procesului penal, a fost privată de libertate ori careia i s-a restrâns libertatea în mod nelegal.

Privarea sau restrangerea de libertate în mod nelegal trebuie stabilită, după caz, prin ordonanța a procurorului de revocare a măsurii privative sau restrictive de libertate, prin ordonanța a procurorului de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale pentru cauza prevăzută în art. 10 alin. 1 lit. j) ori prin hotărâre a instanței de revocare a măsurii privative sau restrictive de libertate, prin hotărâre definitivă de achitare sau prin hotărâre definitivă de încetare a procesului penal pentru cauza prevăzută în art. 10 alin. 1 lit. j). Are drept la repararea pagubei suferite și persoana care a fost privată de libertate după ce a intervenit prescripția, amnistia sau dezincriminarea faptei.

Art. 504 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Felul și întinderea reparației

Articolul 505

La stabilirea întinderii reparației se ține seama de durata privării de libertate sau a restrângerii de libertate suportate, precum și de consecințele produse asupra persoanei ori asupra familiei celui privat de libertate sau a cărui libertate a fost restrânsă.

Reparația constă în plata unei sume de bani sau, ținându-se seama de condițiile celui îndreptățit la repararea pagubei și de natura daunei produse, în constituirea unei rente viagere ori în obligația ca, pe cheltuielile statului, cel privat de libertate sau a cărui libertate a fost restrânsă să fie încredințat unui institut de asistență socială și medicală.

Persoanelor îndreptățite la repararea pagubei, care înainte de privarea de libertate erau încadrate în muncă, li se calculează, la vechimea în muncă stabilită potrivit legii, și timpul cât au fost private de libertate.

Reparația este, în toate cazurile, suportată de stat, prin Ministerul Finanțelor Publice.

Art. 505 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Acțiunea pentru repararea pagubei

Articolul 506

Acțiunea pentru repararea pagubei poate fi pornită de persoana îndreptățită, potrivit art. 504, iar după moartea acesteia poate fi continuată sau pornită de către persoanele care se află în întreținerea sa.

Acțiunea poate fi introdusă în termen de 18 luni de la data ramanerii definitive, după caz, a hotărârilor instanței de judecată sau a ordonanțelor procurorului, prevăzute în art. 504.

Pentru obținerea reparării pagubei, persoana îndreptățită se poate adresa tribunalului în a cărui circumscripție domiciliază, chemând în judecată civilă statul, care este citat prin Ministerul Finanțelor Publice.

Acțiunea este scutită de taxa judiciară de timbru.

Art. 506 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Acțiunea în regres

Articolul 507

În cazul în care repararea pagubei a fost acordată potrivit art. 506, statul are acțiune în regres împotriva aceluia care, cu rea-credință sau din gravă neglijență, a provocat situația generatoare de daune.

Art. 507 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Capitolul 5

PROCEDURA ÎN CAZ DE DISPARIȚIE A ÎNSCRISURILOR JUDICIARE

Constatarea dispariției înscrisului

Articolul 508

În cazul dispariției unui dosar judiciar sau a unui înscris care aparține unui astfel de dosar, organul de urmărire penală sau președintele instanței la care se găsește dosarul sau înscrisul întocmește un proces-verbal prin care constată dispariția și arată măsurile care s-au luat pentru găsirea lui.

Pe baza procesului-verbal se procedează potrivit dispozițiilor prevăzute în prezentul capitol.

Obiectul procedurii speciale

Articolul 509

Când dosarul sau in scrisul disparut este reclamat de un interes justificat și nu poate fi refacut potrivit procedurii obisnuite, procurorul prin ordonanța sau instanța de judecată prin încheiere dispune, după caz, înlocuirea sau reconstituirea dosarului ori in scrisului disparut.

Incheierea instanței se da fără citarea părților, afară de cazul când instanța considera necesară chemarea acestora. Incheierea nu este supusă nici unei cai de atac.

Efectuarea procedurii speciale

Articolul 510

Inlocuirea sau reconstituirea se efectueaza de organul de urmărire penala ori de instanța de judecată inaintea careia cauza se găsește pendinte, iar în cauzele definitiv solutionate, de instanța la care dosarul se găsește în conservare.

Când constatarea disparitiei s-a facut de un organ de urmărire penala sau de o instanța de judecată, altele decit cele aratate în alineatul precedent, organul de urmărire penala sau instanța de judecată care a constatat dispariția trimite organului de urmărire penala sau instanței de judecată competente toate materialele necesare efectuării inlocuirii ori reconstituirii in scrisului disparut.

Inlocuirea in scrisului

Articolul 511

Inlocuirea in scrisului disparut are loc atunci când exista copii oficiale de pe acel in scris. Organul de urmărire penala sau instanța de judecată ia măsuri pentru obtinerea copie.

Copia obtinuta tine locul in scrisului original până la gasirea acestuia.

Persoanei care a predat copia oficiala i se elibereaza o copie certificata de pe aceasta.

Reconstituirea in scrisului

Articolul 512

Când nu exista o copie oficiala de pe in scrisul disparut, se procedeaza la reconstituirea acestuia. Reconstituirea unui dosar se face prin reconstituirea in scrisurilor pe care le continea.

În vederea reconstituirii pot fi folosite orice mijloace de proba.

Rezultatul reconstituirii se constata, după caz, prin ordonanța organului de urmărire penala confirmata de procuror sau prin hotărârea instanței data cu citarea părților.

Hotărârea de reconstituire este supusă apelului, iar hotărârea pronunțată de instanța de apel este supusă recursului.

Capitolul 6

ASISTENȚA JUDICIARA INTERNATIONALA

Secțiunea I

Dispozitii generale

Condițiile și modalitatile de realizare

Articolul 513

Condițiile și modalitatile de realizare a asistentei judiciare internationale în materie penala sunt cele stabilite prin dispozitiile cuprinse în legea speciala și în prezentul capitol, dacă prin conventiile internationale nu se prevede altfel.

Art. 513 a fost modificat de LEGEA nr. 704 din 3 decembrie 2001*) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 807 din 17 decembrie 2001.

*) **LEGEA nr. 704 din 3 decembrie 2001** a fost abrogata de **LEGEA nr. 302 din 28 iunie 2004** publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 594 din 1 iulie 2004.

Art. 513 a fost modificat de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003 publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Secțiunea II

Comisia rogatorie

Comisia rogatorie în strainatate

Articolul 514*)

Organul de urmărire penala sau instanța de judecată, când socoteste necesară efectuarea unui act procedural în strainatate, se adreseaza prin comisie rogatorie organului de urmărire penala sau instanței judecătorești din strainatate, care are posibilitatea să efectueze acel act.

Dispozitiile art. 134 sunt aplicabile.

*) [Art. 514 a fost abrogat de LEGEA nr. 704 din 3 decembrie 2001](#)**) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 807 din 17 decembrie 2001.

**) [LEGEA nr. 704 din 3 decembrie 2001](#) a fost abrogata de [LEGEA nr. 302 din 28 iunie 2004](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 594 din 1 iulie 2004.

Transmiterea comisiei rogatorii

Articolul 515*)

Comisia rogatorie se înainteaza, după caz, procurorului general sau ministrului justiției, care la rîndul lor intervin la Ministerul Afacerilor Externe pentru transmiterea comisiei rogatorii.

*) [Art. 515 a fost abrogat de LEGEA nr. 704 din 3 decembrie 2001](#)**) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 807 din 17 decembrie 2001.

**) [LEGEA nr. 704 din 3 decembrie 2001](#) a fost abrogata de [LEGEA nr. 302 din 28 iunie 2004](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 594 din 1 iulie 2004.

Valabilitatea actului efectuat

Articolul 516*)

*) Actul procedural indeplinit în tara străină, potrivit legii acelei tari, este valabil inaintea organelor judiciare române.

[Art. 516 a fost abrogat de LEGEA nr. 704 din 3 decembrie 2001](#)**) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 807 din 17 decembrie 2001.

**) [LEGEA nr. 704 din 3 decembrie 2001](#) a fost abrogata de [LEGEA nr. 302 din 28 iunie 2004](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 594 din 1 iulie 2004.

Comisia rogatorie din strainatate

Articolul 517*)

Organul de urmărire penala sau instanța de judecată poate efectua comisii rogatorii cerute de organe de urmărire penala ori de instante judecătorești din strainatate.

Cererea pentru efectuarea comisiei rogatorii se trimite de către Ministerul Afacerilor Externe, după caz, procurorului general ori ministrului justiției, care sesizeaza organul de urmărire penala sau instanța de judecată competența. -----

*) [Art. 517 a fost abrogat de LEGEA nr. 704 din 3 decembrie 2001](#)**) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 807 din 17 decembrie 2001.

**) [LEGEA nr. 704 din 3 decembrie 2001](#) a fost abrogata de [LEGEA nr. 302 din 28 iunie 2004](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 594 din 1 iulie 2004.

Condițiile de prezentare a materialelor

Articolul 518*)

Cererea de comisie rogatorie adresata unei autorități straine, precum și inscristurile care o însoțesc trebuie să fie traduse și legalizate potrivit regulilor privind inscristurile oficiale ce urmeaza să fie prezentate unor autorități din strainatate.

*) [Art. 518 a fost abrogat de LEGEA nr. 704 din 3 decembrie 2001](#)**) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 807 din 17 decembrie 2001.

**) [LEGEA nr. 704 din 3 decembrie 2001](#) a fost abrogata de [LEGEA nr. 302 din 28 iunie 2004](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 594 din 1 iulie 2004.

Secțiunea III

Recunoasterea hotărârilor penale sau a altor acte judiciare straine

Cazuri de recunoastere

Articolul 519

Abrogat.

[Art. 519 a fost abrogat de LEGEA nr. 302 din 28 iunie 2004](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 594 din 1 iulie 2004.

Condițiile de recunoastere

Articolul 520

Abrogat.

[Art. 520 a fost abrogat de LEGEA nr. 302 din 28 iunie 2004](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 594 din 1 iulie 2004.

Recunoasterea pe cale principala

Articolul 521

Abrogat.

[Art. 521 a fost abrogat de LEGEA nr. 302 din 28 iunie 2004](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 594 din 1 iulie 2004.

Executarea dispozițiilor civile

Articolul 522

Executarea dispozițiilor civile dintr-o hotărâre judecătorească penala străină se face potrivit regulilor prevăzute pentru executarea hotărârilor civile straine.

Secțiunea IV

Rejudecarea în caz de extradare

Secțiunea 4 a fost introdusa de [LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

Rejudecarea celor judecati în lipsa în caz de extradare

Articolul 522^{^1}

În cazul în care se cere extradarea unei persoane judecate și condamnate în lipsa, cauza va putea fi rejudecata de către instanța care a judecat în prima instanță, la cererea condamnatului.

Dispozițiile art. 405-408 se aplică în mod corespunzător.

[Art. 522^{^1} a fost introdus de LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003.

DISPOZITII FINALE

Termenii explicati în Codul penal

Articolul 523

Termenii sau expresiile al caror înțeles este anume explicat în Codul penal au același înțeles și în Legea de procedura penala.

Articolul 524

Prezentul cod intră în vigoare pe data de 1 ianuarie 1969.

NOTĂ:

Potrivit [art. 3 din Legea nr. 141/1996](#), prevederile din prezentul cod referitoare la pedeapsa complementara a confiscarii averii, cu excepția art. 406 alin. 3 și art. 461 alin. 3, se abroga.

NOTE:

1. [Art. 2 și 3 din LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003 prevad:

Art. 2: Urmatorii termeni din Codul de procedura penala și din alte legi cu dispozitii de procedura penala se inlocuiesc astfel:

- "raza teritoriala", cu "circumscripție", ori de cate ori se referă la instantele judecătorești și la parchetele de pe lângă acestea;

- "organe de cercetare ale politiei", cu "organe de cercetare ale politiei judiciare".

Art. 3: 1. Lucratorii din Ministerul de Interne specializati în efectuarea activităților de constatare a infracțiunilor, de strangere a datelor în vederea începerii urmaririi penale și de cercetare penala, prevăzuți în art. 201 din Codul de procedura penala, fac parte din politia judiciara.

2. Organele de politie judiciara își desfășoară activitatea, în mod nemijlocit, sub conducerea, supravegherea și controlul procurorului, fiind obligate sa aduca la indeplinire toate dispozitiile acestuia.

3. Lucratorii de politie judiciara din structurile teritoriale își indeplinesc atribuțiile, în mod nemijlocit, sub autoritatea și controlul prim-procurorilor parchetelor de pe lângă judecatorii și tribunale, corespunzător arondarii acestora.

Procurorii generali ai parchetelor de pe lângă curtile de apel își exercită autoritatea și controlul nemijlocit asupra lucratorilor de politie judiciara din circumscripția curții de apel.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Curtea Suprema de Justiție își exercită autoritatea și controlul direct sau prin procurori desemnați asupra organelor de politie judiciara din Inspectoratul General al Politiei Române și din intregul teritoriu.

4. Lucratorii de politie care nu fac parte din organele de politie judiciara au dreptul și obligația de a efectua orice act de constatare a savarsirii infracțiunilor, incunostintand despre aceasta, de îndată, procurorul sau organele de cercetare ale politiei judiciare, cu inaintarea totodata a actelor de constatare.

5. Eliberarea din functie a lucratorilor de politie judiciara nu se poate dispune decat cu avizul procurorului general al Parchetului de pe lângă Curtea Suprema de Justiție.

Lucratorii de politie judiciara nu pot primi de la organele ierarhic superioare nici o alta insarcinare, în afara unor situații și evenimente excepționale sau în realizarea sarcinilor de pregătire și perfectionare profesionala.

6. Promovarea în functie a lucratorilor de politie judiciara se face numai cu avizul procurorului general al Parchetului de pe lângă Curtea Suprema de Justiție.

7. Pentru neindeplinirea sau indeplinirea necorespunzatoare de către lucratorii de politie judiciara a obligațiilor ce le revin, procurorul general al Parchetului de pe lângă Curtea Suprema de Justiție poate propune ministrului de interne eliberarea din functia de lucrator de politie judiciara.

8. Pentru faptele de indisciplina savarsite de organele de cercetare penala ale politiei judiciare, procurorul general al Parchetului de pe lângă Curtea Suprema de Justiție poate solicita ministrului de interne declanșarea procedurii pentru angajarea raspunderii disciplinare.

2. [Art. 9 din LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003 prevede:

Art. 9: 1. Cauzele aflate în curs de urmărire penala la data intrarii în vigoare a prezentei legi vor fi urmarite de organele de urmărire penala competente potrivit acestei legi.

Actele și lucrarile efectuate potrivit legii anterioare, până la data intrarii în vigoare a prezentei legi, rămân valabile.

2. Mandatul de arestare preventiva emis de procuror până la intrarea în vigoare a prezentei legi își produce în continuare efectele și după această dată.

În cazurile în care arestarea preventiva dispusa de procuror nu a fost supusă controlului instanței, procurorul, în 24 de ore de la intrarea în vigoare a prezentei legi, prezinta dosarul cauzei instanței careia i-ar reveni competența sa judece cauza în fond, cu propunerea motivata de luare a masurii arestarii preventive, pentru zilele care au ramas după scaderea din 30 de zile a perioadei în care invinuitul sau inculpatul a fost arestat. Instanța va proceda potrivit art. 146 sau, după caz, art. 149¹ din Codul de procedură penala.

3. Cauzele aflate în curs de judecată, la data intrarii în vigoare a prezentei legi, vor continua să fie judecate de instancele competente, potrivit dispozițiilor aplicabile anterior acestei date. În caz de admitere a apelului sau a recursului, dacă se dispune desfiintarea sau, după caz, casarea hotărârii și rejudecarea cauzei, aceasta se va judeca de instanța competența, potrivit prezentei legi.

4. Cauzele aflate în curs de judecată la instancele militare, la data intrarii în vigoare a prezentei legi, date în competența instanțelor civile, vor continua să fie judecate de instancele militare, potrivit legii anterioare.

5. În cazul rezoluțiilor de neincepere a urmaririi penale, al ordonantelor ori, după caz, al rezoluțiilor de clasare, de scoatere de sub urmărire penala sau de incetare a urmaririi penale, date de procuror până la intrarea în vigoare a prezentei legi, termenul de introducere a plangerii prevăzute în art. 278¹ din Codul de procedură penala este de un an și curge de la intrarea în vigoare a prezentei legi, dacă nu s-a împlinit termenul de prescriptie a raspunderii penale.

NOTĂ:

A. [Art. 11 din LEGEA nr. 281 din 24 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 468 din 1 iulie 2003 prevede: Prezenta lege intră în vigoare la data publicarii ei în Monitorul Oficial al României, Partea I, și se pune în aplicare după cum urmeaza:

1. dispozițiile privind arestarea preventiva și perchezitia, de la data intrarii în vigoare a legii;

2. celelalte dispoziții, de la data de 1 ianuarie 2004.

B. [Art. 2 din ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 66 din 10 iunie 2003](#) publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 502 din 11 iulie 2003 prevede:

"Dispozițiile prevăzute la pct. 31-33, 35 și 36 ale [art. I din Legea nr. 281/2003](#) privind modificarea și completarea Codului de procedura penala și a unor legi speciale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 468 din 1 iulie 2003, precum și dispozițiile din această lege privind măsura preventiva a obligarii de a nu părăsi tara se aplică începând cu data intrarii în vigoare a prezentei ordonante de urgenta."
